

**İSLÂM DÎNİ'Nİ TEHDİD EDEN
EN KORKUNÇ FİTNE**

MEZHEPSİZLİK

Te'lîf :

Dr. Muhammed

Saîd Ramazân El-Bûtî

Tercüme:

Durmuş Ali Kayapmar

Konya Yüksek İslâm Ens. Arap Dili ve Edebiyatı

Öğretmeni

Birinci Baskı

Her Hakkı Mahfuzdur.

Bu Kitap İkinci Baskısından Türkçeye Tercüme edilmiştir, Bu baskının Birinci baskıdan üstün olan tarafları:

- 1) Mütercimim Önsözü (Syf: 5–42) *Dipnot: (63 Adet)*
- 2) Mezhepsizlik (Syf: 43–244) *Dipnot: (18 Adet)*
- 3) El Kevserî'nin Mezhepsizlik Dinsizliğin Köprüsüdür Adlı Makalesi (Syf: 245–262) *Dipnot: (4 Adet)*
- 4) Türkiye ve Dünyada Mezhepsizler diyor ki (Syf: 263–268) *Dipnot: (27 Adet)*
- 5) Bu kitabın öz geçmişi (Syf: 269–287) *Dipnot: (26 Adet)*
- 6) Mezhepsizlik ve İctihâd (Syf: 288–318) *Dipnot: (44 Adet)*

Dizgi - Baskı - Kapak:

SEBAT BASIMEVİ

KONYA- 1976

TEL.: 18864 - 18865

İSLÂM DÎNİ'Nİ TEHDÎD EDEN EN KORKUNÇ FİTNE: MEZHEPSİZLİK

ŞÂYET GEÇERLİ OLAN İNSANLAR DEĞİL
DE HAKK İSE, HAKK'DA İNSANLARIN
ARACILIĞI OLMADAN BİLİNMEZ. AKSİNE
HAKİKATE ANCAK İNSANLARLA ULAŞILIR VE
ONLAR HAKKI (Taşıya)N KOVALAR(ı) DIR.

İMAM ŞÂTİBÎ

Te'lîf:

Dr. Muhammed Saîd Ramazân El-Bûtî

Tercüme:

Durmuş Ali Kayapınar

Yüksek İslâm Enst. Arapça Öğretmeni

Bu baskı, kitabın, birinci baskısından Mukaddimesi
ve Müellif Saîd Ramazân-El-Bûtî ile Nâsıruddin-i Elbânî
arasında cereyân eden münâkaşanın gerektirdiği önemli
ilâveleriyle farklılık ve üstünlük arzeder. Ayrıca sonunda
birde önemli ek vardır.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
فَسْئَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ

**“BİLMİYORSANIZ ZİKİR EHLİ (âlimler)E
SORUNUZ”**

Kur’ân-ı Kerîm En - Nahl: 43

المعلماء ورثة الانبياء

**“ÂLİMLER PEYGAMBERLERİN
VARİSLERİDİR”**

Hadîs-i Şerîf (Ebû Davûd ve Tirmîzî)

الاقوال ال لامتوت بموت قائلها

**“SÖZLER, SÖYLEYENLERİNİN ÖLÜMÜYLE
ÖLMEZLER”**

İbn-ül-Kayyim El-Cevziyye

MÜTERCİMİN ÖNSÖZÜ

Nimetleri sınırsız ALLÂH (C.C.)’a sayısız Hamd-ü senalar, Rasûlü Muhammed Mustafâ (S.A.V.)’ya, O’nun Âl’ine, Eshâbına, onlara tâbi olanlara, tabiilerine tâbi olanlara salât-ü selâm ve hepsinin yolunda giden yüce İmâmlara ve Müctehid Âlimlere binlerce ihtirâm...

Belki Müslümanlardan bu kitabın ismini yadırgayanlar olacaktır.

Mezhebsizlik, Fitne ve en korkunç gibi kelimelerden ürkeceklerdir. Belki de, Türkiye’de böyle bir durum varmı da bu adam bu kitabı ortaya atıyor? Bu acâib isimle müslümanların zihinlerini bulandırıyor. Artık Türkiye’de islâm’ın tehlikeye, fitneye, bid’at’a tahammülü kalmışımı da, böyle bir iddiayı ileri sürerek milleti bir tereddüd ve bir huzursuzluğa sürüklüyor diyenler olacaktır.

Herkesçe bilindiği gibi savaş, sadece cephelerde olmuyor. Buna, parçalanıp lokmalar haline getirilen

İslâm Dünyası'nın bu hale gelişindeki tarihi seyir en açık delildir. Artık, harb meydanları cepheler olmaktan çıkmış, içlerlere, hatta bir milleti meydana getiren ferdlerin kafaları ve kalblerinin içine kadar girmiş bulunmaktadır. Artık, kafalar, düşman fikirlerin harb meydanı; kalbler, sayısız iç ve dış düşmanların, bağımlı ve bağımsız şeytanların cirit attığı en geniş savaş sahası olalı çok olmuştur. Bu günkü hâlimiz, Dünya Müslümanlarının hâli bu dram'ın son sahnesidir. Yüce **İSLÂM**'ın cüce görünüşü, dış düşmanlardan çok, dışa bağımlı iç düşmanların, hemde, **İSLÂM**'ın kendilerinden çok büyük hizmetler beklediğini umduğumuz; bütün bir gençlik, bütün bir Millet olarak, seneler senesi yollarını gözlediğimiz insanların, kendi insanımızın eseri olduğunu esefle görmekteyiz.

Büyük **İSLÂM** İmparatorluğunun kalbi olan Türkiyemizde, îman can çekişmektedir. Din ve Kur'ân rafa konmuştur. Asırlarca **İSLÂM**'ın i'lâ bayrağını cepheden cepheye taşımış, ufuktan ufka dikmiş bir milletin yarını demek olan evlâtları dînini, mezhebini, kitâbını, tanımaz haldedir. Kendi havzı dışına çıkmayan dar bir çevre içerisinde boğulmuş kalmış mahdûd miktarda müslüman, Türkiye'nin umûmî durumunu gereği gibi bilmediğinden, önce etrâfı güllük gülistanlık zannetmekte; sonra durumun vehâmetini, daha küçük yaşlarda kendi çocuğunun kendisini beğenmez olduğunu, davranış ve düşünceleriyle kendisine tamâmen ters bir

istikâmet tutturduğunu gördüğü gün, dizlerini dövmeye başlamaktadır.

Bugün Türkiye’de, sadece mezhebinin ne, mezheb İmamının kim ve mezhebin ne demek olduğunu tesbît etmek için bir istatistik yapılsa, bu suallere müsbet cevap vereceklerin yüzde ve binde ile değil, milyonda ile tesbît edilmek mecburiyetinde kalınacağını söylesek, mübalağa yapmış olmayız.

Müslüman -Türk’ün içte ve dışta nâmus bekçisi demek olan ordumuza eleman alımında dahi ölçü almaktan çıkarılmış,-önceleri dîni, mezhebi, meşrebi.. gibi hususlar tesbit edilmeden orduya kat’îyyen kimse sokulmazdı- hattâ ne hikmetse nüfus Cüzdanlarımızda kaldırılan “Mezhebi” maddesi, bugün halk olarak câhilliğimiz, üst sınıf olarak da gâlibâ bağımlılığımız yüzünden tamamen yok edildiği halde bu kitabın konu aldığı **İSLÂM** dünyası çapında Âlim ge-çinen ve hatta ifadelerinden kendilerinin ve bazı ön-cülerinin Müctehid (!) oldukları iddiası ve havası sezilen bazı kimselerin, ölü fareye tekme sallarcasına î mânla birlikte, nerdeyse ölüm noktasına gelmiş dört hak mezhebe ve O’nun yüce İmamlarına ve eserlerine karşı harb ilân etmeleri acıların acısı, derdlerin derdidir. Bu, nüfus cüzdanlarımızdan “**Mezhebi**” maddesini kaldıran zihniyetle ortak bir davranış olsa gerektir.

Türkiye’de böyle bir durum var mı, yokmu? Buyurun berâber düşünelim. Hemde Diyânet kanalıyla basılmış bir kitabta yer alan şu satırlara bakınız:

“Adam Muhammedî olmayı bırakıyorda Hanefî veya Şâfi’î oluyor; ne tuhaf şey!.. Herhangi bir mezhebe bağlanan ondan başkasını görmez. Onun gözünde Kitab, Sünnet, din... Hâsılı hepsi o mezheptir.”¹

Sayın yazar ve onun âleti olmuş kişiler Muhammedî olmakla Şâfi’î veya Hanefî olmak arasında aşılmaz bir fark bulunduğunumu söylemek istiyorlar dersiniz? Hanefî ve Şâfi’î’ler Kitab ve Sünnet’i bir yana atmışlar da İmam-ı A’zam Ebû Hanîfe ve İmamı Şafi’î’nin meşhur **Alman Müsteşriki ŞAHT**’ın dediği gibi kendi kafalarından uydurdukları yeni bir dîne ve Kitab ve Sünnete dayalı gibi gösterdikleri yeni bir hukuk sistemine mi tâbî olmuşlardır, acaba? Aynı kitabın bir başka yerinde yer alan şu cümleye bakınız: **“Bunun içindir ki**

¹Bak: Hayreddin Karaman tarafından sadeleştirilip bazı notlar eklenerek Diyanetteki bazı taraftarlarının deste-ği ile Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları arasında bastırılan Muhammed Abduh’un talebesi M. Reşid Rızâ’nın yazdığı - İslâm’da Birlik ve Fıkh mezhepleri, mezâhibin Telfiki ve dinin bir noktaya cem’i-adı altında basılan (Esas ismi - Islâhatçı ve Taklîdcinin karşılıklı konuşmaları) olan kitab: Sayfa : 169, Yayın No: 157 Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara - 1974.

yanılıpda kendilerini (Müctehid İmamları kastediyor) din vâz'ı (Şâri'= ALLÂH) zannetmesinler..."²

Âlimi, câhili, bileni, bilmeyeni, hâsılı kalbinde zerre kadar îman bulunan her insanın, bu sözün korkunçluğunu, çıkarabileceği fitnenin dehşetini farkedemeyeceğini söylemek kadar ekmel yaratık insana sürülebilecek bir leke var mıdır?..

Mezheb İmamları kendilerini hâşâ ALLÂH yapıyor, müntesipleri de onlara ALLÂH diye tapıyor. Hangi insafın, hangi vicdanın dilidir bu! Hangi mümin sâdece böyle bir cümlemin içinde yer aldığı bir kitabı, dîni hakkında geniş değil, dar bir bilgiye bile sahip olmayan insan topluluklarına sunabilir?..

Bu kitabın satırları arasında yer alan şu cümleler, bize bu mezhebsizlik çığırtkanlarının çeşitli büyük Âlimlerimiz, Fakihlerimiz, hatta mezheb İmamlarımız ve hatta bizzat Kur'ân-ı Kerîm'den delil diye getirdikleri nakillerin ve bu delilleri sunuş tarzlarının ne kadar

²Bak: Hayreddin Karaman tarafından sadeleştirilip bazı notlar eklenerek Diyanetteki bazı taraftarlarının deste-ği ile Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları arasında bastırılan Muhammed Abduh'un talebesi M. Reşid Rızâ'nın yazdığı - İslâm'da Birlik ve Fıkh mezhepleri, mezâhibin Telfiki ve dinin bir noktaya cem'i-adı altında basılan (Esas ismi - Islâhatçı ve Taklîdinin karşılıklı konuşmaları-) olan kitab: Sayfa : 169, Yayın No: 159 Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara- 1974.

cambazca olduğu, Âyet ve hadîsle ne türlü oynadıkları ve balçıkla sıvanamaz gerçeği nasıl ters gösterdiklerini açıkça ortaya koymaktadır.

İmamların, ictihâd ve görüşlerinin Kitab ve Sünnet'deki Nass'larına uygunluk veya aykırılığını kim tâyin edecektir? Kur'ân-ı Kerîmi, Nâsih-Mensûh, muhkem-müteşâbih, Sebebi Nüzûl, lâfızların çeşitli mânâlara delâletleri vb. ile ezbere bilen; yüzbinlerce hadîsi çoğu kere râvîlerinin ağzından alarak, tahsis, ta'mim, takyîd, senet, mevsûkiyet, metin, Sebeb-i Vürûd v.b. bilgilerini tümüyle ihâta etmiş ve ezberlemiş olan mezheb İmamları mı?... Yoksa bu mezhep düşmanları mı dersiniz?!.. Adamlar, mezhep İmamları arasındaki ufak tefek fikir farklılıklarını, görüş ve nass'larını kendi inhisârları altında sansüre tâbi tutuyorlar. Ne diyorlar bakınız:

“Bir kimse Kitab ve Sünnet'in apaçık nass'ları dururken, bunlara aykırı olduğu halde, mezhebindeki görüş ve içtihâdı tatbik ederse kıyamet gününde kendisini bırakıp kaçacak olan taklîdcinin (Dört İmamı taklîdci yapıyor) sözüne bakarak dininin temelini terketmiş olur. Çünkü, kendisi de taklîdci olan bir kimseyi taklîd etmek harâmıdır. Bu kimseler şu Âyetin muhatâbı olurlar: “NİTEKİM KENDİLERİNE UYULANLAR, AZÂBİ GÖRÜNCE

UYANLARDAN UZAKLAŞACAKLAR VE ARALARINDAKİ BAĞLAR KOPACAKTIR.”³

Bu Âyet-i Kerîme aslında lafız ve mânâca bir önceki Âyet-i Kerîmeye bağlıdır. Çünkü Arapça’da zaman demek olan (iz) ile başlamaktadır. Bu (iz) başında bulunduğu terkeb veya cümlecîği ana cümleye veya ana cümleye bağlı bir başka cümlecîğe bağlar. Türkçe’de bile zaman kelimesiyle biten bir cümlecîğin ana cümleye bağlı tâli bir cümle olduğunu bir çocuk bile anlar. Meselâ: *“Ahmed derse, zil çaldığı zaman geldi.”* cümlesinde *“zil çaldığı zaman”* cümlecîği *“Ahmed derse geldi”* cümlesine bağlıdır. Burada *“Nitekim”* kelimesi zaman kelimesinin yerini aslâ tutamaz. Misâl verdiğimiz bu cümle içerisindeki *“Zaman”* kelimesinin yerine *“Nitekim”* i koyarak cümleyi tekrarlıyalım: *“Ahmed derse, zil çaldığı nitekim geldi.”* Olmaz ama *“Ahmed derse geldi. Nitekim o zaman zil çalmıştı”* şeklinde kısa cümleler hâline getirilebilir. Fakat hiçbir zaman *“Nitekim”* kelimesi *“Zaman”* kelimesinin yerini tutmaz, Ayrıca Âyeti kerîmenin başındaki bu (iz), erbâbının bileceği gibi, bir önceki Âyette bulunan “iz” den bedeldir. Yâni mânâca ona bağlıdır. Bu duruma göre Âyetin mânâsı şöyle olmalıdır: **“İnsanlardan**

³El-Bakara: 166. İslâm’da birlik ve Fıkah mezhepleri, Mezâhibin Telfiki ve İslâm’ın bir noktaya cem’i, Sh: 156, Diyanet İş. Baş. Yayınları No: 157 Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara - 1974.

ALLÂH’tan başka kimseleri (tağlîb tarikiyle eşya’yı da içine alabilir) putlar edinenler de vardır. Onlar (putperestler), onları (putları), (mü’minlerin) ALLÂH’ı sevdiği gibi severler. (Putla taparak kendilerine) zulmedenler, azabı gördükleri zaman bütün kuvvetin Allâh’a âit olduğunu ve Allâh’ın gerçekten pek çetin bir azabı bulunduğunu bilselerdi. O zaman (göreceklerdi ki) arkalarından uyulup gidilenler kendilerine uyanlardan hızla uzaklaşmıştır. Aralarındaki bağlarda kopmuştur.”

Dört mezheb İmamını taklîdci, müntesiblerini de onların taklîdcisi saymakla yüreğini soğutamıyan adamcağız görüyorsunuz ki “***Bu gibi kimseler şu Âyetin muhâtabı olurlar***” demekle dört mezheb İmamını put, onların mezheplerine katılan bütün müslümanları da putperest yapmaktadır.

Şâyet adı geçen Âyet-i Kerîmeye benim vermeye çalıştığım mânâyı îtimâd etmezseniz, Muhterem Hocamız Rahmetli Hasan Basri Çantay’ın verdiği mânâyı aynen aktarıyorum: “**İnsanlar içinde ALLÂH’tan gayrisini (Ona) emsâl edinen adamlar da vardır (Bunlar putlara tanrı diye taparlar yahut bir takım azılı adamları tanrılaştırırlar) ki onlara ALLÂH’a olan sevgi gibi muhabbet beslerler, İman edenlerin ALLÂH sevgisi ise (Herşeyden) sağlamdır. (Allâh’a eş tutarak nefislerine) zulmedenler azabı görecekları**

zaman bütün kuvvet (ve kudret) in hakîkaten ALLÂH'ın olduğunu ve ALLÂH'ın hakikaten pek çetin azâbı bulunduğunu (gözleri ile görür gibi) bilselerdi; o zaman (göreceklerdi ki) arkalarından uyulup gidilenler kendilerine uyanlardan hızla uzaklaşmıştır. (Hepsi) o azâbı görmüşlerdir. Aralarındaki ipler (münasebetler) de parçalanıp kopmuştur.”⁴

Artık dört mezhep İmamını, insanları tepelerine vura vura; “Bize tapacaksınız” diye zorlayan ve halkı kendilerine taptıran Firavunlar olarak kabul etmenin ne demek olduğunu sizin iz’ânlarınıza bırakıyorum. Başka hiçbir şey olmasa dahî, ALLÂH'ın Âyetini böylesine istismâr eden kimselere aslında mezhepsiz demek bile azdır.

Daha da i'timâd etmiyorsanız, Elmalılı Hamdi Yazır hocamızın tefsirinin birinci cildinin 572. Sayfasına bakabilirsiniz.⁵

Evet: Âyet-i Kerîmede geçen “Endâd” kelimesinin mânâsı içerisine Allâh'ı bırakıp kendisine Allâh gibi

⁴Hasan Basri Çanlay: *Kur'ân-ı Hâkim ve Meâl-i Kerîm*, Cild: 1 Sh: 46-47 Âyet, 165-166. Ahmed Sait Matbaası, İst. - 1965 Beşinci Baskı.

⁵Bak: *Hak Dini Kur'ân Dili*, Cild: 1, Sh. 572, Nebioğlu Basımevi, 1968 .

sevilip tapılan herşeyin girdiği düşünülebilir. Ama, Allâh'ın kitabı ve Rasûlünün sünneti dışına çıkmamak için hayatlarını vermiş, insanlık târihinde görülmedik ferâgat ve fedâkârlıklara katlanmış bu yüce kişilerin Allâh'a şerik koştuklarını ve mezheplerine o günden bu güne tâbi olagelmiş milyarlarca müslümanın, imâmlarına tapan kâfirler olduklarını söylemekten Allâh'a sığınırım. Söyleyenlerin karşısına da ne pahasına olursa olsun çıkmayı bir farz bilirim.

Bir müslümana kâfir diyen kâfir olduğuna göre, bu adamlar dört İmamdan bugüne kaç mezhepli gelip geçmişse ve kıyâmete kadar onlara kaç Müslüman tâbi olacaksa o kadar ve o sayıda ne olacaklarını siz söyleyin...

Bütün dertleri dört mezhep olan bu adamlar sanki onun dışında sataşmaya lâayık hiçbir zihniyet ve mezheb yokmuş gibi, sanki târih boyunca çıkan bütün felâketlere bu yüce İmamlar sebep olmuş gibi bu defa da onların fitneye, tefrikaya ve mâ'sûm insanların kanlarının dökülmesine sebep olduklarını ileri sürerken, bu duruma delil gösterdiği Âyet-i kerîmeyi nasıl yerinden oynatıp kendi sapık fikirlerine, ne şekilde âlet ettiklerini bir de şu sözlerinde görelim: **“Tarihi açta... ehl-i sünnet mezhebinde olanlar, meselâ Eş'ârîlerle Hambelî'ler, Hanefî'lerle Şafi'î'ler, Şafi'î'lerle Hambelî'ler**

arasında meydâna gelen çelişme ve döğüşmeleri oku...”⁶

Bugün Müslümanların oturduğu memleketler gözden geçirilir, bu mezheblere mensub olanların çoğunun nüfûsunda, dînin ne kadar zayıf olduğuna dikkat edilirse, aralarında şiddetli bir şekilde harb ve mücâdele ateşinin hüküm sürdüğü görülür. Görünüşte birlik içinde oldukları zannedilirse de, kalblerinin birbirinden ayrı olduğu anlaşılır. Nasıl ki Cenâb-ı Hak kendilerinde îman olmayanları anlatırken şöyle buyuruyor: “SEN ONLARIBİRLİK SANIRSIN, HÂLBUKİ KALBLERİ BAŞKA BAŞKADIR.”⁷

“Zâten tefrika içinde yaşayan ferdlerin... İmânında yok demektir ya... Birçok memleketlerde Hanefî’lerin Şafi’î’lerle namaz kılmadıkları görülüyor... Müslümanlar... Herhalde bir ıslâhatâ şiddetle muhtaç olduklarını anladılar... Allâh’dan öyle ümid ediyoruz ki buna muvaffak olacak kimseler, dâvete dînî ıslahattan başlayanlardır. Çünkü bütün ıslahatın dayanağı ancak dinde yapılacak ıslahattır. Dâvet ve rehberlik olmadan ıslahat olmayacağı gibi, delilsiz ve

⁶Bak: *İslâmda birlik ve Fıkıh mezhepleri, Mezâhibin telfiki ve İslâm’ın bir noktaya cem’i, Sh: 27.*

⁷EL—HAŞR: 59/14.

huccetsiz ıslahat da makbul değildir. Halbuki taklîd bulunduğça delil ve huccet olamaz.”⁸

Bakınız burada da Âyeti kerîmenin hem baş tarafını, hem son tarafını kesmiş... En iyisi size yine Hasan Basri Çantay Hocamızın, delil olarak getirilen bu Âyete verdiği mânâyı aynen nakledeyim de kararı kendiniz veriniz: **“Onlar (yahudiler ve münafıklar) müstahkem kasabalarda yahut duvarlar (siperler) arasında bulunmaksızın sizinle toplu bir halde vuruşmazlar. (Allâh ile ve peygamberi ile muharebe edenlerin kalblerine Cenâb-ı Hak korku verir, cesûrlar korkak, şerefliiler alçak olurlar.) Kendi aralarındaki savaşlar ise çetindir. Sen onları derli toplu sanırsın. Halbuki kalbleri darmadağındır. Bunun sebebi şudur: Çünkü onlar akıllarını kullanmaz bir kavimdir.”⁹**

Evet, **“Haşr”** Sûresinin 14. Âyetinin tümü mânâ olarak budur. Bu mânânın içerisinde ne on üç ve ne de onbeşinci Âyetlerden tek kelime yoktur.

Hani meşhûrdur, yahûdî dönmesi namaz kılmazmış. Kendine niye kılmıyorsun? denince: Cenâb-ı Hak öyle

⁸*İslâm'da birlik ve Fıkı mezhepleri, mezâhibin telfiki ve İslâm'ın bir noktaya cem'i, Sh: 28-30-31 Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara -1974 Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Sayı: 157.*

⁹*Beyzâvî, Medârik.*

buyurdu da ondan... Ne buyurdu? “Lâ takrabü’s-Salâte: Namaza yaklaşmayınız” buyurdu... Pekî, canım, sen şu Âyetin sonunu okusana... dendiği zaman: Ben bu kadarını okudum ve onunla amel ettim. Gerisini de sen oku onunla da sen amel et... demiş ya, aynen onun gibi... Burada da mubârek adam, meâl’den açıkça anlaşılacağı gibi hepimizin de Elhamdülillâh iftihârla içinde dâhil bulunduğumuz i’tikâd ve amelde hak bildiğimiz mezheblere tâbi olan bütün müslümanları Allâh ve Rasûlü’ne harb açmış Yahûdi ve Münâfıklar yaptı çıktı işin içinden... Herhalde, gene kendi yoldaşlarınca Müctehid sayılan Reşid Rızâ Bey’in verdiği târihî ve içtimâi bilgiler de bu kabildendir.

Hani şu bizim gazetecilerin “Müftünün keçisi çalındı” yazacak yerde, “Müftü keçi çaldı” diye punta attıkları gibi -zavallı müftü hem keçiden oluyor, hemde kendi şahsında dîni ile alay ediyor-... Hak mezheb müntesiplerinin birbirlerine düşman oldukları da böylesi yalanlardandır. Birbirinin arkasında namaz kılmadıkları da, hele birbirlerini mezhep ayrılığı yüzünden öldürdükleri, kılıflanması imkânsız olan korkunç bir iftirâdır. Bugün müslümanların darmadağın ve zayıf olmaları ise mezhepleri yüzünden değil, mezheblerine sağlam bağlanmadıkları ve mezheblerinin gereğini hakkıyla yerine getirmedikleri içindir. Yoksa her hak mezheb müntesibi belki birbirine kendi mezhebinden olan müslümanlardan daha çok hürmetkârdır. Yoksa bu

adamlar, bu gibi yalanlarla müslümanları birbirine mi düşüreceklerini sanıyorlar. Avuçlarını yalarlar...

Belki de bu adamların ve bunların te'sirine kapılmış uydularının tümünü kapsayan bir müstakil eser yazmam gerekecektir. Gerekirse ve sağ kalırsam inşaallâh bunu da yapacak ve bu hususları da Müslümanların gözü önüne müdellel olarak sereceğim. Türkiye çapında dellâllarının kimler olduğunu, kimleri kandırdıklarını ve kimleri bilhassa peşlerinden sürüklemek istediklerini gerekirse vesikalarla isbât edeceğim. Bu tezvir üslûbuyla kundakladıkları yalanlarına ALLÂH'ın Kelâmı, Rasûlünün sünneti ve büyük Fakîhlerimizin sözlerini nasıl birer kundak ve kılıf yaptıklarını teker teker tevsik edecek ve hangi yandaşlarının nerelerde, ne gibi faaliyetler gösterdiklerini birer birer gözlerinizin önüne sereceğim. Gerekirse inşaallâh...

Yukarıda da söylediğimiz gibi İslâm dininin, rafa konmuş olan Kur'ân'ın bu acıklı durumu yetmiyormuş gibi, adamcağız bir de ıslahattan, devrimden dem vuruyor. Devrile kalasların dellâllığını yaptıkları fikri görüyormusunuz... Be adam, zaten kaldırmışsın daha ne istiyorsun? Raftaki duran Kur'ân'ın varlığında mı seni rahatsız ediyor da devrim yapacaksın. Şu mâhûd, Osman Nûri Çerman'ın dediği gibi, Câmilere sıralar, duvarlarına Türk büyüklerinin resimleri... Namazda okunan sözlerin

Türkçe ve duâların içine târihî dehâların sözlerinden seçmeler de koyuver de bu iş olsun bitsin bâri...

Burada size tâ o zaman yapmak istedikleri devrime, kızım sana söylüyorum, gelinim sen işit hesabı, bir aşüftenin çift buudlu cilvesi edâsıyla söylenmiş olan şu sözlerini de sunayım. Zira bu sözü Reşid Rızâ Menâr mecmuasında yazdığı zaman ne Türkiye’ de, ne diğer İslâm devletlerinde din ile devlet birbirinden ayrılmış değildi. Cilveye bakın: **“Fakat bunları (Avrupalılar) din ve mezhep ihtilâfı yüzünden uğradıkları bu zayıflama ve dağılmanın ilâcını da... -Din ile siyâseti birbirinden ayırmak- sûretiyle bulduklarından, bugün siyâsetlerinde ve diğer işlerinde dînin önemli bir te’siri yoktur. Fakat şurası bir gerçektir ki... Din adamları, dînî kanun ve kâidelerin tabiat kanunlarıyla beraber seyrini temin edecek şekilde bir ıslâhatı acele gerçekleştirmedikçe “bir müddet sonra da olsa” herhalde İslâm hükümetleri de din ile siyâseti birbirinden ayırmaya mecbûr olacaklardır...”**

Tabii fikir delilsiz delil de yalansız olur mu? Al sana delil, hemde Kur’ândan:

“...Allâh’a yönelerek O’na karşı gelmekten sakınınız, namaz kılınız; dinlerinizde ayrılığa düşüp

fırka fırka olan, her fırkasında kendinde bulunan ile sevindiği müşriklerden olmayınız.”¹⁰

Be mubârek adam, şunu açıkça söylesene... Avrupalı sevgililerim İslâm devletlerine baskı yaparak, Din ile siyâseti yakında birbirinden ayırtacaklarını bana söylediler desene... Neye oyana buyana kıvırtıp duruyorsun...

Sonra sık sık taklîd üzerinde duran bu kimseler, taklîdi hiçbir taksîmâta tâbî tutmaksızın amansız bir şekilde tenkîd etmektedirler. Bir çocuğunuz var, sizin namaz kıldığınızı görüyor, heveslenerek sizinle namaz kılıyor. Aynı çocuk, bir başkasının hırsızlık yaptığını görüyor, bu defada arkadaşının eşyasını çalıyor. Bu iki işin her ikisi de taklîddir. Ama biri namaz kılmayı taklîd, diğeri hırsızlık yapmayı... Şimdi bu iki taklîdin her ikisi de birbirine denk olur mu? Mezhebsizlerse taklîdi nerdeyse puta tapmayı, Allâh’a tapmayla eşit sayacak derecede şiddetle reddetmektedirler. Bakınız Reşid Rızâ bu konuda neler söylüyor: **“Fakat hiç şüphe yok ki, bu mukallidler (Hanefî, Şâfi’î, Mâlikî ve Hambelî’leri kastediyor) taklîd mevzuunda bu kadar ileri gitmeleriyle, müctehid İmamların yolundan yürümüş olmuyorlardı. Çünkü bunlar müctehid İmamların**

¹⁰*Kur’ân-ı Kerîm: Er-Rûm: 30/30-32, İslâm’da Birlik ve Fıkı mezhepleri, Sh. 96.*

davranışlarını ahlâk ve gidişlerini taklîd etmiş olsalardı, hükümde hatâ etmesi veya bilmemesi câiz olan hatâdan beri (ma'sûm) olmayan kimseler: (İmamlar) ın fikirleriyle amel edip de hatâdan berî mâ'sûm olan peygamberin hadîsini terketmezlerdi.”¹¹

Görüyorsunuz ki burada da açıkça kitab ve Sünnet'in ma'sûm, sanki Kitab ve Sünnet dışında hükmediyorlarmış gibi, müctehid İmamların ma'sûm olmadıklarını, hatâ ettiklerini söylüyor. Oysaki bizim bildiğimiz ve bütün Mudakkik Âlimlerimizin icmâ' ettiği gerçek şudur ki: **Hatâdan berî olan, Kitab ve Sünnet'in lâfızları ve sözleri değil, bu sözlerden Cenâb-ı Hak ve Rasûlünün kast ettikleri mânâlardır, Ma'sûmluk, kusursuzluk sözü aslında Allâh ve O'nun desteğindeki Rasûlüne yapılan bir isnattır. Yani Allâh ve Rasûlü kusursuzdur tamamen... Kabul... Kusursuza isnâd edilen veya kusursuz ve ma'sûm olandan sâdır olan söz mânâ ve muhtevâca kusursuzdur, onun sözünde hatâ diye birşey yoktur.. Buda tamam.. Amma bu ma'sûm, hatâdan beri varlığın ma'sûm sözünün, her zaman hatâ edebilen insan tarafından anlaşılması ve değerlendirilmesi noktasına gelince durum değişir. Bu sözü bakarsın, yukarıda misallerini gördüğümüz gibi kâfir, kendi dâvâsına delil getirir, şerre âlet eder mü'min kendi dâvâsına delil getirir; hayra, Allâh ve Rasûlünün**

¹¹İslâm'da Birlik ve Fıkıh Mezhepleri, Sh. 82.

râzî olduğu ve o sözle kast ettiği hak ve gerçeğe âlet eder. İşte esâs maksadı gösteren bu mânâ ne nisbette isâbetli tâyin edilebilirse, Kitab ve Sünnet'in ma'sûmiyeti o nisbette korunmuş ve değerlendirilmîş olur.

Zaten, Allâh kendilerinden râzî olsun, İmamlarda bunu sağlamışlardır. Bunun için görüşleri bazen birbirinden farklılık arzemiştir. Onları Allâhu Teâlânın murâdının kendi görüşleri olduğu inancı dışında hiç bir müessir birbirinden ayırmış ve farklı görüşler serdetmelerine yol açmış değildir. Görüyorsunuz ki, ma'sûm olan aslında Allâh ve Rasûlünün kelâmı değil, onların Âyet ve hadîsleriyle kast ettikleri mânâdır. Mânâ... Bence esâs donukluk ve donduruculuk, esas sapıklık ve saptırıcılık, ehliyeti sâbit yüce müctehidlerimizin ta'yinine çalışmış oldukları bu mânâdan, taklîdcilik, taassup ve ihtilâf ayağıyla Müslümanları uzaklaştırmaya çalışmak, Allâh ve Rasûlünün murâdına en uygun hükmü bulduklarında Ümmet-i Muhammed'in söz birliği ettikleri yüce İmamlarımızdan, câhil halkımızı Câhilliklerinden faydalanarak uzaklaştırmaya çalışmaktır.

Hepimiz biliyoruz ki, İslâm dîninin gerçek sahibi ve hak yolda müntesibi olan insanlar sâdece bu dört mezhep içerisinde toplanmış ve bunlar dışına çıkmamış olan insanlardır. Bunlar dışına çıkan herkes sapıtmış, her fırka dağılmış, her mezhep ve her fikir yok olmuştur. Bunların

hemen hepsi bir takım zehirli zararlı, sapık fikirleriyle târihe gömülmüş gitmişlerdir. İyi kötü, zayıf kuvvetli, bugün gene müslüman deyince hepimizin aklına, bu dört mezhep kal'asıyla dînini, îmânını koruyabilmiş insanlar gelir. Her halde bu dört mezhebde bir sapıklık bir çarpıklık olsaydı, tâ ikinci asırdan onüçüncü asrın sonuna kadar geçen onbir asırlık devrede çıkan sayısız sapık mezhepler içerisinde, bu mezhebler de kaybolup giderdi. Bunca asır kurulmuş, bunca İslâm devletleri, yetişmiş bunca büyük Âlim ve Fakîhler içinde bir tanesi kalkar da bu mezheplerin sakatlığı, kör taklîdciliğe yol açtığı fitne, fesat ve ihtilâf kaynağı olup bunlara uymanın harâm olduğu gibi bir fikir ileri sürerlerdi. Şimdi, bizde, onbir asırlık devreyi içine alan, sayıları belki tirilyonları aşan müslümanları, bu mezhebsizlik dâvetçilerine uyararak, bizdendir, içimizden olanları var diye; sapıktır, İmamlara tapıktır; İslâm'a papalık kaidelerini getirenler, Cennete daha dünyada iken bilet kestirenler bu İmamlar ve bu İmamlara uyanlardır mı diyelim?!.. Gövdeniz titremiyor mu bu bühtân-ı azîm'den!..

İftirâ ediyorum sanıyorsanız, buyurun bütün kitabları piyasada, kendileri de meydandadır. Üşenirseniz bu kabilden yüzlerce sözlerinden biri de işte:

“Taklîtçilikte bu kadar ileri giden mezhebliler, Kur'ân'dan bile yan çiziyorlardı. Bunlardan bazıları ise İslâm'a papalık kaidelerini sokmaya cür'et ediyor

ve şöyle diyorlardı. Şu halde onlar (Mezheb İmamların)ın her söylediğini Kur'ân'a muhâlif bile olsa almak, onlarla amel etmek gereklidir. Aykırı geldiği zaman onlarla amel etmek bir yana, dînin hüküm ve bilgilerini Kur'ândan almaya kalkışmak bile câiz değildir.”¹²

Buraya kadar sarf etmekten kendimi alamadığım, aslında az bile olan sert ve iğneli sözlerimi bilmem burada ma'zûr görebildiniz mi?

Dinin hükümlerini Kur'ân'dan alıp öğrenmek câiz değil diyen kim ki? Bu adamlar bu korkunç iftira ile **Alman Müsteşriki ŞAHT'ı tasdik** etmiyorlar mı dersiniz? O zât, tercümesini sunduğumuz bu kitabın satırları arasına alınmış olan şu sözleriyle aynı şeyi söylemiyor mu acaba: **“İSLÂM DİNİ ASLINDA BİR BEDEVİ ARABIN BİRKAÇ DAKİKA İÇİNDE ÖĞRENEBİLECEĞİ BİR BASİT DİNDİR. BU DİN'LE DEVLET SİSTEMİNİN HİÇBİR İLGİSİ YOKTUR.MEZHEB İMAMLARININ TE'LİF ETTİKLERİ İSLÂM FIKHI İSE SEÇKİN HUKUK DEHÂLARININ ORTAYA KOYDUKLARI VE KİTAB VE SÜNNETE İSTİNÂD ETTİRMEYİ (Bağlı**

¹²Bak: *İslâm'da birlik ve Fıkıh Mezhepleri, Sâdeleş-tiren: H. KARAMAN Sh. 83 Diyânet İş. Baş. Yay. Sayı:157, Türk Târih Kurumu Basımevi Ankara, 1974.*

göstermeyi) UYGUN VE FAYDALI BULDUKLARI BİR HUKUK SİSTEMİNDEN BAŞKA BİRŞEY DEĞİLDİR.” Tasavvur edebiliyormusunuz işin vehâmetini... Fikrin ayniliğini... Durun, haksızlık etmiyelim. Elin gâvurunun hakkını yemiyelim. Bu müşteşrik bizim mezhebsizlerden: **“Üstün hukuk dehâları”** sözüyle ayrılıyor. Bu hiç değilse yüce İmamlarımıza bir müşteşrik domuzunun methiyesidir. Mezhepsizler, İmamlarımıza bunu bile, kendi kuru iddiâlarına onları âlet çabası dışında, aslâ revâ görmedikleri gibi, dört İmama bağlı kalmış binlerce âlim ve fakîhlerimizin de bu davranışlarını hiç hoş karşılamıyorlar. İstiyorlar ki, fukahâ, başlattıkları bu fitneyi önceden başlatmış olsunlar. Kendileri de bunun sonucunu daha çabuk ve daha kolay alabilsinler.

Uygulamada ve halkın câhillikten mütevellid davranışlarında gördükleri pürüzleri sert bir dille tenkid etmekten çekinmemiş, bazı yüce Âlim ve Fakîhlerimizin sözlerinden bazı cümleleri de mevzuun tümünü göz önüne almadan istedikleri gibi kırpıp, kendi iddiâlarına delil getirmeye kalkıyorlar. Sözün siyâk ve sibakını gözetmeden, hangi şartlar ve te'sirler altında kalarak söylenmiş ve yazılmış olduğunu hesaba katmadan, mal bulmuş mağribî gibi kırpıp kırpıp da: İbn-ül Kayyim şöyle dedi, İbn-i Hümâm böyle dedi, İbn-i Haldun şu türlü mukaddimeledi vb. nakillerde bulunuyorlar. Yani bu fukahânın şu veya bu cümlesi, kendilerinin dört

mezheb bombardımanını desteklemiş. Mümkün mü be kardeşim, mümkünmü bu... Delil diye sözlerini aktardığınız bu zatların herbiri birer hak mezhebe bağlı zâten, hem o seviyede Âlim olsun, hem de bindiği dalı kessin; mezhebine bağlı bulunduğu imâma veryansın etsin, mümkün mü. Bu mümkünse şâyet, neden hiçbir mezhebinden ayrılmamış da hâşâ İmamının dîni ve Alah'lığı üzere dünyâdan göçüp gitmiş?!..

İnkâr etmiyoruz, insan, mezhebine bağlı olduğu imâmın görüşlerini mütâlâa ederken, öğrenirken, diğer imâmların görüşleri ile karşılaştırabilir. Kendi imânının delillerini, diğer bir imâmın delilleri muvâcehesinde düşünür ve ona bazı noktalarda kendi imâmı, bazı hususlarda da öbür İmam daha isâbetli gibi gelebilir, ama, hangisinin hükmünün Murâd-ı İlâhî'ye daha uygun olduğu üzerinde kesin söz söylemek, bizim bildiğimiz, çocuk çoluğun değil, Müctehîd'in işidir. Hâ!.. Durun... Bunlar da müctehid idi ya... Ismarlama ilede olsa bu hadîsleri öğreniverirler olur biterdi ya. Özür dilerim o zaman.

Güzel amma, Kütüb-ü Sitte herkesde var. Sende de var, bende de var. her üç beş bin lirayı verende de var sayılır her an... Amma bunların hiçbirisi Kalkıpta, hâşâ huzurdan, ben müctehidim dememiştir hiç bir zaman. Ya da ben müctehidim havasına girmedigi gibi, böyle bir şeyi hayâlinden de geçirmemiş... Buna ne dersiniz? Ama

adamlar müctehidlermişimiş de, farkında değillermiş, biz uyardık kendilerini mi diyeceksiniz?... Bu Hadîs kitaplarını süs içinde olsa Kütübhânelerinde bulunduran herkesi Müctehid mi yapacaksınız?.. Yoksa bu noktaya gelince, durun, falan Mutlak Müctehidimiz, Filân Mukayyed Müctehidimizdir; o ona, öbürü ötekine bağlıdır. Muhtemel fikir ayrılıkları böylece önlenir mi diyeceksiniz?! Peki önlendi, her türlü kötü ihtimâller ortadankalktı. Yapmayı tasarladığınız bu **“Din Islâhâtı”**nı nasıl ve nerede uygulayacaksınız? Tertip edeceğiniz yeni (!) kanunları kime tatbik edeceksiniz?! Bu gibi şeylerdeki hünelerinizden bazılarını yakînen gördük.. İslâmî ilimler Akademileri Kânun taslağındaki mahâretiniz, teşkîlatçılık ve tekelcilikteki gayretiniz, her muhâl’i mümkün, her olmazı olur kılacak güçte olduğunu gösterdi...

Bunu da yaptınız, her bir müesseseye sâdık taraftarlarınızı koydunuz. Jet Müctehidlerinizi her bir ilim ve fikir müessesesine yerleştirdiniz ve böylece bütün su başlarını da tuttunuz. Bir cemiyeti ayakta tutan. Siyâset, iktisat, istihbârat, mâliye, basın ne var ise hepsini tıklar tıklar yürüttünüz. Doğru yanlış, zorla şerle her neyse, tanzim edeceğinizi söylediğiniz kanunları halka uygulaya bildiniz. Peki şimdi sizde, fikirleri insanlar tarafından taklîd edilen, ma’sûm olmayan ve hatâ edebilir insanlar olduğunuz halde tesbit ve tanzim ettikleri görüşler, halka uygulanan kusurlu insanlar durumuna gelmiyor

musunuz?! Evet bu duruma gelmiş oluyorsunuz. O zaman dört imâma ve mezheplerine isnâd ettiği-niz donukluk, taklîd, cümûd, sapıklık gibi vasıflar sizin için de vârid olmuş olmaz mı?!... Siz de kendi ifâdenizle dört imâm gibi Allâh ve Rasûlü ile müslûmanların arasına dikilmîş putlar olmuş olmaz mısınız?! Eee...**Ha o put, ha bu put. Hâşâ, sana tapacağıma dört İmama taparım. Ne farkeder?!...**

Eğer Fıkıhçılarımız, şu helâldir, bu harâmdır deme hakkının sâdece Fakîh ve Müctehid'lere âit olduğunu söylemişlerse bunda istismâr edecek ne var? Peki, her önüne gelene, Cenâb-ı Hak şöyle buyurdu, dolayısıyla bu helâl; Rasûlüllâh böyle buyurdu; dolayısıyla bu harâmdır deme yetkisini tanısanız, durum ne olur?! Ama bakınız adamları ne diyor ve bunu nasıl istismâr ediyor: **“Fakîhlerden bazıları: Hiç bir kimse için şu helâldir, şu harâmdır; çünkü Allâh böyle buyuruyor, Rasûlüllâh böyle buyuruyor demek câiz değildir. Ancak filân fıkıhçı şöyle dedi, böyle anladı bunun için helâldir demek gerekir.”**¹³

Bakınız, Rasûlüllâhın haklarında: **“Bir Âbiddin bir Âlimin üstünlüğü ve Fazîleti, en alt seviyede olan-**

¹³*İslâm'da Birlik ve Fıkıh Mezhepleri Sâdeşelştiren: H. KARAMAN Sh. 83 Diyanet İş. Baş. Yay. Sayı: 157. Türk Tâ-rih Kurumu Basımevi Ankara, 1974.*

larınızdan benim üstünlük ve fazîletim gibidir.”¹⁴ buyurduğu yüzlerce büyük Fakîhimize sürülen lekeye. Onların; Allâh’ın Kelâm’ına itibâr etmeyin Rasûlünün Sünnetini minder altı yapın ve biz Fakîhlerin söylediklerine bakın diyebileceklerini tasavvur edebiliyor musunuz? Her halde bu da yukarıda misâllerini verdiğimiz üçkâğıtçılık örneklerinden biri olsa gerektirir. Şâyet böyle bir söz sarf eden bir iki fakîh gösterebilseler, mutlaka bu sözün de başı sonu düşünülmeden, ya da tam mânâsıyla düşünülüp bilebile şurasından burasından kırpma yapılarak buraya adapte edilmiş olması lâzım gelir. Eğer falan Fakîh bu sözü söyledi deseydi, bu kanaatte olan birkaç Fakihimizin ismini ve eserini verseydi, bunu tahkik etmek mümkün olurdu. Oysa ki böyle bir kaynak yok; olmadığına göre de böyle bir hakikat de yoktur. Şu müctehid(!)in bu müthiş iftirânın hemen arkasından bazı fıkıhçılarımız ve diğer müslümanlar için vardığı hükme ve verdiği karara bakınız:

“İşte gerek Fıkıhçıların ve gerekse diğerlerinin bu gibi sözleri, Yahudi ve Hristiyanlarda Tevrat ve İncil’in hüküm-lerini papaz ve Hahamlardan başkası anlayamaz şeklindeki inancın bize de intikâl ettiğini

¹⁴*Ettâc-ül-Câmi’ul Usûl, Sh. 64 Ravisi : Ebû Ümâm- et-El-Bâ-hilî*

göstermektedir. Bu ise, aynı mevzuda onların yolunu tatbik etmek demektir.”¹⁵

Görüyorsunuz ki bu defa da, İmamlara bağlı olan müslümanları, İmamları ile birlikte papazların ve hahamların yoluna soktu. Yani Hıristiyanlıkta papaz, Yahudilikte haham ne ise, Müslümanlıkta da dört mezheb İmamı o; dört mezheb İmamlarına uyanlarda, dînini yitirmiş hıristiyanlar, peygamberlerini öldürmüş Yahudiler olmuş oldular...Ama, Sayın Reşid Rızâ ve Müctehid (!) yandaşlarının metodunda sözü öyle net söylemek yok. Onlar hep fikirlerini bir kesîf sis, bir bulanık balçık içerisinde söylerler ki, hiç değilse halkın zihinlerini bulandıra bilsinler. Ve her sözleriyle Müslümanların kalblerine küfrün bir nokta da olsa kara lekesini sürebilsinler. Çünkü bu noktaların zamanla Nazargâh'ı İlâhî olan insan kalbini saracağı ve böylece Mezhebsizin çıktığı bu balıç avında gayesine fazlasıyla varacağı muhakkak... Eğer açıkça söyleyecek olsalar, herkes yalanlarını anlıyacak ve arkalarına akılı başında kimseler değil, aptalları bile takamıyacaklardır.

Çığır açma mevzusunda da durum gene aynı. Bizim bildiğimiz; çığır var Cennete götürür, çığır var belâya

¹⁵*İslâmda Birlik ve Fıkıh Mezhepleri, Sâdeleştiren: H. KARAMAN Sh. 83 Diyânet İş. Baş. Yay. Sayı: 157 Türk Târih Kurumu Basımevi Ankara, 1974.*

batırır. Rasûlüllâh (S.A.V.) in şu Hadîs-i Şerîfi bu durumu açıkça göstermektedir.

“Cerir b. Abdillâh (R.A.)’den rivâyet edilmiştir. Rasûlüllâh (S.A.V.) şöyle buyurdu: **kim İslâm’da bir güzel çığır açarsa ve on(un ölümü)nden sonra o çığırda amel edilirse, o (çığırı açan) kimseye, o çığırda gidenlerin sevablarından hiç bir eksiklik yapılmadan, açtığı çığırda amel edenlerin, işledikleri amellerin karşılığı kadar sevab yazılır.**”¹⁶

Rasûlüllâh böyle buyuruyor ama bakalım bu kimseler ne diyorlar:

“Aslında kınanmış bir işi: (taklîdi) işleyen de kınanmış demektir. Mezkûr (taklîd edilmek üzere ictihâd yapma) işi (ni müctehid) yalnız kendine âit olmak üzere ortaya koymuş ise, kınama ve takbîhde yalnız kendisine âit olur. Eğer onu bir çığır hâline getirmiş, başkaları da onu taklîd etmişse, o zaman iş başkalaşır. Hem o çığırın, hem de onu tâkib edenlerin vebali, çığır açanların boynuna yüklenir. Bir de bu

¹⁶*Ettâc-ül-Câmi’ül Usûl K. İlmi. Cild: 1 Sh. 76.*

çığrı açanın kendisi de mukallid ise, yaptığı iş daha çürüktür. Kaldırılıp atmaya lâyiktir.”¹⁷

Kınanmış olan çığır veya taklîd: Kötüyü taklîd etmek, kötü çığır açmaktır. Yoksa, iyi çığır açanın açtığı çığırda yürüyen oldukça sevâbının, uyuyan gözün akan pınarı, sâhibinin ömür boyu değil, ebedî gelir kaynağı olduğunu yukarıdaki Hadîs-i Şerîf yanında yüzlerce hadîs beyân etmektedir. Bizim müctehidler (!) puta tapmayı da taklîd, Allâh’a tapmayı da taklîd gibi göstermekte olduklarının farkında değiller midir dersiniz? Bence mes’ele yukarıda dediğimiz gibi, kurunun yanında yaşın da yakılmasını sağlama çabasıdır. Eğer bu çığrı, iyi çığır ve kötü çığır diye ayıracak olsa, dört mezheb İmamının kötü bir şeye hükmetmiş olup olmadıklarının tesbîti akla gelecektir. Bu da, onlara hücum etmelerine imkân bırakmıyacak olan yolun tâ kendisidir. Umûmî anlamda taklîd deyince bunun hangi taklîd olduğunu ayırmak ve çığır deyince kötü çığır mı? İyi çığır mı olduğunu düşünmek kimsenin aklına gelmiyeceğini zannetmektedir. Böylece kötü çığır ve taklîd perdesi altında dört hak mezhebi baltalayamayacaktır.

¹⁷İslâm’da Birlik ve Fıkıh Mezhepleri. Sh:84 Sâdeleştiren: H. KARAMAN Diyanet İş. Baş. Yay. Sayı: 157 Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1974.

Basîret: “Hak ile bâtlı birbirinden ayırdetme gücüdür.” Hakka dâvet ve İrşâd vazifesini yapan peygamber vârisi âlimlerin dâima basîretle, apaçık delil ve huccetlerle hareket etmesi, muhakemesizlikten ve zorlamadan kaçınması gerekir. Bakınız bu hususta Cenâb-ı Hak ne buyuruyor: **“De ki (habîbim): işte bu, benim yolumdur. Ben (insanları) Allâh’a (körü körüne değil) bir basîret üzere dâvet ediyorum. Ben de, bana tâbi olanlar da (böyleyiz) Allâh’ı (ortaklardan) tenzîh ederim. Ben müşriklerden değilim.”**¹⁸

Âyet-i Kerîmede açıkça görüldüğü gibi, Rasûlullâh’ın bütün insanlığa: “Ben de, bana tâbi olanlarda basîret üzereyiz.” diye ilân etmesi emir buyurulmak-tadır. Haklarında Rasûlullâh’ın : **“Âbid ve Zâhid’e karşı Âlim’in fazîleti, diğer yıldızlar karşı sında ay’ın (üstünlüğü), fazîleti gibidir. Âlimlerin, peygamberlerin vârisleri olduklarında hiç şüphe yoktur. Peygamberlerden sonra kıyâmet gününde şefâat etme hakkına sahip olacaklardır.”**¹⁹ Buyurduğu, âlimlerin basîretsizlikle ithâm edilmelerindeki basîretsizliğe bakınız: **“Allâh’u Teâlâ Peygamberin her söylediğinin doğru olduğunu ve hükümde hatâ etme ihtimâlinin bulunmadığını çeşitli Âyetlerinde**

¹⁸ *Kur’ân-ı Kerîm Yûsuf Sûresi, Âyet: 108.*

¹⁹ *Ebû Dâvûd ve Tirmîzi, Ebû-ud-Derdâ’dan rivâyet ettiler. Ettâc-ul-Câmi’ul-usûl, K. İlmi. Cild: 1 Sh. 63.*

açıklamıştır. Bundan dolayı peygamber lerinin yolunu tâkib edenler dînî hayatlarında tam bir şuur ve basîret içinde olurlar. Halbuki Müctehid'lerin böyle bir imtiyâzları yoktur. Yanılmaları tabîi ve vâkîdir. Bu sebebledir ki peygamberlerinin sözünü bırakıp da onlarınkini alanlar basîret üzere olmazlar; kim böyle yaparsa o, Rasûlün yolunda değildir.”²⁰

Tabii sayın Reşid Rızâ ve Şürekâsı bu görüşleri paylaşırken kendi uydurma Müctehid'lerini değil de, bütün müslümanların müctehid İmamları taklîd edenlerini sapıklık ve basîretsizlikle; taklîd ettikleri İmamları da onların şahsında, sanki verdikleri hükümlerin Kitab ve Sünnet'le ilgisi yokmuş gibi, hatâ ve uydurukculuk yapmakla ithâm ederken, aynı zamanda Kur'ân-ı Kerîm ve Sünnet'i de sapıklık ve Basîretsizlikle ithâm etmiş olduklarının farkına varmıyorlar. Öyle ya, mâdem ki İmamlar basîretsiz, hatâlı ve masum değil, bunların verdikleri her hüküm de hatâlıdır denemez ki... Hakkında nass bulunan her hüküm nass'a dayalı olduğuna göre İmamların hatâlı ve basîretsiz, kendilerini taklîd edenlerin de sapık olduğunu söylemek aslında “*Kur'ân ve Hadîs sapıktır*” demek anlamına gelmez mi?...

²⁰İslâm'da Birlik ve Fıkh Mezhepleri, sâdeleştiren: H. KARAMAN Diyanet İş. Baş. Yayın. Sayı: 157, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1974 Sh. 90.

İslâmî ilimler içerisinde en çetininin, anlaşılması ve kavranması en güç olanının Usûl-ü Fıkh olduğunu biliyoruz. Ve bu ilmin tesbît etmiş olduğu kaidelerin hâlâ Usûl ve Metod ilimlerine en verimli kaynak teşkîl ettiğini görüyoruz. Elin gâvurunun bizleri bunlardan uzaklaştırmaya çalışırken, kendisinin bunlardan faydalanmaya çalıştığını esefle müşâhede ediyoruz. Bu ilmin yerleşme ve gelişmesinde büyük hizmetleri bulunan Fakîh Müctehid ve İmamlarımızın uyguladıkları Usûl ve Metodlar vâsıtasıyla şahısları, mezhepleri ve müntesibleriyle bakınız nasıl alay ediyorlar: **“Şurası açık olarak ortaya çıkıyor ki (Usûl-ü Fıkh kaidelerinin çoğu mezhep İmamlarının sözlerini doğrulamak, onlara muhâlif olan gurubları reddetmek için bir de Kitab ve Sünnet’le ameli terkederken (!) mazeret diye ileri sürmek için vaz’ edilmiştir. İşte taklîd ettiğin kimselerin Fıkh Usûlü bundan ibârettir: Şimdi bunların hepsini körükörüne kabul etmemiz doğru olur mu?”**²¹

Derdi imânî, dört imâm ve Müctehid Fıkıhçılar olan bu adamların acaba arkalarından gitmemizi istedikleri insanlar kimlerdir? Halkın hepsi denecek derecede büyük çoğunluğu Arapça bilmez, Kur’ân ve Hadîs bilmez.

²¹İslâm’da Birlik ve Fıkh Mezhepleri Sâdeleştiren: H. KARAMAN Diyânet İş. Baş. Yay. Sayı: 157, Türk Târih Kurumu Basımevi, Ankara 1974 Sh: 106.

Bunları onlara kim öğretecek dersiniz? Şu aşağıdaki sözlerine dikkat edecek olursanız sanırım bu suâlin cevabını da esrârengiz bir ifâde içerisinde burada bulacaksınız: **“Herhangi bir mes’elede rey’ini almak ve İctihâdını benimsemek için Müctehidler arasında aranan üstünlük, Halîfelerle diğer Sahâbeler arasında bahis mevzuu olan üstünlük nev’inden değildir; Yani Allâh nezdinde şunun mertebesi bundan daha üstündür mânâsında değildir. Müctehidler arasında aranan üstünlük ölçüsü bilgi, araştırma ve görüş kuvvetidir. Ama olur ki Allâh’ın yanında ictihâdı kuvvetli olan değil de görüşü kuvvetli olan (bunlar gibi böyle uydurma ictihâd yapan) daha üstündür..”**²²

Görüyorsunuz ki müctehidler arasında üstünlük ölçüsü, Sahâbeler kadar temiz ve fazîletli olmak değil de, sâdece araştırma ve görüş kuvvetiymiş. Öyle ise fazîletsiz bir adamı getirelim, buna araştırma metodu üstün diye Müctehid’dir. diyelim. Bugün en kuvvetli metodun Avrupa Âlim ve Müsteşriklerinde olduğunu bütün dünyâ kabul etmektedir. Öyle ise hurâfelerle kafaları örümceklenmiş İslâm Âlim ve Fakîhlerini bir tarafa atalım. Ahlâk ve fazîlet aranmadığına göre kendilerinde din, imân da aranmaması gereken bir

²²İslâm’da Birlik ve Fıkh Mezhepleri Sâdeleştiren: H. KARAMAN Diyânet İş. Baş. Yay. Sayı: 157, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1974 Sh: 138.

müsteşriki meselâ **ŞAHT**'ı alalım. O ictihâd etsin biz amel edelim, oldu mu?... Zîrâ onların içinde câhiliye devri şâirlerini gölgede bırakacak şiirler yazabilen ediblerin bulunduğunu görmekteyiz.

Sâdece mezhep İmamlarını yıkmak ve onların yerine böyle ısmarlama Müctehid koymakla, mezhebli müslümanların imâmalarını taptıkları birer put yapmakla, yüreğini soğutamayan sayın Reşid Rızâ bu kere de bütün müslümanları birbirinin putu yapıyor, inanmıyorsanız kendi gözlerinizle görünüz:

“Zaten sen zannediyormusun ki halk doğrudan doğruya mezheb İmamlarını tâkid ediyorlar? Eğer böyle düşünüyor-san onların içine biraz gir, hemen yanıldığını anlıyacaksın. Bunların hepsi bir birini taklîd ederler. Bunların i'tikad ve inanç konusunda bildikleri şundan ibârettir: Allâh birdir ve göktedir, Peygamber (S.A.V.) semâya çıkarak Allâh'ı gördü.”²³

Allâh gökteymiş!... Hâşâ!... Biz elhamdülillâh kendimize Müctehidlik süsü vermiyen bir müslüman olarak adı geçen halktan bir neferiz.

²³İslâm'da Birlik ve Fıkıh Mezhepleri Sâdeleştiren: H. KARAMAN Sh: 138.

Kendimiz ve tanıdığımız herkes eciğinden cücüğüne **“Allâh zamandan ve mekândan münezzehtir”** sözünü dile destan yapmış insanlarız. Ve bütün müslümanları da sonucu küfür olan böyle bir inanca saplanmış olmaktan tenzîh ederiz. Bu adamların lâfî döndürüp döndürüp **müslümanların küfrüne, sapıklığına, Kur’ân ve Sünnet yolundan çıkmış olduklarına** getirdiklerini ve hatta Hz. ALİ’yi namazda sırtından zehirli hançerle hançerliyerek Şehîd eden Hâricilerle bir tutmaya kadar götüren şu sözlerine de dikkatinizi çekmek isterim:

“Müctehid İmamlardan yalnız muayyen bir şahıs için taassub gösterib de diğerlerini terkeden kimse; Râfîzî, Nâsîbî ve Haricî gibi Sahâbeden yalnız birine taassub gösterip de diğerlerini terkeden kimselere benzer. Bu ise Ehl-i Bid’at’ın tâkib ettiği yoldur.”²⁴

Artık Ehl-i Sünnet’i bir yığın sapık fikirleriyle kanlı elleri iğrenç zihniyetleri ile yok olup gitmiş bir yığın sapık kimselere benzeten bu insanların nasıl bir gayeye hizmet ettiklerini sizler tâyin ediniz. Sayın Reşîd Rızâ, asıl adı mezheblerin Telfiki değil de-İslâhatcı (devrimci) ve taklîdcinin karşılıklı konuşmaları adını verdiği bu

²⁴*İslâm’da Birlik ve Fıkıh Mezhepleri, Sadeleştiren: H. KARAMAN Diyanet İş. Baş. Yay. Sayı: 157, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1974, Sh:160.*

kitabta kendi fikirlerini bu kimseleri birbiri ile konuşturarak veriyor.

Bu kitabta Mukallid: Mezheb İmamlarından birini taklîd eden gûyâ donuk, sapık fikirli, dar düşünceleri sınırından dışarı çıkamıyan, başlangıçta çoğu kere sözleri ve davranışlarıyla gülünç gösterilen bir ihtiyar vâizdir. Muslih: Islahatçı (Devrimci) ise din mesleği ile ilgisi yok, dînî hükümlerin delillerine inmiş, ortaya atılan her mes'elede mezhebli mukallidi perişan eden, İslâm dînini yeni baştan sâdece Kitab ve Sünnet'e dayalı olarak tertip ve telif edebilecek güçte gösterilen adetâ bir dahî, bir müctehiddir.

Onüç celse devam eden bu konuşmaların sonlarına doğru bizim mezhebli mukallid, mezhebsiz ıslahatçıdan çok kere daha ileri gitmektedir. Onun ağzından söylenen şu sözler son derece dikkat çekicidir: **“Fukahânın çoğu taklîd ettikleri mezheplerin üzerinde donup kalmışlardır. Herhangi bir mezhebe bağlanan başkasını görmez. Onun gözünde Kitab, Sünnet, Din... hâsılı hepsi o mezhebdir. Adam Muhammedî olmayı bırakıyor da Hanefî veya Şâfi'î oluyor; ne tuhaf şey! Ben bunun sır ve hikmetini anlıyamıyorum.”**²⁵

²⁵İslâmda Birlik ve Fıkıh Mezhepleri, Sh: 169.

Al işte bizim mezhebli Mukallid, oldu mükemmel bir mezhebsiz. Pek tabiidir ki aslında buradaki muslih de, mukallid de Sayın Reşid Rızâ'nın muhayyilesidir. Bizim mukallid sâdece bu güne kadar bağlı bulunduğu mezhebini bir tarafa atmakla da kalmıyor, bakınız devrimciye hitaben onun büyük bir müctehid olduğunu nasıl imâ ediyor:

“Ey fazîletli genç Artık senin geniş ve derîn bilgini kabul ediyorum. Taklîdciliğin tek zararı, mensub bulunduğumuz mezhebin kitaplarına saplanıp kalmamız, hadîs kitaplarını ihmâl etmiş bulunmamız olsaydı, bu bile onun kötülüğünü isbât için kâfi olurdu. Gerçek, dâima kabul edilmeye ve tâbi olunmaya lâyıktır. Ne diyeyim bilmîyorum? Söylediklerinden bâzıları kalbimde bir ukde, bir şüphe bırakmıştır: Kuvvetli zekân ile beni çıkmaza düşürmüş olmandan da şüphe ediyorum. Bir zaman Allâh'ın kontrolünde yanılmaz Peygamber'den başkasının sözüyle amel câiz değildir, derken, şimdi de müctehidlerin ictihâdı karşısında Hadîsin terkedilebileceğini isbâta kalkışıyorsun. Evet söylediğin şeylerde açık kapı bırakmıyor, en azından bir müctehid ile de aynı görüşü paylaşmış oluyorsun.”²⁶

²⁶*İslâm'da Birlik ve Fıkıh Mezhepleri, Sh. 187.*

Muhammed Reşid Rızâ El-Huseynî'ye müctehiddir diyen sâdece bu mukallidin diliyle, yalnız kendisi değildir. Bir de çoğu kitablarını aynı konulara hasretmiş olan Hayrettin Karaman'ın kitaplarında yer alan Reşid Rızâ hakkındaki görüşlere göz atalım:

“Asrımızın müceddid ve müctehid âlimlerinden olan Reşid Rızâ da îman ve mefkûre uğrunda bir ömür harcamış, pek az muhâlifî yanında islâm dünyâsında sevilmiş i'timâd edilmiş, fetvâ mercii olmuştur.”²⁷

“Şuna hemen işâret edelim ki bu müctehidlerin (Reşid Rızâ ile Hocası Muhammed Abduh'u kast ediyor) yapmak istedikleri (dînî ıslâhat ve tecdidi hıristiyanlık için bahis mevzuu olan reform kabilinden olmayıp... K r taklîdi atıp tercîh ve İctihâd kapısını açmak, müslümanları istikl l ve birliğe kavu turmaktır.”²⁸

²⁷ *İslâm Hukuk T rihi*, H. KARAMAN, Sh. 213 *İrfan Yayınevi*, ist. 1975.

²⁸ *İslâm Hukuk T rihi*, H. KARAMAN, Sh. 212, Dipnot: 70. *İrfan Yayınevi*, ist. 1975.

“M. Reşid Rızâ El-Huseynî (V. 1354/1935) üstâd’ı Abdüh gibi taklîde karşı, mezhebler arası tercîh yapabilen müctehid (dir.)”²⁹

Taklîd, bid’at ve bir başkasının sözünü kabul ve tatbik konu-sunda kaynaklar hakkında bilgi verirken şöyle demektedir : **“Ki-tablarında mevzuumuza en geniş yer veren müelliflerin ba-şında. Reşid Rızâ El-Huseynî gibi zevat gelmektedir.”³⁰** Taklîdde telfîkî câiz görenleri sayarken **“muhakkik âlimlerden: Şâh Velliyyullah, M. Reşid Rızâ ve Senhûrî’yi kaydetmektedir.”³¹**

“Muhâverât-ül-Muslih ve-1-Mukallid” adındaki Reşid Rızâ’nın. Kitabına yaptığı sadeleştirme eserinin başına koyduğu hâl tercümesinde Reşid Rıza hakkında bilgiler verirken şunları söylemekte: **“Reşid Rızâ talebeliğinde Trablusgarb’daki misyoner okuluna uğrar, onların kitab ve broşürlerini okur, papaz ve öğretmenleriyle tartışır, içinden İslâm’ın neşri için de böyle okulların olmasını temenni ederdi. Kararını verdikten sonra yardım talebi için İstanbula geldi. İttihad ve Terakki Hükümeti ve ileri gelenleri ile**

²⁹ *İslâm Hukukunda ictihâd*, H. KARAMAN, Diy. İş. Baş. Yay. Sh. 200, Ankara, 1975.

³⁰ *İslâm Hukukunda ictihâd*, H. KARAMAN, Diy. İş. Baş. Yay. Sh. 206, Ankara, 1975.

³¹ *İslâm Hukukunda ictihâd*, H. KARAMAN, Diy. İş. Baş. Yay. Sh. 227, Ankara. 1975.

görüştü, va'd alıp döndü. Bilâhere Akademinin resmî olması ve Şeyhul İslâm'a bağlanması şartını kabul etmedi.”³²

Reşid Rızâ'nın hocası Muhammed Abduh için de şu kanaatlerini beyân ediyor: “Yine üstâdı (Efgânî) nin isteği ile ve dâvasına hizmet gayesi ile Mason Cemiyetine de girmiş... Bu da aleyhine bir puan olmuştur. Muhammed Abduh büyük bir İslâm Âlimi, mücâhid ve müceddiddir. Mahkemelerde, evkaf teşkilâtında, El-Ezher'de giriştiği ıslâhat teşebbüsleri iyi neticeler vermiştir. Müslümanların geri kalmalarında taklîdin ve cehaletin büyük birer âmil olduğuna inanmakta, bunun için İslâm'ın ilk üç nesilde anlaşıldığı ve yaşandığı gibi yaşanmasını, taklîdin terk edilmesini, muasır ihtiyaçlara bütün fıkıh mezheplerinden -eğer bunlarda da yoksa ictihâd yapılarak- çözüm getirilmesini istemektedir. Halka inilerek ıslâhatın yapılmasını uygun bulmaktadır. Gerek Avrupayı değerlendirmesi ve gerekse bazı teşebbüsleriyle bazı fetvâları kâbil-i Münâkaşadır.”³³

“Mısır'da Abduh'un talebesi Reşid Rızâ, çıkardığı El-Menâr mecmuası ictihâdın en hararetli

³²İslâm'da Birlik ve Fıkıh Mezhepleri, Sâdeleştiren: H. KARAMAN, Sh:6-7.

³³İslâm Hukuk Tarihi, H. KARAMAN, Sh. 210-211.

müdafii olmuştur. Abduh ve Reşid Rızâ'nın bu mecmuadaki fetvâları tek mezheb ile mukayyed olmayıp ictihâd ve tercîhe istinâd etmektedir.”³⁴

“Muhammed Abduh (V.1323/1905): taklîde karşı ve mezhebler arası tercîh yapabilen müctehid.”³⁵

Abduh konusunu da burada kapatırken sâdık talebe ve yoldaşlarından biri, belki de en cür'etlisi Reşid Rızâ'nın naklettiği şu slogan sözünü de kaydedelim : **“Zamanımız bir mezhebe saplanıp kalarak diğerlerini nazar-ı İ'tibâr'a almayacak zaman değildir.”**³⁶

Türkiye’de de mezhebsizlik tehlikesinin söz konusu olup olmadığı hususunda daha geniş bir araştırmaya ihtiyaç vardır. Bizim bir an evvel neşrine gerek duyduğumuz Ramazân El - Bûtî'nin bu eseri bence böyle bir cereyanı önleyecek güçtedir. Biz şu veya bu kimseyi değil, şu veya bu fikri değerlendirme durumundayız. Eserin biran evvel neşrinde büyük fayda görmeseydik bu işi bir müddet te’hir eder ve bütün değilse de geniş çapta Türk Basınıni tarar, bu cereyana kendisini kaptırmış ve eser vermiş kimselerin fikirlerine de -varsa- hiç şüphesiz yer verirdik. Ancak yukarıda da belirttiğimiz gibi

³⁴*İslâm Hukuk Tarihi, H. KARAMAN, Sh. 184.*

³⁵*İslâm Hukukunda İctihâd, Hayrettin KARAMAN, sh: 200.*

³⁶*İslâm Hukukunda İctihâd, Hayrettin KARAMAN, sayı:157 türk tarih kurumu bas evi, 1974. sh:21.*

gerekirse bunu bir te'lif hâlinde okuyucularımıza arz etmeyi düşünüyoruz. Bazı eserlerini tamamen mezhebler ve kendilerinden mezhebler aleyhine fikirler nakledilen: İbn-i Teymiyye, şah Veliyyullah Ed-Dehlevî, Profesör Senhûrî, Muhammed Bin Abd-il-Azîm gibi bilginler ve bunların fikirlerine hasreden; çoğu kitaplarında da M. S. Ramazân El-Bûtî'nin işlediği konuların aynısı olan taklîd, bid'at, ictihâd, ihtilâf, telfîk, mezhep taassubu gibi bahislere yer veren H. Karaman'ın bazı görüşlerini okuyucuların bilgilerine arz ediyoruz:

“Taklîdden men eden biz değiliz, o ALLÂH Teâlâ'dır Onun mukallidleri zemmetmesi³⁷, Kitâb ve Sünnetin hâkim kılınmasını emretmesi ve ihtilâf çıkınca kitab ile Sünnete baş vurulmasını istemesi³⁸, hükmün yalnız kendisine âit olduğunu haber vermesi³⁹, dinde Allâh ve Resûlünden başkasına İtimadı men etmesi⁴⁰, Kitaba sımsıkı sarılmayı emir⁴¹, kendinden başkasını helâl ve harâm kılacak RAB ve velî ittihâz edilmesini yasak eylemesi⁴², Rasûlüne gönderdiklerini tanımayanları hayvandan aşağı derekeye indirmesi⁴³, anlaşmazlık çıkınca yalnız

³⁷El-Mâide, 104. Lokman, 21. Ez-Zuhruf 22-23.

³⁸En-Nisâ, Âyet: 59.

³⁹El-En 'âm, Âyet: 57; Yusuf, Âyet: 40.

⁴⁰Et-Tevbe, Âyet: 16.

⁴¹Al'î Imrân, Âyet: 103.

⁴²Et-Tevbe, Âyet: 31.

⁴³El-A'râf, Âyet: 179.

rasûlünü hakem kılıp, onun verdiği hükme, gönül hoşnutluğu ile kabullenmedikçe mü'min olamayacağımıza yemin etmesi ve hükmüne mutlak mânâda teslim olmamızı istemesi⁴⁴, kitab ve Sünnet'e davet edilen bir kimse ne sebeble olursa olsun onu terkederse kendisine büyük bir belâ isabet edeceğini⁴⁵, Rasûlünün lisâniyle bir hüküm verilince buna herkesin uymaya mecbur olduğunu⁴⁶ bildirmesi... işte bütün bunlar, Sâri' Teâlâ'nın kör taklîdi men ettiğine delâlet etmektedir..⁴⁷

Hayrettin Karaman burada insanları taklîdden men edenin Allâh olduğunu söylüyor. Gördüğümüz gibi, bazı Âyetleri bu fikrine delîl getiriyor. Tarafsız olarak elimizi vicdanımıza koyalım, bu Âyetlerin hiç değilse bir kaçının mânâlarını gözden geçirelim.

1)“Onlara (Kâfirlere) Allâh'ın indirdiğine ve peygambere gelin... Denildiği zaman -Atalarımızı üstünde buldu-ğumuz şeyler bize yeter- dediler. Ya ataları

⁴⁴*En-Nisâ, Âyet: 65.*

⁴⁵*En-Nûr. Âyet: 83.*

⁴⁶*El-Ahzâb, 36.*

⁴⁷*İslâm Hukukunda ictihâd, H. KARAMAN Diy. iş. Baş. Yay. Sh. 214.*

hiçbir şey bilmîyorlar ve doğru yola gitmiyorlar idiye.”⁴⁸

Evet, bu bir taklîd, ama küfrün taklîdi... Dört imâm veya herhangi bir müctehidin taklîdi değil... Fakat biz burada dört imâmı müşriklerin putları, müntesiplerini de risâlet nurunun üzerine doğduğu câhiliyye devri müşrikleri sayacaksa diyecek yok...

2)“O (Yahudi ve Hristiyan)lar, ALLÂH’ı bırakıp bilginlerini: (Yahudi hahamları) ve ruhbanlarını: (Hristiyan papazları), Meryem’in oğlu Mesih’i: (Hz. İsa) yi tanrılar edindiler. Halbuki bunlar da, ancak bir olan Allâh’a ibâdet etmelerinden başkasıyla emr olunmamışlardır. Ondan başka hiçbir mâ’bûd yok. O, bunların eş tutageldikleri herşeyden münezzehtir.”⁴⁹

Evet, bu da sadece kör değil, iğrenç taklîd, ama esas iğrenç olan mezhepli müslümanların kitab ve sünnetin ta kendisi olan mezheblerine bağlılıkları demek; Yahudilerin hahamlarına, Hristiyanların da papazlarına tapmaları demekse, ne diyelim?!.. O zaman yukarıda da dediğimiz gibi, biz mezheb İmamımıza hâşâ tapmakla! tirilyonlarca mezhebli olarak iftihar ediyoruz.

⁴⁸*El-Mâide, Âyet: 104.*

⁴⁹*Et-Tevbe, Âyet: 31.*

Öyleyse, Sahâbeler de birbirine sordular. Öyleyse onlar da hep birbirine taptılar!.. Maâz' Allâh!.. Bu müctehidler birşeye kafalarından mı harâm helâl diyorlar? Haydi bırakalım kamilen onları bir an... Kim bulacak onların helâl harâm diye ihtilâf ettikleri şeyin gerçeğini?.. Sayın Hayreddin Ağabeyimiz mi?!.. Haydi buldu... İşte o da bir imâm oldu. Haydi oldu... Bizde birer Hanefî perest, Şâfi'î perest vb. yerine Hayreddin perest olduk... Hâşâ ve kellâ... Reşid Rızâ'nın oynadığı mantık oyunu da, ilerde göreceğimiz Hucendî'nin dalaveresi de, Almanlı Nâsır mi, Elbânî Nâsır mı ne karın ağrısı herifin çevirdiği fırıldakta hep aynı, hep aynı... Kalıbımı basarım...

3)“İzzet ve celâlime yemin olsun ki, cinler ve insanlardan birçoğunu cehennem için yarattık Onların öyle kalbleri vardır ki, onlarla idrâk etmezler ve öyle gözleri vardır ki onlarla görmezler ve öyle kulakları vardır ki onlarla işitmezler. Onlar dört ayaklı hayvanlar gibidir. Hattâ daha sapıktırlar. Onlar gafillerin tâ kendileridir.”⁵⁰

Büyük müfessirlerimizden İbn-i Kesîr'in de dediği gibi, cehennem için yaratılmış olan cin ve insanların bu çeşidi, Allâh korusun, hayvanlardan da beter. Çünkü hayvan hiç olmazsa çobanının sesini duyar. Duyunca döner; ama bunlar, en büyük gerçək, ALLÂH gerçeğinin

⁵⁰El-A'râf, Âyet: 179.

üzerine inkâr perdesini geren bakar körlerdir, kâfirlerdir. Peki ama bunların bu basîretsizliğiyle, mezheplilerin İmamları ardından gitmeleri tam ters bir teşhis değilmi?! Sapıklığı taklîdde ısrar, hayvan ve haşerâta tapmakta inâd, mezheblere intisapla denk mi?!... Biz de size soralım: Şimdiye kadar, taklîdin harâmlığına kâil olana, mezheb İmamlarının Allâh ve Rasûlüne giden yola gerilmiş set olduğu inancına varana kadar siz de mi bakar kördünüz?!... Hayvanlardan beterdiniz?!... Yoksa şimdi mi?!.. Eğer Cenâb-ı Hakk'ın zemmettiği mukallid; küf-rün, şirkin ve sapıklığın taklîdcileri ise, bunu bütün müctehidler lânetlemektedir. Onlardan Kitab ve Sünnetin hâkim kılınmasına engel olan, ihtilâfın hallinde Kitab ve Sünnet'te delil varken onlar dışında bir yol arayan, hükmün Allâh'dan başkasına âit olduğunu iddia eden, Allâh ve Rasûlü dışında bir rehber arayan, Kitaba gevşek sarılmayı emreden, bütün ömrünü Allâh ve Rasûlünün hüküm ve murâdını teşhis ve tesbîte vakfetmiyen ve Rasûlüllâhın verdiği bir hükme karşı çıkan biri varsa gösterin... Yazıktır... Bu güne kadar gelip geçmiş sayısız insan Müslüman zannıyla putperest gitmişler. Zararın neresinden dönülürse kârdır. Çıkın açıkça mevcudu uyarın da, onlar bari bu putları kırsın Allâh'a tapsınlar!...

Aynı mevzûya devamla yazar, mezheblilere şu sualleri tevcih ediyor: **“Taklîd ehline sorarız. Taklîd ettiğimiz kimseye Rasûlüllâhın bazı sünnetlerinin ya hiç veya sağlam yoldan ulaşmaması mümkün mü-**

dür? Sahâbeye dahi bazı sünnetler ulaşmadığı halde “İmamları için” bu mümkün değildir.” derlerse onların ismetini (ma’sûm ve kusursuz olduklarını) iddia etmişçesine i’tidâl’den sapmış olurlar. Mümkündür derlerse onlara yine sorarız: **Sizin İmamınıza ulaşmamış veya tarafından anlaşılamamış bir nass hükmü ile karşılaşınca ne yaparsınız? Bu takdirde nass’ı terk etme muhayyerliğine sâhipmisiniz, yoksa bu nass’a uymaya mecbur musunuz? Bu suâl vâkîdir, fakat taklîd ve taassubu terketmeden buna meşrû bir cevap vermek mümkün değildir.”**⁵¹

Dert hep o dert... Dâva hep o dâva... Sorular soru, kündeler künde üstüne... “İmamları için...” Senin imâmın değil... Sahâbeye ve İmamlara bile ulaşmamış”, sana ulaşmış... Biz mezhebliler câhiliz, bilmeyiz. Büyük çoğunluğumuzun bilmesi de mümkün değil, öğrenmesi de... Sen hayırlı birşey yapacaksan Câhilliğe harb aç, dört imâma değil... Adam bilmiyor, hazırlop hükmü, İmamının mezhebinin bilmiyor; sen, kalkmış, her hadîsin her imâma ulaşmadığından bahsediyorsun. Halbuki o imâm binlerce hadîsi ezbere biliyor. Biz de sana soralım öyleyse, mezheb aleyhdârı bulduğun birkaç kafadarın desteksiz atış kabilinden ileri sürdükleri birkaç çürük iddia dışında bir imâmâ bir delilin ulaşmadığına doğru dürüst bir misâl verebilirmisin? Diyelim ki verdin. Bu

⁵¹ *İslâm Hukukunda ictihâd, H. KARAMAN, Sh. 214–215.*

misâlin nemenem misâl... Nakledenleri, nasıl adamlar olduğunu isbât edebilir misin? Diyelim ki ettin, ne ile? Gene o İmamlar, o müctehidler, o yüce hadîs âlimleri vasıtasıyla değil mi? Tabii... iyi, elinden ye, topuğundan sarıl... Diyelim ki, bunu da başardın, senin dışındakiler ne olacak? Adam daha dîninin âmentüsünü bilmîyor, delîl, hüküm, senet, metin... duymamış, o ne yapacak? Öğrensin... Kimden? Kitap ve Sünnetten.. Heyhat... Yok, “benden” diyeceksen o zaman bunca canbazînin kel mâhiyeti cascavlaklaşmış olmaz mı?!...

Sonra da şu sözlere yer veriyor :

“Mukallid, birçok müctehidden birini taklîd ettiğinde, hükümlerindeki hatâ veya isabeti bilemez. Hatâsından af ve ecir, isabetinden de ecir alamaz. Fakat ictihâd ederse her iki durumda da ecir alır.”⁵²

Görüyorsunuz ki burada mukallid, köylü Mehmed ağa ictihâd yapıyor. Yaptığı ictihâdın da ecrini alıyor (!) ama eğer bir müctehidi taklîd ederse o zaman hiç bir ecir ve secâb alamıyor. Peki bu adam nasıl müctehid olur. Her önüne gelen ictihâd yaparsa, milyonlarca müctehidin içerisinde hangisinin rey’i isabet kaydedecek?... Milyonlaraca ayrı fikirle mi tefrika ve bid’at çoğalacak,

⁵² *İslâm Hukukunda ictihâd, H. KARAMAN Sh: 215.*

yoksa dört imâmın çoğu birbiri ile birleşen ve kaynaşan reyleri ilemi!...

Sayın Hayreddin Karaman'ın kitapları, önceden üzerinde durduğumuz Reşid Rıza'nın fikirleriyle doludur. Biz burada birkaç tanesini daha sıralamakla iktifa edelim: **“Mezheplerin teşekkülünden bir müddet sonra menfaat ve cehalet, taassubu doğurdu. Artık Mutaassıp mukallidler delil üzerinde değil, mezheb üzerinde duruyor, başka mezhepleri kötöleyerek, delili zayıf da olsa, bağlandığı mezhebi üstün göstermeye çalışıyordu.”**⁵³ **“Keza avâmdan olan bir kimse, bir mezhebe mensub olsa, onu kendisine mezheb edinse bile filân mezheb onun mezhebidir denemez. Böyle bir kimsenin mezhebi, dînî bir problemle karşılaştığı zaman ona kim fetvâ veriyorsa onun mezhebi odur.”**⁵⁴

“Taklîd ve tassubun en büyük zararı ictihâd faaliyetini durdurmuş olmasıdır diyebiliriz. Dördüncü asırdan önce hem farz hem de çok şerefli bir ilim payesi telâkki edilen ictihâd dördüncü asırdan sonra garib bir münker iş gibi karşılanmış. Dinî gayret ve medenî cesaret sahibi bazı müctehidler bu sıfatlar ile

⁵³ *İslâm Hukukunda İctihâd*, H. Karaman, Diy. İş. Baş. Yay. Ankara, 1975 Sh: 170.

⁵⁴ *İslâm Hukukunda Mezhebler*. H. Karaman, İrfan Yayın evi. İst. 1971 Sh. 214 Senhuri.

ortaya çıktıkları zaman kendilerine cephe alınmış ve hakaretlere mâruz bırakılmışlardır.”⁵⁵

“Bu ihtisas devri olan zamanımızda herbiri, gerekli olan İslâmî ilimlerle, hukuk, iktisad, sosyoloji, psikoloji... gibi yardımcı ilimlerin bir veya birkaçında mütehasıs zevatın teşkîl edebileceği” “İCTİHAD ŞÛRASI” nda mutlak ictihâd şartlarının tahakkuk edebileceği kanaatindeyiz.”⁵⁶

“Mutaassıp ve mukallid bazı mezhep sâlikleri, başka mezhebe müntesip bir imâma uyarak namaz kılmanın sahîh olmayacağına, çeşitli mezheblere sâlik bir erkekle bir kadının nikâhlarının sıhhatinde şüphe bulunduğu hükmederek İslâm camiasının birliğini zedelemişlerdir. İş bununla da kalmamış Bağdad’da Şâfi’î’lerle Henbelî’ler, Merv ve Isfahan bölgesinde Şâfi’î’lerle Hanefî’ler defalarca vurmuş, yek diğerlerinin mahalle ve meskenlerini tahrîb etmiş, gâlib gelenler mağlûb olanları günlerce sokağa çıkarmamışlardır.”⁵⁷

Birde Hayreddin Karaman’ın Yüksek İslâm Enstitülerinde Fıkh derslerinde okutulmak üzere hazırlandığı anlaşılan **EN-NUSÛ’L-FIKHIYYE** adlı eserinden

⁵⁵İslâm Hukukunda Mezhepler H. Karaman Sh: 18–19.

⁵⁶İslâm Hukukunda İctihâd, H. Karaman Sh. 234 .

⁵⁷İslâm Hukukunda Mezhebler, H. Karaman Sh. 17.

bahsetmemize izin veriniz. Bu eser yüzlerce Fıkh ve Usûl-ü Fıkh kitabı, binlerce Fıkh ve Usûl-ü Fıkh konusu varken belli kitablardan Reşid Rızâ'nın yukarda incelediğimiz sözlerine geniş yer vererek derlenmiştir. Belli bir mezhebin fıkhını bile derli toplu okumamış, belli başlı bir Usûl-ü Fıkh kitabını tedris etmemiş olan genç dimağlar için bu kitapda ileri sürülen fikirler bizce oldukça enteresandır. Şöyleki: **“İnsanlara kabirlerinde ve (Öbür dünyaya) dönüşlerinde ancak peygamberlerinden sorulur. Ve ona kabrinde aranız (peygamber) gönderilen şu adam: Muhammed (S.A.V.) hakkında (dünyada) ne diyordun? denir. Kıyamet gününde onlara (bir münâdî) nidâ eder ve der ki: gönderilmiş peygamberlere ne karşılık verdiniz? Halbuki hiçbir kimseye ne imâm (Mezheb)den, ne Şeyh'den, ne onun dışında uyulan (kimse veya şey) den kat'îyyen sorulmaz. Aksine, tâbi olduğu ve ondan başka (imâm, Şeyh vb. den değil) kendisine önder edindiği (Rasûlüllâh) dan sorulur. Vereceği cevâbı düşünsün ve buna doğru dürüst bir cevap hazırlasın bakalım.”**⁵⁸

“Bana bir Hanefî Fakîhi geldi ve dedi ki -ben seninle bir hususta istişare etmek istiyorum- ben de nedir dedim. Fakîh: -mezhebimden (bir başka mezhebe) geçmek istiyorum, dedi. Ben ona: -neden

⁵⁸ *Ennusiis-ul-Fıkhıyye, Derleyen H. Karaman, Sh: 90.*

dedim. Fakîh: -çünkü ben o (mezhebe zıd pekçok hadîsler görüyorum...”⁵⁹ dedi.

“Kendi mezhebine, muhalif bir hadîs bulan kimse, eğer bu hadîs hakkında veya İmamının mezhebi konusunda, veyahut bu çeşit ya da mes’elede kullandığı ictihâd vâsıtası kesinlikle tamamlanmış ve mükemmel bir hal almışsa, o zaman bu hadîsle amel etmek evlâdır. Yok kullandığı ictihâd vâsıtası kemâl bulmamış, üzerinde iyice araştırma yaptıktan sonra mezhebinin söz konusu Hâdis-i Şerîfe niçin muhâlefet ettiğine kendisi yeterli bir cevap da bulamaz ve kalbinde Hadîs’e muhalefet etmekten dolayı bir endişe hissederse, o zaman bu hadîsle bağımsız bir imâm amel etmiş mi, etmemiş mi ona baksın, eğer böyle bir imâm bulursa, sâdece bu hadîsle amel etmek hususunda o imâmın mezhebiyle mezheblenir. Allâhu a’lem bu durum, o müftînin kendi İmamının mezhebinin, bu hadîsi şerîf çerçevesi içerisinde terk etmesinde bir mazeret sayılır.”⁶⁰

“Eğer bir müftî ictihâdda ve delile uymakta, mezhebinin dışındaki imâmın yolunu izliyorsa, o

⁵⁹ *Ennusûs-ul-Fıkhiyye, Derleyen H. Karaman, Sh: 90.*

⁶⁰ *En-Nusûs-ül fıkhiyye Derleyen, H. KARAMAN Sh: 91 .*

zaman mezhebi dışında kalan imâmın şahsen tercîh ettiği kavli ile fetvâ verebilir.”⁶¹

“Bir gurup vardır ki, bunlar, mensub oldukları kimselerin mezheplerinde derinleşir ve o kimsenin fetvâlarını ve teferruat kabilinden olan görüşlerini ezberlerler. Kendilerinin her yönden katıksız mukallid olduklarını dilleri ile ikrar ederler. Bir gün bir mes’elede kitab ve sünneti zikredecek olurlarsa bunu teberruken ve fazlalık olarak zikreder (geçer) ler. Yoksa (O iki kaynaktan) delîl almak ve aldıkları ile amel etmek için değil... Kendisine bağlandıkları kimsenin sözüne muhalif bir hadîsi gördükleri zaman, onun (mezheb imâmının) sözünü alır, hadîsi terk ederler. Ebû Bekir, Ömer, Osman, Ali ve diğerlerinin bir fetvâ verdiklerini gördükleri ve İmamlarına âit, onlara (Sahâbelere) muhalif bir fetvâ buldukları zaman İmamlarının fetvâsını alıyor ve imâm bunu bizden daha iyi bilir diyerek Sahâbenin fetvâsını terk ediyorlar. Onlar bunu, biz onu taklîd ettik. ondan başkasına geçmeyiz ve ondan öte bir adım ayrılmayız diye yaparlar. Yoksa o, zâhib olduğu görüşü bırakıp (biraz) öte geçerse, kendisini (olmayacak şeye) zorlamış, İmamları çiğneyip geçmiş, kendisini (Fıkıh ilmî ile) uğraşanlar mevkiinden uzaklaştırmış ve

⁶¹En-Nusûs-ül fıkhiyye Derleyen, H. KARAMAN Sh: 91-92 .

muslih (Devrimci) 1er mertebesinden yoksun etmiş olur düşüncesindedirler. İşte bu kimse, kavuk sallayanlarla birlikte kavuk sallamakta ve Kezâlikcilerle Kezâlik çekmektedir. Eğer takdir ona yardım etse de müstakillen cevap verebilseydi: Şu şartla câiz olur, bu şartla sahih olur, şer’î bir mâni olmadıkça câiz olur, bu hususta hâkimin rey’ine başvurulur gibi, her câhilin yerinde ve güzel bulacağı, her fazîlet sahibinin utanacağı bir cevap verirdi.”⁶²

“Aksine avâmdan olan bir kimse için bir mezheble mezheblenmiş olsa bile, mezheb sahih ve doğru olmaz. Avâmdan olan bir kimsenin mezhebi yoktur. Eğer o ben, Şâfi’iyim veya Henefîyim, Hanbelîyim, Mâlikiyim veya bunun dışında bir müctehide bağliym dese, böylece sözü yerine varmış olmaz.”⁶³

Türkiye’de din büyük bir fetret devri geçirdi. Bütün dünyada geçirdi... Kur’ân-ı Kerîm yırtılıp ayaklar altına atılarak çiğnendi. Câmi’ler, hayvan ahır yapıldı. Daha neler neler... Bence bütün bunlardan daha ötesi ve daha kötüsü, Kur’ân rafa kondu ve Allâh’la kulun ilişkisi kesildi. Sonra, Allâh’ın hikmetidir, kulların baskısıdır ne

⁶²Ennusus-ul-Fıkhiyye, Hazırlayan, H. KARAMAN, Yılmaz Ofset Basımevi, İst. 1975, Sh: 89.

⁶³Ennusus-ul-Fıkhiyye, Hazırlayan H. KARAMAN, Yılmaz Ofset Basımevi, İst. 1975, Sh: 125.

derseniz deyin: İmam-Hatip Okulları açılmaya başlandı. Bu okulların üzerimizde uygulanan programları ile İslâm'ın gereği gibi öğrenilmesi imkânsızdı. Çünkü bu okullarda okutulmak üzere hazırlanan programlarda, aynı zamanda okutulmak üzere, sıralanan derslerin sayısı yirmidördü buluyordu.

Çocuk, bu derslerin muhtevası bir yana, isimlerini bile saymakta güçlük çekiyordu. Belli idi ki bir tonluk arabaya yüz ton yükleniyordu. Keşke yüklenen bu hamule, okulun kapısında yazılı bulunan “İmam-Hatip” ismiyle bağdaşsaydı. Durum bu iken, milletimizin bu müesseselerden müctehidler beklemesi hayâl olduğu halde, bu müesseseler bence umulandan çok daha üstün sonuçlar elde etti. Bu sonucu gören gizli gözler, hemen faaliyete geçmiş ve İmam-Hatip okullarının bu, her çocuğa düşen yüz tonluk yükünü bir başka kuşa çevirmek gayretine düştüler. Bugünkü İmam-Hatip okullarının ders programlarında yer alan ana meslekî dersleri yok denecek dereceye düşürürken, meslekle hiçbir ilgisi olmayan dersleri, Lise ve Ortaokullarda uygulanan müfredatı fazlasıyla programa doldurdular; karşılığında da mezunlarını üniversitelere sokmamak için tuz yumurtladılar. Bu firenleme çabalarının yanında, yirmiyedi senedir Türkiye’de öğretim yapmakta olan bu müesseselerin bu güne kadar vermiş olduğu mahsûlleri de elbette ihmâl etmiyeceklerdi... Elbette onların seçkin, sürükleyici güce sâhib, iş yapabilen ve yaptırabilen

mezunlarını kendi emellerine âlet edebilmek çok verimli sonuçlar sağlayacaktı.

Ana vazifesi, İslâm'ı gereği gibi öğrenip, gerek davranış ve gerekse fikir olarak halkımıza iletmek olan bu gençlerin, islâm dışı birtakım ard niyetlere ve belli zümre çıkarlarına âlet edilmesi, en azından müesseselerin ana gayesinden saptırılmasıdır.

Aslında gence bilmesi zarûri olan bilgiler, tarafsız ve peşin hükümsüz olarak verilecek; genç, edindiği bu sağlam bilgilerle kendi yolunu kendi çezecek. Böylece hayatta karşılaşacağı ilk çelmede yere yuvarlanıp, bir daha kıpırdayamama tehlikesi ile karşı karşıya bırakılmamış olacaktır. Çünkü, bu takdirde, gencin attığı her adım, kendi malı olan fikrin adımı olacak ve böylece kendi düşen ağılamıyacak; genç, son nefesini vermedikçe inandığı bu kendi malı fikre, darağacında iken bile sâdık kalacaktır. Yoksa kendisini aldatanlara küfredecek değil...

Neden kendi adamlarımız değil de başkaları?... Niçin onlar bizim peşimizde değil de, biz onların peşinde?... gibi sloganlarla dört imamı yıkıp bu gençliği peşlerine takmak istedikleri kimseler dört İmamdan daha âlim değildir. Zira mezheb İmamları İslâm'ın ana kaynağına bunlardan daha yakındır.

Biz dört imâmı taklîd eden milyarlardan birer nefer olmakla nasıl şeref duyuyorsak, yine dört imâma tâbî olmakla şeref duyduklarını ve hak üzere olduklarını bildiğimiz insanları da, onlar bu hallerini değıştirmedikçe, baş tacı etmekle şeref duyarız. Bizim müslüman olarak onlara bağlılığımız, onların müslüman olarak Allâh Ve Rasûlü'ne bağlılığına bağlıdır. Yoksa, ne şahsî çıkarımız, ne de Ahmed'in Mehmed'in nüfûz veya şöhetinden faydalanabilme gayesine bağlı değil... Uyanık olmalıyız. Dibinden dolmalıyız. Adama zehiri çanak çömlekle sunmazlar. Yıldızlı zarfa değil, içinde yatan mazrûfa bakmalıyız. İslâm dinini yıkmak için ilim adamı yetiştirmek gayesi ile, bir çocuğu, daha anasından doğmadan Arap Aleminin İslâmî ilimleri ve Arap Dilini en iyi öğreten memleketine önceden anne ve babasını yerleştirmek sûretiyle gönderecek kadar itinâ gösteren müsteşrik ve misyoner teşkîlâtlarının nice dolaplar çevirebileceklerini unutmamalıyız.

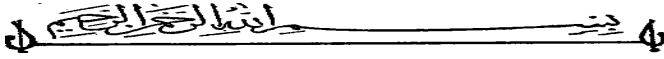
Tercümesini sunduğumuz bu eseri az sonra okumaya başlayınca, ileri sürülen fikirlerin tıpatıp aynı, iddiaların birbiri ile tam bir uyuşma hâlinde olduğunu görecektir ve bu işin beynelmilelliğinde şüpheniz kalmayacaktır. Sadece kahramanlarının değıştiğı, bu sapık iddianın, neye hizmet ettiğini, müslüman katarlarını hangi lokomotifle bağlamaya çalıştıklarını ve bu menfur ameliyeyi engellemek isteyen muhterem Muhammed Saîd Ramazân El-Bûtî kardeşimize reva gördükleri saldırı ve isnâdların

dehşetiyle donacaksınız. O zaman, benim mukaddimemde arzettiğim hususların asgarî teşhisler olduğunu daha iyi anlayacaksınız.

Muvaffakiyet, ölmez gerçeğe hizmet ve Maksûd-u İlâhî'ye isabet sâdece yüce Allâh'ımızın Müslümanlara bahsettiği büyük bir lütuftur.

Durmuş Ali KAYAPINAR

1976 — KONYA

ALLÂH (C.C.)'a, nimetlerine ve yüceliklerine hamd eder; Rasûl-ü Zîşân Muhammed (S.A.V.)'e, O'nun Âl'ine, Sahâbelerine ve Tabîlerine Salât ve Selâmlar dilerim.

ALLÂHİM!.. Öğrendiğim ve öğrettiğim şeyler hususunda beni nefsimle başbaşa bırakmandan sana sığınırım.

ALLÂHİM!... Yazdığım şeylerden bana düşen payın, nefsin arzularından bir gizli arzu veya Şeytân ya da hevâ hevesin getirdiği düşkün bir tarafgirlik olmasından sana sığınırım.

ALLÂHİM!.. Tarafından lütfedeceğin, gözlerden perdeleri kaldıran, kalblerden vesveseleri silen, her türlü garaz ve kinleri sevgiye döndüren bir fetihle kardeşlerimizle aramızdaki engelleri yok etmeni istiyorum.

ALLÂHİM!... Okuyucularımıza sunmuş olduğumuz bu bilgilerle güttüğümüz gayenin yalnız senin rızân olması için bizden ihlâs ve içtenlik nimetini esirgememeni yalvararak istiyorum.

Senin son derece lütufkâr, ihsankâr ve merhametli olduğun muhakkak...

Biz azimü's-şân. kulların rehber'i, dillerin destân'ı ve gönüllerin vird-i zebân'ı hazret-i KUR'ÂN'ı kesinlikle bizzat kendimiz indirdik. Ve O'nu elbet yine biz muhafaza edeceğiz.

KUR'ÂN-ı KERÎM

El-Hicr Sûresi,

Âyet: 9.

İKİNCİ BASKININ ÖNSÖZÜ

1) Bu kitabı tekrar basayım mı basmayayım mı diye uzun süre düşündüm. Bu tereddüdüm sırasında kendi kendime sordum durdum; Acaba dedim, bu kitabın neşri ile okuyuculara sunmuş olduğum fikirler yüzünden müslümanların dayandığı ittifâkı sarsmış, birliklerini bozup onları za'afamı uğratmış oldum? Bu kitapta cümlelerim arasında herhangi bir kimseye kötülük isnâd ettim mi, şahsiyet yaptım mı, ya da yazdığım şeylerin bir satırında temiz ve yalın ilmî araştırma seviyesinden, kalblerde kinlerin doğmasına yol açan ve akıldan şüpheyi gidermeyen tenâkuzlar, tutarsızlıklar veya laf ebelikleri ve söz safsataları seviyesine düştüğüm oldumu?... diye düşündüm.

Birine kötülük isnâd etmiş olmam ve ilmî münâkaşaya yakışan yüksek seviyeden, başkalarıyla kaş gözle alay etme derekesine düşmüş olmam ihtimâllerine gelince: Yazdıklarımın tümünü satır satır gözden geçirdim. Bir düşman gözüyle okudum. Bir de bu konularla ilgili hiçbir bilgiye sahip olmayan insan gözüyle okudum. ALLÂH'ıma şükürler olsun, bir tek satırında, birtek insana gerek mânâ, gerekse muhtevâ olarak hiçbir kötülüğümün dokunmadığını memnuniyetle gördüm.

Bu, ilmî araştırmamı neşretmekle müslümanların birliğini bozmuş veya za'fa uğratmış olmak ihtimâline gelince: Meşreb ve yönleri değişik pekçok okuyucular arasında kitabımın bıraktığı yankılara kulak verdim. Kitabıma yorum olarak bana gelen çok sayıda mektuplar, beni büyük bir feyz ve sevince garketti. ALLÂH'ıma şükürler olsun ki, böylelikle müslümanların birliklerini bozmadığımı, bağlantılarını zayıflatmadığımı ve aralarındaki ittifâkı yok etmediğimi gördüm. Anladım ki bu kitabın neşredilmesi, benim aklıma gelen ihtimâllerin tam aksi neticeler vermiş, birbirine karşıt iki te'sir yapmıştır. Bu te'sirler-den herbiri, pek çok Müslüman'ın dağınıklıklarını, aşırılığı ve ölçüsüzlüğü olmayan i'tidâl çizgisine getirmede, iki yakasını bir araya toparlayıp hak yolda birleştirmede diğerine yardım etmiş, destek olmuştur.

Okuyucular arasında sonu tarafgirlik, taassub ve bid'atcılığa dayanacak derecede dört mezhep İmamlarının taklîdine saplanmış kalmış olanlar vardı. Eğer Şâfi'i ise Hanefî olanın arkasında namaz kılmayanlar vardı. Hakkında, Kitap ve Sünnet'in delillerinin hükme bağladığı bir mes'ele konusunda dâhi mezhep İmam'ını taklîd etmekten vazgeçmeyi kendisi için câiz görmeyip: Kitap ve Sünnet'in delillerini mezhebin dışında bulmaya kalkanlar vardı. Bunlar benim bu konuda yazdıklarımı okuyunca, tarafgirlik ve tassuplarından vazgeçtiler. Fikrin berraklığı ve

araştırmanın netliğine erdiler. Bundan dolayı da i'tidâl çizgisine gelip orada yer aldılar.

Okuyucular arasında dört imâmın mezhepleri dışında kalan bir başka mezhep tutturular vardı. Bu ise acâib bir kör Câhillikten başka birşey değildi. Bunlar dört mezhep İmamlarının, sırf Rasûlüllâh (S.A.V.)'in Şeriat'ıyla yarışan ve mücâdele eden kimseler olduklarını zannediyorlardı. Onlara göre dört İmamın bütün derdi, halkın nazarlarını Rasûlüllâh (S.A.V.)'in Şerî'at'ından kendi mezheplerine çevirmekti. Bu düşünceye sâhib olanların hedefi de, Rasûlüllâh (S.A.V.)'le kendilerinin arasına giren bu -sapık kendi inançları kesinlikle budur- ve düşman engelleri ortadan kaldırmak, yâni dört mezhebi yok etmekten ibaretti. Böyleleri de benim yazdıklarımı okuyunca, büyük bir üzüntü ve pişmanlık duyarak, kara Câhilliklerinden uyandılar. Dört mezhep İmamlarının Rasûlüllâh (S.A.V.)'in Şerî'at'ına aslâ engel değil, aksine Rasûlüllâh (S.A.V.)'in gösterdiği hak yola ulaşmak için zarûrî olan birer merdivenden başka birşey olmadıklarını kavradılar. Böylece bunlarda yukarıda bahsettiklerimizle istikâmet ve i'tidâl çizgisi üzerinde karşılaşmış ve birleşmiş oldular.

Elime geçen pekçok mektuplarda ve kendilerini gördüğüm pek çok kardeşlerimden edindiğim intiba'larda pekçok insan guruplarını bir araya getiren bu iki te'sîrin örneklerini müşâhade etmiş bulunuyorum. Bu kimseler,

girdikleri yolun sağından ve solundan dışa çıkıp bütün müslümanları içine alan geniş ana caddeye girmişlerdir.

Ben, yaptığım bu işle müslümanların saflarını dağıtmış mı, yoksa birleştirmiş mi oluyorum!... Ben bununla onları şaşkınlık ve anlaşmazlık çıkmazlarınıamı itmiş, yoksa bu çıkmazlardan kurtarıp nurlu bir basîret ve sağlam bir muhafaza kal'a'sınamı sevketmiş oldum?!...

2)Yalnız sana şunu söyleyebiliriz ki, burada yazdıklarımız yüzünden ne yapacağını şaşırانlar oldu. Çaresizlikten, kitabımızda müslümanların birliğini ve inançlarının tehlikelerden uzak ve sâlim kalmasını tehdîd edici zararlar bulanlar görüldü. **Bunlardan; işi, kitabımızı okumaktan tiksinti duymaya kadar götürenler oldu. Hattâ halktan kitabımızı veya kitabı okumaktan halkımızı men etmeye kalkanlar, engelleme çâreleri arayanlar oldu.**

Evet, mâlesef bu doğrudur... Elbetteki insanlar arasında karakteri böyle olanlar bulunur. Daha da ileri giderek **kitabı, kalemin yazamadığı bir sıfat:(...) ile vasfetmeye kalkanlar oldu. Bâzılarının vafsettiğine göre; ben câhil, suratına tükürülecek ve yalancı bir adam oldum.**

Fakat bütün bunlar benim, çok sayıda kişilerin fikirlerini dağınıklık ve paramparça olmaktan kurtarıp

birleştirmedığım, Sadr-ı İSLÂM'dan günümüze kadar gelip geçmiş sâlih selefimizin neslinin sınırları dışına aslâ çıkmadığı hak yolu insanlara göstermediğim anlamına gelmez.

Bizzat bu adamlar dört mezheb için çekinmeden: ***“bu mezhebler, islâm dîni üzerine dışardan çullanmış, aslı, astarı olmayan birer bid’at’tır, birer uyduruktur. Bunların din’le hiç bir ilgisi yoktur.”*** diyorlar. Bazıları da dört İmamın kitaplarını ***“ölüm saçan kitab: ölü kitab”*** diye vasfetmektedirler. Fakat bütün bunlar, bütün asırların tanıdığı ve ardı ardınca gelen müslüman nesillerin üzerinde söz birliği ettiği hakikati aslâ değiştiremez. Bu ölmez gerçekte şudur: **Bu mezhebler, İslâm’ın özüdür, cevheridir. Bu mezhebler, müslümanların her zaman Dinlerinin hükümlerini, sâyesinde gördükleri ve onlara, RAB’larının kitabına ve Peygamber’lerinin Sünnet’ine sarılma yolunu kolaylaştıran yolun ta kendisidir.**

Dört hak mezhebin İmamlarının payı, bu adamların yukarıdaki tamamen haksız ve zâlim sözleri olduğuna göre; benim, Câhillik ve yalancılıkla; Kitabımın da, dilimin söylemekten utandığı şeyle vasfedilmesi, benim payıma düşenin hiç olduğunu gösterir. Onlara bu çirkef atıldıktan sonra, bana çok daha fazlasının söylenmesi, çok daha iğrenicinin isnâd edilmiş olması gerekirdi. Ben buna rağmen bu yüce İmamlarımızı ve

onların yüksek mevkilerini müdâfaaya devam edeceğim. Bununla beraber tekrar ediyorum ve diyorum ki: “Acaba ben bir kusur işledim mi, hatâya düştüm mü?.. Bütün yazdıklarım içerisinde herhangi birine en küçük kötülüğüm dokundu mu?.. Sözlerim arasına, yalan ve tarafsız ilmî araştırma dışında bir şey soktum mu?... Veya müslümanları yazdıklarımla; tereddüde, şaşkınlığa ve karışıklığa düşürdüm mü? Yoksa onları şaşkınlıktan ve karışıklıktan çekip kurtardım mı?... Sonra ben, Takdîr-i İlâhî’nin, müslümanların yüce İmamları ve büyük, Âlimlerine hizmet etmekle ve şu kalemin emânetini elimde taşımakla şereflendirdiği bir müslüman olarak, bir yılın insanın zihinlerine çöken şüphe ve evham bulutlarını, birkaç satırla da olsa dağıtmaya çalışmadan susabilirdim. Bu durum karşısında sükût doğru olur muydu?...”

Yüce Rab’bım şâhittir ki, ben yazdığım şeyler içerisinde hiçbir kimseyi dile dolamış değil, hiç bir kimse hakkında birşey uydurmuş değilim. Onlardan herhangi biriyle aramda geçen münakaşalar cümlesinden yazmış olduğum şeylerin hepsi de birer değişmez hakikattir. Bu hakikatlerin hiç birinde zerre kadar bir değişiklik yapmam mümkün değildir. Yaptığım tek değişiklik şudur: Bu münakaşalar avâmca, halk dili ile cereyan etmiştir. Ben bunları sâdece fasih Arapçaya nakletmişimdir, o kadar.

3)Bütün, bunlarla beraber, tekrar kendi kendime sordum ve düşündüm: Acaba müslümanlar bu kitabın yeniden basılmasına ihtiyaç duyarlar mı? Buna lüzum varmı, yoksa önceden okumuş oldukları şeyi bir daha tekrarlamaya hacet yokmu?

Önce aklıma yatan cevap şu olmuştu: “Bu kitabı tekrar basmaya lüzum yok”, Zîrâ ben bu kitabı yeteri kadar tebliğ olsun diye binlerce nüshalar hâlinde halka dağıtmıştım. Yalnız buna rağmen halkın bu kitabı ısrarla aradığını gördüm. Sebebini sorunca şu cevâbı aldım: Bu kitabı çokları ne duymuş, ne muhtevâsından haberi var, ne de kitab dükkânlarında birtek nüshası bile kalmayana kadar kitabı arayıp bulmak imkân ve fırsatına sahip olmuş bu insanlar...

Vallâhi halkın bu mevzuda hakkı öğrenmekteki ateşli arzusunun bu dereceye varmış olduğunu tasavvur etmiyordum. Doğrusu ben bu kadar kesîf bir mektub yağmuruna tutulacağımı da bilmîyordum. Bu mektup sâhibleri hep aynı düşünceleri paylaşıyorlar, uzun süre kendilerine Hakk’ın bătılmış gibi gösterildiği ve bătıl üzerine Hak elbisesi giydirilerek! gerçeklerin tanınmaz hâle getirildiği bir mevzuda, herkes kalblerine sinen, kendilerini endişeden kurtaran şaşmaz hakikat ve onun sağlam delillerine koşuyorlar.

Bundan sonradır ki, müslümanların dört mezhebe ve bu mezheblerin son derece sağlam ve güvenilir İmamlarına olan bağlılıklarını koparmaya durmadan, dinlenmeden, ısrarla çalışan insanlar karşısında, ne müthiş bir sıkıntıya düştüklerini ve müslüman halkımızın ne korkunç bir endişe çekmekte olduklarını iyice anlamış oldum.

Bu insanların çoğu avâm, câhil veya yarı câhil kimselerdi. Her ne kadar İslâmî yaratılışın onlara verdiği selâmet ve insan aklının temiz ve üstünlüğü, ortada dolaşan bu fikirlerin kalbe kurşun gibi inen, hakikatten tamamen uzak ve insanı sapıklık bataklığına sürükleyici şeyler olduğunu onlara gösterse de; yayılan bu menfi fikirlerin içine gizlenmiş olan hîle ve tuzakları açığa çıkaracak ilmî güçleri yoktu. İşte bu sebebledir ki onlar, delilleriyle, insaflı, ilmî ölçüler içerisinde bu mevzuda hakikati kendilerine gösterecek birşeyler yapılmasını dört gözle beklemişler ve bu konuda kısa, toplu, mes'eleyi onlara hakkıyla ifâde edebilecek bir kitabı ellerinin altında bulundurmaya şiddetle ihtiyaç duymuşlardır.

Öyle ise, Müslüman topluluğun bu büyük rağbet ve düşkünlüğüne mutlaka cevap vermek lâzım gelir. Dolayısı ile, bu kitabın yeniden basılması bir zaruret hâline gelmiştir.

4)Şimdi bu kitabın sayfalarını elimle birer birer çeviriyor ve onda yer alan hiçbir satırı değiştirmeye hacet göremediğim gibi; bu önsöz ve bu kitabın birinci baskısı yapıldıktan sonra Nâsiruddîn-i Elbânî ile aramızda geçen münâkaşaların gereği olarak yaptığım ilâveler dışında kitaba ilâve etmeğe değer, yeni hiçbir şey de bulamıyorum.

Eğer bu kitabın neşrinden bu güne kadar geçen zaman boyunca, kitabımda serdettiğim fikirler etrafında herhangi bir cevâb veya açıklama ile karşılaşsaydım, mutlaka açıklar ve doğru bulduğum takdirde kitabımda değişiklik yapmaya lüzum görürdüm. Fakat kendilerini bu kitabımda açıklamasını yaptığım hakikatin düşmanı sayanların hiç birinden, hiçbir karşılık almadığım gibi, yeniden basılmasını benden ısrarla isteyen okuyuculardan da kitabta açıklama ve ilâve yapma talebinde bulunan hiçbir kimse ile karşılaşmış değilim.⁶⁴

Üstâd Nâsiruddîn-i Elbânî, nihâyet bu kitabım hakkındaki görüşünü açıklamak için benimle görüşmek

⁶⁴Bu önsözü, Nâsiruddîn-i Elbânî, . Mahmûd Mehdî-El-Istanbûlî ve Hayreddin Vanlî'nin birlikte yazdıkları (ASIL BİD'AT MEZHEB TAASSUBUDUR = Asıl mezhep saplantısı uyduruculuktur) adıyla yazdıkları kitaba muttali olmadan yazmıştım. Sonra kitab elime geçti. Adı geçen kitaba ta'lik olarak müstakil bir ek hazırladım ve bu baskının sonuna koydum. Okuyucu kitabın sonunda bunu bulacaktır.

istedi. Yüzyüze geldik, oturup konuştuk. Bu konudaki fikirlerini ve düşündüklerini dinledim. Bu görüşlerin iki şıkta özetlenebileceği kanâatindeyim.

a)Üstâd, bu kitabın adını aşırı ve mesnetsiz buluyordu. “İSLÂM ŞERÎ’AT’ini tehdîd eden en tehlikeli Bid’at MEZMEPHİZLİK” ismi ona çok abartılmış gibi gelmiş olacak ki, benim kitabın içersinde bu müthiş ismin doğru ve yerinde konmuş olduğunu gösterecek, hiçbir bilgi getirmedığım kanaatindeydi!

b)Kânaatince ben bu kitabımı kaleme almama sebep olan Hucendî’nin kitabını iyi anlıyamamışım. Tabî bu, Nâsiruddîn-i Elbân’nin şahsî fikri. Gûyâ Hucendî hoca, kitabında ne mezheplerin hakikatini, ne de ortaya çıkışını inkâr ediyor ve nede Müctehid derecesine ulaşmamış kimselerin mezhepleri taklîd etmesinin doğru ve yerinde olduğunu reddetmiş?!. Hucendî hoca sâdece, iyice öğrendiği ve anladığı delili bir tarafa bırakarak, körükörüne dört mezheb İmamları tarafını tutanlara atmış tutmuş. Delil tam anlamıyla anlaşıldığı halde, dört mezheb İmamına bağlılık fikrinde taassub göstermeyi yersiz bulmuş. Üstâd Elbânî ile aramızda birleştiğimiz ve ona karşı itiraza pek lüzum görmediğim husus sâdece bundan ibaret kaldı. Bunda da bütün bu gürültü patırtılara, karşı çıkışlara meydan verecek bir taraf yoktu.

İşte Üstâd Elbânî ile aramızda üç saat süren mü-nâkaşanın özü bundan ibaret...

Diyeceksiniz ki, Elbânî'nin size yönelttiği bu fikirler karşısında sizin cevâbınız ne oldu?...

Ben birinci mes'ele : -Kitabımın isminin müsemâmâsı ile alâkasızlığı iddiası hususunda kendisine: -Kitabın tümü isminin doğru ve yerinde olduğuna delildir. Kitabımda açıklamak istediğim en önemli şey, şu olmuştur: Kitab ve Sünnet'ten doğrudan doğruya hüküm çıkarıp alabilecek dereceye ulaşmamış olan müslümanların gerek Sahâbe, gerek Tabîîn ve gerekse onlardan sonraki devirlerde İctihâd derecesine ulaşan İmamlardan birinin mezhebine tâbî olagelmışlerdir. Onlar, diledikleri imâma tâbî olmuşlar, diledikleri takdirde de İmamlarını değiştirerek diğer bir Müctehid imâma tâbî olmuşlardır. Sahâbeler arasında İbn-i Abbâs (R.A.)'ın fetvâlarından başka bir fetvâya bağlı kalmaya gönlü razı olmayıp sorularını sadece İbn-i ABBÂS'a sorarak müşküllerini halleden ler olmuştur. Bu güne kadar Sahâbe-i Kirâm arasında herhangi bir imâma bağlı kalmayı hoş karşılamayan bir kimsenin bulunduğunu söyleyen hiç bir adam görülmemiştir. Iraklılar uzun süre Abdullah -İbn-i Mes'ûd (R.A.)'ın mezhebine onu, gerek kendi şahsında, gerekse, kendinden sonra bazı talebelerinin şahsında temessül ettirerek tâbî olagelmışlerdir. İSLÂM Âlimlerinden hiç biri de bunu aslâ yadırgamamışlardır. Hicaz halkı da aynı şekilde, uzun zaman Abdullah İbn-i Ömer'in talebe ve arkadaşlarının mezhebine bağlı kalmışlardır. Hiçbir ilim adamının bu

gerçeği de inkâr ettiği görülmemiştir. Atâ Bin Ebî Rabâh ve Mucâhid, Mekke-i Mükerreme’de uzun zaman fetvâlarıyla seçkinlik arzetmişlerdir.

O kadar ki, Halîfe’nin dellâlı halka bu iki zâtın başka hiçbir kimsenin fetvâ vermemesini ilân etmiştir. Tâbi’în Âlimlerinden hiçbiri ne Halîfeye, ne de halka karşı kalkıp da bu muayyen kişilere bağlı kalmanın doğru olmadığını söylemiş değildir.

Bütün bu olup bitenlerden sonra: **“Fetvâ sorma ve görüşlerine katılıp taklîd etme yönünden belirli bir imâma bağlı kalmak harâmdır; aslı faslı olmayan sapık bir bid’at (uydurukculuk) tur; Allâh’ın, hakkın- da hiçbir delil indirmedığı zırvadır...”** demek ne demektir? Bu bir mezhebsizlik değilse nedir?!...⁶⁵

⁶⁵Aslında apaçık olan bu mes’eleyi biz biraz daha açıklamak istiyoruz ve diyoruz ki: Mezheplilik: Yâni bir mezhebe bağlı olmak avâmın, câhil kişilerin veya Müctehid mertebesine ulaşmamış olanların, müctehid bir imâmın mezhebini taklîd etmesidir. Böyleleri ister yalnız bir tek imâma ömür boyu aynen uysun, isterse bir müddet bir imâma tâbi iken Sonra diğer bir imâmla önceki imâmı değiştirerek yaşasın, fark etmez. Mezhepsizlik ise: avâm’ın câhillerin veya müctehid mertebesine varmamış olanların, ne tamamen bağlı kalarak, ne de büsbütün bağlanmaksızın, her hangi bir müctehid imâmı taklîd etmemesidir. Kelimenin, yaptığımız bu açıklaması hem lügatin tanıdığı, hem istulâhın üzerinde yürüdüğü, hem de halkın bildiği mânâsıdır.

Bir adam herhangi bir partiye tâbi ise; sen, o adam için **“Falan adam partilidir”** dersin. Bu adam ister belli bir

partiye sürekli olarak bağlı kalsın, isterse ikide bir partisini değiştirsın dursun, fark etmez. Senin **“falan adam partilidir”** sözüne bir halel gelmez. Her ne suretle olursa olsun, hiçbir partiye girmeyen bir başka adam için de **“Falan adam partisizdir”** dersin.

Sen ve ben böyle derim ama, Ustâd Elbâni ne der?! O diyor ki: Bugün bütün müslümanların mezheblilik sözünden anladıkları mânâ, bizim anladığımız mânâ'dan tamamen başkadır. Rasûlüllâh (S.A.V.)'in namazının vasfı, Sayfa: 232

Ben bu adamın kendisini, halkın hakikî örneği olduğunu zannetmeye devam etmesine akıl erdiremiyorum. Maalesef bunu kendisi de bilmiyor. İşte bütün halkın anlayıp da kendisinin anlamadığı şey budur. Sanki herkesin, onun bu mânâyı garib karşılamasına ve inkâr etmesine katılması şart. Elbâni hoş karşılamamış ve anlamamış, bizde anlamıyalım demek zorunda herkes!...Çünkü, aramızda geçen münâkaşada mezheblilik ve mezhebsizlik kelimeleri üzerinde benim yaptığım açıklama bilinmemeli. Böylece de bütün müslümanlar, bu mânâyı bilmemesi ve bu hakikâti inkâr etmesi açısından sayın Elbâni'nin ardına düşüp gitmeli!..

Ustâd Nâsiruddîn-i Elbâni, bir de benim bu anlayışla, mezhep kelimesinden anladığım mânâ ile kitabının tümünü yıkmış olduğumu ileri sürüyor. Çünkü o, bu tarife göre bütün insanlar mezhebli, yani belli bir mezhebe bağlı olmuş olurlar diyor. Bütün insanlar da mezhebli olunca, benim yaptığım araştırma ve yazdığım kitab, aslı astarı olmayan bir hayâlden söz etmek olmuş oluyor!..

Doğrusu Üstâd Nâsir'in, Selefi Sâlih'in'e intisâb eden herkesi mezhebsizlik kelimesinde bulunduğunu kabul etmediği mânânın ta kendisi olan: Bir mezhebe bağlanmış kimseler olarak kabul etmesi, bizi son derece sevindirmiştir. Yâni ecdadımız, ister belirli bir imâma bağlı kalmış, ister birinden diğerine geçerek birkaçına bağlanmış olsun; fikirleri ve mezhepleri bize sağlam olarak nakledilen müctehid İmamlardan herhangi birini taklîd edegelmişler. Dolayısıyla de benim böyle bir konuyu işlememe ve kitab yazmama gerek yokmuş.

Fakat ne yazık ki, sayın Ustâd Elbâni'nin sözü gerçeğe aykırıdır!..

Zira benim ana caddeye ve doğru yola getirmeyi arzu ettiğim kimseler arasında dört mezheb İmamlarından hiçbirinin taklid edilmesini kabul eden yoktur. Bunların hepsi bütün hükümleri doğrudan doğruya Kitab ve Sünnet'ten almak (!) gerektiği iddiasındadırlar. Bunların câhil ve avâmdan biri denecek derecede olanlarını gördük ve hiçbirinin her ne şekilde olursa olsun dört mezheb İmamlarından hiç birinin fetvâsını, kat'iyen kabul etmediklerini müşâhade ettik. Nihâyet bu imâmın bu mes'eleden dayandığı delili gözünün önüne serdik ve i'tibârettiği Hâdis'i getirdik, sonra da delilin kuvvet ve sıhhat derecesini açıkladık. Hâdis'in senedini ve bu senette yeralan ricâlin mevsûkiyet durumlarını, sanki adamın senet ilmînden, delillerden ve Hadis ricalinden haberi varmış gibi, uzun uzadıya açıklamaya giriştik. Bütün bu gayretlerden sonra adam, ya söz konusu imâmın mezhebini tashih etmeye, ya da hatâlı bulmak veya çirkin görmek sûretiyle, imâmın görüşü ve mezhebi üzerine iptal çizgisi çekmeye kalktı.

Herhalde bu adamlar, Merih yıldızından ya da başka bir âlemden gelmiş bir kavim değildiler. Aksine, onlarda bizim gibi birer insandır. Her şehrin, her mahallenin, her kabile ve köyün halkı onlardan dert yanmaktadır. Oysaki onların çokluğu, Üstâd Elbânî'nin başını yüksekçe kaldırırınca görebileceği ölçüdedir.

Sayın Elbânî'nin Allâme diye isimlendirdiği, Risâlesini şiddetle müdâfaa ederek son derece faydalı (!) diye vâsfettiği şu Hucendî'nin, söz konusu Risâlesinde yer alan şu sözlerin mânâsı nedir acaba? Bu sözleri söylemekle sayın Hucendî ne demek istiyor dersiniz?!... “Bu yolu - içtihad yapma yolunu- öğrenmek gâyet kolaydır. Bunun için muvatta, Sahihayn, Süneni Ebî Dâvûd, Tirmizî ve Nesefî adındaki hadîs kitablari kâfidir. Daha fazla kitaba lüzum yoktur. Bu kitablari ise bilinen ve tanınan kitablardır. En kısa zamanda öğrenilmeleri de mümkündür. Sana düşen, bunlari öğrenivermekten ibarettir. Şâyet sen bunlari henüz öğrenmemişde, bazı kardeşlerin senden önce davranarak öğrenmişler ve sana bunlari bildiğin bir dille anlatmışlarsa, artık senin için ortada bir problem, (İctihad yapman için) bir sakınca

kalmamış olur...” Sana bu zâtın şu sözü söylerken ne demek istediğini kestirebiliyor musun? “-Bazı mes’eleler hakkında Rasûlüllâh (S.A.V.)’dan nakledilen rivâyetler çok sayıda ise ve bu rivâyetlerin hangisinin daha önce, hangisinin daha sonra vârid olduğunu bilmiyorsan, bu durumu sana târih de açıklamıyorsa, o zaman bütün bu rivâyetlere göre amel edebilir, bazen birini, bâzen de öbürünü uygulayabilirsin?!...”

Bu sözde, mezheblilik kelimesinden bizim anladığımız mânâyâ karşı çıkan ve buna rağmen bütün insanların aslında belli bir mezhebe bağlı olduklarını söyleyen Nâsiruddîn-i Elbânî ölçüsünde de olsa, mezhepliliği takdir eden bir iz bulabilirmisin?!...

Sayın Hucendî, müslümanların önüne Muvatta, Sahihayn, Sünen-i Ebî Dâvûd, Tirmîzî ve Neseî’yi sürüp de, bütün bu kitaplar, mümkün olan en kısa zamanda öğrenilebilecek (!) ma’lûm ve meşhur eserlerdir demekle, İmamlarına ve mezheplerine tâbî olma yolunu onlara kapatmış olmuyor mu? Sayın Hucendî ilâve ederek diyor ki: ***“Allâh mü’minleri mücâdelelerinde muvaffak kılacaktır. O, onlara kâfidir. Ne, belli bir mezhebe bağlı kalmak, ne de bağlı kalmamak sûretiyle herhangi bir mezhebi taklîd etmeye hacet kalmamıştır.”***

Keşke Ustâd Nâsır, aralarında İbn-i Teymiye, İbn-i Kayyim ve Şevkânî’nin de bulunduğu bütün İmamların, yukarda adı geçen kitablari öğrenmiş olmanın, ne sahiblerini müctehid yapacağı, ne de böylelerinin fetvâ vermede ve delillerden hüküm çıkarmada sâdece bu kitablara bağlı kalmalarının doğru olmayacağı hususunda fikir birliği halinde olduklarını ve yalnız Allâme (!) Hucendî efendinin (Ennâfia: faydalı) (!) Risâlesinde kesin sonuca bağladığı görüşünün tam aksine, müctehid namzedinin eli altında bu Hadîs kitaplarına ilâveten, kendisini müctehidlik mertebesine yükseltecek zengin bir kütübhâne bulundurmasının zarurî olduğu görüşünü paylaştıklarını bilseydi!...

Şuhalde benim kitabım, Üstâd Nâsiruddîn-i Elbânî’nin dediği gibi, yıkılmış olmuyor; aksine ona, maalesef (!) sürekli bir ihtiyaç duyulmaktadır. Halbuki ben, kitabıma hiçbir ihtiyaç duyulmamasını o kadar cân-ü gönülden arzu etmişimdir ki, hayret edersiniz!...

5) Ustâd Nâsiruddîn-i Elbânî ile aramızda münâkaşasını yaptığımız ikinci noktaya gelince; bu, kitabımda tesbît ettiğim gerçeğe uyuşan bütün nass'ların ve delillerin, apaçık hatâ ve haktan inhiraftan ibaret olan bir yorumla onun tarafından te'vîline dayanmaktadır.

Hucendî Efendinin : **“Mezheblere gelince: bunlar, ilim ehlinin görüşleri ve bâzı mes'eleler hakkındaki anlayış ve ictihâdlarından ibarettir. Ne ALLÂH ve ne de Rasûlû, hiçbir kimseyi bu görüş ve İctihâdlara tâbî olmaya icbar etmemiş ve hiç bir insana, senin bu âlimlerin fikirlerine uyman farzdır dememişlerdir..”**sözü, onun nazarında özellikle ictihâd yapmaya ehil olan hakîkî müctehidlere hamledilmiştir. Evet, Hucendî efendinin bu sözde hedef aldığı kimselerin sâdece hakîkî müctehid İmamlar olduğu, yukarıdaki cümleleri arasında yer alan hiç bir kimse tabirinden açıkça ve kesin olarak anlaşılmaktadır.

Aynı zât'ın şu : **“-Bu yolu -yâni ictihâd yapma yolunu-öğrenmek gâyet kolaydır. Bunun için, Muvatta', Sahhayn, Sünen-i Ebî Dâvûd, Tirmîzî ve Neseî adındaki hadîs kitapları kâfidir. Bunlardan başka kitaba lüzum ve ihtiyâç yoktur. Bu Kitablarda, ma'lûm ve meşhur kitablardır. En kısa zamanda öğrenilmeleri mümkündür. Sana düşen bunları**

öğrenivermekten ibarettir. Şâyet sen bunu henüz öğrenmemiş ve bazı kardeşlerin senden önce davranarak öğrenmişler ve bunları bildiğin bir dille sana anlatmışlarsa, artık senin için ortada hiç bir mes'ele (ictihâd yapmak için), bir sakınca kalmamış olur..." sözleri ictihâd mertebesine ulaşan ve nass'lardan hüküm çıkarma gücüne sâhib olan kimseler için söylemiş olduğu sözlerdir. Üstâd'ın ifâdesi bu kadar açık olduğuna ve içerisinde anlaşılmayacak veya yanlış anlaşılabilecek bir taraf bulunmadığına göre, ne cevaplandırmaya ve ne de ekle, açıklamasına girmeye gerek yoktur.

“Kitab ve Sünnet'in nass'ı ile Sahâbeler (R.A.)'in sözlerinin mevcûd olduğu yerde, bunları almak vâcibtir. Bunları bırakıp da âlimlerin sözlerine i'tibâr edilmez.” Sözü ise Üstâd'a göre, Şer'î ilimlerden bir şeyler öğrenmiş, delilleri ve onlardan kastedilen mânâları tanımış olan kimseleri hedef tutmaktadır.

İşte böyle... Üstâd Nâsiruddîn-i Elbânî'nin fikirlerine göre, Hucendî'nin kitabında yer alan bu gibi nass'ların hepsi, bizim açıkladığımız gerçeğe uyuşma halindeymiş. Biz bunu anlıyamıyorduk. Bunun için Hucendî'nin ileri sürmüş olduğu nass'ları, kitabının çeşitli yerlerinde arayıp bulabileceğimiz kayıt ve tahsislerin ışığı altında iyice anlamamız gerekiyordu!...

Bunun üzerine Üstâd'a: **“-Hiçbir âlim sizin dediğiniz kadar kapalı bir ifâde kullanmamış ve böyle muğlâk bir üslûbu umûma yayıp sonra da, sözün ifâde ettiği mânânın dışında bir başka mânâyı kast etmemiştir.**

Yani ben böyle dedim, bu sözün açık mânâsı hepinizin anladığı gibidir; amma ben bundan sizin anladığınızı değil de, tamamen ayrı olan şu mânâyı kast ettim dememiştir. Hiçbir kimsede bu nass'lardan sizin anladığınız mânâyı anlamamıştır...” dediğim zaman, Üstâd'ın cevâbı şu oldu:

“-Bu adam (Hucendî hoca) aslen Buhâra'lıdır. Ana dili Arapça değildir. Dolayısıyla, fikirlerini bir Arap gibi rahatça ifâde edemez. Bir de, bu adam ALLAH'ın rahmetine kavuşmuştur. Sözünü -kendisi bir müslüman olduğuna göre- müslümana yakışan mânâyı yorumlamamız ve mümkün mertebe hakkında hüsn-ü zanda bulunmamız gerekir!...”

Yaklaşık olarak üç saat süren oturumumuzda Elbânî hoca ile aramızda geçen konuşmaların özeti budur.

Bana Ustâd, bilâhare bir mektup yazarak tekrar bir araya gelip görüşmemizi teklif etti. Ben de Üstâd'ın bu mektubuna karşılık şu cevabi yazıp gönderdim.

“Bir başka celsede tekrar bir araya gelmemizi teklif ediyorsunuz. Ben birinci oturumumuzda dediğin gibi biz bu oturumdan bir şey anlamadık ve hiçbir fayda elde etmedik. Sizde Risâle sahibi Hucendî’nin nezih ve hatâsız olduğu düşüncesinde ısrar ederek bu fikrinizden vaz geçmediniz. Ben de onun sözlerinin sizin hamlettiğiniz ve yorumladığınız mânâlara gelebileceğine aslâ kanaat getiremedim. Benim inancım odur ki; siz şâyet Muhyiddîn İbn-i Arabî gibi bir zâtın sözlerini, Hucendî hocanın sözlerine hamlettiğiniz te’vîlin dörtte biri ile te’vîl ve takyîd etmelerine rızâ gösterseydiniz, O’nun ne tekfiri, ne de fâsıklığı sizi kapsamı içine alırdı.”

“Her ne ise... Dün sözleriniz, hep Hucendî’nin müdâfaası etrafında dönüp dolaşmaktan öteye gitmedi. Yâni Hucendî, benim kitabımda açıkladığım şeylerden başka bir şey kast ediyormuş.. Fakat ben, onun sözlerini bir tarafa meyil ettiğine hamletmişim. Bir başka yola girdiği anlamına almışım.”

“Hucendî, ister sizin tasavvur ettiğiniz gibi, ister benim tasavvur ettiğim gibi olsun; sizin şahsen, Hucendî’nin sözlerinden benim anladığım fikirleri kabûl etmemiş olmanız, beni, işin aslı ne olursa olsun fazlasıyla sevindirmiştir. Bir de Hucendî’nin sözlerinin bir tashih veya şerhini yapıp da, münâkaşamızda, zikrettiğiniz kadarıyla da olsa, dört

mezheb İmamlarına olan hürmetinizi ictihâd derecesine varmamış olanlar için, onları taklîd etmenin zarûrî olduğunu kaydetseniz, beni büyük bir sevince garketmiş olursunuz.”

“Tekrar buluşmamıza gelince; ben bunda hiçbir fayda görmüyorum. Dünkü birleşmemizde birtek şey anlamış bulunuyorum. O da, bazı faydalı işlerimi yapabileceğim üç saatimi boşuna kaybetmiş olmamdır. İçten selâmlarımı kabul buyurunuz.”

6) Bu kitabım etrafında karşılaştığım bütün cevâb ve münâkaşalar bundan ibarettir. Görüldüğü gibi bunlar da, yazdığım ve tesbit ettiğim şeyler hususunda beni sağlam, kuvvetli ve haklı kılan şeylerdir.

Ben şimdi MEZHEPSİZLİĞ’in, İslâm Şerî’at’ini tehdîd eden en tehlikeli bid’at olduğunu daha kesin ve daha yakînî bir şekilde anlıyorum. Kitabımda yer alan ve bu hakikatin doğruluğunu açıkça ortaya koyan nass ve fikirler, delil olarak yeterde artar bile... Yukarda zikrettiğim sebebin gerektirdiği bâzı ilâveler dışında, kitabıma birtek harf bile eklemeye lüzum görmüyorum. Hucendî’nin Risâlesini, gün gibi açık olan hakîkattan ayrılıp bir başka tarafa meyletmekten uzak; felâketinden insanların haberdâr edilmesi ve uyarılması zarûrî olan son derece tehlikeli hatâlara düşmeyecek kadar insafî ve akîl başında olan her arap nasıl anlıyorsa,

bende öyle anlamaktayım. Zîrâ Cenâb-ı Hak, bize mânâsı apaçık cümleler ve nass'lar üzerinde, içlerine te'vil, takyîd ve tahsis gibi, işi rayından çıkarıcı şeyleri atabileceğimiz bir takım delikler delip ve pencereler açıpta, müellifin bundan kast ettiği mânâ şundan veya bundan ibarettir diyerek, bu nass'ları herkesin istenilen tarzda te'vil, takyîd ve tariz etmesini istiyerek, halka yayınlama görev ve yetkisini bize vermiş değildir.

ALLÂH bize, ne bu, ne de bunun yarısı kadar te'vil yetkisini, mutasavvife'nin vecd hâlinde söyledikleri ölçüsüz sözler çerçevesinde bile tanımamıştır. Şu halde, bu yetkiyi, mânâların olduğu gibi muhafazası ve her türlü yanlış anlaşılma ve vehim ihtimâlinin bertaraf edilmesi beklenen açık nass'lara dayalı, ilmî hakikatleri gün ışığına koyma mevkiinde konuşan âlim dedikleri insanın sözleri çerçevesi içerisinde nasıl tanır, nasıl teklif eder?!...

Hucendî hocanın, maksadını gerçekten ifâde edemediğini ve yazdıkları ile benim yazdığım ve kitabımda tesbit ettiğim fikirlerin, aynısını kast ettiğini farzedecek olursak; yine benim kitabımın ona hiçbir zararı dokunmamakla kalmaz; üstelik ben, kitabım sayesinde onun hoşnutluğu ve ölüm örtüsü altından hayır duasını alacağımı umarım. Çünkü kitabımla, onun sözlerinden ilk bakışta anlaşılacak olan sapık fikirlerden müslümanları

men etmiş, vebalden kurtarmış ve ona hizmet etmiş oldum.

7)Sonra mezhebsizlik çığırtkanları ve yordakçıları arasında, benimle Nâsiruddîn-i Elbânî arasında cereyan eden münakaşa ile hiçbir ilgisi olmayan asılsız şeyler yayan kimseler var... Benim için bu zırvalar üzerinde durmak ve açıklamalarına girmek hiçde önemli değil. Bu konuda sarfettiğim bütün gayretlerin tamamen İslâm Şerî'at'ına hizmet için olmasını diliyor; buna karşılıkda yüce Rabbim (C.C.) dan başka hiçbir kimseden mükâfaat istemiyorum. Bundan sonra, bu adamlar, hakkımda dile-diklerini söylesinler.

Yalnız, yalan olarak yaydıkları şeylerden üzerinde durmam gereken bir husus var. Bu hususta okuyucularımı aydınlatmalıyım. Gûyâ babam Nâsiruddîn-i Elbânî ile yaptığımız münâkaşanın sâdece bir kısmında bizimle beraber bulunmuştur. Onun fikirlerine katılmış, benim, Üstâd Nâsir'a karşı muhalefetimi reddetmiş ve yersiz bulmuş!...

Bu şayia, benim karşısında susmam gereken bir şayiadır. Ancak, câhil halkın kalblerini, bu adamların inhiraf ve sapıklıklarına çekmek için kurulmuş bir tuzak olabilir. **“Şam'ın Muttaki fakîh ve âlimi Seyh Molla Ramazân onu destekledi; en meşhur dâvetçisi ona muvafakat etti”** iddiâsıyla avâm halkı kandırabilirler.

Bundan dolayı babam, aslı astarı yok, ancak tamamen zıddı vârid olan bu düzme yalanın iç yüzünü okuyuculara açıklamamı emretti. Adı geçen münâkaşayı olduğu gibi kaydettiğim bant, bu gerçeği dile getiren en güzel şâhiddir.

Okuyucularım, babamın bu konudaki yazısını bu önsözden sonra kendi imzasıyla birlikte bulacaklardır.

8)Son olarak, bu kitabın, kendi görüşlerine muhalefet ettiği için, sıkıntıya düşürüp bunalttığı kimselere, özürlerimi sunmak ister ve sâdece ALLÂH'ın rızâsını arama esâsına dayalı; hür, ilmî araştırma yolunu muhafaza etmekle beraber, onların gönüllerinin de alınabileceği ve memnun edilebilecekleri bir yol ve bir çâreye sâhib olmayı dilerim.

Yalnız -ne yazık ki- ben, bu yolun adamı değilim. Bu çâreyi bulmaktan âcizim. Keşke acizliğimin en önemli sebebi -bildiğiniz gibi- bu kardeşlerin büyük çoğunluğunun sabırsız davranmalarından ibaret olsaydı. Adamlar, kitabımın sayfalarını karıştırmak ve bazı paragraflarına üstün körü göz gezdirip geçmekten öteye hiç bir şey yapmıyorlar. Sonra da dillerine diledikleri sözü dolayıp, ver yansın ediyorlar... Kalplerini, içine doldurdukları kinlerle başbaşa bırakıyorlar. Durum bu iken, bu adamların memnun edilmeleri mümkünmüdür?... Bunları razı etmeye giden en büyük kapı ve en önemli

geçitin, ALLÂH'ın Ahkâmı ile kapalı olduğu muhakkak değildir? Sâlih Selefimiz, ecdadımızın âlimleri ve dört mezheb İmamları da aralarında münâkaşalar yapmışlardı. Herbiri diğerinden farklı olan görüş ve mezhebini yazardı. Hepsî de birbirinin fikirlerini hürmetle ve dikkatle okurlardı. Neticede ya muhalefet mes'elelerinin en dar noktasında hepsi toplanır ve fikirlerini birleştirirler, ya da herkes kendi görüş ve mezhebi üzre kalırdı. Tâbî, deliller çeşitli mânâlara alınmaya muhtemil ve bu mânâlardan, kast edilenin hangisi olduğunu tâyin gerçekten müşkil ise... Birleşemeyip farklı görüşleri ve kendi mezhepleri tarafına geçtikleri zamanda ancak birbirlerini takdir ederek, biri diğerine hürmet göstererek, incelemeleri sonucu vardıkları görüşler hususunda birbirini mazur görerek ayrılırlardı.

Şu halde ilmî münâkaşa yalnız, geçmiş asırlarda görülen bu ilmî kalkınmanın en önemli faktörlerinden biri olmakla kalmamış; üstelik söz birliği ve fikir dağınıklıklarına son verme âmillerinin en önemlilerinden biri olmuştur. İlmî münâkaşa, bu günde bütün bu parlak neticelerin yeniden gerçekleşmesi için yegâne garantidir.

9) Ben bu kitabımda, ne bu yoldan başka bir yol tutmuş, ne de bu parlak sonuçlar dışında bir neticeyi hedef almış değilim. Gerçek bu olduğuna göre, bu kardeşler neden, bize, içlerindeki kin ve hasetlerle muamele ediyor, kin ve hasetlerinden çatlıyorlar!..

Kitablardan yüz çevirmeleri ve rahatsız olmaları yüzünden niçin kitabım ve içindeki fikirler aleyhine karar aldılar!... Aleyhte karar için ölçüleri neydi?!...

10)Bir gün bu adamlardan birinin fikirlerinden bahsediyorduk ve bu fikirler sağlam fikirler değildir diyorduk. Sözcüleri bize şu karşılığı verdi: **“Adam çalışmış, bir fikre varmış, sonra da kalbine sinen fikri yazmış. Sizde yazın. Onunla ileri sürdüğü fikirler üzerinde münâkaşa edin.”** Dedi.

Bu güne gelip, kendi tavsiyelerini gerçekleştirerek ilmî, temiz bir çerçeve içerisinde görüşlerimizi yazınca da, yazdıklarımızdan dolayı sızlanmaya başlıyorlar. **Bazıları da okuyucuları, kitabımızı okumaktan men etmeye çalışıyorlar. Bizi, nifak tohumlarını atmak ve tefrikayı körüklemekle itham ediyor, yapılması vâcib olan bu işi yapmaktan vazgeçip (!) başka şeylerle uğraşmamı öğütüyorlar!...**

11)Şimdi, yayın evleri ve kütüphanelerin çeşitli ilim ve sanat dallarında belli konular etrafında yayınladıkları temiz ve ilmî münâkaşalarda içtimaî ve dinî bir zarar yoktur. Aksine bütün bunlarda din ve dünya için büyük yararlar ve hayırlar vardır.

Fakat, bütün zarar, bu arada yüksek ilmî münâkaşalardan rahatsız olan kimselerin bulunması, sonra da, ilmî münâkaşanın çok aşağısında kalan tutarsız sözler,

kinler veya çeşitli taassub, katı tarafgirlikve şahsî kalb darlıkları ile ona karşılık vermeye kalkmalarındadır.

Cenab-ı Hakk'tan hayatımda neşrettiğim herhangi bir ilmî araştırmamdan, bana düşen payı, bir insan üzerine saldırı, nefsimdeki bir hastalığı gidermek, kinimi tatmin etmek, yahut cehalet rüzgârlarından başka, hiçbir şeyin üfürüp şişiremediği kör taassub ve sersem tarafgirliği keskinletmekten ibaret kılmamasını duâ ve niyâz ederim ve ALLÂH (C.C.)'in, hiç bir müslüman kardeşime kötülük etmekten, dilimi ve kalemimi men etmesini dilerim.

Muhammed Said Ramazân El-Bûtî
Şam: Cemâdiy-Üs-Sâniye Ayı: 1390
Ağustos: 1970

BABAM'IN NÂSIRUDDÎN-I ELBÂNÎ'Yİ DESTEKLEDİĞİ İDDİASI KARŞISINDA SÖYLEDİKLERİ:

Ben -Muhammed Sait Ramazân'in babası olarak- derim ki: Nâsıruddîn-i Elbânî'nin sözlerini desteklediğimi söyleyen adam, ne ilmî araştırmadan, ne de karşılıklı münâzaradan nasîb almamış bir kimsedir. Nasıl olur da, benim sözlerim ona yardım ettiğimi gösterir?!... Ben ona, bütün açıklığı ile mutlak mânâda, câhilliği sadedinde sözler söyledim. **Dedim ki: “Bir şey söylendiği zaman onunla Ferd-i Kâmil (söylenen şeyin tam, tek mânâsı) kast olunur. Fıkıh Âlimleri demişlerdir ki: -Bir adam ailesinin kendisinden boş düşmesini, namazına bağlayacak olursa, (namazını kılmazsan benden boşsun derse), kadın da Şer’î olmayan, (dindeki şekil ve şartlarına uygun olmayan) tarzda namaz kılar, kocasından boş düşmez. Çünkü ona (sahih) namaz denmez.”** Dedim. Bu sözlerim üzerine Nâsır beni tasdik etti ve sözlerimin doğruluğunu teslim etti. Sonra ona: **“Bu kitab, yâni MEZHEBSİZLİK, avâm için değil, âlimler için te’lif edilmiştir.”** Dedim. Ona söylediğim bu sözün mânâsı şudur: Senin de gördüğün gibi, müellifin kitabında söylemiş olduğu şeylerden maksadının ne olduğunu sormak için sana bir meydan ve imkân var... Müellif sana murâdını yazıp anlatmadan da, (aradığın) cevâbı ilim istilahlarında tesbît edilmiş görürsün...

Sonra, ne tuhaf, hayret ediyorum... “Müctehid **İmamların mezhepleri din değildir.**” diyen bir kimseyi, ben; nasıl olur da desteklerim?! Ben kendisine: “Rasûlüllâh (S.A.V.)’in, ictihâd’ın sahih olduğunu, müctehid kimsenin kıldığı namazın yanlış da olsa sahih olacağını söylediğini îzâh ettikten sonra bana: **-Fakat bu namaz hak ve doğru değil, (aksine) bâtıldır.**” Dedi. Tâbî adamcağız, bu sözüyle Rasûlüllâh (S.A.V.)’in bâtılı ikrar ettiğini, sapıklığı kabul ettiğini söylemiş olduğunun farkına varmıyor!... Hâşâ ve kellâ... Böyle zırva olmaz...

Sâdece bu, Elbâni efendinin hevâ ve hevesine tâbî, içerisine düştüğü helak ve felâketi bilmeyen bir kimse olduğunu isbât için kâfidir. Teyy bantındaki kayıt bu durumun en güzel şahididir.

Molla Ramazân

BU KİTAB'IN ÖNÜNDE

(Birinci Baskının önsözü)

İsterdim ki, bu konuda yazmaktan beni kurtaracak bir çıkış yolu bulayım.

Bugün, her müslümanın canını yoluna koymas ı vâcib olan, müslümanların durumunu inceleme, onlara büyük kay ıplar verdirecek, da ıg ınıklık ve zillet getirecek derecede bütün varlıklarına üşüşen ve onları en kısa zamanda ve en kestirme yoldan kendilerini kurtarmaya çalışmasalar bile, sürekli olarak yok olmak ve yeryüzünden silinip gitmekle tehdîd eden tehlikeli dertler ve kangren olmuş yaraları inceleyip deva bulmaya kendimi vermekten beni hiç bir engelin alakoy mamasını uzun süre cân-u gönülden arzu ettim durdum.

Evet, uzun süre, kendimi ve kalemimi bu büyük işi bırakıp da basit işlerle, apaçık (Bedîhî) mes'elelerle oyalamıyayım dedim ama sen, bu açık seçik (Bedîhî) şeylerden bir yığınını, inceleme ve açıklamaya değer kavgalı mes'elelere, cedelî hükümlere çevirdikten sonra sana getiren, sonra da bunlar üzerinde bir takım nazariyeler ileri sürüp senin konu olarak seçti ğin büyük mes'elelerin halli, korkunç derdin tedavisi uğrunda

ortaya yoktan bir uçurum koyan, bir büyük bâdire açan kimselere karşı ne yaparsın?!...

Sen çok kan kaybetmekte olan bir adamla karşılaştın. Onun hayatını kurtarmak için en yakın ilk yardım hastahanesi: (Cankurtaran merkezi) ne onu atmak istiyorsun, sonra yerin dibinden (bitercesine) karşına bir adam çıkıyor, önünü kesiyor. Elinden bu insanı kapıp sırtına yükleniyor. Koşturarak en yakın bir hamama doğru gidiyor. Soruyorsun; niye hamama götürüyorsun?... Adam, berbere, terziye, götürmek için önce bedeninin temizlenmesi lâzım diyor. Sen böyle bir insan karşısında ne yaparsın?!... Bu hastanın hayatını kurtarmak için onu, sırtında bulunduğu bu deliye sarılmaktan korkutmak; onu bırak bana gel, onunla gidersen ölürsün deyip kaptığınla her an biraz daha ölüme yaklaşan bu adamcağızı yıldırım gibi doktora ulaştırmaktan başka çare bulabilirmisin?!...

Bugün müslümanların başına gelen belâlar: Fikirde ilhâd: (gerçek inançtan dönme) ve inâd, takip edilen yol hususunda başıboşluk ve temel pirenşip dağınıklığı belâlarından ibarettir. Yazarlar ve düşünürlerin - müslümanların, durumları kendilerini ilgilendirenlerinin- bu üç felâketten başkasıyla uğraşmaları, bu üç derd dışında kalan derdlere deva bulmaya çalışmaları yersizdir. Fakat sen bu mes'eleleri, seninle bu ana derdler arasına müslümanların hiç vakit kaybetmemeleri gereken

diğer mes'elelerden bir yığın engel sokulursa, arkasından orta yere yeni felâketler saçarlarsa, nasıl halledersin; bunca derde nasıl deva bulursun?!...

Sana, kendilerini îman caddesine aktarıp Hak yolda yürütme görevi verilen kimselere dönüp baktığın zaman, onlarla felâketler arasına yeniden diğer birtakım yeni engeller sokulmuş ve bu yüzden onlar başlangıcı ve çıkışı olmaya bir şaşkınlık dâiresi içerisinde yeni baştan dabalamaya başlamışlarsa, sen bunca bitmez tükenmez hastalıkları nasıl teşhis ve tedavi edebilirsin?!... **“Dört İmam: (İmam-ı A'zam, İmam-ı Şâfi'î, İmam-ı Mâlik, İmam-ı Hanbel)'i taklîd etmek küfürdür, Muayyen bir mezheble mezheblenmek, belirli bir mezhebe bağlı kalmak sapıklıktır ve ALLÂH (C.C.)'ı bir yana bırakıp bağlanılan mezheb İmamını kendisine İLÂH ve RAB edinmek demektir”** Yeni müslüman olmuş bir insan bu sözün ışığı altında müslümanların bayrak kişilerinin ve tabakalarının târihine göz atar ve İSLÂM târihini dinden dönenler, sapıklar ve Hakk'tan yan çalanlarla dolup taşan bir târih olarak görür. Halbuki o, İSLÂM'la, ancak onların yoluyla ilgilenmiş, onların üstün durumları ve hayat hikâyelerinden edindiği kıymetli bilgilerden etkilenerек İSLÂM'a girmiştir. Bu böyle iken, dört mezheb imânını taklîd etmekten kendini kurtarmaya kalkar ve İSLÂM ŞERÎ'AT'ını, iki ana kaynağı; Kur'ân ve Sünnet'ten öğrenme sevdasına düşerse, kendisi ve kendisi gibi düşünenleri bir takım

mantık oyunları, hile ve dalavereler içinde bulur; kör Câhilliğe dalmış ve mesnetsiz karanlığa kürek çekmekte olduklarını görür.

Bu durum karşısında sen nasıl mücâdele edebilirsin ve yaptığın mücâdeleden ne gibi bir sonuç alabilirsin?! Hiçbir netice alamazsın, çünkü bu gedik sana ne herhangi bir müsbet netice alma imkânı bırakmış, ne de ileride alabilme fırsatı tanımıştır.

Benim bu sözlerim hayâl mahsulü değildir, kafadan atmıyorum bütün bunları... Aksine, bu gerçekler benim gözümle görmekte olduğum elle tutulur cinsten sağlam gerçeklerin ifadesidir.

Bana, Şam Üniversitesi Edebiyat Fakültesi talebelerinden biri geldi ve “Ben Müslümanlığa ve ibâdete yeni baştan ve daha büyük bir şevkle sarılımış bulunuyorum. Şâfi’i Fıkhında bir küçük kitap okudum. İmam-ı Şâfi’nin mezhebine göre amel etmekteyim fakat bu arada elime kürrâs diye bir kitap geçti. Bu kitapta şu fikirler ileri sürülüyor” dedi ve kitaptaki fikirleri şöyle anlattı: **“Hiçbir Müslümanın dört mezheb İmamlarından birinin mezhebine bağlı kalması câiz değildir. Bunu kim yaparsa kâfir olur. İSLÂM yolundan sapar. Böylelerinin, dînî hükümleri doğrudan doğruya Kitap ve Sünnet’ten almaları gerekir.”**

Bu talebe kendi durumunu da bana şu sözleri ile nakletti: “Ben, Âyet’i Kerîmelerin mânâlarını gereği gibi anlamak ve onlardan hüküm çıkarmak şöyle dursun, Kur’ân-ı Kerîm’i usûlüne uygun şekilde doğru dürüst okumayı bile beceremiyorum” dedi ve bu durum karşısında ne yapacağını, nasıl davranması gerektiğini sordu.

Ben bu gence ne cevap verebilirdim!... Kardeşim, ben herşeyi bir tarafa bırakmış, en mühim İSLÂMÎ mes’elelere kendimi vermiş bulunuyorum. Onlardan vaz geçip bu önemsiz, cüz’î mes’elelere girmem doğru olmaz. Bu konuda nefsimi uyarak birtakım açıklamalara girip de, müslümanlar arasında, çıkarılmaması gereken birtakım tefrika ve zıdlaşmaların körüklenmesine sebep olamam diyebilirdim?!...

Sonra benim, bu zıdlaşmalar ve muhalif fikirler karşısında susmam doğru olur muydu? Bu muhalefeti körüklemekmi demek olurdu?

Benim, bu üniversiteli öğrencinin başına gelen müşkili tek kelimeyle de olsa halletmeden büyük müşkülli halletmem ve halka bu gibi bâdirelere düşmeme ve düştükleri takdirde sıyrılıp çıkabilme çârelerini göstermem gerekmez miydi?

Bir de o, bir tek şahısmıydı ki ben onunla bir kenara çekilip ağzımı kulağına dayayayım, sonra ona hak ve hakikati hiç kimsenin olmadığı bir yerde gizlice anlatayım. Böylece aralarında muhalefeti körüklememiş ve halkı yeni müşkillerin eşiğine getirmemiş olayım desem. Din işlerinde, eşsiz târihlerine gölge düşüren ve Dinlerinin ruhuna musallat olan bu yeni Câhillik yüzünden kendilerini bu KÜRRÂS adlı formanın şaşkınlığa düşürdüğü bu şahıs gibi yüzlerce şahsın bulunduğu muhakkaktı. Öyle ise, konunun apaçık bir şekilde incelenmesi şarttı. Dolayısıyla bu konuyu bizim büyük ve vazgeçilmez kararımızın bir parçası olarak kabul etmemiz zarûridir. Büyük bir insan topluluğu da bunun böyle olmasını, yani konunun müstakil olarak işlenmesini istemişler ve konuyu bu şekilde değerlendirerek halletmemi bana açıkça söylemişlerdir. Sel gibi kan kaybetmekte olan yaralının hastaneye taşınması için takip edilmekte olan yolun tam tersine gitmekten yana olmuşlar. Kanı sel gibi boşalan yaralıyı nakletmek için yolu geri gitmek istemişler ve onu, durumunu düzeltecekleri ve şeklini güzelleştirecekleri yere taşımayı aslâ kabul etmemişlerdir.

Oynanmakta olan bu hayatî oyuna göz yummamız ve bunlarla muhalefeti körüklemekten kaçınmamız, bu hastanın menfaatine halel getirir. Susalım ve onları kendi hallerine bırakalım, dilediklerini yapsınlar diye dilimizi

lâl saymamız bizim yapabileceğimiz en büyük delilik olur.

Hayır, aslâ susmayacak ve onların bu çılgınca ve gülünç iddia ile dilediklerini yapmalarına müsâade etmiyeceğiz.

Hakikati ortaya apaçık bir şekilde koyacak olan sözü bir an önce söylememiz şart. En azından hastayı, onların sapıklık ve tuzaklarına kendini teslim etmemesi için, bu tehlikeli yola gitmenin kötü sonucundan korkutmamız zarûrî... Bu, bizim gerçekten, pîrensip olarak girmememiz gereken bir konuya girmeye bizi mecbur eden esef verici bir durumdur.

Tâ ezelden bu güne kadar müslümanlar, halkın müctehid ve mukallid diye iki kısma ayrıldıklarını ve mukallidin müctehidlerden birine tâbî olması zarûrî olduğunu bütün açık seçikliği ile bilerek yaşamışlardır. Bir mukallidin, müctehid İmamlardan birine tâbî olduğu zaman, dilerse hayatı boyunca ona bağlı kalıp, onun taklîdini bırakarak başka bir imâma dönmemek hakkına sahip olduğu herkesçe bilinegelen bir gerçektir.

Bu, asrımızda birdenbire halka **“BİR MÜCTEHİDE BİZZAT BAĞLANMANIN KÂFÎRLİK olduğunu söyleyen; Kitab ve Sünnet’e tâbî olmak, ma’sûm’a tâbî olmaktır, dört imâma tâbî olmaksâ ma’sûm**

olmayana tâbî olmaktır; mademki sâdece Kur’ân ve Sünnet ma’sûmdur, şu halde bütün insanların ma’sûma tâbî olmaları ve ma’sûm olmayana tâbî olmaktan kendilerini derhal kurtarmaları boyunlarına borçtur.” diyen bir gurup insanın ortaya çıkıp, **GARİP BİR ŞERÎ’AT** ve **YENİ BİR DİN** ileri sürmelerine kadar hep böyle olagelmıştır. Dünya’da aklı başında olan herkes bilir ki, bütün insanlar, şâyet ma’sûma nasıl tâbî olunacağını ve onun sözünden kast edilen mânâyı anlama yolunun ne olduğunu bilselerdi elbetteki mukallid ve müctehid diye iki kısma ayrılmazlardı ve şüphesiz ki, Cenâb-ı Hakk onların birinci kısmına (mukallidlere): **“Şâyet bilmîyorsanız (Anlamadığınız şeyleri) zikr ehline (anlayan müctehidlere) sorunuz.”** buyurmazdı. Görülüyor ki ALLÂH (C.C.) kendileri ma’sûm olmamakla beraber, hatâdan sâlim olmamalarına rağmen halkın taklîdci, câhil kesimine ma’sûm oldukları halde Kitab ve Sünnet’in lâfızlarına değil de, ma’sûm olmadıkları halde Ehl-i Zikr’e (müctehidlere) tâbî olmayı emir buyurmuştur.

Bizim aklı başında hiçbir kimse için anlaşılması hiçte güç olmayan bu açık sözü tesbite mecbur olmamız gerçekten esef verici, acıklı bir haldir. Fakat bugün bu esef verici işi yapmak bizim boynumuza borç ve üzerimize farz olmuştur. Birisi, (bir müslümanın dört mezhepten belirli birine tâbî olması zarûrî midir?) adını verdiği bir formalık bir kitabı yayınlamış, kitabın üstüne

isminin yazılmamasını ve kendisine âit olduğu bilinmemesini istemiştir. Ve kendi te'lifi olan bu Kitabı Mescid-i Harâm'da müderris olan Mekke'li (Muhammed Sultân El-Mâ'sümî-El-Hucendî) ye nisbet etmiştir. Bu formanın özeti yukarıda açıkladığım: **“Dört mezhebtten belirli birine bağlı kalan kimse Kâfirdir. Müctehid İmamları taklîd edenler ahmaktır, câhildir ve sapıktır. Bunlar dinlerini paramparça edip ayrı ayrı fırkalar hâline gelen kimselerdir. Cenâb-ı Hakk'ın, haklarında; (ALLÂH'ı bir tarafa bırakıp da papazlarını ve ruhbanlarını (din büyüklerini) kendileri için İLÂH ve RAB edindiler) buyurduğu kimselerdir. Amellerinde en büyük zarara düşen müflislerdir. Yapılması gerekenin en güzelini yapmakta olduklarını zannettikleri halde, dünya hayatındaki bütün çalışmaları boşa gidenlerdir.”**gibi fikirleri içerisine almaktadır.

İsminin gizlenmesini isteyen nâşir, bu KÜRRÂS adlı kitabını, avâm halk, talebe, işçi ve benzeri müslüman toplulukları arasında neşrediyor. Bu insan kitlelerinden birçoğu bana gelerek bu durum karşısında ne yapılması gerektiğini soruyor, şaşkınlık ve çaresizliğini gözümün önüne seriyor. Bu insanlardan biri bana geldi ve gülerek dedi ki: **“Sizin öğretimine hayatınızı vakfettiğiniz, Fıkıh ve İSLÂM ŞERÎ'AT'ı adını verdiğiniz ilimler, müctehid İmamların mezheplerini anlamaktan ibâretmiş. Bu da mezheb İmamlarının hukukî**

görüşlerinin birer sonucundan başka bir şey değilmiş. Mezhep İmamları, bu hukukî görüşlerini Kur’ân ve Sünnet’e bağlamışlar (!)”

Sonra bana sözünün doğruluğuna bu Kürrâs adlı kitaptan delil göstermeye koyuldu ve şunları nakletti: **“Uzun süre, İslâm’ın belirli ibâdetleri ve herkesçe bilinen dört şartından başka birşeyi olmadığını ve bir Bedevî arab’ın bunları birkaç dakika zarfında öğrenip sonra da tatbikine başladığını söyledik durduk. İslâm işte bundan ibaret... Bu böyle olduğu halde siz bize Kitab ve Sünnet’in, medenî kanun, ceza kanunları ve devletler arası hukuktan akisler taşıdığını iddia etmeye kalkıyorsunuz, işte Mescidi Harâm müderrisinin kalemi ile iddia ettiğiniz, şeyin yalan olduğunun isbâtı!...”**

Bu üzücü duruma karşı ne yapmam gerekirdi?... Bu konuyla uğraşmanın en önemli konuyu bir tarafa bırakmak demek olacağı görüşünde olan bir gurup insanın gönlünü hoş etmek için susmalı ve bu konuyu incelemekten vazmı geçmeliydim?!

Durumlarını, daha doğrusu durumlarının yalnız bir kısmını sana anlattığım bu insanların şaşkınlık ve çaresizliklerine çâre bulmak ve dertlerine devâ olmaktan daha önemli birşey var mıdır? Benim için isimleri kitaplara geçmiş binlerce yüce Şâfi’î, Mâlikî, Hanbelî ve

Hanefî tabakalarının bayrak kişilerinin ne kâfir, ne sapık, ne ahmak ve ne de gafil kişiler olmadıklarını, aksine onların müslümanların imâm ve önderleri olduklarını, İSLÂM ŞERÎ'AT'ının sâdık mensubu, İSLÂM cemâatini her türlü tehlikelerden koruma ve halka tebliğ etme fazîleti kendilerine âit olan yüce zatlar olduklarını açıkça ortaya koymaktan daha önemli ne olabilir.

Benim için, malûm yitiklerini bu KÜRRÂS: Formada görenlere; büyük bir cür'et ve korkunç bir cesaretle (bilebile) şu kindar Alman Müsteşriki ŞAHT'ın: **“İSLÂM FIKHI, ÜSTÜN HUKUK DEHALARININ ORTAYA KOYDUĞU, KİTAB VE SÜNNETE İSTİNÂD ETTİRMEYİ FAYDALI GÖRDÜKLERİ BİR HUKUK ANLAYIŞINDAN BAŞKA BİR ŞEY DEĞİLDİR.”** şeklinde uydurduğu büyük müsteşrik düzmesini yeniden ortaya atmaya kalkanlara karşı gerçeği açıklamaktan daha mühim birşey olamaz. ŞAHT, bununlada kalmıyor. Adı geçen Kürrâs'ın başında yer alan delilin aynısını kendi fikrine delîl getiriyor ve: **“İSLÂM'IN MÂNÂSİ GÂYET BASİTTİR. BİRKAÇ KELİMEYLE ANLATILACAK KADAR KISÂDIR. ONU BİR BEDEVÎ ARAP BİRKAÇ DAKİKA ZARFINDA ANLARDI”** diyor. Sonra şu sözlerle KÜRRÂS sahibinin fikirlerinin aynısı olan fikirlerini serdetmeye devam ediyor: **“Vallâhi bu konuda bunun üzerine ilâve edecek bir tek fikir bulamıyorum. Bu böyle olduğuna göre, bu bir yığın hüküm nereden**

geliyor bir türlü anlıyamıyorum?” diyor. Ben de bu sözün safsatalığını, hakikatten uzaklığını ve bu zırvanın kılıflanıp yutturulması uğrunda sarfedilen bunca kesif gayretlerdeki Câhilliğin derecesini açıklamaktan daha önemli bir şey olamayacağına kesin kanaat getirmiş oluyorum.

Elbet bütün bunları açıklamak lâzımdır. Bu konuda hak ve hakikat ne ise olduğu gibi ortaya koymak zarûrîdir.

Fakat ben kitabımın bölümlerini, KÜRRÂS sahibinin yaptığı gibi, kâfirlik, sapıklık, aptallık, karacâhillik, kör taklîdcilik ve benzeri sıfatlarla doldurmayacağım.

Tam aksine, mes’eleleri konular hâlinde, ilmî, mücerred, gerçek dışı tesirlerden, ifrâd ve tefridden uzak bir şekilde açıklıyacağım. Zîrâ ifrâd ve tefrîd, gerek bu asır ve gerekse diğer asırlarda, fiilî direnişler veya kişisel ve mutaassıbâne davranış ve ukdeler yüzünden ortaya çıkan, çoğu araştırmacıların içerisine düştüğü felâket ve belâların esâsını teşkîl eder.

Yüce ALLÂH (C.C.)’dan hepimizi doğru olan ana caddeye çevirip sokmasını; kalblerimizi, sorumluluğu başkasına yüklemek, mutaassıp bir şekilde taraf tutmak ve dalavere çevirmekten arındırmasını dilerim. O’nun

son derece lütûfkâr ve herşeyden haberdâr olduğu muhakkak...

Şam: Zilka'de ayı sene: 1389.

Ocak ayı sene: 1970

Muhammed Saîd Ramazân El Bûtî

“KÜRRÂS” ADLI KİTAPTA İLERİ SÜRÜLEN FİKİRLERİN ÖZETİ

Önce okuyucumun önüne müellif ve nâşiri kim, olursa olsun, bu kitabın özetini koymam yerinde olur. Sonra, bu özeten araştırma konusunu çıkararak müteakip bölümlerde, onların incelemesine gireceğim. Bunu da, yalın ilmî metod uyarınca, sâdece ALLÂH ve Rasûlü'nün rızâsını gözeterek yapacağım. Bunun ötesinde ne kişisel bir maksat güdecek, ne herhangi bir araştırmacıyı kötüleyecek ve ne de herhangi bir yazarın ne ahmaklığını, ne de kâfirliğini hedef tutacağım.

Buna karşılık okuyucularımdan da, nefsim için gerekli gördüğüm şeylerin aynısını bekliyorum. Karşısına çıkan görüşleri iyice düşünmesini, fikirleri gerçek dışı tesirlerden uzak tutmasını ve okuyacağı şeylerde sırf tarafsız bilgiyi esas almasını ve doğruluğunu anladığı fikirlere, ne kendini ne de görüşünü taassup, tarafgirlik ve uyduluk külfetlerine bağlı bırakmaksızın, katılmasını

istiyorum. Bundan sonra okuyucu, müslümanların dört mezhebe tâbî oluşlarının arkasından çıkartılan mes'eleler ve kopartılan kavga ve gürültülerin, gereksiz ve yersiz şeyler olduğunu, konusu olmayan bir araştırma, ne derler: fincanda kopartılan fırtınadan ibaret bulunduğunu görecektir.

KÜRRÂS sahibi incelemesine îman ve İSLÂM'ın hakikatini beyân etmekle başlıyor. Cebrâil (A.S.)'in, Rasûlüllâh (S.A.V.)'e İSLÂM'dan sorduğu zaman vârid olan Hadîs-i Şerîfi, meâlen: “İSLÂM BEŞ ESAS ÜZERİNE KURULMUŞTUR” şeklinde başlayan Hadîsi Şerîfi ve yine meâlen: (Bir adam Rasûlüllâh (S.A.V.)'e geldi; yâ Rasûlüllâh dedi “-Bana öyle bir amel göster ki, ben onu işlediğim zaman cennete gireyim.” Rasûlüllâh (S.A.V.)'de “-ALLÂH'tan başka hiçbir ma'bûd olmadığına şehâdet edersin... ilh.” Hadîs-i Şerîfini ve gelip devesini Rasûlüllâh (S.A.V.)'in mescidinin yanına çökerten, sonrada Rasûlüllâh (S.A.V.)'in huzuruna girerek İSLÂM'ın en önemli esas (rükün) lerini soran adamın sorusuyla ilgili Hadîs-i Şerîfi kaydediyor.

Yazar, bu Hadîs-i Şerîfleri serdettikten sonra, bunlardan: “İSLÂM'ın birkaç kelimeden, her arap veya müslüman'ın kolaylıkla anlayabileceği birkaç basit hükümden ibaret olduğu sonucuna varıyor ve bunlar, herhangi bir imâmı taklîd etmeye veya bir müctehide

bağlı kalmaya ihtiyaç bırakmıyacak kadar kolay ve basit şeylerdir.” diyor.

Bunun sonucunda isbât etmiş oluyor ki, mezhebler, âlimlerin bazı görüşleri ve bazı mes’eleler üzerinde ileri sürdükleri fikirlerinden başka birşey değildir. Ne ALLÂH, ne de Rasûlü hiçbir kişiden, bu anlayış ve görüşlere uymasını istememiştir. Buna göre, dört mezhepten birine veya ötekine tâbî olmak ne vâciptir, ne menduptur ve ne de bir müslümanın onlardan birine aynen bağlı kalması gerekir. Üstelik üzerinde görüşlerini belirttikleri her mes’elede onlara aynen bağlı kalanlar mutaassıptır, hatâlıdır, tarafgirdir, kör taklîde saplanmış birer mukallidtirler. Böyleleri, dinlerini paramparça edip fırkalar hâline gelen kimselerdendir.

Bunun üzerine delilini şöyle özetliyor: **“İslâm’a sarılmak ancak Kitab ve Sünnet’e sarılmakla olur. Kitab ve Sünnet hatâdan sâlim ve ma’sûmdur. Mezheb İmamlarına tâbî ol-maksa, Kitab ve Sünnet’in hükümlerini bir kenara atıp, on-ların dışındaki şeylere yönelmektir. Bu da ma’sûma uymak-tan vaz geçip ma’sûm olmayana uymaktan ibarettir.”**⁶⁶

⁶⁶Kürrâs, Sh: 6-7.

Bundan sonra da şu karara varıyor: **“Mezhepler üçüncü asırdan sonra ortaya çıkan bir takım uydurmalardır, bunların birer sapıklık olduğunda şüphe yoktur.”** Sonra yazar, fikrinin doğruluğuna inandırmak için okuyucularına şu soruyu soruyor: **“Bu arada insana kabrinde tâbi olduğu mezheb ve girdiği tarikattan soru açıldığına dâir bir delil var mıdır?”**

Sonra yazar, dört mezhebin, efendimiz Muhammed (S.A.V.)’in mezhebinden ayrılmaya ve onunla yarışmaya girdiklerini ileri sürüyor. Bu kanaatini de şu sözleriyle tesbât ediyor: **“—Gidilip tâbî olması vâcib olan bir hak mezheb varsa, oda efendimiz Muhammed (S.A.V.)’in mezhebidir? sonra Hulefây-ı Râşidîn : Dört halife (R. A.)’in mezhebidir. Bunun dışındaki mezhebler nerden çıkmış? Niçin yayılmış ve müslümanların zimâm’ını (dizginlerini) nasıl kendilerine bağlayıp onlara hâkim olmuşlardır?...”**⁶⁷

Yazar, DEHLEVÎ’den kendi sözünü destekliyen şu sözü nakleder ve onun şöyle söylediğini rivâyet eder: **“—Kim dört mezheb İmamlarından birinin sözlerini tümüyle ve olduğu gibi alır da, Kitab ve Sünnet’ten gelen delillere i’timâd etmezse, icmâ’a muhalefet etmiş ve müslümanların yolu dışında bir yola tâbî olmuş olur!...”**

⁶⁷ Kürrâs, Sh: 12.

Sonra, Müslümanın, bir imâma tâbi olacak olsa, ömrü boyunca o İmâm'a bağlı kalmasının gerekmiyeceğini açıklayan bir takım deliller tesbîti ve bir yığın nakiller rivâyetine girişir. Kitab ve Sünnet yolu, Kitab ve Sünnet'teki çeşitli delilleri ve bu delillerden kast edilen mânâları anlama yoluyla bir mes'elenin hükmü üzerinde fikir yürüten kimsenin, bununla beraber (Kitab, Sünnet varken) kendi İmamının mezhebinde taassup göstermesi; kendi mezhebi tarafını tutup, Kitab ve Sünnet'ten anladığı mânâyı zıd gitmesinin câiz olmayacağına dâir deliller derler.

Sonra (Taklîd)le (İttibâ')ı, taklîdi iğrenç ve kötü; ittibâ' (Tâbî olmayı)ı hoş ve güzel bir şey göstererek, birbirinden ayırmaya kalkar. Kendi fikrince İttibâ'ı şöyle tanıtır. İTTİBÂ: “**Tâbi olan kimsenin, bir başkasının fikri, ya da mezhebinin görüşünü değil de, Allâh ve Rasûlü'nün hükmünü sormasıdır.**”⁶⁸

Bundan sonra da şu karara varır: “**Bazı mes'eleler hakkında, Rasûlüllâh (S.A.V.)'dan naklonunan rivâyetler çok sayıda olursa ve bunların hangisinin önce, hangisinin sonra vârid olduğu bilinmiyorsa, nâsih olanı mensûh olanından ayırt edilemiyorsa, senin bütün bu rivâyetleri getirerek, bazen biri, bazen de öbürü ile amel etmen gerekir.**” Sonra da, bütün bu

⁶⁸Kürrâs, Sh: 14–15.

tefrika çıkarıcı mezheplerin yalnız bu esâsa uymaktan ileri geldiğini açıklar.⁶⁹

Bunları böylece tesbât ettikten sonra da dönerek, önce söylediklerini yeniden tekrarlar ve: **“müctehid bazen hatâ eder, bazen isabet eder. Hatâ edebileceği için de, onu taklîd etmek câiz olmaz. Rasûlüllâh (S.A.V.) ise her türlü hatâdan berî ve ma’sûmdur. Dolayısıyla onu bırakıp bir başkasına yönelmek câiz olmaz.”** der. Bir de, mukallidin, öğrendiği, ezberliyerek künhüne vâkıf olduğu. Kitab ve Sünnet’ten alınmış açık delillerin zıddına hareketle bir imâmın mezhebinde taassup göstermeyi yasaklama sedesinde vârid olan rivâyetlerle bu sözünü takviye etmeye kalkar.

Bundan sonra da yazar, belirli bir adamın mezhebiyle mezheblenmenin bid’at; belli bir mezhebe bağlı kalmanın bir uydurukçuluk olduğunu tekrarlar ve bütün Sahâbelerin, hep Allâh’ın Kitabı ve Rasûlü’nün Sünneti’ne başvurduklarını, delil yokluğu hâlinde de aralarında gün ışığına çıkan görüş ne ise, Ona uyduklarını iddia ediyor. İddiasına göre Sahâbelerde durum bu iken, üçüncü asırdan sonra mezhebe bağlanma ve taklîdcilik bid’atı ortaya çıkmış oluyor. Yazar bununla da kalmıyor, **İMAMLARIN MEZHEBLERİNİ TAKLÎD EDENLERİ ÜRKÜP KAÇAN EŞEKLERE BENZETMEYE;**

⁶⁹ Kürrâs, Sh: 17.

YALANLARINI KILIFLAYAN, İNADCI VE UYDU, KUYRUK AMA HAKK'IN DEĞİL, ŞEYTANIN KUYRUĞU KİŞİLER OLARAK VASFETMEYE KALKIYOR.⁷⁰

Sonra, İmamlarının nass'larını kitabın nass'larına tâbi olmaktan daha üstün görenleri ayıplamaya ve onlara küfürler yağdırmaya başlıyor. Künhüne erdiği ve zaptettiği takdirde bile, Kitab ve Sünnet'ten alınan delilin zıddına, bir imâmın görüşü üzerinde titizlik ve taassup göstermek aleyhine aynı İmamların, bizzat kendilerine âit bir yığın sözleriyle delil getirmeye ve bu sözlerle ana dâvası arasında bağlantı kurarak taklîdciliğin ve **belli bir mezheble mezheblenmenin harâm olduğunu** iddia ediyor.⁷¹ Son olarak yazar, bütün müslümanları tahsilinin kolay olduğu ve öğrenmek için fazla bir gayret ve sıkıntıya gerek olmadığını tesbît ettiği, İslâm'ın ahkâmını anlamak için doğrudan doğruya Kitab ve Sünnet etrafında toplanmaya davet ediyor. Bunu: **“Bir müslüman Muvatta', Sahîhayn, Sünen'i Ebî Davûd ve Câmi'i Tirmizî ve Neseî'den fazlasına muhtaç değildir.”** sözüyle perçinliyor.⁷² Yazar bundan sonra dönüyor ve bir âlimin, diğer delillere zıd bile olsa, kendi İmamını taklîd etmek için, illâ da onun dayandığı delile

⁷⁰Kürrâs, Sh: 24-25.

⁷¹Kürrâs. Sh: 28-29-30-31-32-33-34.

⁷²Kürrâs, Sh: 40.

bağlı kalacağım diye kendi İmamının fikri üzerinde taassup göstermesini nehyeden delillerle; yazarın kendi ana dâvası olan belli bir mezhebe bağlanmayı kesinlikle yasaklama mes'elesini birbirine karıştırıyor.⁷³

Birde yazar okuyucunun nazar-ı dikkatini İbn-i Haldun'un MUKADDİME'sini mütâlâa etmeye yöneliyor. Gûyâ İbn-i Haldun; Mukaddime'sinde: **“Mezhepler, mezheblerin ortaya çıkış ve yayılışları, hep o zaman takip edilen siyâsetlerin zayıf, dirâyetsiz oluşu ve garazkâr, (arap dışı) yabancı (millet) lerin idareyi ellerine geçirmelerinden ileri geldiğini söylüyor-muş.”**⁷⁴

İşte KÜRRÂS adlı kitabda ileri sürülen fikirlerin özeti bunlardır. Bu kitab diğer konuları, bölümleri ve naklolunan çeşitli nass'ları arasında: **“Bir müslümanın dört mezhebten hangisine olursa olsun, sarılmaya devam ve ısrar etmesi fikrini hedef tutmakta; sözlerinin altında, dört mezhebten birine bağlanmanın sapıklık ve Küfür olduğunu; bunun, insanların, ALLÂH'tan başka şeyleri kendilerine İLAH ve RAB edinmeleri demek olduğu; müslümanın dînî hükümleri doğrudan doğruya Kitab ve Sünnet'ten almasının boynuna borç olduğu; şâyet bu**

⁷³Kürrâs, Sh: 40-41.

⁷⁴Kürrâs, Sh: 45.

elinden gelmezse, çeşitli mezhebler arasında hür ve bağımsız kalarak, bazen şundan bazen bundan sorması, bir an buna diğer anda da ikincisine tabî olması gerektiği ..." fikirleri yatmaktadır.⁷⁵

⁷⁵Nâsiruddîn-i Elbânî diyor ki: Bu KÜRRÂS adındaki kitapda bir cümle vardır. Bu cümle, kitabın diğer paragraflarında ve bize getirdiği diğer naas'lardaki bozuk tarafları düzeltmekte, kitabın tümünü doğruya çevirmekte ve tenkidine mahal ve imkân bırakmamaktadır. O cümle, Hucendî'nin 29. sayfadaki şu sözüdür:

"Bilki, âlimlerin sözlerini ve kıyâslarını alıp kabul etmek, teyemmüm (mes'elesi) mesabesindedir. Teyemmüme ancak suyun bulunmaması hâlinde başvurulur. Bir yer ki orada, Kitap ve Sünnet'in nass'ı vardır, Sahâbe (R.A.) in kavilleri vardır, o yerde bunları almak vâcib'tir. Yoksa Kitap, sünnet ve Sahâbenin kavli bırakılıp âlimlerin sözüne yönelinemez."

Aramızda geçen münâkaşada Elbânî bana böyle söyledi Bizde, Ustâd Nâsiruddîn-i Elbânî'nin bize, göstermiş oldukları bu paragraf üzerinde dikkatle, baştan taşan bir belâ, haddi aşan bir dert olarak durduk ve durumun aynen onun söylediği gibi olduğunu esefle gördük. Belâ üstüne belâ, hangi derdimize yanalım!..

Biz bir mes'ele üzerinde Kitap ve Sünnet'ten müslümanların sarılması vâcib ve İmamların ictihâdlarına baş vurmaları harâm olan nice nass'lar bulmuşuzdur! Bu acâib sözü de kim söylemiş? Bu sözde, diğer sözleri değil, kendi kendini ıslâh eden ve doğrultan yan nerde? Sonra, biz kitabımızı bu acâib şazlar ve istisnaları reddetmekten başka bir maksatla mı yazmışız?!...

Peki Buhâri ve Müslimi, bugün (adlarını bile duymamış) müslüman halkın çoğunluğu önüne koy ve onlara, bu iki kitaptaki nass'lardan dinlerinin hükümlerini anlamalarını söyle bakalım ne oluyor?!... Sonrada gör, Câhillik nasıl, körü körüne dabalamak ne biçim ve Din'le oynamak ne türlü oluyormuş!

Yoksa allâme(!) Hucendî ve Ustâd Elbânî'nin zırvaları ve

istisnalarını acâib bir şekilde müdafaalarında direnişlerindeki maksat ve hikmet bu mudur?!

Şeyh İbn-i Kayyim, âlimler ve İmamların hepsi beraberinde olduğu halde şöyle der: **“Yalnız sünen kitaplarının bolluğu, onlara göre fetvâ’nın sahih olacağı hususunda kâfi değil, üstelik, bunların yanında bir de istinbât: (deliller den hüküm çıkarabilme) derecesine ulaşmış olmak, araştırma yapma ve fikir yürütme yeterliliğinin de çok kuvvetli olması şarttır. Eğer bir kimsenin elinde bu imkânlar, kendisinde bu özellikler kuvvetli ve bol miktarda bulunmuyorsa onun için farz olan; Cenâb-ı Hakk’ın (EĞER, BİLMİYORSANIZ ZİKİR EHLİNE (Müctehidlere) SORUNUZ) mealindeki kavli ilâhisine uymaktan ibarettir.”**

Şeyh Hucendî’de, beraberinde Nâsıruddîn-i Elbânî olduğu halde şöyle söylüyor: **“KİTAB VE SÜNNET’İN NASS’ININ VE SAHÂBELERİN KAVİLLERİNİN BULUNDUĞU YERDE, BUNU ALMAK VACİB BUNDAN ÂLİMLERİN KAVİLLERİNE DÖNMEK HARÂM”!** Peki, biz bu iki görüşten hangisini tasdik edelim? Üzerinde ulemânın, İbn-i Teymiye, İbn-i Kayyim ve... ve... nice âlimler hep onlardan olduğu halde, hep birlikte icmâ’ edip söz birliğine yoksa, vardıkları görüşümü; şu Hucendî’nin, beraberinde Elbânî efendi de olduğu halde faydalı(!) risâlesinde ileri sürdüğü görüşümü?! Sonra Hucendî efendinin şu sözünü düşün ki, içerisinde yatan acâib Câhilliği göresin. O tasavvur ediyor ki, İmamlar müslümanların rahatlıkla tâbi oluverdikleri ictihâdlarını, Kitab ve Sünnet’ten hiç bir nass’ın delâleti söz konusu olmaksızın, sırf kendi görüşleri ve şahsi fikirleri üzerine kurmuşlar, işte, müslüman halkın, fikirlerini kolayca taklîd ettikleri İmamlar bundan ibâretmiş ve işte, elbette lâzım ve zarurî olan teyemmümde bundan ötesi değilmiş.

Bununla beraber, İmamların ictihâdları nass’ların delâleti esâsına dayanmadıkça, ne mümkün olur ve ne de nasslara dayanmayan bir ictihâd doğru olur. Kitab ve Sünnet’ten bir dayanağı olmadan herhangi bir dini mes’ele hakkında ictihâd yapan imâm, bu davranışıyla dîne ancak kendinden bir ilâve yapmış olur. Müslümanlardan hiç birinin bu ilâveye uyması da câiz olmaz.

Kürrâs yazarı, İmâmların Kitab ve Sünnet'e dayalı delil'in zıddına olarak **“durumun, mes'eleye dıştan bakanlara açıklaması ve onların Mes'elenin künhüne ermeleri kaydıyla”** mezheplere karşı taassup göstermekten nehiy konusunda söylemiş oldukları sözlerden, kendi dâvâsına delil getiriyor.

Yazar, bir de bu konuda üzerinde ittifâk bulunan şeylerde, hiçbir müslümanın, hakkında tek kelime söylememiş olduğu şeyleri birbirine katıp karıştırıyor. Sonra öncekilerin (ittifâk edenlerin) delillerini, sonrakilerin (hakkında hiçbir şey söylememiş olanların) zan ve zırvalarına delil göstermeye kalkıyor. Hâlbûki bu zatın, ilmî deliller ve tarafsız görüşler üzerine oturan bir konuyu incelediğine göre, üzerine düşen, önce araştırma ve ihtilâf yerlerini bağımlılıktan kurtararak; delil ve dâvâsını ihtilâf sahası sınırları içerisine hasretmek; sonra da, dâvâsı üzerine dilediği gibi yürümek değimiydi?!... Buysa O'nu yapmadığı tek şeydir. Şu halde, yazarla münakaşaya dalmadan önce bizim, onun atladığı eksikliği telâfi ederek, hem bizimle kendisinin, hem de bütün Müslümanların arasındaki ittifâk sahasının tâ kendisi demek olan noktaları net olarak ayırmamız ve

Böyle bir şey de vaz' edilmiş olan Dîni Mübîn'in ne suyu nede teyemmümdür.

kavga konusunu bağımlılıktan kurtarmamız lâzımdır ki bu sayede bu mâhzurları fikir ve araştırma sâhasından uzaklaştırmış, bu sakıncalar yüzünden vaktimizi boşa harcamış ve bu engellerin araştırma sâhasında fikirlerimizi birbirine katıp karıştırmalarına meydan vermemiş olalım.

ÜZERİNDE HİLAF VE İHTİLAF OLMAYAN HUSUSLAR

Burada haklarında hilâf olmayan bir takım mes'eleler var; bunları, Kürrâs sahibinin Kürrâs'ını uğrunda yazdığı büyük (!) dâvâsıyla karıştırmak için araştırma dâiresinden uzak tutmak kaçınılmaz bir zarûrettir.

BU MES'ELELERDEN BİRİNCİSİ:

Mezheblerden birini taklîd eden mukallidin durumudur. Ortada, ne mukallidi, şer'an taklîdine devam zorlayan bir baskı var; nede bağlı bulunduğu mezhebden ayrılıp diğer bir mezhebe dönmekten alıkoyan bir engel vardır. Müslümanlar, bir mükallidin, şâyet mezheblerinin ve fikirlerinin hakîkatına ermişse, müctehidlerden dilediğini taklîd edeceğine icmâ etmişler, hepsi aynı görüşü paylaşmışlardır. Gerçi son asırlarda bir mukallidin, bir mezhebden diğer bir mezhebe geçmesini hoş karşılamıyanlar görülmüşse de bu, aslında,

Müslümanların bâtil (ve sakat)lığında söz birliği (icmâ) ettikleri zorba taasubun ta kendisidir.

Her araştırmacı, bunun ihtilâfı bir mes'ele olmadığını bilir. Bunun, mukallidin bir mezhebe aynıyle bağlı kalmayıp; renkten renge girmesi, ikide bir mezhebini değiştirip durması gerektiği iddaasıyla hiçbir alakası yoktur. Kısacası iltizâm'ın: (belli bir İmama bağlanmanın) vâcip olmaması, iltizâm'ın harâm olmasını gerektirmez. Bunu herkes bilir.

İKİNCİSİ:

Mukallid, herhangi bir mes'eleyi anlamakta alışkanlık ve mehâret peydâ etmiş, mes'elenin delillerini; Kitap, Sünnet ve ictihâd usûlünden çıkarıp değerlendirebilmişse, bu mes'eleyi İmamının mezhebinden almaya devam etmekten kendisini kurtarması Vâciptir. Sâhip olduğu ilmî güce dayanarak, o mes'ele hakkında ictihâd yapabildiği sürece o mes'eledede her hangi birini taklîd etmesi harâmdır. Bunun böyle olduğuna hem âlimler, hem de mezheb İmamları icmâ ve ittifâk etmişlerdir. Şu halde mukallidin, delîllerini ve usûlünü anlayacağım diye araştırmasını yapmak ve derinleşmek için büyük gayret gösterdiği bu mes'eledede, İmamların fikrini, kendi ictihâdıyla vardığı fikre tercîh

etmesinin harâm olacağı apaçık (ve behîdî) dir.⁷⁶ Eğer, son asırlarda da arasına bu taassuba meyledenler görülmüş ve böylelikle Müslümanların icmâ'ı dışına çıkanlar olmuşsa, bu davranış da, insanların uyarılması ve tehlikelerden korkutulması şart olan azgın taassup ve

⁷⁶Böyle bir araştırmacı (Âlim), “**Mezhepte Müctehid**” diye isimlendirilir, bu (ismin verilmesi) de, bütün usûl kitaplarında ma'lum ve mezkûr olduğu gibi, İctihâd'ın bir takım parçalara ayrılması dolayısıyladır. İctihâd vâsıta ve yollarına alışkanlık ve mehâret peydâ eden ve Fıkh'ın bütün mes'eleleri ve konularında İctihâd yapabilme melekesine sahip olan kimseyse “**Mutlak Müctehid**”tir. Yok, bütün Fıkh mes'elelerinde değil de, bunların sadece birinde, bütün gayretini sarfeden ve nihâyet mes'eleyi ana delillerinden anlayıp ihâta etmeye güç yetirebilen kimse de: (**Mezhepte Müctehid**)'tir.

Üstâd Nâsır, biz bu bilinen hakikati kendisine açıkladığımız zaman hayrete düştüler ve böyle bir araştırmacı: (âlim)'in **Müttebâ**: (kendisine uyulan, tabi olunan İmam) olduğu zannında saplanıp kaldılar.

Zât'ı Âli'leri arasında, bazı mes'elelerde, delillerini tanıyacak ve hakiki temelleri üzerine yürüyecek kadar, konuyu anlamış olduğu iddaasıyla, benim insanları müctehid ve mükallid olmak üzere iki sınıfa ayırmama, itiraz buyurdular. Hiç şüpesiz ki, onlar bununla: (bazı mes'elelerin delillerini tanımakla), ictihâd yapmakta ne dört İmam seviyesine ulaşmış sayılır; ne de kendilerinin taklîdçi avâm (Câhil halktan tamamen farksız) olduğu söylenebilir. Şu halde, kendileri ve benzerlerinin bir üçüncü sınıfı teşkil ettikleri muhakkak! Biz, bütün fıkıh ve usûl âlimlerinin dediği gibi, deriz ki: Bir âlim, üzerinde ictihâd yapma derecesine ulaştığı mes'eleda müctehid sayılır, o mes'elenin müctehidi. Geri kalan mes'eler bakımından da mukalliddir. Onların (fukahânın): “**İctihâd da, taklîd de taksîmâtâ uğrar ve parçalanmayı kabul eder**” sözlerinin mânâsı da işte budur.

hizipçilik görüntülerinden bir başka görüntü ve başka sahnededir.

Yine her araştırmacı (âlim)ce mâlûm ve hakkında hiçbir hilâf ve ihtilâf yoktur ki, durum ne olursa olsun, Ahkâm-ı İlahiyye'nin delillerini bilmiyem mukallidi, taklîdden sıyrıp çıkmaya ve doğrudan doğruya Kitap ve Sünnet'ten alınacak nass'lara dayanmaya davet etmek gereksizdir.

ÜÇÜNCÜSÜ:

Dört İmamın hepsinin hak üzere oldukları su götürmez bir hakikattir. Yani, onlardan her birinin yapmış olduğu ictihâd, ALLÂH (C.C.) indinde kendisine, ALLÂH Teâlâ'nın bu ictihâd'la ilgili mes'elelerde kullarına murad buyurduğu hükmün hakikatini iyice anlamamış olsa bile onu ma'zur kılmıştır. Onun üzerine düşen vazife, sadece İctihâdının kendisine ışık tuttuğu yolda yürümek ve gösterdiği yönde ilerlemekten ibarettir.

Buradan anlıyoruz ki, mukallid'in imamlardan dilediğine tâbî olması, hakka tâbî olmak ve hidâyete sarılmaktır. Mukallid, eğer onlardan birini seçmiş ve ona tâbî olmuşsa, diğerlerinin hatâlı olduklarını düşünmesi gerekmez. İşte bunun içindir ki âlimler, bir Hanefî'nin Şafî'ye veya Mâlikî 'ye; ya da, bir Şafî'î'nin, Hanefî'ye

ve Mâlikî 'ye v.b. uyarak namaz kılmasının yerinde ve kıldığı namazın sahih olduğunda icmâ' etmişler.⁷⁷

⁷⁷Evet, Sadr-ı Evvel'in Âlimleri, bir Şafi'i'nin, bir Hanefî'nin arkasında veya aksine: bir Hanefî'nin, Şafi'i'nin ardında kıldığı namazın sahih olduğunda söz birliği (İcma) halindedirler.

Malumdur ki burada Namaz mutlak bir lafızdır. Mutlak ise, Ferd-i Kâmil'ine hamlolunur. Yani, burada Namaz, muktedi'nin: (İmama uyan kimsenin) uyduğu İmanın kılınan namaz hususunda, kendi mezhebinde namaz'ı ifsad edici herhangi bir şeyi yaptığını bilmediği namaza hamlolunur. Âlimlerin, Şafi' mezhebinden olan bir kimsenin, mesela; ailesine dokunan bir Hanefî arkasında, onun gerçekten ailesine dokunmuş olduğunu bilerek kıldığı namaz hususundaki muhalafetlerinin bu itlak: (mutlak mânâdaki namaz)la hiçbir ilgisi yoktur. Zira bu özel durum, Ferd-i Kâmil'in parçalarına dâhil değildir. Itlak da bunu içine almaz. Buna göre: (mutlak mânâ bir takım kayıtlar ve şartları içine alacak olsa), Hanefî'nin arkasında Şafi'i'nin kıldığı namaz'ın sıhhatinin itlakına hiçbir me'haz vârid olmaz ve hiçbir surette bu namaz sahihtir denemez. Buna bir misal verelim: **"Âlimler bahçede Namaz kılmanın câiz olduğuna icmâ etmişlerdir"** desen, birisinin elinden zorla alınmış bir bahçede namaz'ın câiz olmaması, senin önce söylediğin cümle içerisinde yer alan (bahçe) kelimesindeki mutlak mânâyı bozmaz. Çünkü mutlak "bahçe" başka şey; mukayyet mânâda "gasbedilmiş bahçe" başka şeydir. Şafi'i'nin Hanefî arkasında namaz kılması başka şey; Şafi'i'nin, ailesine dokunmuş olduğunu bildiği Hanefî İmam arkasında namaz kılması başka şeydir. Bunlardan birincisi Itlak: mutlak mânâ; ikincisi takyid; kayda, şarta (mesela: karısına dokunmuş olma kaydına) bağlı mânâdır.

Bu, usûl kitaplarının her hangi birinde mutlak ve Mukayyed bahislerini okumuş olan herkesin anlayabileceği apaçık bir sözdür. Fakat Üstad Nâsır'la aramızda konu, bu mânâyı kendisine anlatma çabası içerisinde boşuna uzadı gitti. Halbuki kendisi -aramızda geçen münakaşada- bir şeyi tekrar tekrar söylemekten çekiniyordu. Şu kadar varki;

mutlak, onu takyid eden bir şey gelene kadar ıtlakı üzere câridir. Sanki o diyordu ki: **“İlim, onu tahsis eden birşey gelene kadar umumu üzere câridir.”** Fakat o, bunu söylerken, bunlar: (umum ve husus) arasındaki büyük farkı kavrayamıyordu. İşte onun nazarında ben, söziün İmamların icmâ'ına ıtlakı hususunda bundan dolayı yanılıyor bunun için hatâya düşüyordum. İlh... Çünkü İmamlar arasında, mezhebine göre, İmanınun, namazı bozan bir şey yapmış olduğunu bilen bir muktedi: (cemaat)in kıldığı bir namazın sıhhati hususunda büyük bir ihtilâf vardır. Kendileri bu ihtilâfı dilimle ikrar etmemi ve kendilerini bu noktada desteklememi icmâ'in ıtlak'ına büyük bir takyid kabul ettiler. Mutlak mânâda icmâ'in, mukayyed mânâda kullanılabileceğini söylemiş olduğum zehâbına kapıldılar. Bununla da kalmayarak, benim başka şey hakkındaki, ikrarımı, sözüümün bütün bahşış: (değer)ini yok eden bir takyid: (kayda, şarta bağlılık) saydılar. Böylelikle beni, inkâr etmek sûretiyle buna direndim ve her türlü aşırılıktan uzak i'tidal yoluna katıldım da -Camilerde bir sürü mihrab var. Mescidlerde çok sayıda farklı cemaat var diyenlerin sınıfına koydular, sayın Elbânî hazretleri!

Kitabının 231. sayfasında, Resulullah (S.A.V.)'in namazının vaşfı bahsinde şöyle söylüyor: “-**Doktor Bûti kardeş, Mezhepsizlik (adlı kitab)ında, Hanefi'nin Şafi'ye uymasının sahih olduğunda icmâ bulunduğunu iddia ediyor. İtlakı: (mutlak mânâsı) üzere bu iddianın sakat ve bâtil olduğunu kendisine açıkladığım zaman, -bu ifade üzerinde biraz dur ve düşün!- Bana bunun, kendisinin, mezhebi, İmanınun mezhebine muhalif olan muktediye göre, (uyduğu değişik mezhebli) İmanın namazının sahih olması şartıyla, böyle: (câiz) olduğunu kasteddiğini söyledi. İleri sürdüğü bu şartla da, bu mes'eledе gösterişini yaptığı i'tidal'i yıkmış oldu.”**

Yani, Üstad bu mes'eledе i'tidali, durum ne olursa olsun, ister İmam muktedinin mezhebindeki namazı bozan şeylerden birini yapsın, ister yapmasın; bu İmama uyan kimse de, ister bu durumu bilsin ister bilmesin; mezhebine muhalif olan İmanın arkasında namaz kılmasının sahih olduğunu sanki ancak bizim söylememizle bilecek!

Biz Üstad Nâsır'a soruyoruz: Şâyet kendisi, cebinde bir ispiрто şişesi taşımakta olduğunu bildiği bir İmama uysa, ki ispiрто Üstad Nâsır'ın İctihâdına göre necis: (pis)tir, ne yapacak?

Benim kendimi önce mutedilmiş gibi gösterdikten sonra tekrar, terk ettiğim için üzüldüğü i'tidal'e sarılıpta, üzerinde ispiрто taşıyan mama mı uyacak, yoksa bu kötü i'tidali bir kenara atıp da başka bir cemaat(!) kurmak için mescidin bir başka köşesine mi çekilecek?

Biz onun, çoğu Müslümanların ve itikâdımızca Sâlihlerinin, sadece kendi mezhebinde küfür ve şirk olarak gördüğü bazı şeyleri yaptıkları için, cenazeleri ardından yürümekten geri durduğunu biliyoruz. Halbuki bu mes'elede ne iktida (bir imânâ uyma)), ne de ittibâ: (tabi olma) vardır. Yoksa o, böylece kendi ictihâd'ında namazı bozan bir şeyi üzerinde bulundurduğuna inandığı kimsenin namazınımı uyacak?

Ben İmamların; Müslümanların, mezhepleri ayrı ayrı da olsa birbirlerinin arkasında kıldıkları namazın sahih olduğuna icmâ ettiklerini naklederken aslâ kelimelerle oynamamış ve laf ebeliği yapmamışımıdır. İlmî araştırma hususunda kendimi inanmadığım şekilde göstermek bunu bana o isnad etmişse de, benim şanımdan değildir.

Benim, adı geçen mes'ele hakkındaki sözüm doğrudur. Bunu ifade yollarını tanyan ve Usûlü Fıkıh kâidelerini bilen herkes bilir. İ'tidal, bütün i'tidal şu Fakihlerimizin söylediği: Müslümanın namazının dört mezhepten herhangi birine tabi olan herhangi bir müslümanın muktedi uyduğu İmanın kasıtlı olarak ve bile bile namazı bozan bir şeyi yaptığını bilmediği müddetçe arkasında kıldığı namazın sahih olması hususudur. Amma İmanın bunu (kendisine uyan ayrı mezhepten Müslümanları düşünerek, onların mezheplerinin hükümlerine de riâyet etmeyi) kasten yaptığı biliniyorsa; sahih olan, ayrı mezhepten olan muktedi'nin namazının sahih olmasıdır. Çünkü İmama uyan kimsenin namazının sahih olup olmamasında, muteber ve makbul olan ölçü, İmanın inancı değil, kendi inancıdır şâyet Üstad Nâsır mesela Fatiha'nın başındaki besmeleyi okumadığını bildiği bir kimseye uyacak olsa durum yine değişmiyecektir. Zira Üstad Nâsır kendi İctihâd'ında, besmelenin Fatiha suresinin Âyetlerinden biri olduğu ve

Bazı memleketlerde ve bazı insan grupları arasında, üzerinde ittifâk bulunan bu gerçeğe zıt düşen fikirler ortaya çıkmıştır. Velâkin bu da, din’de aslâ yeri olmayan kötü taasubun bir uzantısıdır. Her vesile ile bu tehlikeye karşı müslümanları uyarmamız ve her fırsatta bu sakat fikirlerin kötü sonuçlarından mü’minleri korkutmamız vâcib ’tir. Mescidlerde çok sayıda mihrab bulunması, bu mihrablardan her birine dört mezhepten birinin adının takılması, hiçbir mânâ ve hikmeti olmayan kör ve zorba taasubun şişmesinin en iğrenç sahnesini teşkîl eder. Avâm (Câhil) halktan bazılarının, gözlerinin önünde cemaatle namaz kılınırken, Cami’nin bir kenarına çekilip beklemeleri yokmu; böylelerini İmamın arkasına namaza durmaktan alakoyan, İmamın kendi mezheblerinden başka bir mezhebe bağlı oluşudur. Onlar kendi hiziplerinden olan İmamı beklemektedirler. Kendi

Besmeleyi terk etmenin namazı bozacağı görüşündedir. Biz ise Üstad Nâsır’ın buna uymamasını itidâl’den uzaklaşmak saymıyoruz. Bizim kabul etmediğimiz ve i’tidâl olarak görmediğimiz, sadece bazı insanları kendi mezhepleriyle mezheblenmemiş kimselerin arkasında namaz kılmaya katıyyen yanaşmamalarıdır. (Namaz’ın Ferd-i Kâmil’ine nisbetle bile olsa.) Zikrettiğimiz icmâ’ kendi asırlarında tamamlanan geçmiş güvenilir Fakihlerimiz içerisinde, eğer bu kitabında Üstad Nâsır onlara nisbet olunursa, onun bu ferman tanımaz katı taasup mezhebine giden hiçbir kimse görülmemiştir. Aksi takdirde onun bize bu fakihlerin isimlerinden bir kaçını zikretmesi, kitaplarında ve hayat hikâyelerinde Üstad’ı kendilerine mensup kılan yerleri bize işaret etmesi gerekirdi.

İmamlarından başkasına uymazlar ve namazlarının ondan başka birisinin arkasında câiz olacağı kanaatinde değİller. Biz deriz ki: avâm'dan pek çokları veya ilmin damgasıyla damgalanmış kimseler arasında sayılan bu fikir, dinin esaslarından hiçbirine istinad etmeyen bir zırvadır. Her asır ve her zamanda, İmamlar ve âlimler bunun tam zıddına icmâ' etmiş; bunun tam aksine fikir birliğine varmışlardır. Bu alışkanlığın üzerinde halkı tutan ancak şu iki şeydir:

1) Bu insanlar için hiçbir yeri yatağı, yönü yöntemi olmayan taasup ve taraf tutuculuk...

2) Bunun (İmamlık, hatiplik, müezzinlik) gibi görevleri elde eden, ücret ve mükâfatlarını almaya alışmış ve çeşİtli yanlarıyla onlardan faydalanmayı adet haline getirmiş olan kimseleri faydalandırmak...

Üzerinde ittifâk bulunan bu üç husus; ne uyarmak, ne de desteklemek maksadıyla, üzerinde ihtilâfa düşölmemiştir. Bunları uzun zaman âlimler ve imamlar inceledikleri konular içerisinde tesbit etmişler ve kitaplarında yazmışlardır. KÜRRÂS sahibinin, gerek İbn-i Kayyim, İzz İbn-i Abd-is-selâm, Şah Veliyullah Ed-Dehlevî'nin nass'larından olsun, gerekse bunlar dışında kalan âlimlerin delillerinden olsun getirmiş olduğı nass ve delillerin hepsi bu üç hususta belirttiğimiz sınırların dışına çıkmaz ve hep bu üç nokta etrafında döner dolaşır. Bu üç mes'elede sayılan kimselerden hiçbirisi onlara ne

muhalefet etmişler ve ne de muhalefet etmelerine gerek vardır.

Eğer KÜRRÂS sahibi, Kürrâs'ındaki araştırma konusunu onlar üzerine yöneltseydi ve bu hususta, adı geçen imamların yaptıklarına uysaydı; sonra da bu, yönü yöntemi, yeri yurdu olmayan, rengârenk ve enva-ı çeşit zorba tassuba karşı çetin direnişini göstermeseydi; o zaman, onun Kürrâs'ının başımızın üstünde yeri vardı ve biz ne ona karşı çıkar ne de onu redettik.

Fakat araştırmacı (Hucendî), bu nass ve delillere kasıtlı olarak başvurmuş ve bu delilleri, aslında bu delillerle hiçbir ilgisi olmayan başka davalara bağlamıştır. Üzerinde ittifâk bulunan ve bu hususta muhalefetin harâmolduğunu gösteren nass'lardan, herhangi bir kimsenin dört mezhepten birine bağlanmasının harâm olduğuna deliller getirmeye kalkmıştır. Bu durumla yukarıdaki taassuba karşı çıkış arasında herhangi bir yakınlık varmıdır?

İşte bu sebebledir ki, KÜRRÂS sahibinin getirmiş olduğu delliler, davasına tamamen zıt düşmüştür. Çünkü o, iddaasının doğruluğuna, İzz İbn-i Abd-is Selâm'ın sözüyle delil getirmiş; halbuki İzz İbn-i Abd-is Selâm, Şafi'î Mezhebindendir. İbn-i Kayyim'in sözüyle delil getirmiştir; halbuki o, Hanefî Mezhebindendir.

Kısacası yazar: **“Muayyen bir mezheple mezheplenmenin harâm olduğu”** yolundaki iddiasına, bütün âlimlerin sözleriyle delil getiriyor. Halbuki bu âlimlerin bizzat kendileri, yazarın harâm olduğunu iddia ettiği şey: (MEZHEPLİLİK)’le muttasıf ve her biri bir mezhebe mensupdurlar!...

KÜRRÂS’IN İDDİA ETTİĞİ YENİ DELİLLERİ VE CEVABI

Biz şimdi, Kürrâs’ın konularından, kavgada ona dahli olmayan her şeyi çıkarıp ayırdıktan sonra; üzerinde ittifâk bulunan ve hakkında kavga olmayan mes’eleleri kuvvetlendirmek için erbabının tesbit ettiği bu nass’ları da onun konularından çıkardıktan sonra, bütün bunların arkasından tehlikeli ve yeni bir iddia buluruz. İşte yazarın hedef tuttuğu şeyin aslı bu yeni iddiadır. Dikkat buyurunuz, bu iddia: **Müslümanın, hangi Müslüman olursa olsun, dört mezhepten belirli birine sarılması ve bağlanmasının harâm olduğu; bunu yapanların da dinlerini paramparça edip fırkalar haline gelenlerin ta kendileri olduğu iddiasıdır.**⁷⁸

Bu iddia hakkındaki kakikatın yüzündeki perdeyi açarak gerçeği gün ışığına çıkaralım. Arkasındaki iddianın gizlendiği perdeyi, üzerinde ittifâk bulunan ve

⁷⁸Kürrâs, Syf: 7.

İmamların haklarında birçok deliller tesbit etmiş olduğu şu üç hususun perdesini, kılıfladıkları iddianın üzerinden çekip attıktan sonra, bu davanın delilini ve dayandığı esası araştıralım. Bu delillerin bu iddia ile uzaktan veya yakından hiçbir ilgileri yoktur. Bu davanın sahipleri, şu mes'elelerin delillerinden hiçbirini ne iddialarında delil alabilirler ne bu delillerle iddialarını kuvvetlendirebilirler ve ne de iddialarını bu delillere dayandırabilirler.

KÜRRÂS sahibinin, bu iddiasını isbat etmek için dayandığı deliller nelerdir? Delillerin özeti şunlardır:

BİRİNCİ DELİL:

İslâm'ın, her Arab'ın ve Müslüman'ın; yazarın, kitabında ileri sürdüğü hadîs'lere dayanarak, anlayabileceği sayılı ve basit birkaç hükümden ibaret olduğu davası.⁷⁹ Mezheplerinde, âlimlerin, bazı konulardaki görüş ve fikirlerinden ibaret olduğu ve ne ALLÂH ve ne de Rasûlü' nün hiçbir kimseden bu görüşlere uymasını istemiş olmadığı iddiasıdır.

Biz deriz ki: **"İslâm'ın hükümleri, Rasûlüllâh (S.A.V.)'in bu arab'ın kulağına soktuğu, sonra da üzerinde durmadan çekip gittiği bu birkaç mes'eleden ibarettir."** İddiası doğru bir iddia olsaydı, sahih Hadîs ve

⁷⁹Kürrâs, Syf: 5, 6.

Müsnet kitaplarının, Müslüman insanın hayatı ile ilgili çeşitli hükümleri ele alan binlerce Hadîs’le dolup taşmaması; Rasûlüllâh (S.A.V.)’inde Medine Hey’etine İslâm’ın Hükümlerini ve yapmakla vazifeli oldukları vâcib ’lerini öğreteceğim diye günlerce yorgunluktan ayaklarını değiştire değiştire saatlerce ayakta durmaması gerekirdi.

Zira Rasûlüllâh (S.A.V.)’in İslâm’ı ve esaslarını insanlara telkin etmesi başka, onlara bu esasların yerine getirmenin şeklini öğretmesi başka şeydir. Bu esasların nasıl uygulanacağını anlatmak belki birkaç dakikada halledilebilir ama, İslâm esaslarının öğrenimi uzun çabalara, inceleme ve araştırmalara muhtaçtır.

O, İslâm’ın rükünlerini özetle anlamak, kendilerine birkaç dakikaya mal olan bu hey’etlerin arkasından; aralarında kalarak, onlara İslâm’ın çeşitli hüküm ve vâcib ’lerini öğretsinler diye en seçkin Sahâbelerinden bir kaçını işte bunun için gönderiyordu. Halid bin Velid’i Necran’a; Hazreti Ali (R.A.)’i Yemen’e; Osman Bin Ebi-l-As’ı Medine’ye göndermiştir. Rasûlüllâh (S.A.V.) bütün bu Sahâbeleri, Kürrâs sahibi’nin İslâm’ı sonderece çabuk anladığını delil olarak ileri sürdüğü bedevi arab gibilerine İslâm ve Şer’î hükümlerin tafsîltlarını öğretsinler diye göndermiştir. Tabii, Rasûlüllâh

(S.A.V.)’in yürütmekte olduğu ta’lim, öğretim ve açıklamalar buna ilavedir.⁸⁰

Bütün bu mes’ele ve problemlerin, kaynağı gerek Kitab’tan bir naas; gerek Hadîs ve Sünnet’ten bir delil ve gerekse İmamların icmâ’ı veya bir temel üzerinde kıyâs olsun; ilgili bir takım hükümleri de yok değildi. Bütün bu kaynaklar, İslâm’ın özünden fişkırmaktadır ve hepsi O’nun hükmüdür. ALLÂH Teâlâ’nın hükmü, bu kaynaklardan (kitab, sünnet, icmâ’, kıyâs) birinin, anlaşılmaları aralarındaki tertip ve hüküm çıkarma

⁸⁰ *Ustad Nâsır, îzâh ettiğimiz bu gerçeğin tam tersini açıkça dile getiren: “Hucendî, Buharalı bir adamdır, Arap değildir, muradını anlatamaz...” şeklindeki ifadesi yoluyla Hucendî’yi ma’zur görmekte ve böylece bir kitabı yazabildiği için ALLÂH’tan onu mükâfatlandırmasını ve sevaplandırmasını istemektedir. Bize de, Müslümanların sözlerini hep, Hüsnü Zan: (iyiye yorma) pirenсібine göre değerlendirmeyi tavsiye ediyor. Biz burada, ibarede ki tutukluk ve karışıklıkla kast edilen mânâya zıd olan delil arasında bir ilişki bulunduğu iddiasına bir türlü akıl erdiremiyoruz. Hucendî efendinin kitabını baştan sona inceledik içerisinde hiçbir cümlede herhangi bir tutukluk ve arap olmaktan doğan bir anlaşmazlık bulamadık.*

Acab: Ustad Nâsır, arap olmayan bazı Mutasavvife’-nin, dillerindeki tutukluk eseri ve yabancı dil izi sebebiyle yaptıkları ifade hatâlarının mazur görülmesine de razı olur mu?... Bunda da bize burada tavsiye ettiği hüsn-ü zan pirenсібine bağlı kalmayı isteyebilir mi?

Evet, Sadr-ı İslâm’da halli gereken ve hükümlerinin açıklanması icab eden mes’eleler azdı. Çünkü o zaman İslâm ülkesi dar ve Müslümanların fikir yapıları basitti. Fakat sonraları, İslâm devletinin sahası genişleyince, önce mevcut olmayan bir yığın adet, gelenek ve görenek ortaya çıkınca bu problemler arttı.

şekillerine göre bize göstermiş oldukları şeyler dışına aslâ çıkmaz. Kısacası bu dört kaynağın hükmü, ALLÂH (C.C.)’in hükümlerinden başka birşey değildir.

Şu hale göre, İslâm’la, dört İmam ve benzerlerinin, İslâm’ın ana kaynaklarından istinbât edip (çıkardıkları) hükümler birbirinden nasıl ayrılabilir?! Kürrâs Sahibi **“Mezheblere gelince onlar, ilim ehlinin bazı mes’eleler hakkındaki bir takım kanaat, fikir ve ictihâd’larından ibarettir. Ne Allâh ne de Rasûlü bu kanaat, ictihâd ve fikirlere hiçbir kimsenin bağlı kalmasını istemiş değillerdir...”** diyebiliriz.

Bu İslâm’a karşı kiniyle meşhur ALMAN MÜSTEŞRİKİ (ŞAHT)’ın sırf kibir ve inad saikasıyla uydurduğu sapıklık ve zırvanın ta kendisi değil de nedir?’...

ŞAHT diyor ki: **“MEZHEP İMAMLARININ YAZDIĞI İSLÂM FIKHI, SEÇKİN HUKUK DEHALARININ ORTAYA KOYDUĞU HUKUKİ BİR İŞTEN BAŞKA BİRŞEY DEĞİLDİR. AYRICA ONLAR BU HUKUKU KİTAB VE SÜNNET’E DAYALI GÖSTERMEKTE YARAR GÖRMÜŞLERDİR, O KADAR...”**

ŞAHT’ın bu konudaki Kitabı, Avrupa Üniversitelerinin talebelerine okuttuğu ilk kitaptır.

Eğer; hem Kürrâs sahibi ve hem Alman Müsteşriki **ŞAHT**'ın söylediği bu söz doğru olsaydı, bu demek olurdu ki, Ahval'i Şahsiyye'yi ilgilendiren kanun hükümleri dışında hiçbir şey Şer'an bizi bağlamaz; ferdi ilgilendiren mes'elelerden başkası bizi ilgilendirmezdi. Çünkü şahsı ilgilendiren hallar, mezheblerin ictihâd ve görüşleri sahasına (pek) geçmez. Böyle olunca da, Kürrâs sahibinin ifadesiyle, Allâh ve Rasûlü hiçbir kimseden bunlara uymasını istemezdi. Bu böyle olduğu gibi, yarın âlimlerden kurulabilecek bir hey'et tarafından tanzim edilecek bir **İSLÂM-MEDENÎ KANUNU**'na da Şer'an uymamızı gerektiren hiçbir mesned yoktur. Çünkü böyle bir kanunun çoğu hükümleri Allâh ve Rasûlü'nün bizden uymamızı hiçbir surette istemediği bir takım görüş ve ictihâdlardan ibaret kalacaktır.

Şâyet bu gerçekten böyle olsaydı: “İslâm, hem din hem devlettir” deyip duruyoruz; bu nasıl doğru olurdu?!... Madem öyle de, kendi hatâmızın verdiği uyuşukluktan uyanıp da, Şaht'ın istediği gibi, İslâm sadece dindir, devlet sistemi ile hiçbir ilgisi yoktur, diye neden halka ilanatta bulunmuyoruz?!...

Rasûlüllâh (S.A.V.) çeşitli kabile ve memleketlere, ezberleme, anlayış ve istinbât gücüyle temayüz etmiş Sahâbeleri gönderir ve onlara, İslâm'ın hükümleri, helâl ve harâm olan şeyleri halka öğretme görevi verirmiydi. Sahâbelerin, Kitab ve Sünnet'ten açık delil bulamadıkları

zaman ictihâd yapıp, kendi ictihâdlarını uyguladıklarına, ümmet icmâ (söz birliği) etmişlerdir. Rasûlüllâh (S.A.V.)’de onların bu ictihâdlarını kabul etmiştir.

Ebû Dâvûd ve Tirmîzî, Şu’be (R.A.)’den rivâyet etmişlerdir. Rasûlüllâh (S.A.V.) Muaz (R.A.)’ı Yemen’e gönderdiği zaman şöyle buyurdu:

Ya Muaz: “-Sana bir hüküm surulduğu zaman nasıl davranırsın?”

Muaz dedi: “-Allâh’ın Kitabı’nda olan şey (hüküm)le hükmederim.”

Rasûlüllâh (S.A.V.) buyurdu: “-O hüküm Allâh’ın kitabında yoksa ne yaparsın?”

Muaz dedi: “-Rasûlüllâh (S.A.V.)’in sünnetiyle (hükmederim)”

Rasûlüllâh (S.A.V.) buyurdu: “-Rasûlüllâh (S.A.V.)’in sünnetinde (de) yoksa (ne yaparsın?)”

Muaz dedi: “-Kendi re’yimi (görüşümü) ictihâd ederim ve boş bırakmam.”

Muaz dedi: “-(bunun üzerine Rasûlüllâh (S.A.V.) sırtıma vurdu, sonra: -elçisinin elçisini, Rasûlüllâh (S.A.V.)’in razı olduğu şeye muvaffak kılan Allâh’a

hamd olsun” buyurdu.⁸¹ Bunlar, ahâbelerin âlimlerinin yaptıkları ictihâdlar ve ortaya koydukları fikirlerdir. Onlar, bu ictihâd ve fikirlerle hükmediyorlar ve halk arasında, vardıkları hükümler uyarınca, Rasûlüllâh (S.A.V.)’in de muvafakâtı ve ikrarıyla hareket ediyorlardı. Bu böyle iken, bu hükümlere nasıl: **“Bunlar, ne Allâh, ne de Rasulü’nün hiçbir kimseden uymasını istemedikleri bir takım ictihâd ve fikirlerdir.”** denilebilir?!...

⁸¹ Bu hadîsi, Şu’be, Übey’den; Übey, Haris bin Amr’dan; Haris, Muaz’ın dostlarından olan bir gurup insandan; Onlar da Muaz’dan rivâyet etmişlerdir. İbn-i Kayyim bu hadîsden **“İ’lam-ül-Muvakkûn”** adlı kitabında bahsetmiş ve şöyle demiştir: -Bu hadîs, her ne kadar isimleri söylenmemiş bir gurup insandan, ki onlar Muaz’ın ashâbı (dostları)dır, rivâyet edilmişse de; bu hal, bu hadîse hiçbir zaman zarar vermez. Çünkü isimleri zikredilmese de, birçok kişiden hadîsin rivâyet edilmiş olması, hadîsin şöhretini gösterir.

Haris bin Amr bunu Muaz’ın dostlarından sadece bir tanesinden değil bir cemaatten rivâyet etmiştir. Hadîs’i Şerif’in bir cemaatten nakledilmiş olması, onların içinden birtek kişiden rivâyet edilmiş olmasından şöhret bakımından daha geçerlidir. Veleki bu bir kişinin adı senette tasrih edilmiş olsun... Sonra Muaz’ın ashâbı arasında ne bir kusurla itham edilmiş olan, ne bir yalancı, ne de mecruh kimse görülmemiştir. Bazı hadîs İmamları: **“ –Bir hadîsin isnadında Şu’be’yi gördüğün zaman, iki elini ona bağla, (hiç tereddüd etmeden ona sarıl)”** demişlerdir. Ebû Bekr – İbn-i Hatib şöyle demiştir: **“Denilmîştir ki, (Ubadetü-bnü Nesi Abdurrahman-İbni-Ganem’den; Abdurrahman’da onu Muaz’dan rivâyet etti... Şeklindeki isnad muttasıl (kesintisiz) isnattır.”** Bu senedin ricali, mevsukiyetleri ile meşhur kimselerdir. İlim ehlinin bu hadîsi nakletmiş ve bu hadîsle delil getirmiş olmaları dolayısıyla, biz de hadîsin ulemâ nazarında sahih olduğu kanaatine vardık.

Şu halde, Kürrâs sahibinin sevk ettiği, işaret ettiğimiz birkaç hâdîse dayanarak tasavvur ettiği gibi, İslâmi hükümler, anlaşılmaları bakımından pek kolay ve sayıları bakımından hiçte az değildir. Aksine, onlar, genişlik ve kapsam yönüyle çeşitli hal ve şartlar içerisinde, hususi ve umumi hayatın tümünü ilgilendiren her şeyi içine alacak genişliktedir. Birde, onların hepsi, ya doğrudan doğruya zahirlerinin delaleti (açık mânâları) ile; ya da görüş ictihâd ve istinbât vasıtalarıyla Kitab ve Sünnet'e döner bağlanır. Bu iki yoldan hangisiyle olursa olsun, bir Müslüman'ın bir hükmü anlaması Cenab-ı Hakk'ın o husustaki değiştirilmeyen hükmünün ta kendisi(ni bulmuş olması) demektir. Aynı zamanda bu hüküm, Fetvâ sormaya gelenlere sordukları Fetvâ'nın cevabı olarak verilen cevap, Allâh'ın hükmüdür. Aksi takdirde, Rasûlüllâh (S.A.V.)'in ashabını, bir takım kabile ve memleketlere göndermesi boş ve yersiz olur ve bu adamların onlara: “**–Ne Allâh, ne de Rasûlü bizden sizin ictihâd ve fikirlerinize uymamızı istememiştir!...**” demeleri yerinde ve uygun olurdu...

İKİNCİ DELİL:

İslâm'a sarılmanın esası, Kitab ve Sünnet'e sarılmaktan ibarettir. Bu ikisi (Kitab ve Sünnet), hatâdan sâlim ve ma'sumdurlar. Mezheb İmamlarına tabi

olmaksa, ma'sum (kusursuz)a uymaktan vaz geçip; ma'sum olmayan (kusurlu)a uyma yoluna gitmektir.⁸²

⁸² Kürrâs, Sh: 8–12.Ustad Nâsiruddîn-i Elbânî'ye sorduk: - Hucendî'nin, İmamların mezheplerini ayıran ve Rasûlüllâh (S.A.V.)'in mezhebi adını verdiği şeye karşıt ve zıt gösteren sözünü nasıl anlaşılr? diye... Bunu da, bu mezhepleri kabul etmeme sadedinde:

“-Peşine düşölüp uyulmaması vâcib olan hak mezhebin, efendimiz Muhammed (S.A.V.)'in mezhebinden ibaret olduğu muhakaktır” dediği zaman sormuştuk.

Cevap olarak:

“-Bu doğrudur, çünkü İmamların mezheplerinin tümü hak değildir. Zira İmamların ictihâdlarında hatâyâ düşmüş olmaları ihtimali vardır. Oysaki insan, Rasûlüllâh (S.A.V.)'in getirmiş olduğu şeylerde hatâyâ düşmez!...” dediler.

Bizde dedik ki:

“-Fakat İmamların araştırmaları neticesi yapmış oldukları ictihâd üzerine mükâfatın sabit oluşu ve İmam hatâsının farkına varmadığı müddetçe, bu ictihâdla kulluk ve ibadetin vâcib olması delilleriyle, ister bu ictihâd hatâlı (yanlış), ister isabetli (doğru) olsun dinden sayılır.”

Adamcağız, müctehidin ictihâdının, Allâh (C.C.)'in ilmindeki hakikate rastlamadığı zaman dinden olmayacağı hususu üzerinde diretti durdu.(Sanki, kendisi, ictihâdın; Allâh'ın ilmine ras gidip gitmeyeceğinin kâhini?!... Öyle ya, herhalde bu isabeti de Besinci'lerden çok, ictihâdı yapan İmam bilecek... Almanlı Nâsir Efendi ve İslâm dünyası çapındaki şürekâsı değil!

(Mütercim)

Münakaşada hazır bulunanlardan biri olan, Üstad Şeyh Ahmed Ra'fet bunun üzerine ona:

–İctihâd dinden midir, dinden değil midir? diye sordu.

O da:

–Dindendir, cevabını verdi.

Üstad Ahmed Ra'fet:

–İctihâd nasıl din olur da, ictihâdla varılan hüküm din olmaz? diye sordu.

O da:

–Sen beni ilim ehlinin görtüşlerinin aksi bir yöne çekmek istiyorsun.

Ulemâ:

“Mezhebin lazımı mezheb değildir” demişlerdir. Bununla beraber mezhep sahibi, ictihâdın dinden, lazımı (ayrılmayan yanı)nınsa dinden olmadığını tasrih etmiştir!... dedi.

Benim burada sana, Üstad Nâsır'ın, şu: **“Mezhebin lazımı mezheb değildir”** şeklindeki meşhur kâidenin mânâsı üzerinde kafasında tasarladığı acaib vehmi, mutlaka açıklamam lazım gelir.

Sana önce, bu kâideyi koyanların, bununla ne kasdettiklerini açıklamalıyım. Cumhur'u Ulemâ şöyle bir fikre varmışlardır: İmamlardan biri, şâyet belirli bir mezhebe bağlı olduğu biliniyor ve bağlı bulundukları mezhebe (mes'ele halli için) belli bir pirenseple söz söylemeyi (hükme varmayı) gerektiriyor ise, bu pirensep, sırf katıldığını açıkça söylediği mezhebine bağlılığı dolayısıyla, o İmam için mezheb sayılmaz. Çünkü söz konusu İmam, pirenseple mezhep arasındaki bu bağlantıyı bilmeyebilir veya bunun farkında değildir. Böylece gerekli olan bağ (pirensib)i kast etmeden veya o bağa bir esas tasarlardan bağlanılan (Mezheb)e sarılmış olabilir. Bu durumda ihtiyat, onun, ancak kendisinin tasrih ettiği şeye bağlı kalmasını gerektirir. Mezhebin pirensebine değil de, sadece mezhebe... Buna bir misal verelim: mu'tezile derki: Eşyada sadece aklın kavrayabileceği zati bir güzellik ve çirkinlik vardır. Ehl-i Sünnet V'el-Cemaat da buna karşı şu görüşü ileri sürer: Bu mezheb (Mu'tezile) bununla, eşyadaki güzellik ve çirkinlik sıfatının eşyada yaratılıştan yerleşmiş olup, yaratma sebebiyle olmadığını söylemiş oluyor. Güzellik ve çirkinlik eşyanın yaratma sebebiyle değil de yaratılıştan aslında mevcut olduğu düşünülecek olursa. Allâh'ın eşyayı sıfatlarıyla birlikte yaratması eksik olur. Yani Allâh bir şeyi: güzel yarattığı için o şey güzel olmazda; aslında, yaratılıştan güzel olduğu için güzel olmuş olur. Bu ise Allâh'a hâşâ noksanlık isnad etmek demek olur ki, böyle bir i'tikad ittifâkla küfürdür.

Şu kadar varki, biz mu'tezileyi mezheblerinin lazımı (gereği olan bu görüşleri) ile muaheze etmiyoruz. Kendileri eşyadaki güzellik ve çirkinliğin aslı (aslından) olduğunu açıkça söylemedikçe biz onlara hiçbir şey (küfür) isnad etmiyoruz. Çünkü onlar, belki bu gerek: (kâfir olmaları gereği)nin farkına varamamış olabilirler. Yada, bu durumun belki onların kâfir olmalarını gerektirdiğini kabul etmiyorlardır. Ama biz onlarla karşı karşıya geldiğimiz ve onlar bu gereği (kâfir olmaları gerektiğini) kabul ederlerse, o zaman, mezheblerinin lazımıda, sadece lüzum uyarınca değil de, bu lüzumu dilleriyle ikrar etmiş ve açıkça söylemiş olmaları dolayısı ile, mezheb olmuş olur.

Fakat Üstad Nâsır, bu kâidenin şu mânâyâ geldiğini zannediyor: Bir adamın lazımına sarılmadan da belirli bir mezhebe inanması uygun ve mümkündür. Hatta bu lüzumu kavrasa ve diliyle ikrar etse bile, bu böyledir!...

Bunun için, Üstad'ın nazarında, kendisinin, şeri ictihâdın dini olduğuna inanmasıyla; bu ictihâdın vardığı hükmün dini olması arasındaki lüzumu diliyle söylemesi ve aynı zamanda ictihâdın vardığı hükmün Allâh'ın ilmine gore hatâ olması halinde dinden olmayacağı fikirlerini ileri sürmesi yerinde ve dürüst bir durum olmuş oluyor. Bundan daha sıvrısı: Kendi mezhebine "Mezhebin lazımı mezheb değildir" kâidesinin uygun düştüğünü delil göstermesidir!

Velhasıl adam -büyük bir sıkıntıdan sonra- müctehid hatâsının farkına varmadığı ve vardığı halde hatâda ısrar etmediği müddetçe ictihâdda düşünülen hatânın (ve varılan isabetsiz hükmün) dinden olduğunu kabul ve ikrar edebildi. Bu ikrarını görünce kendisine:

Şu halde Hucendî, nasıl İmamlardan hiçbirinin hatâlı olduğunu gördüğü mes'elelerde hatâsında ısrar etmediğini bildiği halde "Dört mezheb tümüyle hak ve gerçek değildir." Diyebiliyor? Sualini yönelttik.

Bu defa adam:

-Hucendî'nin mezheblerle kastının, mezheblerin kendisi olmayıp, o mezheblere tabi olan kimseler olduğunu söyleyerek söz büsbütün başka yöne çevirmeye kalktı.

Yaklaşık olarak çeyrek saat benimle, İmamların görüşlerinin tamamen hak olmadığını; çünkü onların, ictihâdlarında hatâyâ düştüklerini; dolayısı ile bunların

Bu acayip söze karşı deriz ki: –Onların bu delille kendilerine muhatâb aldıkları ve iddaalaştıkları kimseler kimlerdir. Kendilerine, ne bir müftî ne de bir İmam aracılığı olmadan, doğrudan doğruya Kitap ve Sünnet’ten, Kitap ve Sünnet’e göre kıyâstan hüküm anlama kudreti verilenler bunlar idiyse, ozaman deliliniz doğrudur. Çünkü böyle bir kimsenin, kendisi Allâh ve Rasûlü ’nün sözlerini anlamaktan aciz olmadığına göre, İmamların sözlerini taklîd etmesi de doğru olmaz. Fakat bu, önceden açıkladığımız gibi, inceleme ve kavga sahamızın dışında kalır. Müslümanlar arsında, eskiden ve bugün, sizinle bu hususta münakaşaya giren yoktur. Şâyet sizin bu sözle kendinize muhatâb aldığınız kimseler, avâm (Câhil) halk ve ictihâd’ı istinbât’ı, delilleri ve mânâlarını anlamak imkânına sahip olmayan

tümüyle din olmadığını münakaşa ettiği halde, münakaşa sonunda da bunların din olduğunu kabul etmeye mecbur kalıp Hucendî’nin sözünün sakat ve sapık olduğunu görünce, sözü çevirerek: “Fakat adamın sözü, İmamlarının hatâsını görüpte onu taklît etmeye ısrarla devam edenlerin ittibâ’larından ibarettir. Yoksa onun maksadı İmamların görüşleri değildir” dedi.

Bütün bunlar, Hucendî efendinin yoldan sapmak ve hatâya düşmüş olmaktan ma’sum ve beri bir mevkide kalmasını sağlamak; kendisinin Allame(!)liğini korumak; kitabının da Faydalı(!)lık vasfını muhafaza etmesini temin edebilmek uğruna gösterilen gülünç çabalarıdır.

Allâh aşkına, sen söyle; bu berbat görünüşü ile bir taasub ve en iğrenç şekliyle bir taraftarlık değilse nedir. Sen ismini bul bunun...

kimselerse, bu söz gerçekten acaib ve hiçbir mânâya yorumlamak mümkün olmayan bir söz olmuş olur.

Öyle ya, Allâh'ın Kelâmı'nda hatâdan sâlim olan, ancak o sözle Allâh Teâlâ'nın murad buyurduğu mânâdır. Rasûlüllâh'ın Sünneti'nde, hatâdan ma'sum beri olan da ancak Rasûlüllâh (S.A.V.)'in murad buyurduğu mânâdır. Gerek Kitap ve gerekse Sünnet'ten insanların anladığı mânâya gelince heyhat... Nerede o Âyetler ve Hadîsler, nerede halkın onlardan çıkarmış olduğu mânâlar!.. İsterse bu adamlar sıradan kimseler olmayıp, müctehid veya âlim kişiler olsun, farketmez. (yalnız sağlam ve köklü olurdu da binde bir Kitap ve Sünnet'teki nass'ın delalet ve sübütü kat'î olur ve ona bakıp mânâlarından edilen mânâyı anlarsa bilmem. Burada bile, delilden çıkarılan mânânın hatâdan ma'sum ve beri oluşu, sadece delilin açık ve kesinliğinden ileri gelir.) Kitap ve Sünnet'ten hüküm çıkarma vasıtası doğru anlama (fehm), olduğuna göre, bu iki kaynaktan anlaşılan mânâsında, istisna ettiğimiz şekil dışında, her türlü hatâdan masum ve beridir damgasını yemesini istemek havanda su dövmektir. Bunu avâmdan, (Câhil) bir adamın anlamasıyla, müctehid'in anlaması arasında; Câhilin çabasının müctehid çabasına nazaran masumluk ve kusursuzluktan daha uzak olmasından başka; ne fark vardır?!.. Kısacası Câhilin ki yanlışsa, müctehidin ki daha az yanlıştır; Câhilin ki hatâlı ise, müctehidin ki daha az hatâlıdır, o kadar... Gerçek bu olduğuna göre, avâmda

olan Câhil halkı; Kur'ân masumdur, uyulan İmam ise ma'sum değil diye müctehid İmamı taklîd etmekten sıyrılıp çıkmaya çağırmanın mânâsı nedir? Sonra halk, ta ezeldenberi: avâm, âlim, mukallid ve müctehid kısımlarına ayrılagelmiş değildir?!.. Madem ki gerçek onların dediği gibidir, avâmdan olan Câhil kimselere de, Kur'ân'ın nass'larından, Allâh'ın ilminde murad buyurulan hatâdan ma'sum ve sâlim mânâyı olduğu gibi anlayıp alma fırsat ve imkanı tanırsa olmazmıydı?!..

Bana öyle geliyor ki, Kürrâs sahibi, dört İmamın ictihâdlarını ve Allâh'ın Kitabı ve Rasûlü 'nün Sünneti dışında, başka bir muayyen kaynaktan aldıkları; dolayısıyla da dört mezhebin, Rasûlüllâh (S.A.V.)'in mezhebinden ayrı, başlı başına birer mezheb oldukları vehmine kapılıyor. Bu vehmi, onun gerçekler dışında direnmesi ve fikrini üstün getirmeye çalışmasından apaçık anlaşılıyor. Zira o, bu zırvaya aldanan kimselerin nazarlarını **en doğru mezheb (!)** e çevirmek istiyor. Uydurduğu bu endoğru mezheb (!) fikrini, aldattığı kimselere yutturmak için de: **“Şu dört mezheb denilen şeyler, masum değildirler, hatâlı ve sakattırlar; oysaki Rasûlüllâh (S.A.V.)'ın mezhebi doğrudur, ma'sumdur, siz nasıl oluyor da ma'sumu bir kenara atıp ma'sum olmayan (dört mezheb)'e yöneliyor, onlara bağlanıyorsunuz.”** Diyerek bu mantık oyununu onlara delil gösteriyor. Bu taraflı delilin mânâsı üzerinde dilediğin kadar düşün; vallâhi onun için hiçbir zaman

ifade ettiğimiz düşünce ve anlayış dışında hiçbir mânâ bulman aslâ mümkün olmayacaktır.

ÜÇÜNCÜ DELİL:

Öldüğü zaman insanın kabrinde girdiği mezheb veya takib ettiği tarikattan sorguya çekildiğine dair hiçbir delil yoktur.⁸³

Bu delil getirme tarzı -açıkça gördüğün gibi- Kürrâs sahibinin, Allâh'ın insanlara teklif buyurduğu vâcipleri tanıma ölçüsünün, iki meleğin kabirde ölüye soracağı sorulardan ibaret olduğuna inandığını gösteriyor. Yani Münker Nekir'in ölüye yönelteceği bütün sorular insanın dünyada yapmakla mükellef olduğu vâciblermiş; yöneltmediği şeylerse ne vâcib ne de meşrû şeyler değilmiş!... Mubarek melekler sanki teferruatlı bir akaid kitabı hazırlıyorlar mezarda!..

Bilmiyordum... İslâm akidesi üzerine yazılmış kaynak eserlerin hiç birinde bu iki meleğin ölüden borçlarını, dünya hayatında zimmetine geçirdiği kul haklarını, doğru dürüst yapamadığı alış verişleri, meşrû olmayan muamelelerini; aile ve çocuklarının terbiyesinde gösterdiği ihmali veya boşa geçirdiği vakitlerini...de soracakları yazılımıdır?!.. Hiç rastlamış değilim.

⁸³Kürrâs, Sh: 10.

Burada Münker ve Nekir'in bütün bunları veya benzerlerini soracaklarını gösteren bir kayıt varsa, bakalım öyeleyse bu iki melek ölüye: “ **-Şafi’î’yi niçin taklîd ettin de kendin ictihâd yapmadın?!.. Neden bir İmam ve bir müctehide tabi olmakta ısrar ettin de yolunu değiştirip renklendirmedin?!..**” diye soracaklar mı?!...Şâyet bu iki melek bunu da soruyorsa, o zaman Kürrâs sahibinin hak üzere olduğuna şahadet et... İki meleğin soracağı soruların, sahih hadîs kitaplarında zikredildiği gibi, İslâm pirenslilerinin sadece sayılı birkaç soruda aynen görülen, umumi hükümlerini içine aldığı inancında olduğumuz için benim ve bunca araştırmacı âlimlerin hatâ üzere ve yanılğı içerisinde olduğumuza şahid ol... İki meleğin, ölü ile kabirde ifa edecekleri görevin, elbette ki geniş ve şümullü (kapsamlı) bir muhasebe (hesaplaşma) görevi olması gerekir.

Fakat ben, diğer âlim ve Müslümanların, dünya hayatında yerine getirilmesi boyunlarına borç olan farz ve vâciplerin, Münker ve Nekir'in onlara kabirlerinde soracakları şeylerden çok daha fazla ve geniş olduğunu söylemeye devam ediyorum.

Bu üçüncü delil tutarsız. Bunun açık ve kabul edilebilir bir mânâsı aslâ yoktur.

Ancak Kürrâs sahibinin Şer'î hükümleri sırf Kitab ve Sünnet'in delillerinden anlamaya çalışmaları yönüyle **İmamların mezheblerinin; ancak Rasûlüllâh (S.A.V.)'in mezhebiyle yarışan ve (onu yok edip yerine geçmek için) başına çullanan mezhebler** olduğuna inandığı düşününce; bu İmamların -kendi anlayışınca- Rasûlüllâh (S.A.V.)'la yarışır(!) ve onunla kavgalaşır oldukları halde gelip geçtiklerini söylemek istediğini anlarsın.

Pek tabidir ki sual melekleri ölüye, aralarına Allâh (C.C.)'in peygamber olarak göndermiş olduğu şu adamlar; yani Muhammed (S.A.V.)'le olan münâsebetini soracaklardır; yoksa ona, kendi kendine düşen, birbirleriyle yarışan, bilahare kendini beğendirmeye kalkıp, halk arasında tutulmak için hususi gayret gösteren mezheblerle ilgili bir şey soracak değiller ya!...

Değerli okuyucularımdan, bu sözle yazara karşı bir alay üslubu kullandığımı ve onu azarladığımı zannetmemelerini umuyorum. Yemin ederim ki onun sözünden benim anladığım bu ve her düşünen insanın anlayacağı da budur. Adam bunu açıkça ve kesinlikle söylüyor ve sözünden de bundan başka bir mânâ anlamak mümkün değil. Diyorki: “ **-Kendisine gidilmesi ve uyulması vâcib olan hak mezhebin, efendimiz Muhammed (S.A.V.)'in mezhebinden ibaret olduğunu bil. O, uyulması vâcib olan İmam-ı A'zam:(en büyük**

İmam)dır. Ondan sonra uyulması vâcib olan mezheb Hulefay-ı Râşidîn (R.A.)’ in mezhebidir. Sadece Muhammed (S.A.V.)’den başka kendisine harfiyyen uymakla emrolduğumuz hiçbir kimse yoktur, o kadar. Allâh Teâlâ: -(RASUL SİZE NEYİ GETİRMİŞSE ONU ALINIZ; NEYİ SİZE YASAKLAMIS İSE ONA SON VERİNİZ.) buyurmuştur. Rasûlüllâh (S.A.V.)’da: –SÜNNETİME VE HULEFAY-I RÂŞİDÎN’İN SÜNNETİNE SARILINIZ) buyurmuştur.”⁸⁴

Bu sözden, Kürrâs sahibinin, bu arada tarih boyunca ortaya çıkmış birçok mezhebler bulunduğunu; bunlardan her birinin kendini beğendirmeye ve halka kabul ettirmeye çalıştığını ve bunlar arasında hak olan mezhebin efendimiz Muhammed (S.A.V.)’in mezhebi olduğunu; geri kalanlarınsa bâtil ve sapık olduklarını aklında tasarladığı açıkça anlaşılmıyormu?!...

Ey okuyucu, İslâm Teşri’ tarihiyle ilgili kültürün ne kadar az ve ne derece zayıf olursa olsun, senin bu çarpık ve acaib fikri anlayacak kadar gerçek değer ölçülerinin tümünü kaybetmiş olman mümkün müdür?... İslâm’ın bazı hükümlerini anlamakta, dört mezheb İmamlarının fikirleri ile, Zeyd bin Sâbit’in veya Muaz bin Cebel’in ya da Abdullah bin Abbâs’ın mezhebi arasında ne fark

⁸⁴Kürrâs, Sh: 12.

var?... Dört mezheb erbabının mezhepleriyle, Irak'taki rey erbabının ve Hicaz'daki Hadîs erbabının mezhebi arasındaki fark nedir? Bu iki mezhebi de teşkîl edenler, Sahâbe ve tabiîn'in hayırlılarıdır. Onlarda mukallidlerin ta kendisi, ötekiler de taklîdcilerin ta kendileri değillermi?!...

Kürrâs sahibi, bu mezheblerin sadece dört mezhebten ibaret değil, bir sürü (onlarca) olduğunu ve hepsinin de Rasûlüllâh (S.A.V.)'in mezhebi ile zıdlaşmaya ve yarışmaya giriştiklerini söyleyemiyormu? Belkide o, böyle değilse, nerdeyse şöyle söyleyecek: **“–Rasûlüllâh (S.A.V.)'in mezhebi için parçalanmış İslâm milletinin karşısına çıkan mezheblerin şu dört mezhebten ibaret olduğu muhakkaktır. Bunlardan önceki mezhebler ise; Rasûlüllâh (S.A.V.)'in mezhebiyle yan yana, aynı hizada duran doğru ve güzel mezheblerdir.”**

Kürrâs sahibinin bu iki sözden hangisini seçeceğini bilmem ama, bildiğim şu ki, bunların her ikisi de en tatlıları zehir zenberek; en değerlileri yalan ve iftiradan ibaret olan sözlerdir.

DÖRDÜNCÜ DELİL:

Kürrâs sahibinin, Şah Velîyullah Ed-Dehlevî'nin **“El-İnsâf”** adlı kitabından naklettiği söz... Yazar, sözleri arasında Dehlevî'den şunları nakletmiştir:

“-Ebû Hanife’nin bütün sözlerini veya Mâlik’in veya Şafî’î’nin bütün sözlerini veyahutta Ahmed (Hambel)in veya başkalarının bütün sözlerini alıpta Kitab ve Sünnet’te gelen delile dayanmayan kimse, muhakkakki, ümmetin bütün İcma’ına muhalefet etmiş ve Müslümanların yolu dışında bir yola tabi olmuş olur.”

Ben derim ki, ictihâd yapmaktan aciz olan mukallid hakkındaki bu söz, ne “El-İnsâf” da, ne de diğer kitaplarında Dehlevî’den aslâ sâdır olmuş bir söz değildir. Aksine onun, pek çok yerlerde söylemiş olduğu sözler hep bununla taban tabana zıd ve tamamen aksinedir.

Veliyullah Ed-Dehlevî hem “**El-İnsâf**”ın 53. sayfası ve hem de “**Huccetullah-il-Baliğa**”nın, Matbaa-i Hayriyye baskısının 1. cildinin 132. sayfasında şöyle der.Aynen metni veriyorum:

“-İslâm ümmeti ve kendisini İslâm ümmetinden sayan (kimse)ler, tedvîn ve tahrir edilmiş bulunan bu dört mezhebin günümüze kadar taklîd edilmesine icmâ’ etmişlerdir. Bunda, Müslümanların pek çok menfaatlerinin bulunduğu aşikârdır. Bilhassa, himmet ve gayretlerin oldukça kısırlaştığı, nefislerin heva ve hevese tadandığı ve her fikir sahibinin kendi görüşünü beğendiği bu günlerde...” Ben Kürrâs sahibi

ve onun taklîdcilerine meydan okuyorum: Buyursunlar, Kürrâs sahibinin, Dehlevî'ye aittir diye gevelediği sözlerden bir tek satırını onun kitaplarından herhangi birinde buluversinler de görelim!...

Dehlevî, bundan sonra 124. ve 125. sayfalarda bir İmama ayniyle uymakta bir mani bulunmadığını tasrih ederek şöyle diyor: **“...Müslümanlar arasında fetvâ sorma ve fetvâ verme (müessesesi)nin Rasûlüllâh (S.A.V.) zamanından beri devam ettiği halde, bir kimse bu (gerçeği) nasıl inkâr edebilir? Bir kimsenin, zikretmiş olduğumuz şeye icmâ' ed(erek katıl)dıktan sonra, devamlı olarak bunun (dört İmamın birinden) fetvâ sormasıyla; bir zaman ondan, bir zaman da öbüründen fetvâ sorması arasında hiçbir fark yoktur... Biz nasıl olur da, Allâh'ın bir fakihe, o fakih kim olursa olsun, fıkhi ilham etmiş, bize, ona itaat etmeyi farz kılmış olduğuna ve onun ma'sumiyyetine (bu güne kadar) inanmamış olur ve (bugünden sonra) inanmamazlık edebiliriz!... Şâyet biz onlardan birine uyuyorsak onun, Allâh'ın Kitabı ve Rasûlü'nün Sünneti'ni bilmekte olduğunu bildiğimiz için uyuyoruz.** Fakih'in sözü, hiçbir zaman şu ihtimallerden yoksun olmaz. Onun sözü ya Kitab ve Sünnet'in açık mânâsından çıkarılmış olur; ya bu iki kaynaktan bir nevi istinbâtla istinbât ederek, elde edilmiş olur veya fakihin, hükmün şu veya bu sebebe bağlı olmasıyla ilgili karineleri, herhangi bir şekilde tanıyıp (aklı) ve kalbinin

bu bilgiye yatması ve böylece hakkında nass vârid olmamış mes'eleyi nass vârid olmuş mes'eleye kıyâs etmesi sûretiyle olur.

(Fakih sözünü mutlaka bu yollardan biriyle söyler ve bunun dışında bir başka ihtimal yoktur.) Sanki o, şöyle der: (Rasûlüllâh (S.A.V.)'ın şöyle buyurduğunu zannediyorum: Sen şu sebebi bulduğun zaman, orada hüküm şöyledir. Kıyâs olunan şey, bu umurun içerisinde derc olunmuştur.) bu da yine Rasûlüllâh (S.A.V.)'e yapılan bir nisbet ve hüküm ona dayamaktan başka bir şey değildir. Şu kadar varki, bu hükmü elde etmek için takib edilen yolda bir takım zan'lar ve şüpheler vardır. Eğer bu (zan ve şüphe endişesi) olmasaydı, bir mümin elbette bir müctehidi taklîd etmezdi.”

Bak, Dehlevî'nin söylediği bu sözün Kürrâs sahibinin, onun adına uydurmuş olduğu sözle nasıl taban tabana zıd olduğunu gör!.. Dilersen onun “Huccetullah-il-Baliğa” ve “El-İnsâf” adlı kitaplarına bakıp naklettiğimiz. Cümleleri asıllarıyla karşılaştırarak durumu kendi gözünle de görebilirsin.

Şüpesiz ki Dehlevî bu sahada, herhangi bir mes'eledede veya bütün mes'eleler ve hükümlerde, ictihâd mertebesine ulaşmış olan kimselerin,

taklîdciliğe devam etmelerinin harâm olduğundan bahsetmiştir. Fakat onun bu konudaki sözü, işaret ettiğimiz gibi, tartışma ve araştırma sahamız dışındadır. Akli eren bir kimsenin ondan, müctehid olmaya gücü yetmeyen kimseler hakkında, taklîd'in veya belirli bir mezhebe bağlanmanın harâm olduğu idiasını isbata yarayan hiçbir delil bulması mümkün değildir. O, (İctihâd yapabilecek seviyeye ulaşmış olan âlimin taklîdciliği) başka şey; bu (Câhil-cühelanın taklîdciliği) başka şeydir. Bu iki (tamamen ayrı) şeyi birbirine karıştırmaya iten sebebin cinsini, (cibilliyetini) bir türlü anlayamadım gitti!..

BEŞİNCİ DELİL:

Kürrâs sahibinin İzz bin Abd-is-Selâm İbn-i Kayyim ve Kemal bin Hümâm'dan aktardığı bir söz... Adam, bu sözle Kürrâsını uğruna neşrettiği davasını isbat için delil getiriyor. O da, belirli bir mezhebe sarılmanın harâm olduğu ve hükümleri doğrudan doğruya Kitab ve Sünnet'ten almanın; müctehid ve İmamlar arasında hiçbirinde aynıyle durup demirlemeksizin yer değiştirip durmanın bütün insanlar üzerine vâcib olduğu davasıdır. Onun, bu zatlardan nakletmiş olduğu fikirlerin hepsi, bu sapık ve delilsiz davadan tamamen uzaktır. Bu sözlerin bizzat sahipleri, belirli bir

mezhebe bağı kimseler oldukları, içlerinden hiçbir başkalarına tanıtmaya çalıştığı mezhebinden hiç dönmemiş olduğu halde, nasıl olur da bu sözler böyle bir şeye (Mezhepsizliğe) delil olabilir... Zira İzz-bin-Abd-İs-Selâm, Şaf'î'i, İbn-ül Kayyim, Hanbelî ve Kemal-bin Hümâm, Hanefî'dir.

Bu İmamların bütün sözleri, tartışma sahası dışında bırakacağımız ve insaf sahibi hiçbir âlimin karşı çıkmadığı şu (yukarıda geçen) üç mes'elenin dayanak ve ana kaynağıdır. O sözlerden çıkarılabilecek tek kelimenin Kürrâs sahibinin, tutulmasına ve kendisine avene (ve taraftar) toplamasına can attığı fikre delil teşkîl etmesi hususuna gelince, ne yazık ki onun için bu (sonucun) gerçekleşmesi mümkün değildir.

Sana, önce İzz bin Abd-İs-Selâm'ın sözünü sunuyorum: Kendisi, Kava'id-ül-Ahkâm adlı kitabında (cild:2, sayfa:135) metnini olduğu gibi aktardığımız şu sözleri söylüyor: **“Hiçbir kimsenin, müctehid veya Sahâbeyi taklîd etmek bakımından müctehid gibi, taklîdiyle emro-lunmadığı bir kimseyi taklîd etmesin diye bir şey yoktur”**

Bu mes'elelerde Âlimler arasında ihtilâf vardır. Bu fikre karşı çıkana Cenab-ı Hakk'ın şu kavl-i ilahî-

si vârid olur: **-(HÜKÜM ANCAK ALLÂH'A AİDDİR. (O), ANCAK KENDİSİNE İBADET VE KULLUK ETMENİZİ EMİR BUYURDU)** Bu hükümden avâm (Câhil halk) istisna edilir. Zira onların görevi, ictihâd (yoluy)la hükümleri tanıma (derecesin)e ulaşmaktan aciz oldukları için taklittir. Müctehid bunun avâmın hilâfı (aksi) nedir. Çünkü müctehid, hükme götüren fikir (yürütmey)e muktedirdir. Kim İmamlardan birini taklîd ederde sonra ondan başkasını taklîd etmek isterse bu, o kimse için (mümkün ve câiz) olurmu? Bunda ihtilâf vardır. Tercîh olunan (görüş) ihtilâflıdır.

Şöyle ki: Eğer o (kimse) nin geçmek istediği mezhepte, kendisinin sahip bulunduğu hükmü bozan şeylerden biri varsa, o (kimse) için kendisinin uygulamakta olduğu hükmün bozulmasını gerektiren hükme geçmesi (câiz) olmaz. Çünkü bir mezhepten diğerine geçiş, ancak öncekinin hükmünün bâtıl olduğu gerekçesiyle bozulmasını gerektirir. Eğer her iki alışıda (her iki mezhepten alınan hükümler) birbirine yakınsa taklîd ve geçiş câiz olur. Çünkü insanlar, Sahâbe zamanından dört mezheb ortaya çıkıncaya kadar inkârı mu'teber olan (hiç) bir kimseden (herhangi) bir direniş olmaksızın ittifâk halindeki âlimleri takid edegelmişlerdir. Eğer bu bâtıl olsaydı, elbette reddederlerdi. Aynı şekilde, en başta gelen de olsa, en üstünün taklîdi de gerekmez. Zira o

(en üstü)nün taklîdi vâcib olsaydı; insanlar, Sahâbe ve tabiiler zamanında (hem) üstün gelen (hüküm)ü, ve (hem de) altalanan (hüküm)ü, (hiç) bir direniş olmadan taklîd etmezterdi. Bilakis onlar üstünü ve en üstünü taklîd etmekte serbesttiler. Ne en üstün, kendisine tüm (küll) ü davet edicidir, ne de altalanan (daha az üstün olan hüküm) kendisini isteyip alanı üstün (hüküm)ün varlığından men eder. En üstün hüküm o konuda daha alt seviyedeki hükümleri kendisi içerisinde yok olmaya davet etmediği gibi; daha alt seviyedeki hükme göre amel edenlerin de üstün hükmün varlığını inkâr etmeleri gerekmez. Bu, akıllı (kişi)nin hakkında şüpheye düşmeyeceği şeylerden biridir.”

İzz’in bu sözünü sana bütün uzunluğu ile ve bir harfini bile terk etmeden aktardım ki, Kürrâs sahibinin kendi diliyle uydurduğu sözün, bu İmamın sözünün tam aksiyle tıpatıp uyuştüğunu göresin. İzz, Allâh kendisine rahmet etsin, taklîdin avâm halk için vâcib olduğunu söylüyor; Kürrâs sahibi ise, görmüş olduğun gibi, onu, (Câhil halk), ma’suma (kitap ve Sünnet’e) tabi olup; ma’sum olmayan (İmamları) terk etmeye zorluyor. Rahmetli İzz, mukallidde aslolanın, bir İmama harfiyyen uymak olduğunu söylüyor; sonra, bu ana hükümden hareketle konuyu detaylandırarak mukallidin bir başka mezhebe geçmeye rağbet etmesinin hükmüne giriyor. Bunda da ihillaf bulunduğunu kaydediyor ve gördüğün

gibi, bunun da vâcib olduğu değilse, bir yığın şartlarla câiz olduğu görüşünden yana olduğunu belirtiyor. Görülüyor ki Allâh rahmet edesi İzz, mukallidin ömrü boyu hiç değiştirmeden belirli bir mezhebe bağlı kalmasında hiçbir sakınca görmüyor. Oysaki Kürrâs sahibi ona, bütün bu mezhebler arasında (dama taşı gibi oynayıp) birinden diğerine geçmesini şart koşuyor ve onu, ağır bir baskı ile buna zorluyor. En acaip olanı da rahmetli İzz'e karşı bütün bunları uydurup söylüyor. Halbuki İzz, bunların tam aksini söylemiş!...⁸⁵

Evet, İzz-bin-Abd-İs-Selâm, Rahimehullah, sana aktarmış olduğum bu sözü takiben hemen bir başka söze giriyor. O söz(ün) de, İmamının kaynağının zayıflığı üzerinde duran, onun kaynağını denemeye kalkan, söz konusu kaynakla ilgili şeyleri, kaynağın zayıflığını önleyici mahiyette bulmamakla beraber; o konuda, kitap, sünnet ve sahih kıyâsları, İlla da İmamımı taklîd edeceğim diye terk eden fakihlere ağır kötölemeler yağıdırıyor. İzz, böyle bir davranışın tehlikesini açıklama sadedinde sözü oldukça uzatıyor, çok güzel ve faydalı bilgiler veriyor...

⁸⁵Kürrâs'ın 13. Sayfasının başına bak. Kitap tetkik ve red heyetinin bu kitabımızı niçin damgaladığını bir türlü anlayamadık. Bu gerçekleri açıklamış olması sebebiylemi; İzz-Bin-Abd-İs-Selâm'ı isnad edildiği iftiralardan arındırması yüzündenmi; buna karşılık sadece bir yığın küfür ve hakaretten başka hiç bir bedel almamış olması dola-yısıylamı?

Fakat bunun Kürrâs sahibinin iddiasıyla ilgisi nedir? Bu adamın yaptıkları doğrumudur? Bunun gibi nass'ları, çıplak zanlarına giydireceği kılıf olarak kullanmasını câiz gösterecek delil nedir? Söylenen sözlerin mânâlarını ve konunun çeşitli yanlarını anlaması için, bu paragrafın hemen yanibaşında yer alan uzun uzadıya anlatılmış sözleri görmüyor mu? Evet, bu zat gerçekten onları görüp anlamamış mıdır? Yoksa görmüş, anlamıştır da bilmemezlikten gelerek üzerlerine bir tül çekmiş ve bunca açıklamaları hükümsüz sayarak kendisinden beri olduğu şeyi, (yalan)'ı mı söylemiştir?!...

İşte sana İbn-i Kayyim'in sözleri: — O, İ'lâm-ül-Muvakkî'in adlı kitabında: (Cild:3, Sayfa: 161, Es-Se'adet Baskısı) Diyor ki:

“Bu bahis, taklîd konusunda sözün detaylandırılmasının zikri; taklîdin, hakkında söz söylemeye ve fetvâ vermeye kalkmak harâm olan taklîd, başvurulması vâcib olan taklîd ve kabulüne zorlama yapılmaksızın câiz görülen taklîd kısımlarına ayrılmasının zikri bahsidir. Birinci nevi, (hakkında söz söylemek ve fetvâ vermek harâm olan taklîd) üç çeşittir. Bu üç çeşitten biri Allâh'ın inzâl buyurmuş olduğu hükümlerden yüz çevirip, baba (ve dede) leri taklîdle yetinerek Ahkâm-ı İlahiyye'ye iltifat etmemektir. İkincisi: (başvurulması vâcib olan) taklîd: Mukallidin, sözü (esas) alınmaya layık bir kimse olduğunu bilmeyen

kimsenin taklîdidir. Üçüncüsü: kabulüne zorlama yapılmaksızın câiz görülen taklîd) delilin ortaya konmasından ve mukallidin söylediği söze ters düştüğünün görülmesinden sonra yapılan taklîddir. Sonra İbn-i Kayyim bu üç çeşitle sınırlandığı harâm taklîd'in uzun uzadıya zararlarını belirtmeye ve kötülüklerini açıklamaya koyulmuştur. Bu uzun açıklamaları boyunca taklîdi inkâr, kötüleme ve insanları tehlikesinden korkutup uyarma kabilinden söylediklerinin hepsi, evvela baştan detaylandığı üç çeşit içerisinde yer almıştır.

Belki, (konunun şümülüne hâkim olamayan) sathi bir okuyucu, onun bu konuda yapmış olduğu uzun açıklamalardan sadece bir parçasını konunun aslına ve gidişine bağlı kalmadan okur ve böylece İbn-i Kayyim'in taklîdi kesinlikle inkâr ettiği vehmine kapılır; sonra da Kürrâs sahibinin yaptığı gibi onun deryalar kadar geniş yer tuttuğu uzun bahsinde sevk etmiş olduğu paragraflarıyla, taklîdin kesinlikle bâtil olduğuna delil getirmeye kalkabilir.

Fakat (biraz) düşünen bir kimse, İbn-i Kayyim'in, bu uzun açıklamasını, konusuna esas aldığı şu taksime göre detaylandırmış olduğunu bilir. Buna kesin delil olarak, sözünden naklettiğim metne ilaveten bu konu içerisinde sevk etmiş olduğu şu sözleri sana yeterde artar bile: **“Kâfirleri ve ne bir şeye akli eren ne de yol bulabilen babalarını taklîd edenler kötülenmiş, hidâyete ermiş**

âlimleri taklîd edenlerse kötülenmeyip, aksine zikir ehli olan âlimlere (bilmediklerini) sormakla emr olunmuşlardır. Bu ise o (âlim)’lerin taklîdidir. Allâh Teâlâ: (EĞER BİLMİYORSANIZ ZİKİR EHLİNE SORUNUZ) buyurmuştur. Bu (da) bilmeyen kimseye, bilen kimseyi taklîd etmesini emretmektedir; denilecek olursa, Cevap: Cenab-ı Hakk’ın inzâl buyurduğu hükümleri bırakıp babaları ve (dedeleri)ni taklîd eden kimseleri yermiş olmasıdır. Bu ölçüde taklîd, selefin ve dört imamın kötülük ve harâmlığına ittifâk ettikleri şeylerden biridir. Allâh Teâlâ’nın inzâl buyurduğu şeylere uymak için bütün gücünü sarf edip de, o (Âyetler) in bir kısmı kendisine gizli kalan ve o (bilmedikleri) konu(sun)da kendisinden daha âlim olan kimseyi taklîd edenlerin yaptıkları taklîde gelince; işte bu taklîd, inşallâh ilerde vâcib ve lüzumlu taklîd zikredilirken açıklanacağı gibi, yerilmîş değil övülmüştür, veballi değil, mükafatlıdır, günah değil sevaptır.”

Bundan sonra İbn-i Kayyim, bâtil (sapık) taklîdin çeşitlerini yeme konusunda sözü uzatmış gitmiş ve bu konuda yaklaşık olarak yüz sayfa yazmıştır. Onun bu çok uzun açıklamalarından sonra dönerek taklîdin, ileride bahsedeceğini va’d ettiği vâcib olanıyla ilgili ikinci çeşidinden bahsetmeyi unutarak bu konuyu atlayıp nass’lardan, nass’lara muhalif fetvâ vermenin harâmlığından ve Kur’ân-ı Kerîm karşısında Sünnet’in

tuttuğu yerden bahsetmeye geçtiği açıkça görülmektedir.

İbn-i Kayyim'in İ'lam-ül-Muvakkî'n adlı kitabında işlediği konular üzerinde duran ve onları derinliğine inceleyerek sindire sindire okumaya katlanan, onda bu kabilden pek çok gariplikler bulacaktır. (Bakarsın) ana konuyu detaylandırarak bölümlere ayırır, sonra işe başlar. Bazı bölümleri ele alır ve uzun uzadıya inceler. Bu uzun açıklamalarda konudan konuya geçer, çeşitli bahislere atıflar yapar; sonra (birde bakarsın) burada yaptığı gibi, konuyu, (önce yaptığı taksimatına ve verdiği atıflara) tekrar dönüp onları incelemeyi tümüyle bırakır ve bir başka konuya geçer.

Bu yüzden bazen, (Mes'elelerin hal çareleri veya hayâtî problemleri halletme gücü diyebileceğimiz) Hiyel: (hileler, çareler) ve hükümlerini konu alan oldukça uzun açıklamaları esnasında, içerisine düştüğü şu çelişkiler gibi, düşüş sebebini bilemeyeceğin acaib çelişkilere düşer.⁸⁶

⁸⁶*Bu konu içerisinde, sabırla konunun tümünü okuyan her âlimin farkına varabileceği acaib çelişkiler vardır. Onun bâtil (sapık) çareleri sayıp sayıpta, onlardan, mal veya herhangi bir bedel karşılığı yapılan boşanmalarda yemini bozmanın çaresini kaydetmesi, bu çelişkinin en açıklarından biridir. Diyor ki: “-Bu çare Şer’anda Eimme-i Emsar’ın usûllerine göre de bâtildir. Ne Allâh – ne de Rasûl’ü, bedel veya mal vererek boşanma diye bir hüküm koymuş değildir.” Sonra bunun sıhhatine kâil olanları kötüleyerek*

Bütün bunlara rağmen adam, kitabının bir başka yerinde taklîdin meşrû ve câiz olduğunu ve ictihâd derecesine ulaşmamış kimseler için zarûri olduğunu kaydetmiştir. Fetvâ'nın şartları ve âdâbı ile ilgili bilgiler vermek için uzun bölümler ayırmış ve bu bölümler içerisinde, avâmdan olan (Câhil kişi)'nin ve ictihâd rütbesine ulaşmış âlimin üzerine düşen görevlerin neler olduğunu belirten pek çok konu ve mes'eleleri işlemiştir. Câhil halkın ve müctehid olmayan âlimlerin boyunlarına, helâl ve harâm olan hükümler hususunda, kendisini taklîd ederek sayesinde hak yolu bulacakları bir İmama uymak borç olduğunu anlatmıştır. Böylelerinin, ellerinde bol miktarda hadîs kitabı bulunsa ve bu kitaplarda fetvâ verecekleri mes'ele ile ilgili bir hadîsi bulmaları mümkün olsa bile, insanlara fetvâ vermeye kalkmalarının doğru ve câiz olmayacağını belirtmiştir.

açıklamalarını sürdürür. (Cilt:3, sayfa:71) sonra, birde bunlar arasında Müslümanları bu bâtil çarelerden kurtaracak. Şer'an câiz, çarelerin kaynaklarını zikreder ve bu arada önce bâtil olduğunu söylediği ve şiddetle reddettiği bedelle boşanmayı buna misal verir. Dördüncü cildin 110. sayfasında şöyle der:“- Onbirinci kaynak, herne kadar, Medine ehli, İmam-Ahmed ve bütün ashabının kavillerine göre câiz değilse de; İmam-ı Şâfi’î’nin ashâbı ve diğer bazı âlimler gibi; câiz görenler yanında bedel karşılığı yemini bozmak, şâyet ona veya helâl görülmesine ihtiyaç duyuluyorsa, pek çok yönlerden helâl görmenin üstünde bir yer tutar” Sonra, kitabında, üç sayfa önce kesinlikle reddettiği bu çarenin câiz olduğunu ifade etmek için on tane vecih saymaya koyulur!..

İşte sana, bu durumları açıklayan sözlerinden bazı parçaları: 4.Cildin 175.sayfasında şöyle söylüyor: **“Yirminci Kâide: Mukallidin, dinini taklîd etmekte olduğu kimsenin kavli olduğu dışında, o konuda hiç bir bilgiye sahip olmadığı halde taklîd etmekte olduğu şey (hüküm)’le Allâh’ın dini hakkında (başkalarına) fetvâ vermesi câiz olmaz. Bu benim görüşüm değil, bütün selef’in yaptıkları bir icmâ’dır. Ayrıca İmam-Ahmed ve Şafi’î (R.A.) bunu tasrih etmişlerdir. Ebû Amr bin Salah şöyle der: Şafi’î’lerin Maverâü-n-nehir de İmamları Abdull’ah-El-Huleymî ve Şafi’î mezhebinde derin ilim sahibi Kâzî Ebû-l-Muhsin Er-Rûyânî ve bu iki zat dışında birkaç âlim, mukallidin. kendisinin taklîd etmekte olduğu şeyle fetvâ vermesinin kat’îyyen câiz olmadığını söylediler.”**

Sonra İbn-ül-Kayyırn, bu hükmü pekiştirmek, hak ve gerçek olduğunu belirtmek için sözü uzatmış, 4.cildin 196.sayfasında metin olarak aynen aktardığımız şu sözleri söylemiştir: **“Yirmibirinci fayda: Bir adam fıkıh bilgisini geliştirir ve bir veya daha fazla fıkıh kitabı okumakla beraber; Kitab, Sünnet, Selef’’ten vârid olan eserler. İstinbât ve tercîhi tanımak bakımından noksan olursa, fetvâ konusunda, böyle bir adamın taklîd edilmesi câiz olurmu? Bu hususta insanlara söylenecek dört söz var... (En) doğru(su) bu konuda tafsilâta girmektir. O da, şâyet fetvâ isteyen kimsenin, kendisine yol gösterecek bir âlimin fikrine**

ulaşması mümkünse, böyle (sadece birkaç fıkıh kitabı okumuş) bir kimseye ne fetvâ sorması; ne de bu adamın, rey'ine başvurulabilecek âlim varken, böylelerine fetva danışması ne de böylelerinin birkaç fıkıh kitabı okudum diye, kendisini fetvâya ehil görmesi helâl olur. Yok, eğer, birkaç fıkıh kitabı okumuş kimse dışında, kendisinden fetvâ sorulacak hiçbir kimse kalmamışsa, o zaman, hiç şüphesizdirki, bilgisiz amel etmektense ona başvurup vereceği cevaba göre hareket etmek daha evlâdır ...”

Dördüncü cild'in, 215.sayfasında da metnini aynen aldığım şu sözleri söylemiştir: “- **Bir adam bir imamın mezhebi çerçevesi içerisinde müctehid olup ictihâd yapmakta müstakil değilse, o kimsenin bu İmamın sözüyle ictihâd yapması câiz olurmu? Bu mes'ele hakkında iki kavil vardır. Bu kavillerde de Şafi'î ve Ahmed'in ashabına ait ikişer vecih vardır. Bu vecihlerden biri, bunun câiz olduğudur. Câiz oluşu ise, verilen fetvâya uyan kimsenin, İmamına tabi olarak fetvâ veren âlimi değil de, ölü (olan İmam)'ı taklîd etmiş olması i'tibariyledir. İmamına uyarak fetvâ veren âlimin yaptığı, sadece imamından nakil yapmaktan ibarettir. İkinci veche göre, İctihâd yapmakta müstekil olmayan kimsenin fetvâ vermesi câiz olmaz. Çünkü fetvâ soran kimse, ölen (İmam)'ı değilde, (mezhebine göre fetvâ veren) âlimi taklîd etmektedir. Ölmüş olan İmam da bu fetvâyı soran**

adam için fetvâ vermiş değildir. Aynı zamanda fetvâ isteyen, sormakta olduğu adama verdiği fetvâ konusunda ben seni taklîd, ediyorum demektedir...”

Dördüncü cildin, 215. sayfasında da metnini aşağıya çıkardığım şu fikirlere yer vermektedir: **“Dirinin ölüyü taklîd etmesi ve ölünün vermiş olduğu fetvâ ile amel etmenin sahih olduğunu gösteren delili Nazar-ı İ’tibara almadan amel etmek, câiz olurmu? Bu mes’elede de İmam-ı Ahmed’in ashabına ait iki vecih vardır. Bunu reddedenler diyorlar ki: Eğer bu ölü hayatta olsaydı İctihâdını değiştirebilir ve bu yeni mes’elenin gelmesi ile görüşünü yeniden gözden geçirirdi. (Bu birinci vecih...) İkinci vecih ise, ölünün, hayatında vermiş olduğu fetvâ ile amel etmek câizdir. Zira dünyanın heryerindeki bütün mukallidlerin amelleri ölmüş İmamların fetvâlarına dayanmaktadır. Çünkü ellerinde, bulunan en hayırlı imkân, dünyadan göçüp gitmiş âlimleri taklîd etmektir. Nasıl, verilen haberler, onları rivâyet edenlerin ölmesiyle ölmezse; söylenen sözler de, söyleyenlerinin ölümüyle, ölmez.”**

Dördüncü cildin, 234. sayfasında da şöyle söylemektedir: **“Bir adamın elinde Sahîh-i Buhârî ve Sahîh-i Müslim veya bunlardan sadece biri veyahutta Rasûlüllâh (S.A.V.)’in hadîslerini ihtivâ eden vüsûk ve sağlamlık kazanmış bir Sünen kitabı varsa; o kimsenin bu kitapta bulacağı hadîslerle fetvâ vermesi**

câiz olurmu? Bu mes'eleyi açıklamak için tafsîlâta girmek gerekir. Şöyle ki: Eğer Hadîs-i Şerîf'in delalet ettiği mânâ açık ve onu işiten her insan mânâsını net olarak anlıyorsa ve Hadîs-i Şerîf'ten kast olunan mânânın dışında bir başka mânâyâ çekilmesi ihtimali yoksa o kimsenin bu hadîsle amel etmesi ve fetvâ vermesi câiz olur. Bu durumda söz konusu kimsenin, ne bir fakih ve nede bir İmamın sözüyle tezkiyesi istenmez. Yok, Hadîs-i Şerîf'in delalet ettiği mânâ gizli olur ve ondan kast olunan mânâ net olarak anlaşılmazsa; o kimseden bu hadîsle ne amel etmesi ve ne de bu Hadîs-i Şerîf'ten kast olunan mânâ üzerinde, hadîsin açıklamasını ve üzerinde yapılan yorumları, sorup öğrenmeden, kendi yürüttüğü zanna göre fetvâ vermeye kalkması kesinlikle câiz değildir..."

Sonra ilave eder ve netice olarak derki: "Bu, eğer ortada bir çeşit ehillik (yeterlik) varsa böyledir. Yok, böyle değil de, söz konusu kimsenin mes'ele ile ilgili teferruatı, usûl cümlerin kâidelerini ve arapçayı bilmekte eksikliği varsa veya hiçbir ehliyet ve yeterliliği yoksa o zaman o kimsenin üzerine farz olan Cenab-ı Hakk'ın: "Eğer bilmîyorsanız zikir ehli,(bilen müctehidler)'e sorunuz, kavli İlahisi uyarınca hareket

etmektir...⁸⁷

Dördüncü cildin, 237.sayfasında, bir müftî'nin, bağlı bulunduğu mezheb İmamından başka bir müctehidin fikrine göre fetvâ vermesi câiz olurmu? sualine cevap olarak Ebû Amr-bin-Salah'dan naklen şöyle demiştir: **“Kendi mezhebine muhalif bir hadîs bulan kimse, eğer bu hadîs hakkında veya İmamının mezhebi konusunda veyahut bu çeşit veya mes’elede kullandığı ictihâd vasıtası kesinlikle tamamlanmış ve mükemmel bir hal almışsa, o zaman bu hadîsle amel etmek evlâdır. Yok, kullandığı ictihâd vasıtası kemal bulmamış, üzerinde iyice araştırma yaptıktan sonra mezhebinin söz konusu Hadîs-i Şerîf’e niçin muhalefet ettiğine kendisi yeterli bir cevapta bulamaz ve kalbinde hâdîse muhalefet etmekten dolayı bir endişe hissederse o zaman bu hadîsle bağımsız bir İmam amel etmişmi, etmemişmi? ona baksın, eğer böyle bir İmam bulursa sadece bu hadîsle amel etmek hususunda o İmamın mezhebiyle mezheblensin. Allâhu a’lem bu durum, o müftî'nin kendi İmamının mezhebini, bu Hadîs-i Şerîf çerçevesi içerisinde terk**

⁸⁷Artık İbn-i Kayyim rahmehullah'ın söyledikleri ile Kürrâs sahibinin söylemiş olduğu: **“İctihâd basittir. Bunun için Hadîs kitapları ve İmam-ı Mâlik'in muvatta'ından daha bol kitaba ihtiyaç yoktur. Bununla beraber; bazı hadîsler arasında çelişkiler bulunursa, insanın bir bu hadîsi, bir öbür hadîsi alarak amel etmesi câizdir.”** gibi sözlerini birbiriyle sen karşılaştır.

etmesinde bir mazeret sayılır.”

Bundan hemen sonrada şu sözleri yer almaktadır: “Elliikinci fayda: Bir İmamın mezhebine aynen müntesib olan bir müftînin, şahsi görüşüne göre, bir başka İmamın fikrini daha üstün tutuyorsa, üstün gördüğü İmamın mezhebiyle fetvâ vermesi câiz olurmu? Eğer bu müftî, ictihâdda ve delile uymakta, mezhebinin dışındaki İmamın yolunu izliyorsa, o zaman mezhebi dışında kalan İmamın, şahsen tercîh ettiği kavli ile fetvâ verebilir. Şâyet bu müftî, bir başka İmamın değil de, kendi İmamının kavillerine bağlı kalmış ve onun kavilleri dışına çıkmamış bir müctehidse bu müftînin, kendi, İmamının kavlilerinden başka bir İmamın kavline göre fetvâ vermesi câiz olmaz denilmiştir. Eğer bu müftî, kendi İmamından başka bir İmamın kavline göre fetvâ vermek isteyecek olursa, o kavli, hakiki kavlinden nakletmiş olduğunu mutlaka belirtir. Doğrusu, onun, başka bir İmamın kavlini, sarîh bir şekilde kendisine dayanarak yaparak tercîh etmesi halinde; o kavlin, mutlaka kendi İmamının usûl ve kâidelerine göre çıkmış olması lazımdır. Zira İmamlar, ahkâmın usûlû üzerinde müttefiktirler. Ne zaman onlardan biri mercûh: (daha üstünü olan: zayıf) kavli söylerse, uyguladığı usûl onu reddeler ve râcih (üstün) kavli gerekli kılar. Ancak, her kavil sahihtir ve hiç şüphesiz İmamların uyguladıkları kâidelere göre çıkar. Belli

bir İmama bağlı olan bu müctehid için bu kavlin ruchânî (üstünlüğü) ve İmamın kâideleri uyarınca kaynağının sağlam ve doğru olduğu açıkça anlaşılırsa, bu müctehidin o kaville fetvâ vermesi câizdir. Muvaffakiyet Allâh'tandır."

İşte bunlar, İbn-i Kayyim'in fetvâ, şartları ve âdâbından bahsederken söylemiş olduğu sözlerden alınmış parçalardır. Sen bu sözleri, taklîdi harâm sayan ve bütün insanları, Ahkâm-ı İlahiye'yi doğrudan doğruya Kitab ve Sünnet'ten almaya zorlayan bir kimsenin sözü olarak mı görüyorsun, yoksa belirli bir mezhebe bağlanmayı harâm sayan bir kimsenin sözleri olarak mı?... Yoksa mukallide ömrünü bir müctehidden öbür müctehide atlayıp durarak geçirmesini emreden bir kimsenin sözleri olarak mı görüyorsun?!...

Bu parçalardan her birinin, şüpheyi mahal bırakmayacak şekilde, Câhilin taklîdden başka tutunacak hiçbir dalı, sığınacak hiçbir yer ve yurdu olmadığını gün gibi açığa çıkaran sözler olduğunu görmüyormusun? Belki bir mezheble mezheblenen bir kimsenin, bağlı bulunduğu mezheb dışında kalan her hangi bir mezheble, bir mes'ele hakkında, kendisi müctehid olmadıkça fetvâ vermesinin câiz olmadığını açıklayan; ölüyü taklîd etmekle, diriye taklîd etmek arasında hiçbir fark olmadığını ve kendi ifadesiyle, kâillerinin ölmesiyle kavillerinin de ölmeyeceğini belirten; sadece hadîs

kitablarına dayanmanın, mukallid bir kimseyi aslâ müctehid yapmıyacağını anlatan sözler olduğunu görmüyormusun?..

Eğer İbn-i Kayyim'in görüşü, Kürrâs sahibinin: İnsanların taklîdi, ma'sum olmayanın taklîdidir, Rasûlüllâh'ın taklîdi ise ma'sumun taklîdidir şeklindeki görüşünün aynısı olsaydı, hiçbir kimsenin ma'sum olan Kitab ve Sünnet'ten başka bir yol izlemesi câiz ve mümkün olurmuydu?!... Eğer bu böyle olsaydı, adam, mukallidin hadîs kitaplarından hüküm almasını ne sebeble engeller ve onu fetvâ vermekten ne diye men eder ve ona birşey soran kimsenin de ona dayanıp güvenmesini ne yüzden yasaklardı? Hele mukallidi, fetvâ konusunda, en azından bu mes'elede müctehid mertebesine ulaşmadıkça, kendi imamının mezhebi dışına çıkmaktan ne diye korkutsundu? Madem İbn-i Kayyim Kürrâs'cıya bu mes'elede kaynak teşkîl etti de, niçin bir mukallidin ölmüş bir müctehidi taklîd etmesinin yasak değil de, câiz olduğuna kalbi kanaat getirdi?!.

Bu mezhebsizlik davetçisi insanlar gurubunun, İbn-i Kayyim'in fikirlerine olan aşırı düşkünlük ve taassuplarını gördüğüm içindirki, İbn-i Kayyim'in bu konu ile ilgili görüşlerini nakletmekte sözü fazla uzattım. Evet, onlar, İbn-i Kayyim'e karşı, kendi İmamlarının mezheplerini taklîd eden bütün müslümanları itham ettikleri kör ve zorba taassubtan binbeter bir tassubla

taassub gösteriyorlar. Bunun için İbn-i Kayyim'den yeteri kadar nakil yaptım ki, mezhebsizlik çıkırtkanları bu nass'lar üzerinde düşündükleri zaman, ola ki, ona karşı olan bu tassup ve düşkünlükleri, onların hak caddeye dönmelerini kolaylaştırsın.

Kürrâs sahibinin, İbn-i Kayyim'in bu konuda söylemiş olduğu bunca şeylerin tümü içerisinde seçtiği ve İbn-i Kayyim'in kitabından, kendisinin muayyen bir mezheble mezheblenmenin harâm olduğu iddiasına dayanak yapmak için başka sözlerini bir yana bırakarak söküp çıkardığı biricik nass'a (metne) gelince, bu Kürrâs'cının davasından dağlar kadar uzak, ona nüfuz imkânı veren hiçbir açıklık ve herhangi bir yol veya imkân yoktur. Kürrâs'cının İbn-i Kayyim'in sözlerinin tümünden seçip çıkarmış olduğu söz şudur: **“-Aksine avâmdan olan bir kimse için, bir mezheble mezheblenmiş olsa bile, o mezheb sahih (ve doğru) olmaz; Avâmdan olan bir kimsenin mezhebi yoktur. Eğer o, ben Şaf'i'i'yim veya Hanefi'yim veya Hanbelfi'yim veya Mâlikî 'yim veya bunun dışında bir müctehide bağılıyım dese, böylece sözü yerine varmış olmaz...”**

İbn-i Kayyim'in bu sözünün baş tarafı ve son tarafı doğruluğunda ihtilâf olmayan bir hakikatin ifadesidir. O da; mukallidin, bütün detayları ve mes'elelerinde birtek mezhebe bağlanmasının acaib olmamasıdır. Oysaki biz

bunun, herkesin ittifâk ettiği bir husus olduğunu söyledik ve bu hususu inceleme sahamız dışında bıraktık. Yalnız, bizim, İbn-i Kayyim'den naklettiğimiz bu paragraf, Kürrâs'ın insanları davet ettiği: taklîden sıyrılıp çıkma ve bütün halkı Kitap ve Sünnet'e hamletme fikirlerini doğrular gibi gelen, ilk bakışta insana o kanaatı veren biricik sözdür. İbn-i Kayyim'in bu sözünden başka, onu doğrular görünen ikinci bir sözünü bulmak mümkün değildir. Şu kadar varki, aslında bu cümlelerin Kürrâs'ın, iddialarıyla ilgili hiç bir tarafı yoktur. İbn-i Kayyim'den başka daha pek çok âlimlerin aynen, söylemiş oldukları bu sözden kastedilen mânâ şudur: Avâmdan olan (Câhil) bir kimse, hükmünü araştırdığı mes'eleyi bir müftîye götürdüğü ve müşkilini ona sorduğu zaman, müftî kendisine ne derse onu yapması gerekir. Yoksa müftîden mes'elesini bağlı bulunduğu mezhebe göre halletmesini istemesine gerek yoktur. Bu ise, müftînin müctehid olması dolayısıyla böyledir. Yoksa müftî müctehid olmayacak olsaydı, ona ne müftî adı verilir ve ne de müftî olarak tayin edilirdi. Müctehid de, kendisine fetvâ soran kimseye, ancak ictihâdın gereğine göre cevap verir. Onun için kendisi gibi bir müctehidi taklîd edip, sonra da taklîd ettiği müctehidin mezhebine göre fetvâ vermesi söz konusu değildir. Evet, avâmdan olan (Câhil) bir kimse kendi müşkili hakkında (mesela) Şafi'î'nin kavlinin ne olduğunu sorabilir; Müftî de ona müşkili hakkında İmam-ı Şafi'î'nin kavlini nakil ve rivâyet edebilir. Bu sadece bir nakilden ibarettir; yoksa fetvâ

değildir. Avâmdan birinin, bir müctehidi, kendi İmamının mezhebine göre fetvâ vermesini istemesi mes’elesine gelince, bu kimsenin buna hakkı yoktur. Yani, bir müctehidi bir Câhil, benim mezhebime göre fetvâ vereceksin diye zorlayamaz. Çünkü belirli bir İmamın mezhebi ile ve muayyen bir İmama nisbetle ilim iddia eden Câhil az değildir. Eğer bu Câhil kişi illâ da kendi İmamının görüşüne göre müşkilinin hallini istemiş olsaydı, söz konusu müctehidin fetvâsına başvurmaya ve müşkilini ona sormaya ihtiyaç duymaması gerekirdi. Üzerinde hiçbir şek ve şüphe bulunmayan bu mânâyı ifade etmek için âlimler. **“AMMÎ: (Câhil)’in mezhebi müftîsinin mezhebidir. AMMÎ için bunun üzerine muayyen bir mezheb yoktur.”** demişlerdir.

Yalnız **AMMÎ: (Câhil)’nin** etrafına bakıpta herhangi bir müftîyi (yani mutlak mânâda müctehidi) göremediği ve bulamadığı zaman durumu ne olacak, nereye baş vuracak?.. Çevresini araştırdığı zaman, herbiri belli bir mezhebi taklîd etmekte olan ve aralarında müftî diye isimlendirilenlerine de, bu ismin ancak teşbih ve mecaz yoluyla verilmiş olduğu bir takım âlimlerden başka hiçbir müctehidi göremediği zaman ne yapacak?..⁸⁸

⁸⁸*Bu söz, müftî, âlim, müctehid kelimeleri arasındaki farkı okuyup öğrenmiş en küçük öğrencinin anlayabileceği bir sözdür. Fakat bu kitabımızı, incelemek için kurulmuş olan kitab tedkik ve red hey’eti, bu apaçık ilmi hakikati, şerefli*

Açıkça anlaşılacağı gibi, (**Avâmın mezhebi müftîsinin mezhebîdir**), kâidesi bu duruma uymayacaktır. Çünkü onun bu durumda müftîsi diye bir şey yoktur. Şu hale göre bu kimsenin yapacağı, eskiden gelip geçmiş müctehidlerden birine başvurup ondan fetvâ almaktan ibarettir. Önceden, başlarında İbn-i Kayyim olduğu halde, âlimlerin: “-Sözler, söyleyenlerinin ölümüyle ölmezler, dolayısıyla dirinin ölüyü taklîd etmesi caizdir.” dediklerini sana nakletmiştik.

Avâm halkın İslâm milletinin âlimlerinin de icmâ’ı ile gelip geçmiş müctehidlerden, kendilerine fetvâ sormaya en layık ve bu iş için en hayırlı gördükleri kimselerde mezheplerinin ifa etmiş olduğu faydalı hizmetler, İslâmı, kendinden olmayan unsurlardan temizlemiş olmaları, ortaya koydukları değerli eserler ve erbâbına yapmış oldukları isnatların sağlamlığı bakımından son derece güven verici olmaları sebebiyle, **dört mezheb İmamlarıdır**. Evet, bütün İslâm milleti uzun tarihi boyunca İslâmı aynıyla yaşatma imkânını en geniş ölçüde veren müctehidlerin bu dört İmam: (**İmam-ı A’zam, İmam-ı Şafi’î, İmam-ı Mâlik ve İmam-ı**

kimsenin aslâ yanaşmayacağı iğrençlikte, dürüst ahlakın semtine sokulmayacağı berbatlıkta, bir olaya alet etmek ve bir fitne çıkarmak için kullanmaya kalktılar... Ha, bu çirkin yola girmeden önce, bu hakikatın, ilmî veya ilmîmsî (yarı ilmî), bir tek kelimeyle de olsa, bir münakaşasını yapsalar da ondan sonra kundaklasalardı fitnelerini!...

Hanbel) olduğu üzerinde ittifâk edegelmişlerdir. Çünkü bu mezheplerin dışında kalan hiçbir, mezhepte dinin özüne uygunluk, Kitap ve Sünnet’e harfiyyen bağlılık, yapılan isnatlardaki sağlamlık, dinden olmayan bir şeyi ona karıştırma endişesi ve benzeri emniyet supapları bu kadar bol değildir. Câhil bir kimse bu dört mezhepten dilediğine, bu mezhepleri öğrenmiş âlim ve fakihlere sormak sûretiyle başvurabilir veya bu mezheplerin kitaplarını okuyup öğrenerek müşkillerini bu mezhepler çerçevesi içerisinde halledebilir. Sonra, karşısına çıkacak her mesele ve her hükmün halli için onlardan sadece birine bağlı kalabilir. Ayrıca, İslâm âlimlerinin kaydetmiş oldukları ve bir kısmını bizim de yukarda açıkladığımız şartlarla, bu mezheplerden birinden diğerine geçebilir. Avâmdan (Câhil halktan) hiçbirisi aslında, bunu yaparak (bir mezhebden diğer bir mezhebe belli şartlara riâyet şartıyla geçerek) “-**Avâmın mezhebi (müctehid) müftîsinin mezhebidir.**” kâidesinden aslâ dışarı çıkmış olmaz. Çünkü o, çevresinde bir (müctehid) müftî bulamayıp da, mesela Şafi’î’ye fetvâ danışmak zorunda kalınca, yukarıdaki kâidenin bizzat kendi metninin ifade ettiği mânâ uyarınca, o kimsenin mezhebi Şafi’î mezhebinin ta kendisi olmuş; o kimse Şafi’î mezhebinden olmuş olur.

İşte İbn-i Kayyim’in sözünden anlaşılan mânâ bundan ibaret. Bunun aynısını, diğer Fıkıh Usûlü kitaplarının ictihâd bahislerinde geniş ve açık bir şekilde

bulabilirsin. Eğer dilerse, usûl kitaplarından hangisini dilerse, ona müracaat et, bütün bunların daha geniş açıklamalarını orada bulacaksın.

oOOOooo

Sonra sen(in için), Kemal bin Hümâm'ın bu konuda söylemiş olduğu sözleri (ele)al(alım).

Kemal-bin-Hümâm, Et-Tahrîr adlı eserinde, şunları söylemiştir. Metni: “-**O** (kimse), **başka** (bir şey husu)**sunda, başkasını** (önceden taklîd ettiği kimseden başka bir kimseyi) **taklîd eder. Muhtar** (olan) **görüş: Evet bu, bir tek müftîye bağlı kalmaksızın bir defa birine, bir defa öbürüne fetvâ danışır idiklerinin kesinliği**(ni anlatmak) **içindir. Şâyet o** (kimse), **Ebû Hanife veya Şafi’î gibi belirli bir mezhebe bağlansa** (olmaz mı? sorusuna karşılık): **Bu**, (yani belli bir mezhebe bağlanmak) **gerekir denildi; hayır** (gerekmez denildi...)” Kemal bin Hümâm’ın söylediği bu .. Onun

Et-Tahrir adlı kitabını şerh eden zat, belli bir mezhebe bağlanmanın, cumhûr-u ulemânın mezhebi bu olduğu halde, vâcib ve gerekli, olmadığı görüşünü tercîh etmeye kalkmıştır. Evet, bir mezhebe bağlanmak cumhûr-u ulamanın mezhebidir. Çünkü Allâh'ın vâcib kıldığı şeyden başka hiçbir vâcib yoktur ve Cenab-ı Hak Câhile, ne müctehid bir âlimi taklîd etmekten başka hiçbir şeyi vâcib kılmış; ne de, müctehidlerden sadece birine devamlı olarak harfiyyen uymayı vâcib kılmıştır. Enterasan olan, Kürrâs sahibinin, Kemal bin Hümâm'a bundan başka bir sözü isnad etmiş; bununla hiçbir ilgisi olmayan ve ağzından aslâ çıkmamış ve kitabının hiçbir yerinde söylememiş olduğu bir fikri ondan nakletmiş(!) olmasıdır. Ancak, Kürrâs sahibinin bu sözü, Kemal bin Hümâm'a ait değil, onun Et-Tahrîr'ini şerheden İbn-ü Emir il-Hacc'ın şerhinde kaydetmiş olduğu bir sözdür. Kitabının adı da, Et-Tahrîr değil, "Et- Tahrîr"dir. Galiba durum Kürrâs sahibi allame(!)ye karışık gelmiş olacak ki, adamcağız, sevkettiği sözü, aslâ söylememiş olduğu halde İbn-i Hümâm'a isnad edivermiş. Bununlada kalmıyarak İbn-i Hümâm'ı vefatı üzerinden asırlar geçmiş olduğu halde Et-Takriru vet-Tahrir adında, bir kitap sahibi yapmış, Halbuki İbn-i Hümâm aslâ bu isimde bir kitap te'lif etmiş değil...⁸⁹

⁸⁹ *İbn-i Emir-il-Hacc'ın, Et-Takrîr v'et-Tahrîr'ine bak Ct:3 Sh:350 .*

Bununla beraber, bu konuda İbn-i Emir-il Hacc'ın söylediği de İbn-i Kayyim'in' söylediğinin aynıdır. O da, İbn-i Kayyim de: Bir (müctehid) müftîye fetvâ danışrnaya gelen ammi (Câhil kişi)nin mezhebi söz konusu olmaz; onun mezhebi fetvâ danıştığı müftînin mezhebidir demektedirler. Biz bu sözün mânâsını daha önce zikretmiş ve bundan maksadın ne olduğunu açıkca belirtmiş bulunuyoruz.

ALITICI DELİL:

Dört mezhebin ortaya çıkışının, ancak zâlim siyasetler yüzünden ve garazkâr yabancıların idareyi ele geçirmeleri sebebiyle olduğu zannı... Kürrâs sahibi, bu sûi zannını da, İbn-i Haldûn'un Mukaddime'sine istinad ettiriyor ve: (Mezhepler ve tarikatların ortaya çıkış sebeblerini öğrenmek istiyorsan İbn-i Haldûn Tarihi'nin Mukaddimesini mütâlâa etmen gerekir.)diyor; Kürrâs sahibi, Allâh selâmet versin, bu ifadeyi de böyle düzmüş, mezheplerin ortaya çıkış ve yayılışlarının, sadece güdülen zâlim siyasetler ve garazkâr yabancıların saltanatı ellerine geçirmiş olmaları yüzünden zuhûr ettiğini ifade etmiştir.⁹⁰

Ben derim ki: Kürrâs sahibinin işaret buyurdıkları işi biz yaptık. İbn-i Haldûn'un Mukaddimesine müracaat

⁹⁰ *El-Kürrâs: Sh: 45.*

ettik. Onu mütalaa ettik ve onun mezheblerin ortaya çıkışları ve ortaya çıkış sebepleriyle ilgili sözlerini birer birer inceledik, ama KÜRRÂS sahibinin ona isnad ettiği bu zanla ilgili hiç bir fikirle karşılaşmadık. Orada karşımıza çıkan bir şey varsa,o da KÜRRÂS sahibinin hiç de hoşlanmıyacağı, müslümanların cumhuru (büyük çoğunluğu) tarafından ittifâkla kabul edilmiş olan hakikatın ta kendisidir. İbn-i: Haldûn, Mukaddime'sinde; Sh:216, baskı: Bulak Fıkıh ilmi, fıkıh ilmînin doğuş tarzı ve fıkıh mezheplerinin ortaya çıkışlarından bahsederken şöyle söylüyor. Metnini aynen aktarıyorum:

“... Sahâbelerin hepsi fetvâ ehli değillerdi. Din, onların hepsinden alınmazdı. Bu, (İş), ancak Kur’ân-ı Kerîm’in hâmilî olan; Rasûlüllâh (S.A.V.)’den veya O’nun yakın ve seçkin Sahâbelerinden; kendisinden hadîsi şerîfleri işitenlerden almış oldukları şeylerin nâsih’ini, mensûh’unu, müteşâhib’ini, muhkem’ini ve bunun dışındaki diğer mânâ, incelik ve delaletlerini tanıyan ve bilen kimselere mahsûstu İslâm milleti, ilk zamanlarında bu durumunu muhafaza etti. Sonra, İslâm’ın büyük merkezi şehirleri büsbütün genişledi ve büyüdü. Arapların ümmîliği, okur yazar olmaları, Kitâbüllâh üzerine düşüp onu okumaya alışkanlık peyda etmek sûretiyle (kayboldu) gitti. İstinbat (delillerden hüküm çıkarma) yerleşti. Fıkıh (gelişti) kemal buldu ve bir sanat ve ilim halini aldı. Böylece okur yazarlığı olmayan Ümmî arapların bu isimleri

âlimler ve fakîhler diye değiştirildi. Aralarında Fıkıh iki kola ayrıldı. (Bunlardan biri), EHL-İ REY VE KİYÂS kolu idi. Bunları Iraklılar teşkîl ediyordu. (İkincisi), EHL-İ HADİS kolu idi, Bunları da Hicazlılar teşkîl ediyordu. Önceden arzettiğimiz sebepler dolayısıyla Irak ehlinde (Hicaz ehline nazaran) hadîs (daha) azdı. Dolayısıyla onlar, daha çok kıyâs yapmış ve bu işde maharet kazanmışlardır. Bunun için de kendilerine EHL-İ REY denmiştir. Onların, kendisi ve arkadaşları içerisinde mezhebin son şeklini aldığı cemaatların öncüsü EBÛ HANÎFE EN NU'MAN'DIR. Hicaz ehlinin İmamı ise MÂLİK BİN ENES ve onun arkasından da İMAM-I ŞAFİ'İ'dir. Sonra, bir gurup âlim kıyâsı inkâr ve reddettiler ve kıyâsla amel etmeyi iptal ettiler. Bunlar, Zâhirîlerdir. Ahkâmın büyük kaynaklarını (Kitap ve Sünnet) nasslar(ın)a ve icmâ'a hasretmişlerdir. Açık kıyâsı ve nass'a bağlı bulunan sebebi reddetmişlerdir. Çünkü. (onlara göre) sebebe (delil teşkîl eden), nass, her yerde hükme de nass (ve delil) teşkîl ederdi. Bu mezhebin İmamı da Davûd Bin Ali ve oğlu ve bu baba oğlun arkadaşları idi. İşte bu mezhepler, o zaman, İslâm ümmeti arasında yayılan belli başlı mezheplerdi”

İbn-i Haldun, bu açıklamalarından sonra bir kısım Şiîlerin uydurdukları bazı mezhepler ve pek taraftar bulamadıkları bir kısım fıkhi görüşlerle nasıl yalnız

başlarına kaldıklarını anlatmaya başlar. Haricîler hakkında da, Şiîler hakkında söylediklerine benzer açıklamalarda bulunur ve bu iki fırkanın, her ikisinin de, müslümanların cumhurunun yolundan ve ittifâk etmiş oldukları mezheplerden nasıl uzaklaştıklarını anlatır. Bundan sonra da, Zâhiriyye mezhebinin İmamlarının ortadan kaybolması, usûl (ilmînin) tedvîni, nass'lardan istibat, (hüküm çıkarma) ve rey kâidelerinin tesbiti ile bir de müslümanların büyük çoğunluğunun bu mezhebi uyduranları kabul etmemeleri sebebiyle silinip gidişini açıklar. Sonra da (bu mezhep) hakkındaki sözlerini şöyle neticeye bağlar: **“-Bunların fikirleri, ancak ciltlenmiş kitaplar içerisinde kalmıştır. Belki, onların mezheplerine intisab etmeye kendilerini zorlayan çoğu istekliler, onların fıkıhlarını ve mezheplerini almak maksadıyla bu kitaplar üzerine eğilirler ama bu, onlara hiçbir fayda sağlamaz. Böyle birşey yapmaya kalkanlar, neticede müslümanların büyük çoğunluğun (cumhur)un muhalefeti ve silinmeye mahkûm eden) direnişleri ile karşılaşır. Belki de müslüman halk, (böyle bir uydurma) mezheb öncülerini ellerinde (işin dibini bilen) öğrencilerin anahtarları olmadan kitaplardan ilim aktarmaya kalkmaları sebebiyle, bid’atçı, (uydurukçu)lardan sayar.”** der.

İbn-i Haldûn, daha sonra dört mezheb İmamlarından her birinin hal tercümelerine, hayat hikâyelerine başlar. Her birinin üstünlük derecelerini ve ilim seviyelerini açıklar. Fıkıhı nasıl aldıklarını ve bazılarının usûlü nasıl değerlendirip kullandıklarını anlatır. **EBÛ HANİFE** taraftarı âlimlerin Hicaz kolunun izlediği yolla, Irak

kolunun takib ettiği yolu birbiriyle nasıl mezcettiklerini ve böylece iki ekolün birbiriyle nasıl karşılaştığını hikâye eder. Bu İmamlardan her birinin mezheblerinin yayılış derecesini ve yayıldıkları yerleri belirtir. Sonra da der ki: “-Her ilmin kendine ait ıstılahları (özel mânâlar kazanmış ta’birleri (ayrı ayrı teşekkül edip yeteri kadar) çoğalınca; bu durumda, insanı ictihâd derecelerine ulaştırmaktan alıkoyup, bu derecenin elde edilmesine gerek kalmayınca; müctehidliğin ehil olmayanlara ve ne fikrine ne de dinine güvenilmeyen kimselere isnad edilmesinden, korkulunca; halk, bundan böyle ihtilâf kapısını ve anlaşmazlığa giden yolları tamamen kapattı.” İşte, İbn-i Haldûn’un, mezhebler ve mezheblerin doğuşu ile ilgili olarak söylemiş olduğu sözlerin özeti bunlardan ibaret. Bu fikirlerin hepsi de, Kürrâs sahibinin işine yarayacak, hoşuna gidecek ve ona arka çıkmaya ve takviyeye yarıyacak şeyler değil. Ben, muhterem okuyucularımdan, İbn-i Haldûn’un Mukaddime’sindeki bu konuya, tekrar dönerek onu baştan sona okumalarını; sonra, orada bulacakları, Kürrâs’cının tabirince, dört mezhebin ortaya çıkmasında dahli olan zâlim siyasetlerden söz eden bir tek kelime üzerine parmaklarını koymak için var güçlerini sarfetmelerini istiyorum. Bundan sonra da okuyucular, Kürrâs’cı hazretlerinin yaptığı bu işe, arapça ve arapça dışı dillerin taktığı adı taksınlar. Eğer bunu ben yapmamış ve okuyuculara bırakmışsam, beni ma’zur görsünler. Zira ben bu kitabın girişinde, konuyu ancak ilmî ve mücerred bir teşhis ve tedavi yoluyla ele alıp işleyeceğime söz vermiş; Kürrâs, bunun gibi ifade ve vasıflarla dolup taşıyorsa da, ben kalemimi bu ilmî seviyeden aşağı düşürecek ifade ve vasıflara sevketmemeye karar vermiş bulunuyorum.

YEDİNCİ DELİL:

Kürrâs sahibinin kitabında ileri sürdüğü şu sözleriyle ilgilidir. O, Kürrâs'ın 38. sayfasında şu cümleleri yazmıştır: **“Mukallide denir ki: Sizin taklîd ettiğiniz falan ve filan adamlar (İmamlar) yokken ve siz adamların sözlerini Şâri’ Teâlâ’nın nassları olarak kabul etmeden önce insanlar hangi yolda idiler. Bu (İmam) lar ortaya çıkmadan önce insanlar hidâyet üzere mi, yoksa dalâlet üzere mi idiler?... Hiç şüphesiz ki bu soruyu, mezhep İmamlarından önceki insanların hidâyet üzere idiklerini ıkrar etmekle cevaplandırmaları lazım gelecektir. Bu ıkrarlarından sonra onlara sorulacak soru şudur: Mademki (dört İmam)dan önce de insanlar hidâyet üzere idiler; söyleyin bakâlim; o zaman onlar Kur’ân, Sünnet ve Sahâbenin eser: (kavil)lerine tabi değil de neye tabi idiler? Muhalif fikirlere karşı Allâh ve Rasûlü’nün sözlerini ve Sahâbe (R.A.) nin eserlerini öne almıyor ve müşkillerin hallinde filan ve falan adamın kavil ve reylerini bir kenara atıp, Kur’ân, Sünnet ve Sahâbeden gelen eserlere başvurmuyorlar da, bunun dışında bir başka yolu mu takip ediyorlardı?... Kitap ve Sünnet’e tabi olmaktan başka bir doğru yol düşünülemeyeceğine göre, Hak’tan sonra gelen dalâlet, (sapıklık) değil de nedir?... Şu halde bu adamlar (mezhep tutanlar) nereye döndürölüp götürülüyor, nereye gidiyorlar (farkındalar mı)?!...”**

Biz de, bu acaip delilin iç yüzünü açmak ve Kürrâs sahibinin mukallide sormuş olduğu bu soruyu cevaplandırmak için diyoruz ki: **-Evet, insanlar, falan ve**

filan adamlar yokken de, bizzat kendisinin sözüne delil olarak dayandığın İbn-i Haldun'un dediği gibi yapıyorlardı. Şöyleki: (bütün Sahâbeler fetvâ ehli değillerdi. Her Sahâbe fetvâ vermezdi. Din de, her Sahâbeden alınmazdı. Bu iş sadece Kur'ân-ı Kerîm'in hamili bulunan; O'nun nâsîhını, mensûhunu, müteşâbihini, muhkemini ve diğer delalet ve mânâ inceliklerini tanıyanlara mahsus bir işti...) Evet, Kürrâs'cının kendi iddiasına delil gösterdiği bu açık sözün mânâsı nedir?!...

İbn-i Haldun'un dediği gibi, Sahâbe-i Kirâm'ın fetvâ ve ictihâda ehil olanları sınırlı ve aralarında temayüz etmiş birkaç kişi olduğuna ve geri kalanları, bu seviyenin altında kaldıklarına göre, fetvâ ve ictihâd ehli birkaç Sahâbe dışında kalan diğer Sahâbeler, dinlerini kimden alıyorlardı öyle ise? Şek şüphe yokki onlar da, dinlerini, içlerinden ictihâd ve istinbad kudretiyle temayüz etmiş olan bu sayılı Sahâbelerden alıyorlardı. İctihâd yapma kudretine sahip olmayan bu Sahâbelerin bu davranışları taklîd değil de nedir? Yoksa taklîd denen şey bunun dışında kalan bir şey midir? Şu halde, durumda hiçbir değişiklik yoktur. Sahâbe devri ile Sahâbelerden sonraki devirler arasında durum hiç de değişmiş değildir. Sahâbeler devrinde avâm, asırlarında fetvâ verme ve ictihâd yapmada şöhret kazanmış olan (Sahâbe) leri taklîd etmişler. Tabiiler devrinde yine ictihâd yapmakta şöhret yapmış tabiileri taklîd etmişler. Müteakip asırlarda da yine aynı şeyi yapmışlardır. **İmam-ı Şafi'î de, İmam-ı A'zam Ebû Hanîfe de, İmam-ı Ahmed de, İmam-ı Mâlik de** hep bu müctehidler gurubundan olan kimselerdir. Daha önce avâm (halk) ın nasıl dört İmamın

benzeri kişileri taklîd edegelmeleri câiz görülmüş ve Sahâbenin avâmının da **İbn-i Abbâs (R.A.)**, **İbn-i Mes'ud (R.A.)**, **Zeyd bin Sabit (R.A.)** ve **dört raşid halife (R.A.)** yi taklîd etmeleri câiz idiyse, daha sonra da avâm halkın dört mezhep İmamlarını taklîd etmeleri öylece câizdir.

Bütün İslâm Tarihi ve Teşri' Tarihi âlimleri, Tabi'iler devrinde, Hicazda Hadîs Ehli ve Irakda Rey Ehli diye iki büyük mezhebin teşekkül etmiş olduğuna icmâ etmiyorlar mı? Bütün bu âlimler, Hicaz bölgesinin bütün (avâm) halkının, aralarında teşekkül eden mezhebi; Iraklıların da aralarında teşekkül eden mezhebi taklîd ettiklerini; bu mezheplerden her ikisinin de ayrı ayrı İmamları bulunduğunu hep birlikte söylemiyorlar mı?!...

Dört mezhebin ortaya çıkmasıyla bu gerçeğe zıt düşen olay nedir ki?... Evet, dört mezhebin ortaya çıkmalarıyla hiçbir yeni durum gelmiş değildir. Ortaya çıkan durumun getirmiş olduğu bütün yenilik: Bu dört mezhep İmamlarının, aralarında, Kitap ve Sünnet'in delillerinden türetilip çıkardıkları, doğru re'y ve sağlam kıyâs, kendisine bağlandıkları ve sapık re'y ve sakat kıyâsı kendisinden ayırdıkları (müşterek) bir istinbad metodu koymuş olmalarından ibarettir. Re'y ve hadîs mezheplerinin her ikisi de bu (müşterek) metod sayesinde birbiriyle kaynaşmış ve yavaş yavaş her türlü (aşırılık) ifrat, tefrit (belaların)dan kendilerini arındırmışlardır. Bu da dört mezhebin, ilmî araştırma ve ictihâd yapma konularında en yüksek mevkiye oturmuş ve çeşitli gurup ve kuşakların kendilerine bağlanması ve onlardan hüküm almasının en büyük amillerinden birini teşkil etmiştir. Bu

gerçek, herkesçe ma'lum ve işlenmiş bir gerçektir. Öyle zannediyorum ki, bu gerçeği isbat etmek için bir takım delil ve nasslar getirerek vakit kaybına yol açmama lüzum yoktur.

Şu halde, ictihâd ve, taklîd gerçeğinin özünde çıkan ihtilâf hangi ihtilâf tır ki, Kürrâs sahibi sanki bununla iddiasına karşı çıkan düşmanlarını, dillerini boğazlarına tıkarcasına susturacakmış gibi, **(falan ve filan (adamlar)dan önce insanlar ne üzere imişler? Bâtıl üzere mi yani?!...)** sorusunu soruyorlar?! ... Dört mezhebi taklîd etmekte olan Müslümanlar bu konuda, kendilerinden önce re'y ve hadîs mezheplerini taklîd eden Iraklı ve Hicaz'lı tabi'ilerin; onlardan da önce Sahâbelerin İmam ve müctehidlerini taklîd etmekte tereddüt göstermeyen sahabilerin tıpatıp aynısı oldukları halde, hangi sapıklığa ve hangi fitneye düşmüşlerdir?!...

TAKLİDDEN ASLÂ KAÇINILMAZ

BELİRLİ BİR MEZHEBE TÂBİ OLMAKDA HİÇBİR ENGEL YOKTUR VE BUNUN DELİLİ:

Kürrâs sahibinin davasını isbat etmek için ileri sürdüğü delilleri yukarıda sana özetledik. Bunların, insaflı bir kimse için herhangi bir şüpheyi mahal bırakmayacak şekilde sadece Kürrâs sahibinin böyle (geçerli) kabul ettiği bir takım delillerden öteye gitmediğini açıkladık. Bunların, ilmin itibar edip, kabul edebileceği hiçbir delil veya delil parçasını ayakta tutmayacak bir takım sözler olduğunu belirttik. Kürrâs sahibinin bunlara delil adı vermesi için aslını aslâ değiştirmez.

Onun sözlerinden bizim münakaşasına girmediğimiz veya detaylı bir karşılık vermediğimiz şeyler varsa, bunların hepsi, bütün âlimlerce ittifâk olunan ve ihtilâf konusu dışında bıraktığımız, yukarıda kaydettiğimiz üç hususa bağlı şeylerdir de onun için bunlara cevap vermemiş ve bunlarda vakit kaybetmeye değer bir durum görmemiştir.

Bununla beraber Kürrâs sahibinin iddialarının gerçeklere aykırı olduğunu belirtmek için, sadece delillerinin geçersizliğini, tesbit etmekle yetinmemiz gerekmez. Bunun arkasında elbet bir de, Kürrâs'ın iddia

ettiği son derece tehlikeli hayal mahsûlü fikirlerin sakatlığını gösteren ve onun iddialarının tam aksini isbat eden yeni ve kabulü zorunlu (kabul edilebilir) deliller getirmemiz lazım gelir.

Kürrâs sahibinin tesbitine uğraştığı şeyler iki noktaya inhisâr ediyor ki; biz bu iki hususu birbirleriyle uyuşturmaya imkân bulamadığımız gibi, üstelik bu iki uzlaşmaz hususun birden Kürrâs yazarının zihninde nasıl bir araya geldiğini bir türlü anlayamıyoruz.

Kürrâsçının iddia ettiği ve Kürrâsının pek çok yerinde tekrarlayıp durduğu birinci husus: **“Taklîdin kesinlikle harâm olduğu”** hususudur. Bu fikrini de, müctehidin ma’sum değil, Kitap ve Sünnet’in ise ma’sum olduğunu, ma’suma tabi olmanın ma’sum olmayana tabi olmaktan daha üstün olduğunu; ictihâd yapmak, gâyet basit olup, Muvatta, Sahîhayn, Süneni Ebi Davud ve Cami’i Tirmîzî’den fazla kaynağa ihtiyaç göstermeyeceğini delil göstererek ileri sürüyor.⁹¹

Kürrâsçının iddia ettiği ve kitabında defalarca tekrarladığı ikinci husus da şudur: **“Bir mukallidin bir mezhebe olduğu gibi bağlanması câiz ve doğru değildir. Eğer mukallid bunu yaparsa, o zaman**

⁹¹El-Kürrâs: Sh: 12–40.

sapıtmış olur, o zaman ÜRKÜP KAÇAN EŞEKLERDEN BİRİ olur...⁹²

Ben bu iki fikrin birbiriyle birleştirme çaresinin ne olduğunu bilemiyorum!... Eğer taklîd, ma'sum, hatâ'dan sâlim olmayana tabi demek olduğu için aslında bâtıl ve yersiz idiyse; belirli bir mezhebe bağlanmak demek olan bir çeşit harfî taklîdden insanları nehyetmenin mânâsı nedir?!... Taklîdin bâtıl olan çeşidi sadece bu çeşit taklîd idiyse, taklîdi kökünden söküp atmanın ve onu tamamen yok edebilmek için de mas'uma tabi olmak, ma'sum olmayana tabi olmak delillerini uydurmaya kalkmanın mânâsı nedir?!...

Ben Kürrâs sahibinin zihninde bu iki bağdaşmaz fikrin nasıl bir araya gelebildiğini anlayamadığım gibi; bu fikirlerin birleştirilmesinden doğacak olan hükmün ne mânâyâ gelebileceğine de bir türlü akıl erdiremedim. Şu kadar var ki, okuyucuların gözü önüne delilleri serecek ve Müslümanlar arasında taklîdin kaçınılmaz bir zaruret olduğunu ve bunun tamamen meşrû ve sağlam delillerle sabit bulunduğunu; bununla beraber mukallidin, dilerse belirli bir mezhebe bağlanabileceğini ve ömrü boyunca o mezhebe bağlı kalabileceğini, bunun o kimse için tamamen câiz olduğunu, böyle yapmakla da ne

⁹²El-Kürrâs: Sh: 24–25.

yasaklanmış bir şeyi irtikâp etmiş, ne de herhangi bir harâm şeyi işlemiş olmayacağını isbat edeceğim.

BİRİNCİ DELİL: TAKLİDDEN ASLÂ KAÇINILMAZ TAKLİD MÜSLÜMANLARIN İCMA'I İLE MEŞRÛ 'DUR

Taklîd: Kendisinin sahih olduğuna dair elde bol delil bulunduğu bilinse bile, sözün sahih olup olmadığına dair bir delilin bulunup bulunmadığını bilmeksizin, bir insanın sözüne tabi olmaktan ibarettir. Mukallid bazen, müctehid âlimi taklîd etmesinin sahih olduğuna dair olan delili bilir ama kendisinin fikrini taklîd ettiği müctehidin, o fikir hakkındaki delilini bilmez.

Bu davranışa (amele) ha taklîd, ha ittibâ' adını vermişsin, fark etmez. Bunların her ikisi de aynı mânâyâ gelir. Taklîd ve İttiba' kelimeleri arasında hiçbir lügavi mânâ farkı tesbit edilmiş değildir. Allâh Teâlâ, taklîdin en çirkinlerinden bahsederken ittibâ' tabirini kullanmış ve Kur'ân-ı Kerîm'de şöyle buyurmuştur: **“O zaman (öbür dünyada görecekler ki) arkalarından uyulup gidilen (ittibâ' olunan)lar kendilerine (ittibâ' eden) uyanlardan hızla uzaklaşmış; (hepsi) azabı görmüş (olacak)lardır. Aralarındaki bağlar (münasebetler) de parçalanıp kopmuş (olacak)tır.”**⁹³ Bu Âyet-i

⁹³El-Bakara 166.

Kerîme’de geçen (ittibâ’) ile kastedilen mânânın aslâ câiz olmayan kör taklîdin ta kendisi olduğunda hiç şüphe yoktur.

Sen bu iki kelimeyi birbirinden farklı, yeni bir anlamda kullanmışsın kullanmamışsın fark etmez. Durum ne olursa olsun taksim ikilidir. Çünkü ilim adamı ya delilleri bilen ve bildiği bu delillerden hüküm çıkarma şeklinden haberdar olan kimsedir ki, bu kimse müctehiddir. Yahut ta, delilleri bilmez ve bu delillerden nasıl hüküm çıkarılacağından da haberi yoktur. Bu da müctehidin taklîdçisidir. Bu mânâyı ifade eden kelime ve özel mânâlı tabirler çokmuş diye gerçek mânâ aslâ değişmez.

Şimdi taklîdin meşrû’ olduğu, müctehid yokluğu ve ictihâd yapma imkânsızlığı halinde taklîdin vâcib olduğuna delil nedir?⁹⁴ Bunun üzerinde duralım. Delil birkaç vecih (yönlü) dür.

⁹⁴*Bilinmesi gerekir ki, bizim sözümüz Ahkâm-ı ilahîyye ’nin ana değil de, fer’î mes’elelerini ilgilendiren hususlara münhasırdır. Dinin esasları ile ilgili ütikâdi mes’elelere gelince, bunlarda taklîdin câiz olmadığına İcma’ vardır. Fer’î konularda iktisad konuları arasında ki fark şudur: İtikad konularında zan câiz değil, inanç mes’elelerinde şüpheyne mahal yoktur. Bu mes’elelerin yolu kesin ve yakînî bilgidir. Delili, Canab-ı Hakkın şu kavli ilahîsidir: “**Senin için hakkında bir bilgi hâsıl olmayan şeyin ardına düşme. Çünkü kulak, göz, kalp, bunların herbiri bundan.***

BİRİNCİ VECİH:

Cenab-ı Hakk'ın şu kavlı ilahîsidir: **“Eğer bilmîyorsanız zikir ehli, (ilim ehli) ne sorunuz.”**⁹⁵ İslâm âlimleri bu Âyet-i Kerîmin, (çeşitli mes'elelere dair) hükmün ve (bu hükme götüren) delil(ler)in neler olduğunu bilmeyen kimselere; bunları bilen kimselere tabi olmalarını emretmekte olduğuna söz birliği ile icmâ' etmişlerdir. Bütün fıkıh Usûlü âlimleri bu Âyet-i

(körükkörüne davranıştan) me'sûldür.”(el-İsra, Âyet: 36), Bir de şu kavlı ilahisine göre imân konularında şüpheye cevaz yoktur: “Onlar (veryüzündeki insanların çoğunluğu) zandan başka bir şeye uymazlar, onlar yalan söyler (adam) lardan başka da (birşey) değildirler” (El-en'âm, Âyet: 116) Yakînî ve kesin bilgiye ise ancak insanın kendi kafasını kendisi, çalıştırarak aklını erdirmesi ve başkalarının etkisi altında kalmaması ile ulaşılır. Yoksa bunun ne ilmî görüşle, ne de araştırma ile hiçbir ilgisi yoktur.

Fer'i hükümlere gelince, Cenab-ı Hak bunlarda zan ile amel ve kulluğu câiz kılmıştır. Yani, müctehid derecesine ulaşmış din âliminin zannı uyarınca amel etmeyi gerektiren, Şer'i bir delil kılmıştır. Bunun delili de Rasûlullâh (S.A.V.)'in ibadet ve ibadet dışı fer'i hükümleri halka öğretmek için bazı insanları yalnız başlarına görevlendirmiş ve haber-i ahad'ın ancak zan ifade ettiğini bilmekle beraber, bu tek kişinin bir başına onlara söylediği şeylere uymalarını istemiş olmasıdır. Rasûlullah (S.A.V.) bu davranışı ile sanki onlara: “- Araştırma uyarınca veya araştırmacı âlimin taklîdi gereği, bir hükmün şu veya bu şekilde olduğu kanaatine vardığınızı (zannettiğinizi) zaman; o hükmü öylece uygulamanız ve o hükme bağlı kalmanız size vâcib olur..” demiş oluyor. İşte, inançla ilgili, itikâdi vâciplerle, ameli hükümler arasındaki fark bundan ibarettir.

⁹⁵En- Nahl Sûresi. Âyet: 43.

Kerîmeyi, avâm halkın, müctehid âlimi taklîd etmek boyunlarına borç olduğu hususunda ilk ve ana prensipleri yapmışlardır.

Cenab-ı Hakk'ın şu kavî-i ilahîsi de aynı mânâyâ gelmektedir: **“(bununla beraber), mü'minlerin hepsinin (topyekûn) savaşa çıkmaları doğru değildir. O halde (onların her sınıfından yalnız birer zümre savaşa gitmeli), bazıları da din ve şeri'at ilimlerini iyice öğrenmeleri ve kavimleri (savaştan) dönüp kendilerine geldikleri zaman onları Allâh'ın azabı ile korkutmaları için (gitmeyip kalmalıdır). Olur ki, (bu suretle mü'minler aykırı hareketlerden kaçınırlar.”**⁹⁶ Görüldüğü gibi Cenab-ı Hak bu Âyet-i Kerîme de Müslüman halkın hep birlikte düşmanla savaş için harp meydanına gitmelerini yasaklıyor. Hiç değilse bir gurup Müslüman'ın, Allâh'ın dinini iyice öğrenmek ve İslâmi ilimlerde derinleşmek için serbest kalmalarını ve savaşa katılmamalarını emir buyuruyor. Ta ki, savaşa katılan kardeşleri kendilerine döndükleri zaman aralarında. Helâl ve harâm konularında ve Cenab-ı Hakk'ın hükümlerini kendilerine açıklama hususunda, onlara fetvâ verecek kimseleri bulabilsinler.⁹⁷

İKİNCİ VECİH:

⁹⁶*Tevbe Sûresi, Âyet: 122 .*

⁹⁷*Bak. Tefsir-ul-Cami'li ahkâm'il Kur'ân, cilt:8 sh: 293-294.*

İcma'ın da gösterdiği, Rasûlüllâh (S.A.V.)'in ahabının ilmî bakımdan hepsinin aynı seviyede olmayıp çeşitli ilmî seviyeler arzettikleri ve İbn-i Haldun'un da belirttiği gibi, her Sahâbenin fetvâ verebilecek durumda olmadıkları ve hepsinden dini hükümlerin alınmadığı gerçeğidir.

Bilakis, Sahâbeler arasında müctehid müftüler vardı. Ama bunlar, diğerlerine nisbetle küçük bir azınlığı teşkil ediyorlardı. Aralarında, müşkillerini başkalarına soran mukallid Sahâbeler vardı. Bunlar, aralarındaki büyük çoğunluğu teşkil ediyorlardı. Sahâbe-i Kirâm'ın fetvâ verenleri, kendisine fetvâ soranlara, hükmü söylemekle beraber delilini de açıklamakla yükümlü değillerdi. Rasûlüllâh (S.A.V.)'de Sahâbelerden bir fakihî, halkının sadece inanç ve inanç esaslarından başka İslâm'dan hiçbir şey bilmediği bir yere gönderirdi. Bu yer halkı, Rasûlüllâh (S.A.V.)'in gönderdiği bu fakihin verdiği fetvâlara ve onları sevkettiği hertürlü amel, ibadet, muâmelât ve helâl ve harâm hükümlere tümü ile uyarlardı. Bazen bu fakihin karşısına, ne kitap, ne de sünnette delilini bulamadığı mes'eleler çıkar, bunlar hakkında kendi reyî ile ictihâd eder ve ictihâdının ona gösterdiği yolda onlara fetvâ verirdi. O yer halkı da bu konuda kendisini taklîd ederlerdi.

Gazâlî, "El-Müstesfa"sında, taklîd ve fetvâ istemede avâmdan olan (Câhil bir) kimsenin üzerine düşen

vazifenin taklîdden ibaret olduğunu delillendirerek anlatırken şöyle söylemiştir. Kendi metnini aynen alıyorum: **“Biz buna iki yolla delil getiririz: Biri Sahâbe-i Kirâm’ın İcma’ıdır. Zira onlar Sahâbenin avâmına (Halk tabakasına) fetvâ verirlerdi. Onlara ictihâd derecesine ulaşmalarını da emretmişlerdi. Bu, onların, hem âlimleri hem de avâm halkı tarafından zarûri olarak ve tevâtürle bilinen bir gerçektir.** ⁹⁸

Âmidî de “El İhkam” adlı kitabında şöyle söylemiştir: **İcma ise: avâm halk, gerek Sahâbe ve gerekse tabiiler zamanında, muhalifler ortaya çıkmadan önce, hep müctehidlere fetvâ soragelmişler ve şeri’i hükümlerde onlara tabi ola gelmişlerdir. Onların âlimleri de delilin zikrine işaret etmeksizin sorularına, hemen cevap vermişler ve hiçbir zaman verdiğimiz bu hükmün delilini bizden sormayınız da dememişlerdir. Bu hususta hiçbir tereddüd yoktur. Böylece avâmdan olan kimselerin müctehide uymalarının kesinlikle câiz olduğuna icmâ edilmiştir.** ⁹⁹

Sahâbe devrinde fetvâ vermekte başta gelenler sayılı kimselerdir. Bunlar, Sahâbeler arasında fıkıh, rivâyet ve istinbât melekesi ile tanınmış kişilerdir. En meşhurları:

⁹⁸El-Müstesfa, Cild:2, Sh:395.

⁹⁹Amidin el-Ihkam’ı, Cild:3. Sh:171.

Dört Halife, Abdullah İbn-i Mesud, Ebü Müsa El-Eş'arî, Muaz-bin Cebel, Übey-bin Ka'b ve Zeyd Bin Sâbit'tir. Bunları mezheb ve fetvâ yönüyle taklîd edenlerse sayılamıyacak kadar çokturlar.

Tabiiler devrinde ise ictihâd dairesi daha da genişlemiş, müslümanlar bu asırda da, Rasûlüllâh (S.A.V.)'in ashabının gittiği yolun aynısını takib etmişlerdir. Ancak ictihâd, iki ana mezheb çerçevesi içerisinde kendisini göstermiştir. Bu mezhebler, re'y ve hadîs mezhebleridir, iki ana mezheb şeklinde ortaya çıkması da. İbn-i Haldûn'un sözlerini naklederken kaydettiğimiz, ictihâdla ilgili amiller yüzünden olmuştur.

Iraktaki re'y mezhebinin en ileri gelenleri: **Alkame Bin Kays En-Neha'î, Mesrûk İbn-i il-Ecda' el-Hemedâni, İbrahim İbn-i Zeyd En-Neha'î ve Said Bin Cübeyr'dir.** Irakta ve çevresinde yaşayan avâm müslümanlar, hiçbir karşı çıkış olmaksızın hep bu mezhebi taklîd etmişlerdir.

Hicazdaki hadîs mezhebinin en ileri gelenleri: **Sait Bin Müseyyeb El-Mahzûmî, Urve İbn-iz Zübeyr, Sâlim Bin Abdillâh Bin Ömer, Süleyman Bin Yesâr ve Abdullah İbn-i Ömer'in azatlı kölesi Nâfi'dir.** Hicaz ve çevresinin avâm halkı da, hiçbir karşı çıkış söz konusu olmaksızın bu mezhebi taklîd etmişlerdir.

Bu iki mezhebin önderleri arasında, bazen çetin münakaşa ve mücadeleler cereyan ediyordu ama ilim ve fıkıhta onların seviyelerinin altında kalan avâm halk ve öğrencileri, bu münakaşaların ortaya koyduğu gergin durum hiç ilgilendirmiyordu. Çünkü onlar, bu müctehidlere karşı hiçbir inkârları olmaksızın, bunlardan dilediklerini veya kendilerine yakın olanlarını taklîd ediyorlardı. Müctehidlerin birbirleriyle yaptıkları münakaşalar kendilerine uyan kimselere ne herhangi bir şekilde aksediyor, ne de bu tartışmalar, aslında ma'zur bulunan Câhile bir mes'ûliyet yüklüyordu.

ÜÇÜNCÜ VECİH:

Taklîdin zarûri olduğunun açık ve aklî delilidir. Bunu da allame Şeyh Abdullah Dirâz'ın sözleriyle ifade edeceğiz: **“(Taklîdin zarûri olduğuna) aklî delil, kendisinde, ictihâd yapma ehliyet ve yetkisi olmayan kimsenin karşısına fer'î bir mes'ele çıktığı zaman, ya esas olarak hiçbir şey yapmayacak ve kulluk görevini aksatacaktır. Bu ise icmâ'a aykırı bir davranış olur. Ya da birşeyler yaparak, kulluk görevini yerine getirmeye çalışacaktır. Bu da ya ortaya çıkan yeni mes'eyleyle ilgili hükmü tesbit eden delili bulup; ona bakarak hareket etmek, ya da (bir müctehidi) taklîd etmek sûretiyle olur. Birincisi (karşılaşılan her yeni mes'elenin delilini bulup her delilden hüküm çıkarmak herkes için) kat'îyyen mümkün değildir.**

Çünkü bu (yol), hem yeni durumlarla karşılaşan kimse, hem de bütün insanlar hakkında, olayların delillerini arayıp bulma, zorunluğunu doğuracağından, insanların geçim çabalarını engelliyecek her türlü san'at ve tekniği durduracak, ziraat ve benzeri bütün üretimleri tatil sûretiyle dünyanın harab olmasına yol açacaktır. İşte bu sebeble taklîdin re'sen kaldırılması son derece tehlikelidir. Görülüyor ki, geriye taklîdden başka hiçbir çıkar yol kalmamıştır. Böyle bir durum karşısında tek kulluk yolu taklîdden ibarettir...¹⁰⁰

Âlimler, hem kitab, hem sünnet, hem de akıl delillerinin hep birlikte, avâm (Câhil halk) dan olan bir kimsenin; veya istinbât, (delillerden hüküm çıkarma) ve ictihâd derecesine ulaşmamış, olan âlimin, delillere bakarak ictihâd yapan bir müctehidi taklîd etmekten başka hiçbir çıkar yolunun bulunmadığı yönünde geliştiğini görünce: “- **Muhakkakki bu, avâma nisbetle Kitab ve Sünnet'ten alınan delilin aynısıdır ...**” demişlerdir. Çünkü Kur'ân âlimi nasıl Kitab ve Sünnet'in delillerine sınıksız sarılmaya zorlamışsa Câhilide, âlimin verdiği fetvâ ve yaptığı ictihâdlara öylesine sağlam sarılmaya zorlamıştır. Bu hususu Şâtibî şöyle ifade

¹⁰⁰Bak: Şeyh Abdullah Diraz'ın Şâtibi'nin “Muvâfekât” adlı eserine yapmış olduğu tâ'liki, (ilavesi)... Cild:4, Sh:22. Sonrada Amidi ve Gazâlî'nin yukarıda adı geçen eserleri...

etmiştir: “-Avâma nisbetle müctehidlerin fetvâsı; müctehidlere nisbetle şer’î deliller gibidir. Yani bir müctehide göre şer’î delil ne ise, Câhil bir insana göre de bir müctehidin verdiği fetvâ odur.”

Bununda delili şudur: Mukallidler şâyet delillerden hiçbir sonuç çıkaramıyor ve hiçbir fayda elde edemiyorlarsa ki, müctehid olmadıklarına göre bunu yapamazlar; onlara göre delillerin varlığı veya yokluğu eşittir. Çünkü ne deliller üzerinde ve ne de delillerden hüküm çıkarma hususunda fikir yürütmek ve görüş beyan etmek onların işi olmadığı gibi, böyle bir şey yapmaya kalkmaları da aslâ câiz değildir. Zira Cenab-ı Hak: **“EĞER BİLMİYORSANIZ, ZİKİR EHLİ (OLAN ÂLİMLER’E) SORUNUZ.”** buyurmuştur. Mukallid, (müctehid) âlim değildir. Dolayısıyla onun, müşkillerini zikir ehli (olan müctehid)e sormak dışında bir davranış içerisine girmesi kesinlikle doğru olmaz. Mukallidlerin dinin hükümleri hakkında başvuracakları biricik kaynak kesinlikle müctehidlerdir. Şu halde müctehidler, bir mukallid için Şeri’at yerini; müctehidlerin sözleri de ilahî kanunları koyan Şâri’ Teâlânın sözlerinin yerini tutmaktadır.¹⁰¹

Taklîdin, sadece meşrûluğu ile de kalmayıp, üstelik istinbât ve ictihâd derecesinin altında kalma halinde

¹⁰¹Şâtibi’nin “Muvâfekât” Cild:4, Sh:290–292.

vâcib olduğuna dair; sağlam nakil, kesin icmâ ve aklî bedâhet (apaçıklık) esasları üzerine oturtulmuş gün gibi delil, bütün çıplaklığıyla karşına çıktığına ve bunun böyle olduğunda hiçbir şüphe kalmadığına göre; taklîd olunan müctehidlerin hepsi, müctehid olarak; taklîd edenler de mukallid olarak kaldıkları sürece, ha Sahâbe-i Kirâm'dan biri olmuşlar, ha dört mezheb İmamlarından biri olmuşlar ne fark eder?!..

“Dört mezhebin ortaya çıkması bir bid’at, onlara uymak ve onları taklîd etmekse bir diğer bid’at’tır.”
demenin mânâsı nedir?..

Madem öyle de, neden dört mezhebin ortaya çıkması birer bid’at sayılıyor da; re’y ve hadîs mezheblerinin ortaya çıkması da bid’at sayılmıyor?..

Niçin, **Şafi’î** ve **Hanefî**’nin taklîdcisi bid’atçı (uydurucu) oluyor da; Irakta **Neha’î**’nin, Hicaz’da **Sait Bin Müseyyeb**’in taklîdcileri öyle olmuyor?.. Daha kestirme ifadeyle, neye sadece bu dört mezhebe uymak bid’atçılık (uyduruculuk) oluyor da; bid’at (uydurma) bakımından. onun aynısı olan., **Abdullah Bin Abbâs**’ın, **Abdullah Bin Mesûd**’un veya mü’minlerin annesi **H. Âişe (R.A.)**’in mezhebine uymak bid’atçılık olmuyor acaba?

Dört mezheb İmamları ne gibi bid'atlar uydurmuşlar da, biz, bütün müslüman halkı onları taklîd etmekten men ediyor ve onlara uymaya devam edecek olurlarsa bid'atçılık (ve uydurukculuk)la itham edeceğimizi söylüyoruz?... Onlar, Sahâbe ve tabi'inden olan müctehid seleflerinin yaptıklarına ne gibi şeyler eklemişlerdir dersiniz?!... Onların yeni olarak yapmış ve getirmiş oldukları şeylerin hepsi, bir taraftan sünnet (hadîs) ve fikhî tedvîn etmiş olmaları; diğer taraftan da istinbât ve ilmî araştırma için bir takım esaslar ve metodlar koymuş olmalarından ibarettir. Bunun sonucu olarak da, hadîs ve re'y mezhepleri arasındaki çatışmanın şiddet ve kuvveti onlar tarafından kurulmuş... Irak ve Hicaz ulemâsı, yeni ve o da yine çevresinde döndüğü merkez i'tibariyle Sünnet, Kitab ve icmâ delillerine dayalı terazinin ibresini ayarlayıp sağlamlaştırmak için bir takım ıstilahlar (ve özel anlamlı terimler) ortaya koymuşlardır. İşte bu sayededir ki bu dört mezhebin direkleri sağlamlaşmış ve bu sayededirki kökleri derinliklere kadar nüfûz etmiş ana ve fer'î mes'eleler, kitaplar halinde tedvîn edilmiştir. Âlimler bu mezheblere büyük bir îtinâ göstermişler ve üzerlerinde geniş araştırmalar yapmışlardır. Bu mezheblerin ömürlerinin uzamasında bu İmamların kitaplarının geniş ölçüde yayılmasında ve âlimlerin her asırda onları müdafaa edegelmesindeki sır işte budur. Oysaki, hiçbir âlimin, kendileri, hükümleri ve delillerini bildikleri; bilgi ve düşüncelerinin sağlamlığını kalblerine sindiren bir ilmî araştırma, delillerden hüküm çıkarma

melekesine sahip oldukları halde, bu hüküm veya hükümler hakkında dört mezheb İmamlarından birini taklîd etmek zorunda olmadığına ittifâk edilmiş olmakla beraber, her asırda yetişen âlimlerin onları takdir edegelmesindeki sır, onların Ahkam-ı İlahiyye'yi, muradı ilahî'ye en yakın ve en uygun şekliyle değerlendirmiş olduklarını anlamış olmalarıdır.

İşte dört mezhebi diğer mezheblerden ayıran özelliklerin getirdiği bütün yenilikler bunlardan ibarettir. Öyle ise bu mezheblerin içerisinde gizlenen bid'at hangi bid'attır?! Bu mezheblere bağlı bulunan şu milyonlarca insanı sarmış olan sapıklık hangi sapıklıktır?.. Kürrâs sahibi, hangi ilmî veya yarı ilmi sebeble bu mezheblerin uydurulmuş şeyler olduğunu ve bu mezheblerle mezheblenmenin, üçüncü asırdan sonra ortaya çıkmış bir bid'at olduğunu iddia etmeye kalkıyor?!... Bu nasıl bir Şer'î ölçüdür ki, bu adam dört mezhebi taklîd eden müslümanları **ürküp kaçan eşeklere** benzetmek cür'etini gösteriyor?!..

Taklîd gerçeğini ve delilini açıkladıktan; dört mezhebin, daha önceki mezhebler arasındaki yerini belirttikten; müslümanların bu mezhebler ve bu mezheblerden önceki mezhebler devrinde durumlarının ne olduğunu aydınlığa çıkardıktan sonra, şu Kürrâs sahibinin yol açtığı bu görülmedik derecede acaib

soruları akıl ve insaf sahibi okuyucuların gözleri önüne sermem bana yeter de artar bile ...

Bu sorulardan herhangi birini cevaplandırmaya kalkıp da, kimseye aslâ bir bağışta bulunacak değilim. Çünkü, akıllı başında herhangi bir okuyucunun insafında, Kürrâs adlı kitabın ve sahibinin apaçık ve nurlu hakikatten ayrıldığına iknâ ettirecek bir cevherin, bir yeteneğin bulunduğuna eminim.

Bundan sonra artık ikinci mes'elenin deliline geçelim.

İKİNCİ DELİL:

Mukallidin, belli bir mezhebe bağlanması harâm olmaz.

Yukarda yaptığımız açıklamalardan sonra, ictihâd ve istimbat derecesinin altında kalan Câhilin taklîdden başka sığınacak hiçbir yeri ve tutunacak hiçbir dalı bulunmadığı sonucuna vardığımızı, bu gerçek, sunduğumuz açık delillerle sabit olduğuna göre; artık şu soruyu sormaya sıra, gelmiştir:

Bir mukallid uyduğu İmamı, bir başka İmamla her gün değiştirebilir mi? Bu adam bu işi her an veya mesela her sene tekrarlayabilir mi?

Mes'ele sadece bu olduğuna; yani bir mukallid bağlı bulunduğu İmamı her an değiştirebileceğine göre, mezheb veya İmam değiştirmeyi zorunlu kılan Şer'i delil nedir öyleyse?..

Cevap olarak deriz ki, bir kerre Şer'î hükmün delaletiyle Câhil için vâcib olan İmam değiştirmek değil, yukarıda da kaydettiğimiz gibi, bir müctehid İmamı taklîd etmektir. Cenab-ı Hakk'ın şu Kavlı-ı İlâhi'sinden de açıkça anlaşılacağı gibi, bu hususta Allâh'ın emri, herhangi bir kayda ve şarta bağlı değil, mutlakdır. **(EĞER BİLMİYORSANIZ ZİKİR EHLİNE SORUNUZ)**... Bu Âyet-i Kerîme'nin ışığı altında Câhil kimse, zikir ehli demek olan müctehid İmama mes'elelerini sorsa ve İmamın vermiş olduğu fetvâyı olduğu gibi taklîd etse, her ne kadar fıkren müctehid İmama doğru yönelmiş oluyorsa da, aslında kendisi bu davranışıyla Allâh'ın emrini nefsinde tatbik etmiş olur. O kimse, bu işte, ister bir İmama olduğu gibi bağlanmış, isterse bağlanmamış olsun; ister bağlanma sebebi o İmama yakınlığı dolayısıyla olsun, isterse mezhebini kolay anlaması sebebiyle olsun, ya da o İmamın mezhebi ve görüşleri, gereği gibi aklına yattığı, kalbine daha fazla sindiği için olsun, netice aslâ değişmez.

Eğer bir mukallid, bir İmama harfiyyen uyması ve devamlı olarak ona bağlı kalması zarûri olduğuna;

İmamını bir başka İmamla aslâ değiştirmemesi gerektiğine inanırsa hatâ etmiş olur.

Eğer söz konusu hükmün, kendi inancı yönünden, ictihâdında hatâ edebilecek bir müctehide uymak söz konusu olmaksızın, Allâh (C.C.) tarafından gönderilmiş bir hüküm olduğuna inanırsa, günahkâr olur.

Eğer bu kimse, İmamını her gün ve her an değiştirmesi gerektiğine inanırsa, yine hatâyâ düşmüş olur. Şâyet gereğince amel ettiği bu hükmün, Allâh (C.C.) tarafından inzâl edilmiş bir hüküm olduğuna inanırsa, o zaman kendisine müctehid süsü veren veya yanılan kimsenin re'yi (kanaati) ile aldanmış olma özürlü de, bu inancı yüzünden ortadan kalkacağı için, yine günahkâr olur.

Böyle bir kimsenin üzerine düşen, aslî, delillerini anlayıp, onlardan bir sonuç çıkaramadığı her mes'elede, bir müctehide, uyması ve bu gibi durumlarda görevinin bundan ibaret olduğunu bilmesidir. Allâh o kimseye bundan fazlasını yüklemiş değildir. Yani, onu (bunun dışında) hiçbir zorunlulukla yükümlü ve mükellef kılmamıştır. Ne İmamları değiştirme zorunluğu, ne de sürekli olarak İmamlardan sadece birine bağlı kalma zarûreti ile..

İşte bu hüküm, bütün âlimler ve İmamlar tarafından, üzerinde tartışmasız, anlaşmaya varılan hükmün ta kendisidir. Bunun delili, (isbatı) da birkaç vecihtir.

BİRİNCİ VECİH:

Birtek İmama bağlı kalmanın veya İmamları değiştirmenin gerekli olup olmaması mes'elesi uyulması ve taklîd edilmesi vâcib olan ana hüküm üzerine eklenmiş fazladan bir hükümdür. Her hükmün olduğu gibi, bu hükmün de bir delilinin bulunması gerekir. Oysaki bu hükmün hiçbir delili yoktur.

Çünkü delilleri inceleyip, onlardan Allâh'ın Ahkâmını İstimbat (çıkarmaya) gücü yetmiyen kimseler için, fazlasıyla ictihâd kudretine sahip bulunan bir İmama uymaktan başka hiçbir delil vârid değildir.

Bu mes'ele ile ilgili her şart, bu delilin ifade ettiği rnedlül (mânâ) üzerine eklenir. (Böyle bir delil aslında mevcut olma-dığına göre), o (na birtakım şartlar ilave etmeye kalkmak) da, bid'at uydurmak ve hiçbir önem taşımayan yoktan bir şeyi icad etmekten ibarettir. Rasûlüllâh (S.A.V.), sağlam bir yolla kendisinden rivâyet edilen şu Hadîs-i Şerîf'inde (bakınız) ne buyurur:

(Allâh'ın kitabında bulunmayan her şart merduddur. Velew ki bu, yüz şart da olsa.)¹⁰²

Enteresan olan, Kürrâs sahibinin, bir mezhebe aynı ile bağlanmanın harâm olduğu yolundaki iddiasına, bizim: **“Bir müctehide bağlanmanın vâcib olduğuna dair hiçbir delil yoktur.”** şeklindeki sözümüzle delil getirmeye kalkıp; sonra da, kendi kendini nakzettğini unutarak; az önce, bizzat kendisinin: **“(belli bir İmama) bağlanmanın vâcib olduğunu gösteren hiçbir delil yoktur.”** şeklinde bir karara vardığını fark etmeyerek, bununla beraber mukallide, uyrnuş olduğu İmamı değiştirmesini emretmesidir. Öyle ya, mademki hiçbir müctehid İmama bağlanmak vâcib değildir; öyleyse kendisine uyulmakta olan İmamı bırakıp da bir başkasına uyulmasını istemek ne demektir?!...

Madem ki, bir İmama uymanın gerekli olup olmadığı hususu; söylediğimiz gibi, delili olmayan bir davadır; o halde mukallidin, kendisi için, İmam değiştirmeyi gerekli görmesiyle, değiştirmemeyi gerekli görmesi arasında ne fark vardır?! Neden bu iki şeyden birincisi: (İmam değiştirmek), vâcib ve kaçınılmaz oluyor da; ikincisi:

¹⁰²Bu hadîs-i Şerîf-i Bezzar ve Taberani rivâyet etmişlerdir. Şeyhan:(Buhârî ve müslim) de, buna yakın bir lafızla Hz. Aişe'den rivâyet etmişlerdir: **(Adamlara ne oluyor da, Allâh'ın kitabında olmayan bir takım şartlar ileri sürüyorlar. Allâh'ın kitabında bulunmayan hiçbir şart yok ki, bâtıl olmasın... Velew ki bu yüz şart da olsa...)**

(İmamını değiştirmemek), harâm ve tutarsız oluyor?... Oysaki bunların her ikisi de, vâcib liğinin düşünülmesi ve tasavvur edilmesi yasaklanmış(!) olan (mezheb) bağlantisının kapsamı içine girmektedir!...

Şu halde, herhangi bir müctehidi taklîd etmekte ma'zur olan bir mukallidin, taklîdin kendisine vâcib ve boynuna borç olduğunu bilmesi dışında bir yükümlülüğü yoktur. Eğer mukallid, görevinin, hiç bir zaman değiştirmeyeceği bir İmama aynen bağlanmak veya her gün bir İmamdan diğerine geçmek olduğuna inanıyorsa, o zaman inancında hatâyâ düşmüş olur ki, böylelerinin uyarılması ve doğruya yöneltilmesi gerekir. Yok, öyle değil de, Şâri' Taalanın onu bu iki durumdan birine bağlanmakla yükümlü tutmadığını bilirse, o zaman hak üzere olduğu muhakkak... Bunu bilerek ister, -ilmî (takdir) yön(ün) den- bir İmama harfiyyen uysun ve ömür boyu ondan ayrılmasın; isterse bir İmamdan diğerine geçmeyi adet ve alışkanlık halinegetirsin, sonuç aslâ değişmez.¹⁰³

¹⁰³Yalnız, mezheb veya İmam değiştirmenin sahih olabilmesi için, mukallidi buna, nefsindeki heva ve hevesin itmemesi; dini yükümlülükler ve vâciblerden kurtulma arzusunun sürüklememesi ve fukaha ve usûl cülerin cumhuru; (büyük çoğunluğu) na göre, bir tek ibadette bir müctehitten daha fazlasını taklîd etmemesi şart koşulmuştur. Çünkü mukallid eğer bunu yaparsa, (ikinci bir İmanın görüşlerine de birlikte bağlı kalmak isterse, menfi bir gayesi olmasa dahi),

İKİNCİ VECİH:

Biz deriz ki, ortada Rasûlüllâh (S.A.V.)’den tevâtür yoluyla nakl olunmuş on kıraat var. Bu on kıraate göre Kur’ân on türlü okunur. Bu kıraatlerin her birine hizmet

her iki İmamında birlikte kabul ve ikrar etmediği bir tarzda, iki İmamın ictihâdından alınıp bir araya getirilmiş: (Müeffak= telfik edilmiş, değişik) bir taklid şeklini uygulamaya koymuş olacaktır.

Her ne kadar yazar burada iki mezhep arasında da olsa bir tek mesele ölçüsünde de telfikin caiz olmadığı ve bunun Cumhûru Ulemanın ittifakıyla sabit olduğunu aktarıyor mukallid hevâ ve hevesin itmemesi, dini yükümlülük ve vaciplerden kurtulma arzusunun sürüklememesi şartıyla telfikin caiz olduğu görünüşünü istisnai olarak benimser görünmektedir demek ise de böyle bir mes’eleyi ayağa düşürmenin fayda veya zararını ölçmek bir yana, kabil-i telfik ve telif olmayan ayrı ayrı ve değişik fikirleri bir noktada birleştirmek nasıl mümkün olur, bir türlü akıl erdiremiyorum. Şafi’î’ye göre kadına dokun abdestin bozulsun, Hanefî’ye göre kucakla öp bozulmasın, öyle ise abdesti bozan şeyleri telfikli sayarken: “Kadına dokunmamayla karışık öpmek (!) abdesti bozar” mı diyeceğiz acaba... Oysaki telfiki söz konusu olan mezhep, iki değil dördüttür. Dördününde görüşlerini bir araya getirin birleştirip bir mezhep yapacağız deyin, sanırım ortaya sadece BEŞİNCİ mezhep değil birde komedi çıkar Yazar yukarıda iki mezhep arasında bir tek meselede telfikin (farlı hükümleri birleştirmenin) bazı şartlarda caiz olduğunu kısmen de olsa benimser görünmektedir. Oysa, bazı muteber kayanklar telfikin dinle oynamaya ve tahribata yol açacağını ileri sürmektedirler. Bende, imanın cançekiştiği müslimanların başıboş, darmadağın, çaresiz ve zorluklar içerisinde bocaladığı günümüzde buna cevaz vermenin tehlikeli sonuçlar doğura bileceği kanatindeyim.

(Mütercim)

etmek için belirli bir İmam temayüz etmiş, ayrılmış, üzerinde durduğu kıraat hangisi ise onu rivâyet etmiş, o kıraate göre okumuş, insanlara onu okutmuş ve insanlar o kıraatı öğrenmek için bu İmama talebelik yapmışlar. İctihâd, yapmaktan aciz olan bir Müslüman'ın dört mezhepten hangisini dilerse onu taklîd edebileceği nasıl delillerle sabit olmuştur; Müslümanların bu on kıraatten hangisini dilerse ona göre Kur'ân okuyabileceği de öylece sabit olmuştur. Şimdi kalkıp ta bir Müslüman'a: Senin Kur'ân'ı her an bir yeni kıraatle okuman vâcibdir. Çünkü senin kıraatlar arasında değişiklik yapmadan, o kıraatten öteki kıraate geçmeksizin bir tek kıraate olduğu gibi bağlanman harâmdır mı demek lazım?!.. Bir ibadet (tarzı) getirmeyi ve hakkında, kendisine uymayı istediği şeyler hususunda geçtiği yeni İmamın mezhebini de bilmesini gerektirir.

Dün, bugün; eski, yeni; hiçbir müslümanın böyle bir lafı söylediği duyulmuş mu? Yoksa bu Kürrâs adlı kitabın sahibi bizzat, Kur'ân-ı Kerîm'i her gün, dünkü okuduğu kıraatten başka muayyen bir kıraatlemi okuyor acaba?!...

Dinin fer'î mes'elelerinde fıkıh İmamlarına uymakla, Kur'ân-ı Kerîm'in kıraati hususunda kıraat İmamlarına uymak arasında ne fark var?... Neden birinci guruba tabi, olanların başkalaşım değişimleri ve renkten renge

girmeleri vâcib oluyor da; ikinci guruba tabi olanların aynen böyle rengârenk olmaları gerekmiyor?!...

Belki bazıları, Müslümanların ancak bir tek kıraati öğrenmeye güçleri yetiyor; onlar diğer kıraatleri öğrenme imkânına sahip değiller diyeceklerdir. Bizde, mezheblere uyma konusunda yine aynı şeyi söyleyeceğiz: Bir müslümanın, dört mezheb İmamlarından yeterse ancak birinin mezhebini öğrenip, zabtmeye gücü yeter. Onun, muhtaç olduğu hükümler hakkında, diğer İmamların mezheplerini öğrenip zabtetmesine imkân yoktur... Şu halde, neden önceki ma'zur görülüyor da, ikincisi ma'zur görülüyor?

Bununla beraber mes'ele, ne özür ne de özürsüzlük mes'elesi değildir. Mes'ele, delile dönük ve delil isteyen bir mes'eledir. Bizim de ne kıraat İmamlarına ne de fıkıh İmamlarına uymakta, İmam değiştirme veya değiştirmemenin vâcib olduğunu isbat ve tesbit eden hiçbir delilimiz yok... Şu halde, her ikisinde de hüküm eşit...

ÜÇÜNCÜ VECİH:

Sahâbe devri gelip geçti. Ondan sonra tabi'iler devri geçti. Daha sonrada dört mezheb İmamları ve onları takib eden asır geldi. Bütün bu asırlarda yaşayan İmamların hiçbirinin, İmam ve müctehid müftileri taklîd eden

kimseleri, ne bir İmam veya müftîye aynen bağlanmaktan korkutup uyardıklarını duyduk; ne de onlardan hiçbirinin, Müslümanların İmamlar arasında ondan ona taşınmalarını, hepsinden fikir almalarını ve hepsinin, her birerlerini bir devre taklîd etmelerini halka emrettiklerini işittik.

Bilakis, bizim bildiğimiz bunun tam tersidir. Biz, halifenin; kendisi ile fetvâ vermesi için sözleştiği kimseyi İmam adıyla ilan ettiğini ve sorularını ona yöneltmelerini ve din işlerinde ona uymalarını sağlamak için, şehir halkının dikkat nazarlarını o zata çevirdiğini biliyoruz. Halife, yalnız bununla da kalmamış, karşılaşacakları çeşitli fetvâlardan muzdarip olup şaşkınlığa düşmesinler diye, çoğu kere ondan başkasının halka fetvâ vermesini yasaklamıştır.

O zaman Mekke’de Atâ bin Ebî Rabâh, Mücâhid sivrilmişlerdi. Halifenin dellalı, bu iki İmamdan başka hiçbir kimsenin halka fetvâ vermemesini ilan ediyordu.¹⁰⁴ Aradan uzun bir zaman geçti. Bu zaman zarfında, Mekkeliler bu iki İmamın mezhebine bağlı kaldılar. Ne Ata, ne Mücahid, ne de bunlar dışında kalan İmamlardan, bu hususta halifeye karşı hiçbir itiraz ve direnişte bulunan da olmamıştır. Ayrıca içlerinden halkı bir İmamın mezhebine aynen bağlı kalmaktan nehyeden,

¹⁰⁴Bak: *İbn-ül-i'mad'ın şüzürât-iz-zeheb'i, cild:1 Sh: 148.*

belirli bir İmama bağlanmak harâmdır, gûnahtır, gibi bir söz sarf eden de görülmemiştir.

Arada bir bazı insanların kalbleri **Abdullah Bin Abbâs**'ın verdiği f'etvâlara ısınıyor; onlar da bütün soru ve fetvâ taleblerini hep o yüce sahabiye götürüyorlardı. Hiçbir âlirnin, gerek **Abdullah Bin Abbâs** ve gerekse onun dışında bir Sahâbenin bu bağlılığı yasakladıkları duyulmamış ve böyle bir bağlılık yüzünden hiçbir kimseyi gûnahkâr saydıkları da görülmemiştir.

Irak halkı, uzun bir müddet, sağığında mezheb kendi şahsında, vefatından sonra talebelerinin şahsında temessül ederken, hep **Abdullah Bin Mes'ud**'un mezhebine bağılı olarak yaşamıştır. İlim ehlerinden hiçbiri kalkıpta onlara karşı çıkarak bu bağılılığı inkâr ve reddetmemiştir. Hicaz halkı da aynen Iraklılar gibi, uzun bir müddet, **Abdullah bin Ömer**'in ve onun talebeleri ve taraftarlarının şahsında temessül eden hadîs mezhebine bağılı kalmışlardır. Ulemâ'dan hiçbiri onlara karşı da bunu inkâr ve reddetmemişlerdir.

Avâm halk, talebeler ve fakihler olarak milyonlarca insanda dört imamın mezhepleriyle mezheblenmişlerdir, Bunların hepsi-de dört mezhepten hangisini arzu etmiş ve hangisi kolayına gelmişse veya vatan ve meskenine hangisi daha yakınsa onu seçmişlerdir. Tabakat kitabları bunların eser vermiş ileri gelen bayrak kişilerinden;

binlercesinin isimlerini kaydetmiştir. Bu isimler **Sübkî'nin Tabakât-üş Şafi İye-t-il-Kübra'sında; İbn-i Receb'in Tabakât-ül-Hanabile'sinde, Bürhanüddin-il-Mede-ni'nin Tabakât- Ül-Mâlikî yye'sinde ve Hafız-Ül-Kuraşı'nin Tabakât-ül-Hanefiyye'sinde** okuyabilirsin. Bu yüce âlimlerden veya bunların üstadlarından ve İmamlarından hiçbiri Mezhepte Mukallid'in, bağlı bulunduğu mezhebe, olduğu gibi uyması câiz değildir, dememişlerdir! İşte, kendisine Allâh rahmet eylesin, **İmam Zehebî**, İmamların mezheplerine bağlı kalan fakihlerden bahsederken, onları överek ve sahih delilin açıkça ortaya çıkmış olması ve kendilerinin o delili gereği gibi anlamış olmasına rağmen, İmamının mezhebinde taassub göstermedikçe, mezhebdeki sağlamlık ve samimi bağlılığını destekliyerek bahsetmektedir.

Zehebî, **(Zağl-ül-ilmi-v'et-taleb)** adlı Risâlesinde şöyle der:

“Mâlikî fakihleri: hayır, bağlılık ve fazîlet üzeredir. Ah birde kadıları ve müftîleri birdenbire kan akıtmak ve küfür isnad etmekten sâlim ve beri olsalardı.”

Sonra Hanefî fakihleri hakkında da şunları söylüyor:

“Hanefî fakihleri: tedkik, re’y ve zekâ sahibi kimselerdir. Onlar gibisinin faize ve zekâtın iptaline çare aramak ve hile uydurmaktan sâlim olmaları daha hayırlı olurdu.”

Sonra Şafi’î fakihleri hakkında şunları söylüyor:

“Şafi’î fakihleri: insanların en zekilerinden ve dini en iyi bilenlerindendir. Mezheblerinin esası (Rasûlüllâh’tan vûrûdu) sabit ve muttasıl (kesintisiz) hadîslere bağlı kalma esası üzerine kurulmuştur. İmamları, hadîs ashabının başta gelenlerindendir. Menkıbeleri pek boldur. Allâh’ın dinine sarılmak ve nefsinden şüpheyi def etmek için onun mezhebini elde etmişsen şüphesiz hayır üzeresin...”

Hanbelî’lerden bahsederken şöyle der:

Hanbelî’lere gelince: faydalı ilimler onlardadır. Allâh’ın dini topyekün onlardadır. Dünyada nasib ve pay azlığı onlardadır. Halk, onların ahidleri hakkında ileri geri konuşurlar. Onlara (Allâh’a) cisimlilik (isnad ettikleri töh-metin)i atarlar ve bunun, onları ilzam ettiği iftirasında bulu-nurlar. Halbuki Hanbelî’ler bundan, çok nadirleri hariç, ta-mamen beridirler, Allâh o nadir kişileri de (dilerse) affeder”

İmam Zehebî, bu mezheblileri zemmedilmiş taassubla İmamlarına taassub göstermekten men eder. Her mezheblinin, kendi mezhebinin bütün mezhebler den daha üstün olduğu inancına saplanıp kalmasını nehyeder ve bu hususta şunları söyler: **“-Kendi mezhebinin, bütün, mezheblerin en üstünü ve Allâh yanında en değerli ve sevgili olanı olduğu inancına kapılma. Zira ne senin, ne de muhaliflerinin bunun böyle olduğuna hiçbir deliliniz yoktur. Aksine Allâh o (mezheb) lerden razı olmuştur. Hepsi de çok büyük bir hayır üzeredir. Onların her mes’ele üzerindeki SEVAPLARINDA İKİ, HATÂLARINDA DA BİR ECİR VAIRDIR.”**¹⁰⁵

Ey insaf sahibi, vicdan sahibi kardeşim, düşün: Bu, İbn-i Tevmiyye’nin talebesi büyük hafız Şems-üd Din Ez-Zehebî’nin sözüdür. O, dört mezheb İmamlarını medh ediyor. Müntesibleri-ne İmamlarından ahkâm-ı ilahîyye’yi almaları ve onların ictihâdlarına bağlı kalmaları gerektiğini kendi diliyle söylüyor. Mezheblileri taassup ve tarafgirlik yoluna girmek ve karşılarına çıkan açık ve anlaşılır delile İmamlarının re’yini tercîh etme cihetine gitmekten korkutup uyararak, haklarında söylemiş olduğu bu sözleriyle onları övüyor.

¹⁰⁵Bak: *Zağî-ül İlmi V-et-Taleb*, Sh:14–15–16.

İşte bunlar, Şâfi’î, Mâlikî , Hanefî ve Hambelî mezheplerinin bayrak kişilerinin tabakalarıdır. Sana daha önce açıkladığım ve şerh ettiğimi gibi, tabi’î ve Sahâbelerin gerçeği de yine budur. Bütün bunlar en kuvvetli ittifâkla hep bir ağızdan en açık dille, mukallidin belirli bir İmama bağlanıp onu taklîd etmekten vazgeçmesini dile getirmekte ve bunda, Allâh’ın kendilerini böyle bir bağlılıkla mükellef kıldığı inancına kapılmadıkça, hiçbir zarar, günah ve beis olmadığını söylemektedirler. (Mezhebi din telakki etmek anlamına gelecek) böyle bir inanç: (Allâh’ın müslümanları bu mezheblere bağlı kalmaya mecbur kıldığı inancı) hem bizim, hem de bütün müslümanların kabûl etmediğimiz bir inançtır.¹⁰⁶

¹⁰⁶ *Kaydetmiş olduğumuz bütün bu gerçekler içerisinde, Sahâbeler, tabi’iler, tebeuttabi’iler ve onlardan sonra gelen müctehid Âlim ve fakihler de, bir İmama veya muayyen bir mezhebe bağlanmış ve ondan hiç ayrılmamış kimselerin bulunduğunu gösteren hiçbir bilgi yok mudur?!.. Ömür boyu hiç ayrılmaksızın bir tek mezhebe bağlanmak, hakkında hiçbir nehiy sabit olmamış meşrû ’ bir iş olduğuna delalet eden hiçbir ipucu yok mudur dersiniz?!.. Yoksa tamamen tersine, belli bir mezheb, ya da İmama bağlanmamaktan nehiymi: yani Sahâbe, tabi’in ve sonraki ulama ve fukahadan belli İmam ve mezhebe sarılmak mı sabit olmuştur. Bütün bunlara rağmen, bir İmama veya muayyen bir mezhebe bağlanmanın harâm olduğunu söylemek, dinde bid’at uydurukçuluğu yapmak ve ona kafadan birşeyler eklemeye kalkmak değil de nedir?.. Bununla beraber, Ustad Nâsır, aramızda geçen münakaşada bize şunları soruyor: “**Bu kitapta, mezhebsizliğin bir***

bid'at olduğuna dair delil ile Sahâbe ve tabi'ilerden bir tek İmama bağlı kalan kimselerin bulunduğuna dair delilin nedir?

Bizde bu sualine karşılık ona sorduk. Kitabı okudunmu? O da İnşaallâh evet diye cevap verdi. Biz bu İnşaallâh'ı laf olsun diyemi yoksa teberrüken mi söylediğini bilmıyoruz.

İnşaallâh kitabı okumuş ve içinde Mekke de hem **Ata Bin Ebi Rahab** hem de Mücahid'in hiçbir kimseden hiçbir itiraz olmaksızın fetvâ vermede tek başına sivrilmiş olmalarında, muayyen bir İmama bağlanmanın meşrû olduğunu gösteren bir İcma bulunduğunu görmemiştir. Bundan sonrada, belli bir İmama bağlanmanın harâm olduğunu söylemenin bid'atçılık ve uydurukçuluk yapmak demek olup; Allâh'ın aslâ izin vermediği, bir şeyi söylemek anlamına geldiğini anlamamıştır...

İnşaallâh kitabı okumuş ve rey ehlinin, **Abdullah İbni Mes'ud**'un şahsında veya kendisinden sonra talebelerinin şahsında kendini gösteren, mezhebine Irak ahalisinin bağlanışlarında, bu bağlılığın meşrû olduğu ve aksini söylemenin harâm olduğunu gösteren bir delil bulamamıştır, **Üstad Nâsır**, İnşaallâh önce **Abdullah Bin Ömer**'in şahsında, sonrada talebeleri ve taraftarlarının şahsında kendini gösteren, mezhebine Hicaz ahalisinin bağlanışlarında da aynı gayeyi bulmamıştır belki!

Üstad Risâlemizi okumuş ve milyonlarca insanın dört İmanın mezheblerine sımsıkı ve kopmaz bir bağla bağlanarak mezheblenmelerinde de, yukarıdaki İcma'ı gösteren delili destekleyici ve bir müslümanın belirli bir İmanın mezhebine bağlanmasının ne harâm ve ne de dinden bir, bid'at olmadığını te'kid edici bir şeyler bulunduğunu fark etmemiştir.

Bütün bu açık delilleri bilmemezlikten gelmek ve buna rağmen muayyen bir mezheble mezheblenmenin harâm olduğunu söylemek, dinden hiçbir dayanağı, aslı faslı olmayan bir bid'at ve bir uyduruktan ibaret olduğunda hiç şüphe yoktur. Buna binaen insanları Mezhepsizliğe davet etmekte bilhassa insanların heva ve heveslerini kendilerine binek yapıp, dizginlerini salıverdikleri şu asırda hiç şüphesiz: **İslâm Şeri'atını Tehdîd Eden En Tehlikeli Bid'at'tır.**

BİR İMAMI TAKLİD ETMEKVE O'NUN MEZHEBİNE SARILMAK NE DEMEKTİR?...

Her insaflı müslümanın bildiği, ictihâd derecesine ulaşmamış bir kimsenin; ister devamlı olarak bağlı kalsın, isterse bağlı kalmasın, bir müctehid İmama tabi olmaktan başha hiçbir çaresi ve tutunacak hiç bir dalının bulunmadığı hususunu açıklarken; bu İmama tabi olmanın ve mezhebine sarılmanın da kaçınılmaz bir zarûret olduğunu açıklamamız gerekir. O müslümanın, bu İmanın mezhebine şahsı dolayısıyla mı, ya da İmanın bizzat kendisinde bulunan bir meziyyet dolayısıyla mı bağlandığını belirtmemiz lazım gelir.

Allâh esirgesin... Müslümanlar arasında bunu söyleyen, **İmamımda gördüğüm bir meziyet dolayısıyla ona bağlanıyorum** diyen bir kimsenin bulunmasından Allâh'a sığınım. Rasûlüllâh (S.A.V.)'in asrından bu güne kadar gelip geçmiş bütün müslümanlar insanlara hâkim olan kuvvetin sadece Allâh'ın Şeri'atı olduğunu bilegelmişler; sırf Allâh'ın Şeri'atinin kendilerine ışık tuttuğunu; girdikleri yolun ve uydukları şeyin Allâh'ın Şeri'atinden başka birşey olmadığını kabul ve tasdik edegelmişlerdir.

Yalnız Allâh'ın hikmet'i yaratıkları hakkındaki sünnet ve âdeti, genel anlamda, bütün ilim ve irfanda; özel anlamda, İslâm Şeri'atinin hükümlerini tanımada; insanların çeşit çeşit olmalarını gerekli kılınca elbette bütün toplumun Allâh'ın Şeri'at ve kanununa boyun eğmesini sağlamak için **Câhilin, âlimin eteğine tutunması, âlimin de kendinden daha âlim olana uyması zarûri** idi. Tâki bu sayede, herkes bir tek yol üzerinde aziz ve hertürlü şükre layık olan Allâhın Sırât-ı Müstakîm'inde, (dosdoğru yolunda), bir birine kavuşup birleşsin ve kaynaşsınlar...

Bu hakikat, Rasûlüllâh (S.A.V.)'e iktidamızda bile kendini göstermektedir. Şöyleki: biz O'na sadece yalın haldeki beşeri, şahsiyetiyle görünen Muhammed olması bakımından değil; bilakis, Allâh Teâlâ'dan bize ilahî bilgiler getiren bir mübelliğ, (bir haberci), olması bakımından uyuyoruz. İşte bunun içindir ki: **“Kitab’a tabi olmak, Sünnet’e tabi olmaktan daha evlâ ve daha üstündür; Çünkü Allâh’ın kelamına uymak, kim olursa olsun bir beşerin sözüne uymaktan daha çok ittibâ’a layık ve daha fazla uyulmaya müstehaktır”** denemez. Zira bizim Rasûlüllâh (S.A.V.)'e tabi olmamızı gerekli kılan, O'nun Allâh (C.C.) tarafından görevlendirilmiş bir mübelliğ, (bir haberci), olmasıdır. Şu halde biz O'na sadece bunun için uyuyor, sırf bunun için bağlı kalıyoruz; başka birşey için değil. Tebliğ, haber ulaştırma, muradını anlama ve sözünden kast ettiği

mânânın ne olduğunu kavrama bakımından müctehid İmamlarla Rasûlüllâh (S.A.V.) arasındaki durum ne ise; Allâh (C.C.)’den tebliğ haber getirme ve kendisine indirdiği Kur’ân Âyetlerini açıklama bakımından Rasûlüllâh (S.A.V.)’le Rabb’ı (C.C.) arasındaki durum odur.

Benim sana îzâh ettiğim bu mânâyı **İmam-ı Şâtıbî** en güzel şekliyle ifade etmiştir. **Şâtıbî “İ’tisâm”** adlı kitabında metnini aynen aldığımız şu sözleriyle diyor ki: **“-Şeri’ati bilen bir âlimin sözüne uyulduğu ve halk onun hükmüne boyun eğdiği zaman, ona sadece Şeri’atı bildiği ve Şeriat’m gerekli kılmış olduğu şeylere hâkim (ve vakıf) olduğu için uyulmuş olur. Başka bir yönden değil... O âlim, aslında (Ahkam-ı İlahiye’yi), Allâh (C.C.)’den tebliğ etmiş ve insanlara ulaştırmış olan Rasûlüllâh (S.A.V.)’den tebliğ etmekte (ve insanlara) ulaştırmaktadır. Bu kimse o âlimden ilmîni âlimin, hükmün başına dikilmiş bir vazifeli olması yönüyle değil; ilmin ona ulaşmış olduğu, ya da ilmin ona ulaşmış olduğuna galib-i zann’ı ile kanaat getirdiği için, şer’î hüküm mutlak mânâda ona sabit ve ait olmuş değildir. Zira hükmün mutlak mânâda sûbûtu ancak Rasûlüllâh (S.A.V.)’e inzâl buyurulan Şeri’at için sabit ve söz konusudur. Bu da ma’sumluğu ve hatâdan beri olması delili yönünden**

diğer insanlar için değilde, sadece Rasûlüllâh (S.A.V.) için sabit ve vakidir .”¹⁰⁷

İmam-ı Şâtıbî sonra da şunlan söylüyor: “-Şu halde Şer’atın hükümlerini yerine getirmekle mükellef olan kimse mutlaka şu üç durumdan biri üzeredir:

BİRİNCİSİ:

Bu kimse ya Şer’î hükümler üzerinde ictihâd yapan bir müctehid olur; o zaman, onun hükmü Ahkam-ı Şer’iyye hakkındaki ictihâdın kendisine gösterdiği hükümdür...

İKİNCİSİ:

Ya (hakikate) hükmeden ilimden toplu olarak yoksun, katkısız bir mukallid olur, O zaman elbetteki bu kimsenin, **güdecek bir çobana, sevkedecek bir komutana; ona hükmedecek bir hâkime ve uyacağı bir âlime şiddetle ihtiyacı vardır.** Ma’lumdur ki bu kimse bu âlime (hakikate) hükmeden ilmi bilen bir âlim olması bakımından uyar; yoksa başka hiç bir sebeble değil... Buna delil de şöyledir: Şâyet o, (mukallid), söz konusu âlimin bu ilmin ehli olmadığını bilse veya gâlib zannı ile bunun böyle olduğuna kanaat getirirse; o zaman

¹⁰⁷ Şâtıbî, *İ’tisam* cid:3, *Sh*:250.

mukallidin bu âlime ne tabi olması ne de hükmüne boyun eğnesi câiz olmaz. Bilakis aklını kaybetmiş bir deli olmadıkça, bir hastanın tabiblikle hiçbir ilgisi olmadığını bildiği bir kimseye, kendini teslim etmesi nasıl mümkün değilse; avâmdan olan bir insanın ve (kendi işini kendi halledemiyen) başka birinin de o kimsenin, bu ilmin ehli olan kimselerden olmadığını bile bile, herhangi bir işte başkasını taklîd etmeyi aklından geçirmesi (bile) câiz olmaz. Bu böyle olduğuna: göre, o (mukallid, müctehid) müftî'ye, filan ve falan kimse olduğu için değil de, sadece boyun eğmek vâcib olan ilmi bildiği için itaat eder. İşte bu cümle ne aklen, ne de Şer'an içine hilâf ve ihtilâfın girmesine imkân olmayan bir cümledir.

ÜÇÜNCÜSÜ:

Ya da müctehidler seviyesine ulaşmamış olur. Fakat delili ve delilin tuttuğu mevki'i anlar, İlgili kaynak ve benzeri mercileri: tahkik etmek bakımından, muteber tercîh sebepleriyle tercîh yapmak sûretiyle mes'eleyi tercîh tarzı tutarlı olur. Bu takdirde yaptığı tercîh ve vardığı görüş ya muteber sayılır, ya da sayılmaz .. Eğer biz onun tercîh ve görüşüne i'tibar edersek o kimse bu i'tibarla aynen bir müctehid gibidir". Müctehid de ancak ve ancak hâkim olan hakikat üzerinde hükmünü yürüten ilme tabidir. İlimden tarafa bakmakta ve yönü ondan yana dönük bulunmaktadır. İşte müctehide benzeyen kimsede böyle; biz kendisine i'tibar etmiyecek olursak, o

zaman elbetteki bu kimsenin avâm derecesine geri dönmesi gerekir. Avarndan olan kimse de, kendisini hâkim, ilmîn esasına yöneltmesi bakımından, ancak bir müctehide tabi olur. Avâmdan olan bir kimse mevki'ine düşen kimse de bunun gibi mutlaka bir müctehlde bağlı kalacaktır.

Sen bu söze, insafılı ve tarafsız bir düşünce ile yöneldiğin, bunun mânâsını hayalinde tasarlayarak mahiyetini anladığın zaman, Kürrâs sahibinin söylemiş olduğu şu sözlerin ne garib ve ne kadar berbat bir Câhillik eseri olduğunu anlarsın: **“Bilki, ardından gidilip uyulması vâcib olan hak mezheb, Efendimiz Muhammed (S.A.V.)’in mezhebidir. O, kendisine uyulması vâcib olan İmam-ı A’zam (en büyük İmam)’dır.”** Sonra sözü: **“İşin aslı böyle olduğuna göre, bu mezhebler nereden geldi? neden yayıldı ve müslümanların dizginlerini niçin elinde tuttu?”** diyecek kadar ileri götürüyor. Daha sonra da bu mezheblere bağlanan ve bu mezheblerin sağlam bir şekilde yerleşmesini sağlayanlara okkalık küfürler yağıdırıyor. Ve bir yığın hakaretimiz sözler sarfediyor.

Kürrâscı, İslâm teşri tarihini inceleyen herhangi bir şahsın, bu kitabta bir yönünü kayd ettiğimiz, mezheblerin doğuşu ve bu doğuşun geldiği kaynağı bileceğini bilmemezlikten geliyor. Ve gizliyorki avâm halkta, mezheblere tabi olmanın sadece Efendimiz Muhammed

(S.A.V.)’in mezhebi karşısında dört mezhebi daha üstün tutma gayesini güttüğü zehab ve vehmini uyandırırın!. Zira bu vehim, avarndan ictihâd, taklîd ve mezheblerin doğuşu hakkında hiçbir bilgiye sahip olmayan pekçok kimselere bulaşmış ve bu hile onların düşüncelerine sızmıştır. Neticede iş o raddeye varmıştır; halktan biri: “Ey kardeşim, demek biz gerçekten Rasûlüllâh’a tâbî olan kimselermiyiz, yoksa Şafi’îye tâbî olan kimselermiyiz. Rasûlüllâh’ın mezhebi karşısında şu İmamların mezhebinin ne değeri vardır?!” demeye kalkacak kadar ileri gitmiştir.

Câhil halka böyle bir vehmi vermek, kendisinde zerre kadar ilim bulaşığı, insaf, vicdan ve Allâh’ın dininden bir ihlas ve samimiyet eseri bulunan herkesin berî ve ârî kalacağı bir sahtekarlık ve bir aldatmacadan ibaret değil de nedir?!

Eğer Kürrâs sahibi, Hucendî efendi bu açık seçik hakikati bilmiyordu da, bilmediği halde bu daveti gerçekleştirmek için direniyor idiyse, bu davranış son derece esef verici ve berbat bir davranış olur. Öyle değil de, bütün araştırmacılar ve kültürlü kişiler gibi oda bunu biliyordu da, buna rağmen, uydurduğu bid’atin halkın zihinlerine sirâyet etmesi için zemin hazırlamak gayesiyle, bilmemezlikten geliyor idiyse, o zaman durum daha da şiddetli, daha da berbat olan bir mânâyı içine almış olur...

BİR MEZHEBDEN VE O MEZHEBİN İMAMINDAN İLGİYİ KESMEK NE ZAMAN VACİB OLUR

Burada iki hal vardır ki, bu hallerde -durum ne olursa olsun- mukallidin İmamına uymaya ve onu taklîd etmeye devam etmekten vazgeçmesi vâcib tir.

BİRİNCİ HAL:

İnsanın bir mes'eleyi tanımada, onu tümü ile ihâta etme, bütün delillerine vakıf olma ve o delillerden hüküm çıkarma şeklini bilme seviyesine ulaşmış olması halidir. Bu takdirde o kimseye düşen, bu mes'eledede ictihâdının kendisine gösterdiği hüküm ne ise ona uymaktan ibarettir. Böyle bir kimsenin, imamın arkasında yürümeye devam edeceğim diye, o mes'ele üzerinde kazanmış olduğu ilmi melekesini dürüp büküp de rafa kaldırmaya hakkı yoktur.

Eğer bu melekesi bir mes'eleden daha fazla mes'-elelere taşıyorsa, diğer mes'eleler hakkında da hüküm ayındır.

İKİNCİ HAL:

İnsan, dini hakkında kendisini taklîd etmekte olduğu İmamın verdiği hükme zıt bir hadîsle karşılaşır; bu hadîsin sahih olduğunu ve söz konusu mes'eleye delalet

ettiğini kesinlikle anlarsa; o zaman bu kimsenin yapacağı, hadîsin gösterdiği hükme uyup, bu mes'eleye ait hükümde İmamının mezhebinden ayrılmasıdır. Çünkü dört İmamın dördü de, taraftarları ve talebelerine, kendi ictihâdlarına zıt düşen sahih bir hadîsle karşılaştıkları zaman, o hadîsin delalet ettiği hükme i'tibar etmelerini, Hadîs-i Şerîf'in gösterdiği hükümle amel etmelerini vasiyyet etmişlerdir. Durum bu olduğuna göre, İmamın hükmünü bırakıp Hadîs-i Şerîf'in delalet ettiği mânâyâ geçmek, aslında dört İmamın mezheplerinin ruhu ve ta kendisi demektir. Bu da onların üzerinde birleşip sözleştikleri müşterek bir ölçüdür.

Yalnız sahih bir hadîsin gösterdiği mânâyâ i'tibar etmenin bilinmesi ve uyulması zarûri olan bir takım şartları vardır. Bir âlimin gördüğü ve İmamının ictihâdına muhalif bulduğu her hadîs, aslında bu âlimin o Hadîs'ten anladığı mânâ ve hükmün doğru olduğunu göstermez.

İmam-ı Nevevî'nin bu hususu açıklarken söylemiş olduğu şu sözleri sana arz edeyim:

“- Şafî’î’nin söylemiş olduğu bu söz, hiçbir zaman, sahih bir hadîs gören herbir kimsenin, Şaf’î’î’nin mezhebi işte budur, deyip de o hadsin zahiri mânâsı ile amel etmeye kalkması demek değildir. Bu ancak, özelliklerinden bazıları yukarıda geçtiği üzere, mezheb çerçevesi içerisinde ictihâd rütbesine sahib

veya ona yakın bir seviyeye ulaşmış kimselere mahsustur. Bunun şartı da (yukarıdaki evsafı haiz olan kimsenin), İmam-ı Şafi' Rahimehullah'ın bu hadîsle karşılaşmadığına veya sıhhatini bilmediğine gâlib-i zann'ı ile kanaat getirmesidir. Bu ise ancak Şafi'î'nin ve ondan ilim alan taraftarlarının bütün kitablarıyla, buna benzer kitabları mütalea ettikten sonra (mümkün) olur, Bu çok çetin bir şarttır, Bu özellikleri taşıyan kimseye çok ender raslanır. İşte bu konuda ileri sürülen şartlar bunlardan ibarettir. Zira Şafi'î Rahimehullah gördüğü ve bildiği pekçok hâdîselerin zahirine göre amel etmemiştir, Şu kadar varki bunu, hadîslerde gördüğü ta'n, nesih, tahsis, te'vil veya benzeri husüslara dair yanında delil bulunduğu için yapmıştır.”¹⁰⁸

İmamın herhangi bir hadîsin zahirinden anlaşılan hükmü terketmesi için pekçok ictihâdî sebebler vardır. Bu sebeblerin sayısını İbn-i Teymiye ona çıkarmıştır. Bu on sebebe bir sebep daha ilave etmiştir. O da şudur: **“-Bir âlimin Hadîs-i Şerîf’le amel etmeyi terketmesinde bizim bilmediğimiz bir delilin bulunması mümkündür, Zira ilmin sahası oldukça geniştir...”**¹⁰⁹

¹⁰⁸Bak: İmam-ı Nevevî'nin, “Mecmû” adındaki eseri, Cild:1, Sh:64.

¹⁰⁹Bak: İbn-i Teymiye'nin, Raf'ul-Melam a'n-il-eimmet-il-a'lam adlı kitabı, Sh:31.

Müctehid İmamın, bir hadîsin zühirini terk etmesinin sebebini araştırır ve İbn-i Teymiye'nin düşündüğü on sebepten birini bulamazsak, ozaman artık Hadîs-i Şerîf'in delalet ettiği hükümden vaz geçmemiz câiz olmaz. Şu delilleki, onun bizim bilmediğimiz bir mazereti ve kaydetmediği bir (başka) delili bulunabilir. Çünkü öğrenildikten, araştırıldıktan ve kastedilen mânâ anlaşıldıktan sonra hatâ ve yanılma, şer'î delillerden ziyade âlimlerin kapısını çalar.¹¹⁰

Yok, böyle değil de, taassub, tarafgirlik ve nefsanî arzuların itmesiyle hareket eden biriysen, benim sana îzâh ettiğim şeylerin hepsi, boş ve değersiz bir takım laflardan ibaret kalır. Senin o sözler içinde taassubuna, tarafgirliğine ve nefsanî arzularına deva olacak bir ilaç bulabileceğini düşünmek hayalolur. Burada bir tek ilaç varsa o da, benim hem kendim, hem de senin için bizi nefsin hoşlandığı şeylerden kurtarmasını, heva ve heves uçurumlarından uzak tutmasını, dininde bize ihlas, içtenlik ve Şer'î'atini anlamada insaf ve vicdan nimetini bahsetmesini Cenab-ı Allâh (C.C.)'dan dua ve niyaz etmekten ibarettir.

¹¹⁰Bak: *İbn-i Teymiye'nin, Raf'ul-Melam a'n-il-eimmet-il-a'lam adlı kitabı, Sh:31.*

BÜTÜN İNSANLAR MEZHEBSİZLİK VADİSİNE KOŞSALAR NE OLUR

Bütün bu kat'î delilleri açıklayıp serdettikten sonra, şimdi soralım: Bütün bu delillerden sarf-ı nazar edecek olsak, (kendi kafamızdan uydurduğumuz bir ictihâdla) halkı mezhebler kaydından kurtulmaya, dört mezhebten birine tabi olmaktan vazgeçip geniş ictihâd sahasına akmaya davet etsek ne olur?..

Bu sorunun cevabı olarak sana derimki: Bütün insanları inşaat işlerinde mühendislere uymaktan, onlardan faydalanmaktan ve onlara itimad etmekten vazgeçmeye çağırsak ne olur? Tedavileri ve sıhhi ilaçlarının tayini husüsunda doktorlara tabi olmak, onlara dayanıp güvenmek ve onların sözlerini dinlemekten uzak kalmaya davet etsek ne olur? San'atlarında ve geçim vasıtalarında bu san'atlarda ihtisas yapmış kimselere uymaktan geri durmaya onların bilgi ve maharetlerinden faydalanmamaya davet etsek ne olur. Bütün insanları bu mütehassıs kişilere uymaktan uzak durmaya ve bilimsel tecrübe ve uzmanlık katkısını dışlayarak sadece kişisel gayret kanaate güvenmeye davet etsek, halkda bizim yönlendirmemize uysa işin sonu nereye varır?!...

Hiç şüphe yokturki, bunun arkasından gelecek olan şey, mamûreleri, ekinleri ve nesilleri helak edip felakete sürükleyen korkunç bir karışıklıktan başka birşey

değildir. Bunun ardından insanlar ta'rnir edeceğiz diye kendi evlerini bile kendileri tahrib edecek; tedavi adıyla kendi canlarına kendileri kıyacak; bir sürü gayret ve alınterinin arkasından kendilerini fakirlik, perişanlık ve kayıplara sürükleyeceklerdir. Bu kötü sonuç ise, onların, ictihâdı kendi aslî yerine koymamış ve şartlarını yerine getirmeden uygulamaya kalkmış, Allâh'ın kâinat hakkında koyduğu, insan gruplarının karşılıklı yardımlaşma, birbirini destekleme, öğretim ve yol gösterme sahalarında birbirleriyle bağlantılı olduklarına dair sünnetini bilmemezilikten gelmiş olmaları yüzünden ortaya çıkacaktır.

Bu, ufacık çocuklara varana kadar bütün insanların, hatta bizzat mezhebsizlik davetçilerinin bile bildiği bir gerçektir. Fakat bu insanların aynı kanunun dini ihtisaslar ve helâl ve hararn'ı tayin eden hükümlerde de aynen cârî olduğunu neden anlamıyorlar?!.. Bilmîyorum!..

Bu, dünyaya ait olan ihtisas konularında insanların toptan ictihâd meydanlarına dökülmeleri halinde ortaya çıkacak olan netice; şer'î ilimler ve helâl harâmı tayin eden hükümlerde, insanların toptan ictihâd meydanlarına girmeleriyle ortaya çıkacak olan neticenin aynısıdır.

Bugün bizim elimizde geliştirilmîş, fert ve toplumlar olarak insanların bütün halleriyle ilgili bulunan mükemmel bir fıkıh var. Bu fıkıhı müctehid İmamlar ve

onların âlim ashabı asli delillerinden çıkararak tedvîn etmişlerdir. Bu muazzam fıkıh, bugün maddi bir kalıba bürünerek bizim önümüze çıkıyor ve lisan-ı hal'ıyla şunları söylüyor: **“Ey Müslümanlar, sizinle, medeni, cinai, vb. mes’elelerde hayatınıza bu fıkıh uygulamanız arasında bir münasebet varsa o da, sizin üstün gördüğünüz, kendinize ait bir yolla fıkıh kalıba dökmenizden ibarettir!..”** Biz bu fıkıh servetini, dediği dedik ve bütün müslümanları şamil bir ictihâdın haksız kazancına arzedecek olursak, bu muazzam fıkıhın âkıbeti, kararsız rüzgârların oraya buraya savurduğu saman, süpürüp yok ettiği çör çöp olacak... Biz de ardından bakakalacağız. Bu muazzam servetin yerinde yeller estiğini göreceğiz ve birdenbire kendimizi, bu çok eski ve köklü fıkıh binamız yerine, şuraya buraya saçılmış taş ve ağaç parçalarının serpintileri ve enkaz yığınları önünde bulacağız. Bu sonuç, son derece enteresan ve tipik bir inatçı, çok tuhaf bir; mağrur’dan başka hiçbir kimsenin hakkında münakaşaya girmeyeceği kesin bir sonuçtur.

Bugün müslümanın önünde, namazı, orucu, zekâtı ve özel hayatında karşılaşacağı öbür dini mes’elelerin hükümlerini anlamak için takibedebileceği çok rahat ve hazır bir yol vardır. Bunu müslüman, dört mezhepten biri hakkında yazılmış Şer’î hükümlerin özetini içine alan küçük bir kitabı öğrenmek sûretiyle gerçekleştirecektir. Onun bu kitaptaki mes’eleleri anlamaması veya kendisi, müctehid olmadığı sürece hükümlerin delilleri üzerinde

durması diye bir problem yoktur.. Nasıl ki, sahabe ve tabii'lerin büyüklerinden fetvâ soran pekçok Sahâbe ve tabii'lerin durumları da bu idi. Onlarda, ileri gelen fetvâları i'tibar gören Sahâbe ve tabi'i kardeşlerine soruyorlardı.

Her müslümanı, ictihâd ve deliller hakkında görüş beyanı ile mükellef tutupta, İmamlardan birini taklîd ederek helâl ve harâmı tayin eden hükümleri öğrenip zappedebileceği bu kitaptan onu uzaklaştırmaya kalkacak olursan¹¹¹, bu davranışınla sen ona açıkça şunu söylemiş olursun: **“-Senin karşılaştığın müşkil ve önüne çıkan mes’elelerde Allâh’ın hükmü; senin o mes’elelerdeki şahsi kanaatın neyi gösteriyorsa odur!..”**Bekle artık İslâm Şeri’atinin âkıbetini: Bundan sonra bütün İslâm Şert’atini, altında adlandırıldığı şey bulunmayan bir ad, sahibi olmayan bir isim, konusu olmayan bir başlık ve

¹¹¹“Mezhebsizliğe çağırانların en seçkinlerinden biri, dört mezheb İmamlarının ictihâdlarını içine alan, bu kitabları **“KÜFLÜ KİTAB, KÜFLENMİŞ KİTAB”** diye vasfetmiştir!... Muhammed Said Ramazân El-Bûtî) Bu gibi şeyler Türkiye’de de aynen görülmeye başlamıştır. Talebelerimden biri, bana vazifeli bulunduğum Enstitüde, sınıfın içinde, bütün öğrencilerin huzurunda şu suali sormuştur: **“-Hocam, bize dört İmâm’a uymamızı emreden bir hadîs, ya da bir Âyet söyleye bilirmisniz?!..”** İşte o zaman çocuklara bu gibi telkinlerin yapılmakta olduğunu içim burkularak anlamışım. Bari Cenab-ı Hakk (C.C.)’ın ya da Rasûlü (S.A.V.)’in Ebû Hânîfe, Şafi’î... diye isim tasrih ederek böyle bir emir vermiş olmasını şart koşmaya kalkmasalardı adamlar... (mütercim)

sökülmüş mezara benzer bir bina halinde bulacaksın. Üzeri bir sürü zincirler ve kilitlerle dolu dikilmiş bir kapının tesbit ve rabtedildiği sadece bir duvarcık... Arkasında, içinde yırtıcı hayvanların cirit attığı, kurtların ve canavarların otladığı uçsuz bucaksız bir arazi...

Eğer müslümanları bu kitablar ve İmamlarından uzaklaştırdıktan sonra, başka: insanların ictihâd yapıp te'lif ettikleri diğer kitablara sevk ederek, onlara bağlar ve onları taklîd etmeye yöneltirsen; bu davranışınla müslümanlardan. Şafi'î, Ebû Hânife, Mâlik ve Ahmed'i taklîd etmekten vazgeçip, çağdaşlardan falan veya filanı taklîd etmelerini istemiş olmaktan başka birşey yapmış olmazsın. Halkı böyle bir bağlılığa sevketmenin birtek mânâsı varsa o da, dört İmama ve onlara uyan müslümanlara karşı kin ve düşmanlık; filan ve falan adama aşırı düşkünlük, taassub ve bunların ictihâdlarını dört imamın ictihâdlarına tercîh etmektir.

Birinde yanibaşımda namaz kılan bir talebeye şöyle demiştim. Bu talebe, teşehhüdde otururken devamlı olarak parmağını hareket ettirip duruyordu: “-Neye böyle parmağını kıpırdatıp duruyorsun?” Talebe: “-Çünkü bu, Rasûlüllâh (S.A.V.)’den vârid olmuş bir sünnettir” dedi. “Bu hususta vârid olan hadîs nedir. O hadîsdeki parmağı kıpırdatmakla kast edilen şeyin, bu sürekli parmak kıpırdatma olduğuna nassın, delilin nedir?” diye sorunca genç: “-Bilmiyorum ama bunu falan adama sorup

öğreneceğim!” Dedi. Bu genç -kendisinin delilden habersiz olduğunu bildiğine göre- bu hususta ben İmam-ı Mâlik’in mezhebini taklîd ediyorum dese de hem kendisi rahat etse, hem de çevresini rahat bıraksa ve hem de üzerine düşen görevi yerine getirse (daha iyi) olmazmıydı?..

Şu halde, bu insan, başka hiçbir şey için değil, sadece bir başka şahsın mezhebini taklîde bağlanmak için dört mezheb İmamlarından birinin mezhebine bağlanmaktan uzaklaştırılmıştır. Eğer bu insan bütün ömürünü bu şahsa bağlı olarak geçirse, Ahkamı sadece ondan alarak yaşasa bu insanlar bu adama: “-Senin bir mezhebe olduğu gibi bağlanman harâmıdır.” demezlermiydi?!. Nasıl ki bu (mezhebsizler) dört İmamın mezheplerine sarılan insanlar hakkında bunu söylüyorlar. Şu halde sen burada taassub ve tarafgirliği en kötü şekliyle ve en çirkin sahnesi içersinde görmüş olmuyormusun?..¹¹²

¹¹²*Bu mezhepsizlerin İslâm’ın Şer’i hükümleri hak-kında, Cumhur-u Eimme’ye; müctehid İmamların kahir çoğunluğuna muhalefet edip; diğer âlimlerden kendilerine muvafık gördükleri kimselerle muvafakat ettikleri bir takım özel ictihâdlarının bulunması, bizim için mühim değildir... Burası bizi ilgilendirmez. Belki içlerinden biri inceler, araştırır ve bazı fıkhi mes’elelerde kendisini ictihâd yapmaya muktedir kılacak bir büyük gayret gösterir. Bu da asgari ölçü ve en az takdirle, başkalarının değilde; kendisinin inancı çerçevesi dâhilinde böyledir.Biz, onların zâhib ve kâil oldukları bu görüş hususunda tamamen onlara*

zıt bir görüşe sahip bulunuyoruz. Biz Cumhuru Ulemâ'nın zahib ve kâil oldukları görüşü tercih ediyor ve onu üstün tutuyoruz. Bu adamların ictihâd yapmaya muktedir olduklarını kabul etmiyoruz.

Eğer münasebet düşerse, onlarla bütün bu konularda kardeşçe ve sakin bir şekilde münakaşa edebiliriz. Yalnız, onların; GÖRÜŞ, KİTAB VE SÜNNET'TEN alış adıyla tercih ettikleri reylerini red ve tiksinti konusu; kavgâ ve gürültü koparma bahaneside yapmayız.

Evet... Bizim teşehhüd (oturuşu) esnasında parmağını hareket ettirmeyi üstün gören kimseyle, terâvih namazını sekiz rek'at kılmayı -tercih eden veya kendi i'tikadınca-bilebile geçirilen farz namazın kazasının uygun ve câiz olmadığı görüşünde olan kimseyle ilgimiz yoktur. Bunlar bizi ilgilendirmez. Zira İmamlar ve fakihler arasında bu kavilleri söyleyenler bulunmaktadır. İslâm tarihinde, bir takım kimselerin çıkıpta kendilerinin ictihâd yaptıklarını ve müctehid olduklarını iddia etmeleri ister ictihâd yapmaya ehil ve yeterli olsunlar ister olmasınlar bazı fıkhi mes'elelerde kendilerine has bir takım mezhebler seçmeleri yeni uydurulmuş ve ilk defa karşılaşılan bir şey değildir.

Fakat bizim kabul etmediğimiz ve benimsemediğimiz nokta: Bu insanların sahip oldukları şahsi görüşlerini, mezheb İmamlarıyla harb edecekleri ve onlarla mahşeri müslüman topluluklarının arasındaki sağlam bağları kesecekleri birer keskin kılıç ve birer amansız silah kabul etmeleri ve bu silahlarla, mümkün olan her münasebette camilerde kabile ve mahallelerde fitne ve fesadı kamçılamalarıdır. Zira hâl-i hazır'da bu kimselerin büyük çoğunluğunun durumu bundan ibarettir.

Bu adamlar, Allâh'a ve Allâh'ın dinine davet yolunu bırakmışlardır. İslâm'dan inhira'f edenler ve onlardaki sapıklık, tereddüd ve taşkınlıklarla uğraşmaktan vazgeçmişlerdir. Yaptıkları ictihâdlar hakkında kendilerine muhalefet eden, dört mezheb imamlarından birinin mezhebine sarılmakta ısrar eden veya kendisinin ictihâd yapacak güçte olmadığını ve İmamlardan birini taklid etmeye muhtaç ve mecbur olduğunu ilan eden her dindar kişiye saldırıya geçiyorlar. Böylece onlarla sonu olmayan bir kavgâ koparıyorlar. Onlarla yaptıkları bu mücadeleyi

(dinde) yeri yurdu olmayan amansız bir düşmanlık derecesine vardırıyorlar. Onları sapıklıkla itham ediyorlar, İmamlarına Câhillik isnad ve iftirasında bulunuyorlar. İmamlarının kitaplarını KÜFLÜ'lük ve hak yoldan dışarı çıkmış olmakla vasfediyorlar!...

Birisinin elinde çektiği tesbih ve tekrarlayıp durduğu vird'lerin sayısını tesbit ettiği bir tesbih görülse, hemen O kimseye sefillik alçaklık, sapıklık iftirası ve bid'at uydurucuğu isnadı ile hükmederler. Bir müezzin ezanın sonunda yüksek sesle Rasûlüllâh (S.A.V.)'e Salât-ü Selâm getirse ve sala verse, o müezzinin müşrik olduğunu ima etmeye ve böyle bir şeyi bir daha yapmamasını söyleyerek onu tehdid etmeye kalkarlar. Halk terâlvih namazlarını mescidlerinde yirmi rek'at olarak kılmak istese, mescidin içinde başı sonu olmayan bir fitne tufanı koparırılar. Bazen halk bu yüzden heyecana kapılıyor, mescidin içinde dalga dalga birbirine giriyor. Nihâyet cami'in içinde ağır küfürler ırz nâmus karıştırmalar kubbelerde çınlıyor. Hiç aklımdan çıkmaz. Bir ramazan gecesi idi. Yatsı namzından sonra beni avâm halkdan müteşekkil çok Câhil bir grup insan ziyaret etmişti. Bunlar onbeş kişiyi aşkın bir topluluktuktu. Yüzlerinde ve seslerinde düşmanlık izleri görülüyordu. Belliydiki bana bu husûmet ve düşmanlık yüzünden (dert yanmaya) gelmişlerdi. Benden, aralarında **terâvih namazının sekiz rek'atından fazlasını kılmayı harâm** sayan bir kimsenin namaz kılması yüzünden mescidlerinde çıkan bir fitneyi durdurmak için birşeyler yapmamı istiyorlardı.

Bu adam onlarla münakaşa etmeye başlamış, mescidin içinde fitne şiddetlenmiş ve Allâh'ın evi şeytan uğrunda yapılan bir kavga meydanına dönmüştü!...

Bunların terâvih namazını arzu ettikleri gibi kılmalarında ne zarar olabilir? Kendileri diledikleri gibi kılsalar da, bizi de rahat bıraksalar, biz de gerek kendi taklîdimiz, gerekse ictihâdımız olarak inandığımız gibi (yirmi rek'at) kılsak olmaz mı?!...

Bütün dertleri, kendilerinin; Şeriat'ın ahkâmını, müctehid İmamlardan hiçbirinin mezhebine bağlı kalmadan, Kitab ve Sünnet'ten anlamaya muktedir olduklarını zan ve iddia etmelerinden ibaret değilmiydi? İşte biz onları kendilerine ait olan bu zan ve iddialarıyla başbaşa bırakıyoruz.

Kendileri için, tedvîn edilmiş olan dört mezhebin yanbaşımında şahikalara yükselen, ibadet mes'elelerinden müteşekkil sadece on mes'ele üzerine dikip yükseltecekleri, diledikleri gibi –diledikleri gibi- bir yeni mezheb kursunlar. Bu mes'elelerde arzu ettikleri irtifa'ı kaydetsinler. İmamların fıkıh ve ictihâdlarından diledikleri kadar geri dursunlar!

Lakin bütün bunlardan sonra başkalarına taarruz neden. Câhillik, sefillik, alçaklık ve sapıklık isnad ederek üzerine yürümek niye?! Neden dört mezheb İmamlarına onların birçok kitaplarına, yaptıkları ictihâdlara ve kendilerini taklid eden müslümanlara dil uzatıyor, kötü sözler sarfediyor ve onlarla alay ediyorlar?!..

Ebû Hanîfe'nin hatâları ve ayak kaymaları adını verdikleri bir takım mes'eleleri (cimbızla) arayıp bulacağız diye bunca vakit kaybına ne lüzum var?!..

*Meclislerde başköşeye geçip fıkıhından dolayı **İmam-ı Şafi'î'yi**: zina yoluyla kendi menisinden meydana gelmiş olan kızla bir adamın nikâhının sahih olduğuna fetvâ vermiş diye ayıplamaları ve İmamla alay etmeye kalkmalarının sebebi nedir? Eğer bu adamlar **İmam-ı Şafi'î'nin El-Ümm**, adlı kitabından bu konuda söylediklerini okusalardı, dalgın ve bitkin bir şekilde acaib bir Câhilliğin karma karışıklıkları içine düşeceklerdir?!..*

*Şeyh Nâsır gibi bir adam diyorki “**Allâh esirgesin, biz ne İmamların haklarını yeriz, ne de mezheblere dil uzatarak onlara herhangi bir kötülük isnad ederiz!...**” Evet, Üstad Nâsır bunu bazı meclislerde söylüyor ama işin aslı söylediğini doğrulamıyor.*

*Dört İmama hürmet eden, İslâm Şeriatinin hükümlerini gün ışığına çıkarmak ve onları kitab ve sünnetten istihrac etmek için sarfettikleri gayretlere saygı gösteren bir adam, Hz. İsa'nın yere inmesi ile ilgili hadîs üzerinde yaptığı yorumda, hiçbir münasebet ve gerek yokken; “**Şurası açıktır ki, İsa (A.S.) bizim şeriatımızla hükmedecek, Kitab ve Sünnet dışında kalan İncil veya Hanefî fıkıhı ve menzerleriyle değil de (sadece) Kitab ve Sünnetle icrayı adalet edecektir!**” demez.Şu söz üzerinde dur ve düşün! Üstad Nâsır'ın: “**Kitab ve Sünnet, dışında kalan, İncil ve Hanefî fıkıhıyla değil!**” sözünün ne demek olduğuna dikkat et!Şu*

halde adam Hanefî fikhının tamamen (tahrif edilmiş) İncil gibi olduğuna inanıyor... İslâm Şeriatıyla veya Hanefî fikhı ve benzerleriyle hiçbir ilgisi olmayan İncil gibi!...

Bir müslüman bulunurmu ki, hakikatı tanımak hususunda Allâh'tan korksun da, sonra Hanefî Fikh'i'nin Kitâb ve Sünnet'ten istinbât edilmiş, sadece bu iki kaynaktan tahriç edilip çıkarılmış hükümlerden ibaret olduğunu bilmesin bu fikhın İmam-ı, İmam-ı Ebû Hanîfe (R.A.)'in -Allâh'ın Kitâbı ve Rasûlüllâh'ın Sünneti'nin hükümlerini gün ışığına çıkarmak hususunda yapmış olduğu bu işle ancak Allâh'a yaklaştığını; Ebû Hanîfe (R.A.)'ın bazı ihtihâdları da, hatâ veya isabet etmiş olması bir yana, aslâ Kur'an-ı Kerîm'in hükmüyle zıdlaşmak için İncil'in yanına koyduğu bir başka fikh icad etmekle şeytana yaklaşmadığını farketmesin?!...

Sonra; Hz. İsa (A.S.) efendimizin, kitab ve sünneti tanımak bakımından Şeyh Nâsır'dan daha aciz olduğunu, ihtihâd yapmaya gücü yetmeyecek, Şeri'atin Ahkâmı hususunda İmamları taklîd etmek zorunda kalacak ve İmamlar arasında bizzat Ebû Hanîfe'yi seçecek kadar (Câhil) ve aciz bulunduğunu söyleyen kim ki? ...

Hanefîler içerisinde bu sözü söyleyen böyle bir iddiada bulunan bir kimsenin olduğu doğrudur? Muhakkak... Muhakkak ki düşüncesi ve akli bakımından müstesna (kaçık) olupta bu zirveyi anlamadan körü körüne methetmeye kalkınlar çıkabilir.

Fakat bu durumda izlenmesi gereken ilmi yol: Üstad Nâsır'ın. bize bu sözü söyleyenin kim olduğunu söylemesi ve bu sözünün bulunduğu kitaptaki yerini sınırlandırması; sonra da o sözü, Allâh'ın dini karşısında ihlas sahibi ve İslâm'ın İmamlarını takdir eden herkesin yapabileceği ilmi bir sözle karşılık verip reddetmesi değildir?! ... Verilecek karşılıkla şundan ibarettir: İsa bin Meryem (A.S.), Şeriat Ahkâmını doğrudan doğruya Kitâb ve Sünnet'ten almaya muktedir. Bu kadarı ise Allâh'ın Rasûlü İsa (A.S.)'ın vasıflandırılabilceği yüksek (meziyetlerin) asgari haddidir. Bu duruma göre de, onun hakkında İmamları taklîd etmek diye birşey söz konusu olamaz.

Üstad Nâsır'ın, İmam-ı Ebû Hanîfe'nin fikhını ayıplaması; Onun, İslâm Şeri'atıyla hiçbir ilgisi olmayan İncil gibi,

*İslâm Şeri'atının dışında olduğu kanaatine kapılmış olması yüzünden, böyle bir sözü reddetme fırsatını değerlendirmesi, ne ilmî ve ne de sağlam bir İslâmî davranış değildir. Ey Müslüman okuyucu, umarım ki sen bu sözün, değil bir âlimden, herhangi bir Müslüman insandan sâdır olmasını büyük (kusur) görürsün. O halde Münzirî'nin **Sahih-i Müslim Muhtasarı** adlı kitabına müracaat et ve bu kitab üzerine Üstad Nâsır'ın yazdığı 308. sayfadaki yorumu oku. Öğrendiğimize göre bir büyük tahkik Âlimi, bu kitabın neşrini üzerine alan zatı, bu garib ve acaib sözden haberdar etmiş ve ona, kitabın yakında çıkacak olan ikinci baskısından bu zırvayı kaldırmamasının zarûri olduğunu açıklamıştır. Kitabı yayınlayan zatın, yorumcu Üstad Nâsır'ın kitabı tahkik esnasında yazmış olduğu şeylerin tümünden emin olup da bu yüzden söz konusu zırvayı da kitabın sayfaları arasında olduğu gibi bırakmayımı, yoksa, bu kurban, Üstad Nâsır'ın elinin yazdığı şeylerden en son satırı feda etmeyi de gerektirse bile, Allâh'ın Şeri'atının ve bütün müslümanların bildiği gerçeğin tehlikelerden emin ve mahfûz kalmasını mı tercih edecektir? Bilmiyoruz. Bilmiyoruz ama, durumun ne olacağını açıkça ortaya koyacak bir ölçü varsa, o da kitabın ikinci baskısının çıkmasıdır. (Belki) bu baskı bize; bu kitaba yeniden bir ta'lik yapma imkanı verecektir.*

Dr. M.S. Ramazan El-Bûtî

Görüyorsunuz ki Dr. Muhammed Sait Ramazan ElBûtî hocamız, mezhepsizlerin Suriye'de yaptıklarından bazılarını böylece dile getiriyor. Tef'rika, kavga ve karışıklığın, mezheplilikten değil, mezhepsizlikten; mezheplilerden değil, mezhepsizlerden geldiğini misaller vererek açıklıyor. Zannedebilmiyiz ki bunlar, sadece Suriye'yi ilgilendiren mes'elelerdir... Bizde böyle şeyler yoktur... Yeri gelmişken bunun, içerisinde yaşadığımız bir açık misalini de ben arz edeyim: Türkiye'mizin göbeğinde bir büyük ilim merkezi...Dini ilimlerin en yüksek seviyede, tahsil edildiği bir ilim yuvası... Bu yuvanın umûma açık büyük cami'indeyiz... Gün cum'a, yıl 1975... Sözlerini ilmin ve ferâsetin süzgecinden geçirmiş olması beklenen biri, o gün cum'a hutbesi okuyor. Hutbede hulasa olarak şunları

Hangi insaf sahibi insan bizim, bir müslümanın ictihâd yapmaktan aciz kaldığı müddetçe müctehid İmamlardan birini taklîd etmek mecburiyetinde olduğu üzerinde, sevk etmiş olduğumuz bu delilin kaldırılıp atılmasını câiz görür?!... Sonra da, buna ehil olmasalar dahi, bütün insanları ictihâd yapmaya; kendilerinden önce milyonlarca müslüman onlara tabi olagelmışlerse bile, artık müctehid İmamları taklîd etmekten vazgeçmeye; Kitab ve Sünnet'ten diledikleri ve akıllarına estiği gibi, helâl ve harâm hükümlerini çıkarmaya ve böylece kendi şahsi vehimleri ve binbir türlü hayalleriyle

söylüyor: “Cum’a namazının sonunda kılınmakta olan bu zuhr-u evvel, zuhr-u ahir ve cum’anın son sünneti’nin dinde yeri yoktur. Bunlar sonradan uydurulmuş bid’atlardır. Rasûlüllâh (S.A.V.)’in cum’a namazının iki rek’at farzından sonra kıldığı namaz, sadece iki veya dört rek’atten ibarettir. Bunu da cami’de değil, çoğu kerre kendi hüccesinde kılmıştır...” Hatip sonra cum’a namazının iki rek’at farzını kıldırır ve irad ettiği hutbenin uygulaması olarak, cum’anın son sünnetini kılmaz, mihrapta oturmaya başlar; cameaat ise, cum’anın son sünnetini kılmaya koyulur. Müezzin ne yapacağını şaşırır, kendisine verilen işaretle, yüksek sesle, namaz kılmakta olan büyük çoğunluğa bakmadan, tesbih dualarına başlar. Sayılı birkaç kişinin tesbih sesleri ve müezzinin tesbih duası sadaları arasında cemaat namazını bitirip, görülmedik bir karışıklık içerisinde dışarı çıkarken aralarından: “**Ne oluyor yahu... Yeni bir dinmi icad ediliyor?... Biz buraya ne umarak geldik, ne bulduk...**” diye bağırarak, daha ağza alınamaz nice sözler sarfedenler görülmüştür. Bereket versin, hutbe esnasında herhangi bir müdahale olmamış ve iş içinden çıkılmaz bir hal almamıştır.

(Mütercim)

İslâm Şeri'atını paramparça etmeye davet etmeyi câiz görür?!....

Hangi insan, çok çeşitli olmalarına rağmen, bu kapıyı bütün insanların önüne iki kanadını da ardına kadar açmanın; İslâm'a ve onun şeri'atine gözünü dikmiş beklemekte olan (düşman)lar için, ictihâd bıçağı ile onları uzuv uzuv parçalayıp doğramalarına zemin hazırlamak ve imkan sağlamaktan başka birşey olmadığını bilmez?!...

Arap dünyamızda yeni tarihin gerçeklerine dair hafızasında birşeyler kalmış olan hangi kültürlü kimse vardır ki, İngiltere'nin Mısır'ı işgal etmesini takib eden günlerde İslâm Şeri'atına hangi yoldan girdiğini ve onunla dilediği gibi nasıl oynadığını bilmesin?.. Lord Kromer'in nazarında İslâm, geri kalmış, donuk ve değişmeye karşı direnen bir dindi... Kromer, Mısır halkını bu bağdan kurtarmak için uygun vesilelerden bahsediyordu. Bunun için uygun olan parlak vesile de, yeni Avrupa toplumunun değişmesine ayak uydurmanın zarûri olduğuna inanan bu adamların kalbierindeki ictihâd fikrini yaygınlaştırmaktı. Buda ancak, bu adamlara fetvâ verme, Ezher Şeyhliği ve idaresi gibi hassas din'i mevkilerin teslim edilmesiyle gerçekleşirdi. Nihâyet birçok sahalar, görünüşler ve değer ölçülerinde Avrupa toplumuna inanmış olan kimseler, Ezher Şeyh ve âlimlerini, ictihâd ve ictihâd'ın şartlarına (eğilmeye) davet etmeye

kalktılar. O kadar ki ŞEYH MERAĞÎ (îşi), müctehidin Arap dilini bilen bir kimse olmasına lüzum olmadığı zehabına kapılacak kadar ileri götürdü. İngiliz elçileri İslâm Şerî'atı hakkında ictihâd yapmaya kalktılar. İctihâdlarını ahvâl-i şahsiyye (şahsı ilgilendiren haller) kanununu değiştirme kararıyla sonuca bağladılar. Teaddüd-ü Zevcat (bir erkeğin dört kadına kadar evlenebilmesi hükmü Şer'î'sin)i (bir kadın) kaydıyla sınırlandırdılar. Boşama hakkını tahdid ettiler. Miras konusunda erkekle kadın arasına girdiler. İctihâdî fetvâlar çok canlı ve hareketli bir şekilde aldı yürüdü. Kadınların örtülmesi garip karşılanarak reddedildi. Bankalarda faiz gelirlerinden belirli nisbetlerin alınıp verilmesi câiz görüldü. İngilizler, bu fetvâların sahiblerini ufku geniş, geniş görüşlü, yumuşak fikirli ve İslâm'ın rûhunu iyi anlayan insanlar diye vassfediyorlardı.¹¹³

Bu yakın geçmişin (acı) gerçeğinden bizim almamız gereken ibret dersi nedir?.. Bütün geçmiş asırların icmâ'ı ile ihlaslı ve samimi muctehidlerimizin elleri üzerinde yükselmiş olan muazzam fıkıh binamızı yıkmayı gerektiren âmil nedir?.. Sonra herkesin önüne ictihâd

¹¹³Bak: *K.E1-İtticahat-ül-Vataniyye Fi-l-Edeb-il-Mu'Asır, Cild:2, Sh: 298 ve devamı; K. Mevkıf-ül-aklî ve-l-İlmî ve-l-âlemi min Rabb-il âlemin, Cild:4, Sh:350.*

kapısını açıpta, dört mezhebe sarılma esasını kaldırıp atmayı gerektiren sebep nedir?.. **Dün ictihâd kapısına çullanan veba, bugün de aynen mevcuttur. Bugün ictihâd bıçağıyla İslâm'ın ahkâmını doğrayıp parçalamak için hazırlanan eller, bu işi dün yapan ellere kat kat fazladır!...**

Ey şu kimseler, müslümanları çağırınız. Bütün asırların taklîd ettiği, tabi olduğu ve tıpatıp uyduğu İmamlarının arkasından yürüsünler. Eğer ictihâd yapmak istiyorsanız, dün mevcut olmayan ve İmamların, kendi günlerinde bahsetmedikleri yeni müşkillerin hükümlerini çıkarmak babında ictihâd yapınız.

Biz, sizin için hayır duada bulunacak, Cenab-ı Hakk'dan sizleri muvaffak kılmasını, sizlere fikir ve görüş sağlamlığı, ihsan etmesini niyaz edeceğiz.

Fakat siz -ne yazık ki- geçmiş İmamların bahsetmediği, hakkında ictihâd yapılması ve bu asırda hükmünün bilinmesi zarûri olan yeni (rnes'eleler)den tamamen yüz çevirmiş bulunuyorsunuz. Hayat sigortaları ve mal mülk sigortaları, feshedilmiş ve hisseli şirketlerin ve bunun dışındaki ortaklıkların çeşitleri, günümüzde tanınan ictimai sigortaların çeşitleri, akidlere dahil olan bedel ve kıymetler, ...ilh ... gibi yeni problemlere aslâ yanaşmıyor; bütün bunları inceleyip araştırmaktan yüz çeviriyorsunuz. Sonrada dört İmamın yapmış oldukları

ictihâdları kötölemeye ve bütün halkı İmamların arkasından gitmek ve onlara uymaktan ürkütmeye kalkıyorsunuz! ...

Vallâhi böyle...; Ben bu mezhepsizlerden hiç birinin bir gün kalkıpta, halkın hergün hükmünü sorup durduğu bu beklenmedik yeni mes'elelerden birini araştırdığını görmüş değilim. Onların bütün dertleri, binası tamamlanan, hükümleri yerleşmiş bulunan alıp mucibince amel etmekte ALLÂH'ın önünde bütün müctehid ve mukallidlerin ma'zur bulunduğu; böylece boyunlarındaki borçtan kurtulup selâmete çıktıkları ve Allâh'ın' üzerlerindeki hakkını eda ve ifa ettikleri mezhepleri yıkmak için bütün güçlerini fazlasıyla sarfetmekten ibarettir!...

Ey şu kimseler!... Çağırarsanız insanları, müslümanların tertemiz İmamlarının tedvîn ettiği, nesilden nesle müslümanların onlardan alıp bağrılarına bastığı yerleşmiş ve kökleşmiş hükümlere çağırınız. İctihâd yaparsanız, paçaları sıvayın ve bize imamlardan hiçbirinin hakkında, önceden hiç eğilmemiş ve fikir beyan etmemiş olduğu ve bütün müslümanların haklarında Allâh'ın hükmünün ne olduğunu bilmediklerinden müşteki bulunduğu şu beklenmedik yeni mes'eleler üzerinde ictihâd yapınız. Bunlar hakkında yapacağınız ictihâdlardan müsbet bir sonuç elde edecek; bu meselelerle Kitab ve Sünnetten alınacak delilleri

arasında sağlam bir bağlantı kuracak ve onlardan ne yönde ve hangi ölçülerle hükümler çıkarıp istimbat yaptığınızı da açıkça ortaya koyacak olursanız; işte o zaman biz size dört imamın dördününde murakaba ve kontrolünü teslim eder, sizi onların ictihâdlarını kendi ictihâdlarınızla neshedip, hükümsüz kılmakda serbest bırakırız. Bununlada, kalmayarak bütün insanları imamları bir tarafa bırakarak sizlere tabi olmaya davet ederiz.

Buyurun bunu yapın... Oysa (ileri sürülen) şart son derece sağlam ve güçlüdür.

BENİMLE BAZI MEZHEPSİZLER ARASINDA GEÇEN BİR MÜNAKAŞANIN ÖZETİ

Herhalde bu bölüm önem bakımından bu kitabın diğer bölümlerinden daha üstündür.

Bu üstünlüğün sebebi, bu bölümde bulacağın bazı noktalar ve yeni ilmî ölçülerden ileri gelmez. Zira biz, yukarıda çeşitli ilmî delilleri fazlasıyla kaydetmiş bulunuyoruz. Fakat bu bölümün önemli oluşunun asıl sebebi, burada; karşılaşacağın, akıl sahibi hiçbir beşerde bulunması mümkün olmayan taassub ve tarafgirlik sahneleridir... Bunlar bizi tarafgirlik ve tassubla itham ediyorlar.

Çünkü biz, binbir delil üzerine oturtulmuş olan hak ve gerçekten dönmeye, aslâ razı değiliz. Yalnız sen, bu bölümün satırları arasında onların kendilerini, eğer bunu yapmaları gerekiyorsa, aptallık ve cinnetten meded umacak kadar şaşkın bir taassub ve tarafgiriik kafesi içerisine nasıl hapsettiklerini hayretle göreceksin!...Ben bu bölümde, ne birinin suratına tükürmüş, ne de yapmadığı bir günahı ona isnad etmiş olmayacağım. Hele onun hakkında vehim ve hayal dünyasından bir tek kelime getirip aslâ iftira atmayacağım.¹¹⁴ Bu konuda, kendisiyle münakaşa ettiğim kardeşe, acaib ve yersiz sözünü bana fısıldarken dedim ki, çekinsem de söylediğini ancak ona düşkünlüğüm dolayısıyla yayınlayacağım. Allâh biliyor ki, ben bunu; ona, sadece söylediği şey hususunda biraz tedbirli olmaya ikaz etmek için söylemişim!... Fakat adam bana: **“Dilediğini yayınla, korkum yok! ...”** cevabını verdi.

Ben bu adamı tanıtmaktan kaçınacak ve ismini kaydetmekten Sarf-ı nazar edeceğim. Senin sadece şunu bilmem kâfidir ki o, mezhebsizliği bilenlerdendir, öğrenenlerden değil... Buna göre o, fazîletli bir insan ve ıstikamet sahibi bir gençtir. Keşke, acaib taassub

¹¹⁴Bu, gelip de bugün bizim, sözler üzerinde değişiklik ve tebdilat yaptığımızı iddiaya kalkan adama cevabımızdır. Eğer bunu yapmaktan Allâh (C.C.) korkusu bizi engellemese, gözleriyle gören ve kulaklarıyla işiten yaklaşık olarak on, kişinin şehadeti bizi ondan meneder.

vadisindeki en derin çukura, o gence ve kafirliğine dair olan bu çirkef atılınmış olsaydı!...

Bu adam bana, adetleri diğer şüpheli hususlarda hakkı araştırmak olan bazı gençlerle birlikte geldi: Onunla konuşmaya başladım ve dedim ki:

—Allâh'ın Ahkâmını anlamada takib ettiğin yol nedir? Onları Kitap ve Sünnet'tenmi alıyorsun, yoksa müctehid İmamlardanımı?..

Adam: -İmamların sözlerini ve bu sözlerin delillerini gözden geçiriyor sonra da o sözlerin Kitap ve Sünnet'ten olan delillere en yakın olanına itimad ve i'tibar ediyorum!... *dedi.*

Ben: -Elinde beşbin Suriye lirası var. Bu paranın üzerinde senin yanında kasalanmış bekler olduğu halde, bir müddet geçti. Sonra bu parayla bir mal satın aldın ve ticaret yapmaya başladın. Bu malın zekâtını ne zaman vereceksin? Altı ay sonra mı, yoksa tam bir sene sonra mı?... *dedim.*

Adam, düşünerek: -Sen bu سوالinle ticaret malları için zekâtın vâcib olduğunu söylemek istiyorsun (galiba). Bu سوالin mânâsı bu (olsa gerek!) *dedi.*

Ben: -Ben soruyorum... Maksat senin bana kendi özel yolunla cevapvermendir. İşte kütüphane önünde... Burada

tefsir kitapları, hadis kitapları ve müctehid İmamların kitapları mevcut... Buyur... Buyur...

Adam biraz düşündükten sonra: -Kardeşim, bu dindir... Akla esdiği gibi cevaplandırılması mümkün olan basit ve kolay bir iş değil bu... Cevab vermek için elbet bir fikre sahip olmak, kaynaklara başvurmak ve inceleme yapmak gerekir. Bütün bunları yapmak için de, elbetteki bir zamana ihtiyaç vardır. Biz ise bunun için değil, bir başka konuyu incelemek için gelişmiş bulunuyoruz! ... dedi.

Karşılaştığım bu cevap üzerine bu sorudan vazgeçtim ve ona: -Güzel... Her müslüman üzerine, İmamların delillerini gözden geçirmek, sonra da bunların kitab ve sünnet'e en uygun olanını almak vâcib midir?.. dedim.

Adam: -Evet... dedi.

Ben: -Bu demek oluyorki, bütün insanlar sadece mezheb İmamlannın sahip olduğu ictihâd gücüne sahip olmakla kalmıyor, üstelik onlardan daha muazzam ve daha mükemmel bir güce sahip bulunuyorlar. Çünkü İmamların görüşlerine hâkim olabilen ya da onların reylerinden Kitap ve Sünnet ölçüsü esasına göre hükmedebilen kişi hiç şüphesiz bütün İmamlardan daha âlimdir... dedim.

Adam: -Gerçek şudur ki insanlar mukallid, müttebî (tabi olan) ve müctehid diye üç kısma ayrılırlar. Mezhepleri birbiriyle mukayese edebilen ve onlardan Kitaba en yakın olanı süzüp çıkarabilen kimseler sadece müttebî (tabi olan) kimsedir. İttibâ (uymak) ise taklîdle ictihâd arasında kalan orta bir seviyedir... *dedi.*

Ben: -Mukallidin vazifesi nedir?.. *dedim.*

Adam: -O, müctehidlerden ittifâk ettiği bir kimseyi taklîd eder... *dedi.*

Ben: -Mukallidin müctehidlerden birini taklîd edip ona bağlı kalması ve ondan hiç ayrılmamasında bir beis varmıdır?.. *dedim.*

Adam: -Evet, var... Onun böyle davranması harâmıdır... *dedi.*

Ben: -Bunun harâm olduğunu gösteren delil nedir?.. *dedim.*

Adam: -Delil: Onun Allâh (C.C.)'ün ona yüklediği ve ondan yerine getirmesini istemediği bir şeye sarılmasıdır... *dedi.*

Ben: -Kur'ân-ı, kıraat-ı Seb'adan hangisiyle okuyorsun?.. *dedim.*

Adam: -Hafs Kıraatıyla... *dedi.*

Ben: -Sürekli olarak hafs kıraatına bağlı kalıp, hep onunlamı Kur'ân okuyorsun, yoksa hergün bir değişik kıraatlamı okuyorsun?... *dedim.*

Adam: -Bilakis hep hafs kıraatıyla okuyor ve daima ona bağlı kalıyorum... *dedi.*

Ben: -Allâh (C.C.) senin Kur'ân-ı, Rasûlüllâh (S.A.V.)'dan Mütevâtir olarak vârid olduğu gibi okumanı, Rasûlüllâh'dan vârid olan okuyuş şekline bağlı kalmanı istemiş olmasına rağmen, neden hep hafs kıraatına bağlı kalıyorsun?... *dedim.*

Adam: -Çünkü ben, diğer kıraatları öğrenmeye imkan ve fırsat bulamadım ve hafs kıraatından başka kıraatla Kur'ân okumak bana nasib olmadı... *dedi.*

Ben: -Bu adam da fikhî, mesela Şafi'î mezhebine göre öğrenip, diğer mezhepleri öğrenme imkânı ve fırsatı bulamamış bir başka kimsedir. Bu kimseye de ancak bu imama göre kendisini ilgilendiren dini hükümleri öğrenmek nasib olmuştur. Sen bu adamı hepsinin ictihâdlarını alacak kadar İmamların yaptıkları ictihâdlara bağlanmaya icbar edecek olursan; kendinin de her kıraatla Kur'ân okuyacak kadar, bütün kıraatları öğrenmen gerekmez mi? Kendini acizlik sebebiyle bunu yapmaktan

ma'zur gördüğüne göre, bu mukallidi de kendin gibi ma'zur görmeyi gerekmezmi?!... Her neyse, biz diyoruz ki: Sen, bir mukallidin, Allâh onu bununla mükellef tutmamış ve ondan böyle bir şeyi yapmasını istememiş olmasına rağmen, bir mezhepten diğerine geçip durma esasına bağlı kalmasını nerden çıkarıyorsun? ... Yani, Allâh onu bir mezhebe olduğu gibi bağlı kalmakla mükellef tutmadığı gibi, sürekli olarak bir mezhepten öbürüne geçmekle de mükellef tutmamış olmakla beraber, sen bu mukallidin ikide bir mezhebini değiştirmesi gerektiğini nerden bulup geliyorsun?!... *dedim.*

Adam: -Mukallide harâm olan sadece, Allâh'ın kendisine bir İmama bağlı kalmayı emrettiğine inanmakla beraber belli bir İmama bağlı kalmaya devam etmesidir... *dedi.*

Ben: -Bu başka şeydir... Hakkında hiçbir şüphe ve ihtilâf bulunmayan hakikatin ta kendisidir. Fakat mukallidin, Allâh'ın kendisini bundan mükellef tutmadığını bilerek, bir müctehide olduğu gibi bağlı kalmasında bir beis var mıdır?... *dedim.*

Adam: -Hayır, hiçbir beis yok... *dedi.*

Ben: -Fakat ders aldığınız Kürrâs, senin bu dediğinin aksini söylüyor. O, belli bir müctehide bağlanmakta

hiçbir mahzur olmadığını kabul etmek şöyle dursun; kitabının bazı yerlerinde, hiç de değiştirmeksizin belli bir İmama bağlanmanın harâm olduğunu söylüyor... *dedim.*

Adam: -Nerede?.. *Dedi ve Kürrâs'ın metinleri ve ibarelerini düşünmeye koyuldu. Sonra Kürrâs sahibinin:* **“Bilakis (İmamlardan) birine bütün mes’elelerinde olduğu gibi uyan kimse, mutaasıbtır, hatâya düşmüştür, kör taklîde saplanmıştır. O kimse, dinlerini paramparça edip fırkalar haline gelenlerdendir...”**

Sözünü düşünmeye başladı, sonra da: -Burada üstad bağlılıkla, o kimsenin belli bir İmama bağlanmasının Şer’an vâcib olduğuna inanmış olmasını kastetmektedir. Sadece ifadede noksanlık vardır!... *Dedi.*

Ben: -Onun böyle kasdettiğini gösteren delil nedir... Sen niçin yazar hatâ etmiştir. demiyorsun... *Dedim.*

Adam: -İfadenin doğru olduğu, bir mahzufun takdiri üzere söylendiği ve yazarın bu sözde hiç bir hatâsının bulunmadığı hususunda ısrar etti!...

Ben: -Yalnız bu takdire göre bu ifade herhangi bir husûmetle karşılaşmaz ve kimse de bu if’adeye karşı çıkamayacağı, gibi bunun her hangi bir rana ve faydası da olmaz. Zira hiçbir Müslüman yoktur ki, dört mezhep

İmamlarından birine aynen uymanın şer'an vâcip olan şeylerden biri olmadığını bilmesin. Yine bir mezhebe aynen bağlı kalan hiçbir müslüman gösterilemezki, bunu kendi rağbet ve arzusu ile yapmasın. *Dedim.*

Adam: -Nasıl?... Ben pek çok insandan ve bazı ilim ehlinde bir mezhebe olduğu gibi bağlanmanın şer'an vâcip olduğunu ve hatta bir kimsenin bağlandığı mezhepten öbürüne geçmesinin de câiz olmadığını işittim. *Dedi.*

Ben adama: -Sana bu sözü söyleyen halktan veya âlimlerden bana sadece birinin ismini söyle... *Dedim.*

Adam sustu. Amma sözümün doğru olduğunu hayretle gördü ve kendisinin hep, insanlardan pek çoğunun bir mezhepten diğer mezhebe geçmeyi harâm saydıklarını tasavvur ettiğini tekrarladı, durdu.

Ben adama: -Bugün bu sapık kanaate inanan bir tek kişiyi bile bulamazsın. Evet, Osmanlılar devrinin son asırlarından birinde, onların bir Hanefinin kendi mezhebini bırakıp da bir başka mezhebe geçmesini çok gördüklerini şikâyet ederler. Hiç şüphe yoktur ki bu -eğer yapılan şikâyet doğru ise- Osmanlılardan sâdir olmuştur; akılsızlık ve kahredici kör taassubun son haddidir.

Sonrada ona ilave ederek dedim ki: -Sen mukallidle müttebî (uyan) arasında bir fark bulunduğunu nereden çıkarıyorsun? Bu bir lûgat farkımıdır, yoksa ıstılâh farkımıdır?

Adam: -Bilakis... Mukallidle muttebî arasında lugat farkı vardır dedi.

*Böyle deyince ona, bu iki kelime arasındaki farkı tesbit etmesi için lugat kitaplarını getirdim... hiçbir fark bulamadı .. Sonra ben dedim ki: -Hz. Ebû Bekr, müs-lümanların mensubiyetlerini kendisine kabul ettirdiği, kavimlerinin muhacirlere mensup olmalarına itiraz eden bir araba: “**Muhacirler razi olmuşsa siz onlara tabi ve mensup olursunuz**” dedi... Burada Hz. Ebû Bekr tabi olmayı muvafakat mânâsında kullanmıştır. Muvafakatinse, mânâsı açıktır. Hakkında fikir yürütmeye, münakaşa yapmaya ve araştırmaya gerek yoktur.¹¹⁵*

¹¹⁵ *Cenâb-ı Hakk'ın mânâsı: “O zaman uyanlar, uyulan-lardan kaçacaklar. Onlar azabı gözleriyle görürler ve aralarındaki bağlar kopar...” şeklindeki kavî-i ilahisinde geçen ittîbâ'nın mânâsı da yine budur. Cenab-ı Hakk bu Âyet-i Kerîme'de tebe'îyyet kelimesiyle kôr taklîdin en adisi (olan putperestliğı) ifade buyurmuştur.*

Adam: -Lügavi fark değilde, İstılâhi fark olsun bakalım. Benim birşeye istilâhî mânâ kazarıdırırmaya hakkım yokmu?... *Dedi.*

Ben: -Öyle ama senin bu ıstılahın, (yani müttebî kelimesinin mukallitten farklı, özel, bir mânâyâ geldiğini ileri sürmen) işin aslını kat'îyyen değiştirmez... Zira senin bu müttebî diye isimlendirdiğin kimse ya delillerden ve onların istinbât yollarından haberdardır, ya değildir. Eğer delillerden ve onların istiribat yollarından haberdarsa, o kimse müctehiddir. Eğer deliller ve delillerden hüküm çıkarma yollarından bihaberse, yahutta o delillerden hüküm çıkarma gücüne sahip değilse o zaman bu kimse rnukalliddir. Eğer bazı meselelerde delilleri billiyor ve onlardan hüküm çıkarma gücüne sahip bulunuyor da bazı meselelerde durum bunun tersi ise, o zaman bu kimse bazı mes'elelerde mukallid bazılarında müctehiddir. Öyle ise, durum ne olursa olsun, taksim ikilidir.

Ben: -Mukallidinde müctehidinde hükümleri açıkca ortada ve bilinmektedir... *Dedim*

Adam: -Müttebî: sözlerle delilleri arasırıda ayırım yapma gücüne sahip olan ve bunların birini diğerine tercîh edebilen kimsedir. Bu ise katkısız taklîdden farklı olan bir başka derecedir... *Dedi.*

Ben: -Eğer sen sözleri birbirinden ayırdetmekle, onların delil kuvveti ve delil zayıflığı yönünden birbirinden tefrik edilmesini kastediyorsan bu, ictihâdda en yüksek mertebedir. Sen kendinin böyle bir kimse olduğunu söyleyebilirmisin? ... *Dedim.*

Adam: -Ben bunu gücümün yettiği nisbette yaparım. *Dedi.*

Ben ona: -Ben senin, bir mecliste yapılmış üç talakla bir talak vaki olacağına, bir kimsenin bir yerde karısını üç talakla boşaması halinde bu üç talakın bir talak yerine geçeceğine fetvâ verdiğini biliyorum. Bu fetvânı vermeden önce İmamların bu konuda söylemiş oldukları sözleri ve delillerine baş vurdun, ondan sonra bu sözler ve deliller arasında bir ayırım ve seçme yapıp da ona göremi verdin fetvânı?... **Uveymir-ul A'clani (R.A.),** Rasûlüllâh (S.A.)'in meclisinde karısıyla, zina isnadı ile:

-Bu böyle olmamışsa Allâh'ın laneti üzerine olsun mu? Diye lanetleştikten sonra, onu üç talakla boşadı ve şöyle dedi: **“- Ya Rasûlüllâh, eğer onu, (beraberimde) tutarsam, ona karşı yalan söylemiş olurum. Bu kadın benden üç talakla boştur....”** Senin, bu hadîsin bu mes'eleyle, karşısında tuttuğu yer ve değerle ve hadîsin cumhur'un mezhebine ya da İbn-i Teymiye'nin

mezhebine delalet derecesiyle ilgili bir bilgin varmı?
*Dedim*¹¹⁶

Adam: -Ben bu hadîsle karşılaşmadım, bilmiyorum.
Dedi.

Ben: -Peki, delilleri, zayıflık ve kuvvetlilik dereceleri, üzerinde durmadan dört mezhebin dördünde de icmâ edip söz birliği yaptıkları bu mes’ele hakkında onlara zıt bir fetvâyı nasıl verdin? İşte görüyorsun ki, kendi ağzınla kendinin bağlı kaldığını, bizim de bağlanmamızı sağlamaya çalıştığını söylediğin kendi prensibini kendin bir kenara atmış oldun!.. Kendinin istilâhî mânâ kazandırdığın (ittibâ, müttebîl prensibini)...

Adam: -O zaman yanımda İmamların mezhep ve delillerini karıştırıp öğrenmek için yeteri kadar kitap yoktu!.. *Dedi;*

Ben: -Peki, seni henüz delillerinden hiçbir şey bilmediğin halde bu konuda müslümanların cumhur’una zıt olarak fetvâ vermende aceleye sürüklüyen amil neydi?

¹¹⁶Bu, ağızdan bir defada çıkan “**üç talak (la boşsun)**” sözüyle üç talak vaki olacağını gösteren pekçok sağlam ve açık hadislerden alınmış delillerden sadece bir tanesidir. Bu konuda geniş bilgi için “**El-Muhazarat fi-l-Fıkh-il-Mukarın**” adlı kitabımıza başvurabilirsiniz.

Adam: -Ne yapayım, bana sordular!... Oysaki benim yanımda ancak mahdud miktarda müracaat kitabı var...
Dedi

Ben: -Âlimlerin ve bütün İmamların sığıdığı yere sende sığsan da, bilmîyorum desen olmazmıydı. Ya da sana bu soruyu sorana bu iki kavilden biriyle fetvâ vermeksizin, hem dört mezhebin görüşlerini hem de onlara muhalif olanların görüşlerini nakletseydin ne olurdu?!... Böyle davranman seni kurtarmazmıydı? Üstelik senin vazifen de bundan ibaret değilmîydi? Özellikle mes’ele gökten sırf sana nazil olmuş bir mesele değildiki, sen herhangi bir kaynaktan işi alıp laaletta’yin karar vermeye mecbur kalasın. Sen kendi itirafınla, kalbinin, muhaliflerinin delillerinden haz duymasıyla yetinerek; delillerini bilmeden dört imamın birlikte icmâ’ına zıt bir görüşle fetvâ vermeye kalkmana gelince bu, bizi itham ettiğiniz tassubun en “Son haddidir. *Dedim.*

Adam: -Ben dört İmamın delillerini Şevkani’den Subul-üs-Selâmdan ve Seyyid Sabık’ın fıkından öğrendim. *Dedi.*

Ben: -Bu kitaplar, bu konuda, dört İmama karşı çıkan kitaplardır. Hepsi de tek taraflı konuşur ve hepsi de kendi tezini destekleyen delilleri kaydeder. Sen iki düşmandan sadece birinin sözünü, şahidleri ve akrabalarının sözlerini

dinleyerek karar vermeye taraftar olabilirimisin? Buna gönlün razı olur mu?... *Dedim.*

Adam: -Ben bu davranışında herhangi bir kusur ve ayıbı gerektiren bir husus görmüyorum. Bu soruyu bana soran kimseye bir fetvâ vermem gerekiyordu, benim anlayışımın ulaştığı seviye de budur... *Dedi...*

Ben: -Sen kendinin müttebî olduğunu, bizlerin de hep böyle olmamız gerektiğini söylüyorsun... *Dedim. Bütün mezheplerin kavillerini sunarak, delillerini inceliyerek ve bu mezheplerin doğru olan delile en yakın olanına, dayanarak "ittibâ"ı tefsir ettim ve:-*Sen, bu davranışınla kendi prensibini kendi elinle kaldırıp atmış oldun. Sen, dört mezhebin ağızdan çıkan üç talak sözüyle üç talak vaki olacağına dair olan icmâlarını biliyorsun. İmamların buna dair olan icmâlarını biliyorsun. İmamların buna dair delillerinin bulunduğunu da biliyorsun. Oysaki bu delillerin hiç birine vakıf ve muttali değilsin. Bununla beraber kalkıyor, onların icmâlarını bir tarafa atıyor ve gönlünün arzu ettiği fikre yöneliyorsun. Sen, selef olarak dört İmanın delillerinin kabili görmemiş, merdud deliler olduğunu kesinlikle biliyormuydun?... *dedim.*

Adam: -Hayır, fakat ben onları bilmîyordum. Çünkü onları öğrenmek için yanımda kaynak yok... *Dedi.*

Ben: -Niçin beklemedin... Allâh bunu hiçbir zaman teklif etmemiş ve kimseyi bununla mükellef kılmamış olduğu halde neden acele ettin?.. Senin cumhur'un delillerine muttali olmamış olman İbn-i Teymiye'nin görüşünü desteklermiydi hiç?.. Sizlerin bizi haksız ve yalan yere itham ettiğiniz taassup ve tarafgirlik bu değilde başka bir şeymi?!...

Adam: -Ben, elimde bulunan kitaplarda kendimi ikna edecek deliller buldum. Allâh beni bundan fazlasıyla da mükellef kılmamıştır... *Dedi.*

Ben: -Bir müslüman, muttali olduğu kitaplar çerçevesi içerisinde bir şeye dair bir delil gördüğü zaman gördüğü bu delil, delillerini bilmeseyse bile, kendi anlayışına ters düşen mezhepleri terketmesini gerekli görmek için ona yeter delil midir?...

Adam: -Bu ona yeter delildir... *Dedi.*

Ben: -Daha yeni müslüman olmuş bir genç var... Bu genç İslâm kültüründen hiç nasip almamış... Canab-ı Hakk'ın şu mealdeki kavl-i ilahî'sini okuyor. **Doğuda Allâh'ındır, batıda... Onun için nereye (hangi yöne) döner, yönelirseniz Allâh'ın yüzü (kıblesi) oradadır, Şüphe yokki Allâh vâsi'dir, (her şeyi), hakkıyla**

bilicidir..¹¹⁷ Kavl-i ilahîsini okudu, Bu Âyet-i Kerîme'den bir müslümanın namazını kılariken hangi yöne dilerse, o yöne dönebileceğini anladı. Nitekim Âyet-i Kerîme'nin mânâsı bunu göstermektedir. Yalnız bu genç dört İmamın, kendisinin namaz kılariken Kabe'ye yönelmenin zarûri olduğuna icmâ etmiş olduklarını duydu. Anladı ki dört İmamın kibleye yönelmenin zarûri olduğunu gösteren delilleri var. Fakat kendisi bu delillere vakıf olmamış.... Bu durumda bu genç namaz kılmaya kalktığı zaman ne yapacak? Elinde bulunan bu delilden edindiği Âyet kanaatine mi uyacak; yoksa İmamların Âyet-i Kerîme'den, kendisinin anladığı mânâyâ zıt olan icmâ'larına mı uyacaktır?... *Dedim.*

Adam: - Bil'akis kendi kanaatine uyacak... *Dedi.*

Ben: -Demek, bu genç, mesela doğruya doğru yönelerek namaz kılacak ve namazı sahih olacak Öylemi? *Dedim.*

Adam: -Evet, Çünkü o Âyet kanaatine uymakla mükelleftir!... *Dedi*

Ben: -Farzetki onun Âyet kanaatı ona komşusunun ailesinin ırzına geçmesini, midesini içkiyle doldurmasını ve haksız yere başkalarının mallarını çalıp soymasını

¹¹⁷*El-Bakara: 115.*

ilham etti. Allâh o kimseye Âyet kanaatinin bereketiyle bütün bunları hoş görecektir ve onu bağışlayacak mı?... *Dedim.*

Adam: Biraz sustu sonra: -Her neyse, senin bana sorduğun bu tablo, hiç gerçekleşmeyecek hayali bir tablodur... Dedi.

Ben: -Bu, hayali bir tablo değildir. Bunun gibi ve bundan daha garib şeylerin vuku bulduğu çok görülmüştür. Bir genç ki onun ne İslâm, ne kitabı ve ne de sünnetiyle ilgili hiçbir bilgisi yoktur. Bir başkasının ağzından veya kendisi tesadüfen; bu Âyet-i Kerîmeyi işitmiştir. Âyet-i Kerîme'den sözün zahiri mânâsına, bakan her arabin anlayacağı mânâyı anlamıştır. Bu mânâ da namazda müslümanların istisnasız Kâbe'den başka bir yöne yönelmediklerini görmesine rağmen, onun dilediği her hangi bir yere yönelmesidir. Bu da, Müslümanlar arasında İslâm'a ait bütün bilgilerden yoksun kimseler bulunduğu müddetce tasavvur ve tahakkuku tabî'i olan bir durumdur... Sence hayali veya hakiki, her ne olursa olsun; ben bu tablonun tahakkukunun hiç de hayali bir şey olmadığına hükmettim ve Âyet kanaatin her halükârda sağlam olduğunu kabul ettim. Bu bile senin insanları mukallidler, müttebî'ler ve müctehidler diye üç gruba ayırmanla taban tabana zıttır. Öyle ya mademki sadece kendi kanaatine göre hükümeden bir müslüman

vardır, şu halde mukallid, müttebî ve müctehide yer yoktur... *Dedim.*

Adam: - Onun görevi araştırmaktır. O başka bir hadîs veya bunun dışında herhangi bir Âyet okumamış mıdır?.. *Dedi.*

Ben: -Senin talak mes'elesinde fetvâ verirken yanında yeteri kadar kaynak bulunmadığı gibi onun elinde de araştırma yapacak kaynaklar bulunmayabilir. Kible mes'elesine ve kıblenin tayinine dair bu Âyet-i Kerîm'eden başka hiçbir delili okumaya imkân ve fırsat bulamamıştır. Sen hala bu gencin bütün Ümmeti Muhammed'in sözbirliği ettiği hükmü terkedipte kendi Âyet kanaatine uyması gerektiği fikrinde ısrar ediyormusun?!... *Dedim.*

Adam: -Evet. Eğer genç fikir yürütme ve araştırma yapmayı sürdürmeye gücü yetmiyorsa, o zaman mazur görülür. Bu takdirde bu gencin kendi görüş ve araştırması ona neyi göstermişse, ona i'timad eder ve ona göre hareket eder... *Dedi.*

Ben: -Bu sözü senin ağzından çıkmış, bir söz olarak yayınlayacağım. Zira bu söz tehlikeli ve çok tuhaf bir sözdür. *Dedim...*

Adam: -Bildiğini yayınla, korkum yok... *Dedi!..*

Ben: -Allâh'dan korkmadığına ve bu sözünle, Allah (C.C.)'ün, **“Eğer bilmiyorsanız zikir ehli (Âlimler)’e sorunuz”** kavlı-i ilahîsini kaldırıp yere vurduğuna göre nasıl olur da benden’korkarsınız?! *Dedim.*

Adam: -Kardeşim, bu İmamlar ma’sum ve kusursuz kimse-ler değillerdir. Benim dayandığım Âyet-i Kerîme ise ma’sum ve kusursuz olan Allâh (C.C.)’ün sözüdür. Nasıl olur da ma’sum olan Allâh Kelamı dururken ma’sum olmayan İmamın eteğine sarılır?.. *Dedi.*

Ben: -Be mubarek, ma’sum ve kusursuz olan Cenab-ı Hakk’ın **“Doğu ve batı Allâh’ındır.”** Kavlı-i İlâhî’sinden kast ettiği hakiki mânâdır, Yoksa ma’sum ve beri olan İslâm kültüründen, Kur’ân-ı Kerîm’in tabiatından ve ahkâm-ı ilahîyye’den tamamen uzak ve bihaber olan bu gencin anlayışı değildir. Benim senden sorduğum karşılaştırma, şu iki anlayış arasındaki farkı tayin edecek olan karşılaştırmadır. Şu Câhil gencin anlayışıyla müctehid İmamların anlayışı arasındaki farkı tayin edecek olan karşılaştırma...Bunların her ikisinde ma’sum değil, genç de müctehid İmam da hatâdan beri değil ama bunlardan birincisi son derece Câhil ve sathidir; ikincisi ise ilmî araştırma, sağlam bilgi ve kılı kırka yarareasma dikkat sahibidir. *Dedim.*

Adam: -Allâh insana gayret ve takatinin ulaştığı şeyden daha fazlasını yüklemesin... *Dedi.*

Ben: -Öyleyse şu soruma cevap ver. Bir adam var. Bu adamın hasta bir çocuğu var. Bu çocuk vücudunda bulunan bir iltihabın sancısından sızlanıp duruyor. Memleketin bütün doktorları birlikte muayene ettiler ve çocuğa verilecek olan belirli ilaçlar üzerinde ittifâk ettiler. Çocuğun babasına, bu çocuğa penisilin iğnesi vurmanın çok tehlikeli sonuç vereceğini belirttiler. Eğer bu çocuğa penisilin vuracak olursan, çocuğu ölüme sürüklemiş olursun dediler... Yalnız çocuğun babası, bazı tıbbi yayınlardan penisilin iltihap hallerinde faydalı olduğunu okumuş ve öğrenmiştir. Bu konuda edindiği özel ma'lumatına itimat etmiş ve söyledikleri şeylerin dayandığı delili bilmîyorum diye doktorların sözünü hiç kale almadı ve “**Âyet kanaatini**” kullanarak çocuğu penisilin iğnesi ile tedavi etmeye kalktı. Çocuk iğne vurulur vurulmaz Allâh'ın rahmetine kavuştu. Bu adam, bu hareketi dolayısıyla rnes'ul ve günahkâr olurmu, olmazmı? *Dedim.*

Adam; Biraz düşündü, sonra dediki: -Bu, bizim üzerinde durduğumuz mes'eleden başka bir mes'eledir. *Dedi.*

Ben: -Bil'akis, bu bizim üzerinde durduğumuz mes'elenin aynısıdır. Zira o genç nasıl İmamların icmâ'ını duymuşsa, bu adamda doktorların icmâ'ını duymuştur. Duymuştur ama bu adam, doktorların icmâ'ına uymamış, tıbbi neşriyat arasında bu konuda

yayınlanan bir iki makaleye güvenmiş, ona göre hareket etmiştir. O genç de diğer Âyetleri bir tarafa bırakıp Allâh'ın kitabından okumuş olduğu bu Âyete itimad etmiştir. Böylece bu gençde Âyet kanaaatini kullanmıştır. Çocuğun ölümüne yol açan adamda... *Dedim.*

Adam: -Kardeşim, Kur'ân nurdur, nur... Hiç nur, bir başka söze benzenni? *Dedi.*

Ben: -Kur'ânın nuru, ona bakan ve onu okuyan herhangi bir insanın aklına aksederde herkes onu Allâh'ın murad buyurduğu gibi, nur olarak mı anlar yani!... Eğer böyle olsa, hepsi bu nur pınarından kana kana içtikleri müddetce zikir ehli olan âlimlerle zikir ehli olmayan Câhiller arasında ne fark kalır? Bu iki misal birbirine denktir. Aralarında kesinlikle hiçbir fark yoktur. Yoksa senin bana: Bu iki mes'elenin her ikisinde de araştıracının Âyet kanaatinemi tabi olduğuna, yoksa ihtisas sahibi kimseleremi tabi olup onlarımı taklît ettiklerine cevap vermen gerekmezmiydi?!...

Adam: -Bil'akis esas olan Âyet kanaattir... *Dedi.*

Ben: -Adam Âyet kanaatine göre hareket etti, bu çocuğun ölümüne yol açtı. Bu adam üzerine hiçbir şer'î veya kanuni mes'uliyet terettüb etmez mi? Bu adam mes'ul değılmîdir?.. *Dedim.*

Adam; Hiç çekinmeden, ağzını doldura doldura: -Bu adama hiçbir mes'uliyet terettüb etmez!... Çocuğu öldüren adam mes'ul o1maz.” Dedi.

*Ben: -Öyle ise konuya ve münakaşaya senin bu sözün üzerine son verelim. Zira bu sözünle, seninle aramızda, herhangi bir bahis veya münakaşayı yürütmemize imkân veren hiçbir ortak ölçüye yer ve imkân kalmamıştır. Bu sözün, ilmî münakaşaya giden yolu tamamen kesmiştir. Senin bu acaip cevabınla bütün islâm milletinin sözbirliği ettiği tema dışına çıkmış olman bana yeter de artar bile... Vallâhi olmazdı. Eğer bu zorba taassubun adamları olan sizler olmasaydınız, yeryüzünde (böylesine) zâlim bir taassub ve tarafgirliğin aslâ hiç bir mânâsı kalmazdı. Câhil bir müslüman Kur'ân'dan karşısına çıkan Âyetleri anlamak hususunda tamamen **“Âyet Kanaatini”** kullanacak... Bütün müslümanlara zıt olarak kıbleden başka yönle yönelerek namaz kılacak namazıda sahih olacak!.. Halktan, sıradan bir kimse **“Âyet kanaatini”** kullanacak, dilediği kimseye doktorluk yapacak, dilediği gibi tedavi edecek ve hasta onun eliyle ölecek, birde bu adama: **“Allâh senden razı olsun, sana sıhhat ve afiyet versin.”** denecek.*

Kendileri Âyet kanaate bu kadar yer ve değer verdikleri halde, bu adamların bizleri niçin kendi hâlimize bırakmadıklarına bir türlü mânâ veremedim. Onlarda bizi serbest bıraksalarda bizde kendi **“Âyet**

Kanaatimizi” kullansak. Dini hükümleri ve bu hükümlerin dayandığı delilleri bilmeyen Câhillerin müctehid İmamlardan birinin mezhebine sarılmasının zarûri olduğu, böylelerinin İmamlara Allâh'ın Kitabı ve Rasûlü 'nün Sünneti (uyarı)nca göstermiş oldukları şekilde uymalarının bir zaruret olduğu hususundaki kanaatimize neden hürmet göstermiyorlar bilmem.

Onlara göre bu görüşün, her yanılış ve her felakete yol açışında **“Âyet Kanaat”** sefaatı onu tamamen içine alıp kurtarsın... Kendi kanaatine göre kıble düzenleyen ve hasta öldüren kimselerin kendi görüşleriyle Âyet kanaat izhar etmeleri onlarca bu kanaatlara göre hareket eden kimseler için birer fazîlet ve birer üstün meziyet sayılsın. Birde adamın kıble dışı bir yöne dönerek kıldığı namaz sahih; çocuğu öldüren kimsenin bu davranışı da ictihâd ve doktorluk olsun!... Ne ala...

— VE SONRA —

Ve sonra, ey okuyucu kardeşim: eğer insaf sahibi bir kimse isen, başını sınırları içerisine koyduğum çizginin dışında tutmak ta ısrar etmek (ve çizdiğim dairenin dışında kalmakta diretip) taassup göstermekten kendini kurtarmış, hür fikirli biri isen; hak ve gerçeği ancak delili ile öğrenmen gerekir. Şüphesiz ki, benim yazdığım ve açıkladığım şeylerde, her gizli kapaklı şeyi açıkça senin gözünün önüne seren, her türlü karıştırma ve yanılış

anlamaya kapılman ihtimalini önleyen apaçık bir tebliğ vardır.

Eğer sen, sadece düşmanca davranıyor, sana tanıtılan ve benimsediğin bu fikirlerin müdafaasını yapmak durumunda isen, bu davranışınla şahsiyet ve benliğinden bir parçasını feda ediyor ve kendi varlığından uzaklaşıyorsun; demektir. Eğer senin durumun bu ise, bu fikre taassup ve düşkünlük göstermek; insanları bu fikre katılmaya çağırmaktan başka bir şey elinden gelmeyecektir. Böyle bir saptantın yok da, benim yazdığım şu açık ve sarıh hakikate birde diğer delil ve parlak bürhanları eklersen, o zaman birşeyler anlar, bir fayda elde etmiş olursun. Çünkü senin problemin, ilmîn gidereceği bir Câhillikten ibaret değildir. Fakat mes'ele, hiziplikcilik, taassup ve tarafgirlik problemidir. Seni bu taraf tutuculuk ve taassuptan kurtarıp, bağımsız ve hür duruma getirebilecek bir kuvvet varsa o da, senin sadık ve samimi bir şekilde sadece, Allâh (C.C.)'ü murakabe etmelidir. Senin, bunun dışında hiç bir kurtuluş yolun yoktur.

Sen bu iki bağımlı ve bağımsız adamdan hangisi olursan ol, benim seni şu hususta uyarmam zarûridir. Her cemaat içerisinde halkın her gurubunda kendi safları arasına kanıp karışan insanları, belirli bir davetle kendi gurubuna çağırان bir takım kimseler vardır. Bu davetçi gurubunun (aslında) bu davete inanmak ve reddetmek

bakımından hiç bir özelliği ve fikri yoktur. Yalnız onların biricik vazifesi, hizip ve guruplar arasında alevlenmiş olan husûmet ve düşmanlık ateşini her kül oluş ve her sönmeye yüz tutuşunda yeniden alevlendirmek ve tekrar kuvvetlendirmekten ibarettir. Şüphesiz ki bu (körükcü)ler, (körükleedikleri) fikrin esası ve cevheri uğruna kahramanlık pozu ve gösterişi taslarlar. Yalnız biricik hedef, fikrin aslını kavramak değil de, benim sana söylediğim husustur yani (guruplar arasındaki) anlaşmazlık çukurunu daha da derinleştirmek ve onu mümkün mertebe husûmet, nifak ve şikaka çevirmek mes'elenin dibini anlama ve anlaşmazlığı ortadan kaldırmayı sağlayabilecek şartları olanca gayretle ortadan kaldırmak çabasıdır.

Bu, akli başında oları hiçbir kimsenin aslâ şüphe etmeyeceği elle tutulur bir hakikattir. Şu halde, bu tuzaktan kiirtulmanın yolu nedir?... Araştırma ve anlaşmazlık noktalarını; husûrnet, düşmanlık, ayrıcalık ve nifak uçurumlarından uzaklaştırma çaresi nedir?..

Bu felaketten kurtulmanın birtak çaresi varsa, oda, gerçeği araştırmada konuya bağlılık ve sadakat ölçüsüne sığınmamız, hiçbir maksat, meyil veya taassup ve taraflılığı karıştırmaksızın, pırıl pırıl, tertemiz ilmî delile başvurmamız ve ona sadık kalmamızdır. İşte o zaman anlaşmazlıklar yavaş yavaş eriyecek ve o takdirde dessaslar, düzenbazlar kendilerinde her iki guruptan da

bir tek kişiyi kindarlık ayrıcalık, buğuz besleyicilik felaketlerine sevk etme gücünü bulamayacaklardır elbet...

Bu kitabımda ben sana aklın, hakkı tanımak için muhtaç olduğu her şeyi sevk etmiş bulunuyorum. Kürrâs sahibinin aslı astarı olmadık nakilleri, üstelik hakikate zıt bir şekilde, nasıl aktardığı senin gözünün önüne açıkca serilmış oldu. Yazarın yaptığı nakilleri kendilerine nisbet ettiği âlim ve fakihlerin, onun davasının tamamen aksini açık bir şekilde nasıl ortaya koyduklarını gördün... Ta Sahâbeler devrinden şu günümüze kadar, müslümanların cumhur'unun neye icmâ ettiklerini gördün. Şüphesiz ki benim bu konuda yaptığım açıklama ve söylediğim sözleri, dikkatle ve düşünerek okudun. Allâh'a yemin ederim ki, insaf sahibi hiçbir kimse benim, konuyu incelerken bir kimseye işlemediği bir günahı isnad edip iftirada bulunduğumu; yaptığım nakillerle oynadığımı veya delilleri sunarken konuya bağlı kalmaktan ayrıldığımı iddia edemez.

Ey kardeşim, şu halde, müslüman toplulukların her asırda sarılmış olduğu ana caddeye yönel... Müslümanların cumhur'unu destekleyen, her türlü aşırılıktan, ifrad ve tefritten uzak bir mücadele ile onları müdafaa ve muhafaza eden bir mevkide yerini al... Onları, delilin her şeyde biricik esas olduğu hususunda destekle. Yalnız bunu, söz konusu delili iyice tanıyıp anlayabildiğin zaman yap... Başını taşkınlık ve aşırılık

yolunu tutan bir vasıtayı kendisine aslâ binek yapmasın. Zira bu, her musibet ve her belanın başı ve esasıdır. Bir kuvvet ve bir kudret varsa, oda ancak, en yüce ve en büyük Allâh (C.C.) ile dir. O'nsuz kuvvet, O'nsuz güç, kocaman bir hiç...

-EK-

İkinci baskının metinlerini hazırladıktan veya baskısının yapılması için gerekli hazırlıkları yaptıktan sonra elime, Es-Seyyid Muhammed İ'd Abbâs'i'ye nisbet edilmiş: “ASIL BİD'AT MEZHEPSİZLİK TAASSUBUDUR” anlamına gelen “**El-Mezhebiyyet-ül-Mutaassibetü hiye-l-Bid'atü**”, adlı kitaptan bir nüsha geçti. Bu kitap, benim kitabımı konu almış ve kitabımda ileri sürdüğüm fikirlerin tenkit ve cevabını ihtivâ ediyordu.

Kitabımın cevabı sadedinde yazılmış olan bu kitapta, gözümden kaçmış bazı faydalı taraflar bulur ve bu sayede yazdıklarımı tashih edebilirim ümidiyle, kitabımın yayını yapan zata biraz ağır davranmasını işaret ederek, adı geçen kitabı okumaya başladım... Olur ki kitapta; bazı araştırmalar ve açıklamalar yapmamı gerektiren, bir kısım karışıklık ve kapalılıklara işaret edildiğini görür, bu sayede kitabımda yazdığım konuları, karışıklığı önleyecek ve kapalılıklı açacak bir başka tarza sokarım dedim.

Fakat ben, fikirlerimin cevabını teşkil eden bu 350 sayfalık kitabı okuduğum zaman, yazmış olduğum şeyleri yeniden gözden geçirmeyi gerektiren hiçbir husus bulamadım. Nihâyet ilave ettiğim bu son ekin, herhangi bir lüzumsuz fazlalık yaparak vakit kaybına yol açmaktan beni kurtaracağı kanaatine vardım.

Bu kitabın bütün konuları alev alev yanan, son derece şiddetli ve hararetli bir küfür ve hakaret ateşinin göbeğinde, hangi seviyeye ulaşırsa ulaşınsın, yönü ne kadar haktan inhiraf ederse etsin, hiçbir âlime ait hiçbir kitapta benzerini aslâ bulamadığım acaip bir gizli sızı, (enteresan bir kuyruk acısı) içerisilide kıvrınmaktadır...

Bu kitabın kin ve garazla dolu bir kitap olduğunu bilmeme rağmen, ben okuyuculardan bununla hernekadar en ağır ve en ağza alınmaz küfürlerin enva-ı çeşidi ile kendime yapılan küfürleri okumaya davet etmiş oluyorsam da -sakat fikirlerine kapılma tehlikesinden kurtulmak için- bu kitabı şöyle bir kontrol etmesini, sonra da sonuna kadar sabırla okumasını istiyorum. Zira diğer (sakat) fikirleri yanında, sözün bu türlü üzerinde durmada, bu adamların hüviyetini ve gerçek seviyelerinin ne olduğunu açıkca ortaya koyan bir şeyler ve beni - onların tehlikesinden insanları korkutup sakındırmak için- sözü uzatmaktan kurtaracak pek çok deliller vardır. Onlar en hayırlı selef-i sâlihlerimiz (R.A.)'i ve onların en değerli kitaplarını ve te'liflerini küfre boğduktan ve

hakaretlere batırdıktan sonra, benim, onların şahsıma yağdırdıkları küfür ve hakaretlerinin bulaşıkları ve lekelerinden hiçbirini üzerimden silkmeye kalkmam gerekmez. **Zira İmam-ı Gazâlî, (onların nazarında), sapıklığı yüzünden din dışı kalmış bir kimsedir. İmam Bacuri, onların verdiği hüküm ve söyledikleri söze göre: ahmaktır. İmam-ı A'zam Ebû Hanife, onların nazarında Câhil bir adamdır. Ezberlemiş olduğu bir kaç hadîs dışında hiçbirşey bilmezdi. Kendi kanaatlarına göre, Eş-Şeyh Muhammed Hamid Rahimehulâh: mecusilerin yolunda yürüyen, ateşpereslere tabi ve onlar ne yaparsa onu yapan bir adamdı. Ve daha O'na reva gördükleri neler, neler... O, benliği soyulmuş ve ahmak bir avuç gençten başka bir şey değilmiş. Etrafına sadece Âyetyetsiz ve aptal bir kaç genç toplayabilmiş, o kadar... İşte bu saydıklarımız, aralarındaki büyük küfürbazların bu yüce zatlara dillerinin varıp da, onları vafsettikleri şeylerin sadece bir kaçından ibarettir.**

Onların değeri en az olanına hizmetçi olma derecesine bile, ulaşamamış bir kimse olduğum halde; benim ilmim aklım ve yaratılışım hakkında bu küfür ve hakaretlerin kat kat fazlasına maruz kalmış olmam tabii değilmidir?!

Artık bundan sonra -bu adamlar, bu yüce zatlara şu vasıfları reva gördükten sonra- kitaplarını, başında Allâh

Teâlâ'nın besmelesi bulunmayan ve ebter bir kitap olarak bulduğuma şaşmadım. Kitabın başı besmeleden ve hayırlı neticeden kısır oluşuyla, diğer bölümleri birbiriyle insicamlı olarak, gelmiştir. Başı, kitabın özelliği ve tabi'atını, ehemmiyet derecesini ve yazarlarının Rasûlüllâh (S.A.V.)'in sünnet ve hidâyetine bağlılık derecelerini göstermektedir.

Ben, az sonra gelecek olan sayfalarda, adı geçen kitap üzerinde yaptığım yorumu sunacağım. Bunu yaparken, İslâm âleminde tazimle anılan tanınmış bir islâmi Âyetyetin bana verdiği: bazı komşu arap ülkelerinde geçirdiğim birkaç günden bu yana, aklımdan hiç çıkmayan bir nâsıhati hatırlayarak, söz konusu kitaptaki, her asil ve şerefli kişinin içine düşmekten beri ve yüce olduğu düşük ifadelerden uzak kalacağım. Bu tanınmış zat bana şöyle demişti: **“-Sen mücadele yaparken, bu adamların seni kendi seviyelerine düşürmelerinden sakın. Zira bütün halef ve selefiyle, müslümanların cumhur'una karşı, onların kalplerinde öyle bir kin vardır ki; bu dehşetli kin onlara, kendilerine muhalefet eden herkesin ırz ve nâmuslarını dile düşürtür ve ayaklar altına aldırır.”**

Eğer bu kitabın hatâlarının peşine düşmüş olsaydım, ondaki kamufajları, gerçeği gizleme çabalarını ve kelimeleri yerinden oynatıp, sözler üzerinde nasıl tahrifat yaptıklarını, çeşitli fikir ve ta'birlerle ne türlü

oynadıklarını açıklayacak olsaydım; o zaman beni, içine düşmüş olmakla kendimi gerçekten alçaltmış olacağım aşağılık bir seviyeye indirmiş, çok uzun bir vakit kaybına yol açacak bir konuya girmiş, Allâh'ın rızasını elde etme gayesi güden iş ve amel hududları dışına çıkıp, bu yüksek gaye ile hiçbir ilgisi olmayan; karnımın şişini indirme, şunun bunun ırz ve narnusuyla uğraşma, izzet-i nefis sahibi her şerefli kişinin uzak ve münezzeh bulunması gereken çekişme ve kavgalara girmiş görürdün.

Eğer bütün müslümanların, onlara aldanmaktan sakınmalarını sağlamak için, bu adamların durumları ve iç yüzlerine işaret ve tenbih zarureti olmasaydı; kendimi bu kitaba ta'lik ve yorum yapmak sadedinde birtek harf bile yazma sıkıntısına sokmazdım...

Fakat ben bu kitabın değerini, ilmî emanet; islâmi vazife ve vecibe ölçüsünde tanıtmak için, yeteri kadar bilgi vermek zaruretinden bir kurtuluş çaresi bulamadım.

Şimdi bu kitap üzerine yaptığım yorumu, aşağıdaki noktalar çerçevesi dâhilinde kısaca beyan edeceğim:

1-) Kitabın kapağı üzerine: “MUHAMMED İ'D ABBÂSİ”nin kalemîyle ifadesi yazılmış... Halbuki kitap ne bu adamın kalemîyle yazılmış, ne de onun te'lifi... Ancak -herhangi bir fikirden çıkarılmış bir sonuç olarak değil de, yakinen bildiğimiz gibi- kitabın yazılmasında,

hem Üstad Nâsıruddîn-il Elbânî, hem de Mahmud Mehdî-l İstanbuli ve hem de Hayreddin Vanlı, birbiriyle yardımlaşmışlardır, Es Seyyid Mahmud Mehdî, onlara sadece kitabın bazı bahislerinden, hiç denecek kadar az bir kısmının yazılmasında katılmıştır.

Müellif efendilerin bize, aşağıdaki şer’î sorunun cevabını memnuniyetle vermeleri gerekir: **“Müslüman bir adamın, kendi sözünü başkasına ait bir sözmüş gibi göstermesinin hükmü nedir?!.. Böyle bir insan, ne diye isimlendirilir?!... Buradaki yalan, hangi kabül edilebilir şer’î hilenin içine sığar?!..”**

Yemin ederim ki, İmam-ı Şafi’î’nin, kendisine ait bir sözü yazıp da, ondan sonra onu başkasına ait bir söz olarak gösterdiğini veya başkasının sözünü alıp da, onu kendine isnad ettiğini bilseydim, O’na olan güven kalbimden silinir, O’nun naklettiği hiç bir hüküm veya rivâyet ettiği hiçbir hadîs veyahutta üzerinde ictihâd yaptığı hiçbir mes’ele karşısında O’ndan emin olmaz ve O’na güvenmezdim.

Peki, böyle bir şeyi hem Şeyh Nâsır ve hem de Mahmud Mehdî nasıl yaparlar?!...

2-) Bu yazarlar bana şunu nisbet etmişler ve hakkımda şunları söylemişlerdir: **“ Ben, BİR MÜSLÜMAN BELİRLİ BİR MEZHEBE TABİ**

OLMAK ZORUNDAMIDIR? anlamına gelen: **HEL'İL-MÜSLİMÜ MÜLZİMÜN-B-İTTİBA'İ MEZHEBİN MU'AYYENİN** adlı kitabın yazarının varlığını kabul etmemişim. Halbuki O'nun müellifi: **E-Şeyh Ma'sûmî El-Hucendî**'ymiş. Ben ise selefilere birinin bu kitabı yazdığını ve halktan ismini gizlediğini söylemişim!...

Mezhepsizlik adındaki şu kitabımda, (bu hususta) yazılı bulunan sözlerimin metni işte “**Birisi, BİR MÜSLÜMANIN DÖRT MEZHEPTEN BELİRLİ BİRİNE TABİ OLMASI ZARURİDİR?** adını verdiği bir formalık bir kitabı yayınlamış, Kitabın üzerine isminin yazılmamasını ve kendisine ait olduğu bilinmemesini istemiştir. Ve kendi te'lifi olan bu kitabı Mescid-i Harâm'da müderrislik yapmış, Mekke'li Muhammed Sultan El-Ma'sumi El-Hucendî'ye nisbet etmiştir.¹¹⁸

Şu halde, kitap, yazılıp hazırlanmasından değil de; sadece yayımından ismini gizleyen bir adama nisbet edilmiştir. Bu da güya, reddedilmesi mümkün olmayan dürüst bir nisbetmiş! Bu işi kitabın naşiri yapmıştır. Fakat benim söylemediğim bir şeyi, yazarların bana nisbet etmelerinin mânâsı nedir? Mânâca aralarında büyük bir farklılık

¹¹⁸Bak: Bu kitabın 68. Sayfası...

bulunmakla beraber, kitabımda mevcûd olan: **(ONU YAYINLADI)** anlamındaki: **(NEŞERAHA)** kelimesi yerine, ağzımdan aslâ çıkmamış olan: **(ONU YAZDI)** anlamındaki: **(KETEBEHA)** kelimesini koymaya onları sevk eden sebep nedir?!... Yukarıda bir örneğini daha görmüş olduğumuz bu işin adı ve İslâm'daki hükmü nedir?

3-) Yazarlar: “-Bizim, mezhepler hakkında işgal ettiğimiz yer (sahip olduğumuz kanaat), ictihâd ve taklîd hakkındaki görüşümüz” başlığı altında,¹¹⁹ ictihâdın sahih olmasının şartını, **İmam-ı Gazâlî'nin El-Müsteafa** adlı kitabında bu konuda kaydettiği fikirlere dayanarak zikrediyorlar. Gazâlî Rahimehullah'ın, bu konuyla ilgili olarak söylemiş olduğu sözler şunlardır: - **”İkinci şart, ictihâdla ilgili olan ana şarttır. Bu da âlimin, ona: (şeri’atın kavramlarına) bakmak sûretiyle, şüpheyi uyandırmaktan iyice emin olarak, şeri’at’ın medarikini, (mânâ ve kavramlarını) ihâta etmiş olmasıdır. Bu da ahkâma ait verimli medariki ve onlardan faydalanma şeklini bilmek sûretiyle olur. Bütün bunlar da ancak sekiz ilmî bilmekle gerçekleşir. Bu ilimlerde. KİTAP, SÜNNET, İCMA; AKIL (Mantık), KİYÂS ve USÛL-Ü FIKH’ı bilmek,**

¹¹⁹*Hel-il-Müslimu Mülzimün b-ittibâ-i Mezhebin mu'ayyenin, Sh:13.*

DİL, NAHİV, NASİH MENSÜH ve MUSTALAH- UL HADİS ilimlerini bilmekle olur.¹²⁰

Sonra yazar, Ma'sûm'î'nin Kürrâs'ında söylediği sözlerin doğruluğuna, Gazâlî'nin şu sözlerle şahid getiriyor: -”**Bu (ictihâd) yolu (nu)’n tahsili kolaydır. Bu iş için MUVATTA, SAHİHAYN, SÜNEN-İ EBİ DAVUD, CAMİ’İ TİRMİZİ ve NESEİ’den fazla kitaba hacet yoktur. Bu kitaplar ise ma’lum ve meşhur kitaplar... Bunların tahsili çok kısa bir müddet içinde yapılabilir. Sana düşen bunu tanımaktan ibarettir. Şâyet sen bunu bilmiyor da bazı kardeşlerin senden önce davranarak bunları öğrenmiş ve senin bildiğin bir dille sana öğretmişlerse, artık bundan, (yani, bir kardeşin sana bu hadîsleri anlatı verdikten) sonra,**

¹²⁰Evet, biz biliyoruz ki, bu kitabın yazarları. İmam-ı Gazâlî’ye saldırmıyor ve O’nun için bir fazîlet veya O’nun sözünden herhangi bir şekilde kendileri lehine şahit getirmeye yarayan bir ilm(i dayanak) görüyorlar, ama tam aksine olarak aralarındaki koca küfürbazların. **Gazâlî’yi dinden çıkmış, dalâlete düşmüş, sapık ve başkalarını sapırtıcı, İslâm’dan inhıraf etmiş bir kimse saydıklarını da, biliyoruz.** Ben, şu durum karşısında şaşkınlıktan donakalıyorum (doğrusu)... Bu adamlar, nasıl oluyor da, İmam-ı Gazâlî’ye hem bütün bu iftiraları atıyor: hem de O’nun sözlerini davalarına şahit gösteriyor ve O’nun görüşüne başvuruyorlar, hayret ediyorum!... Galip zannımca bunlar, bunu sadece “FAZİLET, DÜŞMANIN ŞAHİT OLDUĞU ŞEYDİR.” Yani düşmanların bile kabûl etmek zorunda kaldığı şey de fazîlet ve üstün değer değilse fazîlet nedir babından yapıyorlar herhalde...

(ictihâd yapmak için), senin hiçbir ma'zeretin kalmamış olur.”

Görülüyor ki İmam-ı Gazâlî mutlak ictihâd rutbesine ulaşmak için, sekiz ilmi sağlam bir şekilde bilmeyi şart koşarken, Ma'sûmî'de bunun için, sadece çarşılardan hadîs ki tapları satın alma şartını ileri sürüyor ve ilave ederek diyor ki: “ **-Bu kitaplar, tanınmış kitaplardır. Senin onları elde etmen gâyet kolaydır. Şeyh Nâsırda sana; Ma'sûmî'nin, Gazâlînin sözünün doğru olduğuna şehadet ediyor!...**”

Nâsıruddîn-il-Elbânî, sadece bu (yalan)'a şahitlik etmekle de kalmıyor, üstelik buna bir de: “**-Hucendî'nin Gazâlî'den naklettiği, Kütüb-ü Sitteyi, elde eden kimsenin, ictihâd yapabileceğine dair olan sözünün, doğruluğu sabit olmakla sen, Dr. Büti'nin, El-Ma'sûmî Rahimehullah'ın: - (İctihâd basit ve kolaydır, ..ilh..) şeklindeki sözünü alaya alırken, hatâya düştüğünü anlarsın.**” diyor.

Bir şeyin zıddı ve nakızı ile, o şeyin sahih olduğuna şahit ve delil getirmeye kalkan adamın (aklına) yanarım!..

4-) Yazar, “BİZİM, MEZHEPLER HAKKINDA İŞGAL ETTİĞİMİZ YER, (Sahip olduğumuz kanaat), İCTİHAD VE TAKLİD KONUSUNDAKİ

FİKİRLERİMİZ”, başlığı altında, içlerinden: “-Câhil bir adamın (başkalarını) taklîd etmesi harâmdır,” diyenlerin bulunduğunu inkâr ettiği gibi; kendisine ve kendi gibilere ait olduğu söylenen: “-Her ferdin (dini hükümlerde) bizzat kendisinin ictihâd yapması gerekir.” Tarzındaki görüşlerini de reddetmekte ve böyle bir fikri onların söylemediklerini iddia etmektedir.¹²¹

Ben derim ki: - Üstad Nâsır ve bazı cemaati, bazı (özel)şartlar içerisinde, bazı meclislerde bu gibi sözleri sarf ederler. Sarf ederler ama onlar (ın fikirlerin)’e kendilerini kaptırmış olan herkesin bildiği gerçek şudur ki: **Onlar, üzerinde kendi baskı ve otoriteleri bulunan hiçbir kimseyi, dört İmam’a karşı olan itimad ve güvenini, o kimsenin kalbinden çekip atmadıkca, ona kendisinin de dört İmam gibi bir kimse olduğu, (ahkâm-ı ilahîyyeyi) dört İmam’ın anladığı gibi, kendisinin de anlamaya ve onların ictihâd yaptığı gibi, kendisinin de ictihâd yapmaya muktedir olduğu hissine kapıldığını görmedikce, onu aslâ başıboş rahat bırakmazlar. Adamı bu hale getirdikten sonra ona, kitap ve sünnet’ten delilini sormadıkca hiçbir şer’î hükmü kabul etmemesi mükellefiyetini yüklerler. Uzun zamandır biz onların avâmdan ve Câhil halktan olan uydularının camilerde ve yollarda (bazı) İmam**

¹²¹ Bak:Hel-il-Müslimü Mülzimün B-ittiba’ı Mezhebin Mu’ayyenin adlı kitap, Sh: 15.

ve âlimlerin yollarını kesip, Şafî’î’nin ve Ebü Hanîfe’nin ictihâdları hakkında, onlarla münakaşa ve kavga ettiklerini; kendilerinin şu dört İmam’ın taklîd edilmesine karşı ve düşman olmadıklarını, ancak biricik dayanaklarının sadece Kitap ve Sünnet’ten ibaret olduğu fikrinde amansız bir şekilde ısrar edip **direttiklerini çok görmüşüzdür**. Eğer içlerinden birisine, Kur’ân-ı Kerîm’den sana üç Âyet okumasını teklif etsen, bu üç Âyeti okurken sana bir yığın hareke hatâları, bir sürü telaffuz bozuklukları, tutukluklar ve yanlışlıklar işittirecektir!...

Durumlarını vasf ettiğimiz bu adamlar, Merih yıldızından ya da bir başka âlemden gelmiş kimseler değildirler. Aksine bunlar -bu kitabımızın içerisinde de söylerğimiz gibi- bir insan kalabalığıdır ki; **onlar yüzünden başı derde girmedik, onların âlimlik taslayan Câhilliklerinden eza çekmedik ve haddi hudûdu olmayan ictihâdlarından cefa görmedik hiçbir mahalleli, şehirli veya cami cemaati bulmak mümkün değildir**.

5-) Adı geçen kitabın otuzüçüncü sayfasında bizim, müctehid ve mukallid mertebeleri arasındaki üçüncü mertebeyi teşkil eden “**müttebî**” mertebesini hiç nazar-ı i’tibara almadan, insanları sadece; müctehid ve mukallid diye iki kısma ayırmış olmamızı aleyhimize (delil olarak) ele alıyor. Bizim bu konuda vardığımız hüküm ve

verdiğimiz karar şu iki husustan ibaretti: **“Müttebî”** netice i’tibariyle ya (mukallit)’tir, ya da (rnüctehit)’tir. Şâyet o, delilleri tanıma ve gereği gibi değerlendirme gücüne sahip değilse, bu dereceyi ihraz edememişse, mukallid durumunda; yok öyle değil de delilleri hakkıyla, anlayıp değerlendirebilecek mertebeye ulaşmışsa müctehid durumundadır. Bizim tesbit etmiş olduğumuz buydu. Yazar ise, bizim ağzınızdan çıkan hatâya (!) karşı, (red olarak), İmam-ı Şâtıbî’nin El-i’tisam adlı eserinden naklettiği bir metni (kendi iddiasının doğruluğuna) delil getirmeye kalkıyor. Ey okuyucu, senden nakiller üzerinde yapılan tahrîfat, tezvîr ve yalan amelîyesi üzerinde biraz durmanı ve bu adamların İmamlara ağızlarından aslâ çıkmamış sözleri söyletme çabaları üzerinde azıcık düşünmeni istiyorum. Düşün... Benimle birlikte düşün ki, bu adamların iç yüzlerinin ne olduğunu, kalplerinin ihtivâ ettiği şeyin gerçeğini iyice anlayasın...

Yazar, bizim “rnüttebi” mertebesini, müctehid ve mukallid mertebelerinin ortasında yer alan bir üçüncü mertebe saymamakla hatâya düşmüş olduğumuza şunları şahit getiriyor:

İmam-ı Şâtıbî demiştir ki: **“-Şeri’at’ın ahkâmı ile mükellef olan kimse mutlaka şu üç durumdan biri üzeredir. Bu durumlardan biri, o kimsenin şeri’atın ahkâmı hususunda müctehid olmasıdır. Böylesinin**

bağlı kalacağı hüküm, ictihâdı onu hangi hükme iletmişse, o hükümdür. İkincisi, o kimsenin hâkim ilimden toplu halde yoksun, katkısız mukallid olmasıdır: Böylesinin de elbette ki, KENDİSİNİ GÜDECEK BİR ÇOBANA ve KENDİSİNE KOMUTA EDECEK BİR KOMUTANA ŞİDDETLE İHTİYACI VARDIR. Üçüncüsü, o kimsenin müctehitler derecesine ulaşmamış; fakat delili, delilin değerini, tuttuğu yeri anlar ve anlayışı, ilgili yorum yerleri ve benzeri kaynaklar hakkında mu'teber, muraccah ve üstün yanları tercîh etmek için sâlih ve sağlam bir fikre ve anlayış (gücün)'e sahip bulunur.”¹²²

Yazar, burada İmarn-ı Şâtıbî'nin sözüne son verir; paragrafı bile tamamlamadan ve Şâtıbî'nin bu üçüncü gurubun âkıbetinin nereye varacağına dair olan sözünü kayd etmeden yaptığı naklin üzerine parantez çizgisini kapatır geçer. Biz aktarılan bu metnin aslına, Şâtıbî'nin El-i'tisâm adlı kitabının üçüncü cildinin 253. sayfasına tekrar dönelim ve güvenilir yazar (!)'ın hazf ettiği ve üzerine parantezi kapattığı cümleleri okuyalım. Göreceğiz ki, karşımıza hemen şu cümleler çıkıverecektir.

¹²²Bak: İmam-ı Şâtıbî'nin El-İ'tisâm adlı eseri, Sh:35.

“Böyle: (Müctehid derecesine ulaşmayıp delili anlayabilen ve tercih yapabilen) bir kimsenin yaptığı tercih ve ileri sürdüğü görüş ya tamamen mu'teber ve makbul olur veya olmaz. Eğer biz onu mu'teber ve makbul sayarsak, o kimse bu yönden aynen müctehid gibi olur. Müctehid ise ancak hâkim olan ilme tabi'dir, geçerli olan bilgidен tarafa bakmakta ve ona doğru yönelmiş bulunmaktadır. İşte bunların müctehide benzeyenleri böyledir. Eğer biz ona i'tibar etmeyecek, yaptığı tercih ve ileri sürdüğü görüşü makbul saymayacak olursak, o kimsenin avâmdan olan bir Câhil kişi derecesine inmesi zarûridir. Avâmdan olan Câhil kişi ise, onu (gerçeğe) hâkim olan ilmin aslına yöneltmesi cihetiyle ancak müctehide tabi olur. İşte avâm mevkiine düşen kimsenin durumu da böyledir.”

Öyle ise “müttebî”nin durumu ve dönüp vardığı yer nedir? Yazarın, sözüyle şahit getirdiği Şâtıbî'nin nazarında”müttebî”in neticede işgal edeceği yer neresidir?.. Evet, gördüğün gibi, onun netice i'tibariyle dönüp varacağı yer: Ya -eğer müctehid derecesine ulaşmışsa- müctehide katılması ve onun yanında yer almasıdır; ya da -bu mertebeye ulaşmaya gücü yetmemiş ise avâmdan olan Câhile katılması ve Câhilin yanında yerini tutmasıdır. İşte bizim dediğimiz ve tesbit etmiş olduğumuz şey de tamamen bu idi.

Fakat emin (!) yazar, Şâtıbî'nin sözünü, nihâyet metin kendi maksadının zıddını gösteren bir görünüş arzedince, Şâtıbî'nin sözünün sonucu ve semeresi demek olan kısmı kesiyor. Nassın kendi lehine olan bu kesik kısmını alıyor ve onunla kendi davasının doğruluğuna ve bizim hatâya düştüğümüze şahit getiriyor. Üstelik ne kadar enteresandır ki bir de ben bu metni görmüşüm de anlayamamışım, bilmediğim şeyden faydalanmaya ve bu hususta nereye bastığını bilmeyen kör devenin yürüyüşüyle dabalamaya kalkmışım!...

Ey okuyucu kardeşim, bana izin ver de sana şu soruyu sorayım. Bir müslüman, yaptığı nakilleri ve başkalarının sözlerini böylesine tezyif edip bozan ve - gördüğün gibi - sözleri bu derece yerinden oynatıp tahrif eden bir kimsenin dininden nasıl emin olabilir, sonra o müslüman, böyle bir kimseye nasıl itimad eder de İslâm Şeri'atının ahkâmını ondan alabilir? Üstelik bir de İmamların sözleri ve ictihâdları karşısında o adama güvenebilir? Nasıl?.. Bir müslüman için bu nasıl mümkün olur? Hangi müslüman olursa olsun, bir müslümanın bunu yapması kolay mıdır?!...

Şâtıbî'nin El-İ'tisam adlı kitabı elinde bulunan herkesten, üzerinde düşünmesi, ibret alması ve bu adamların dalavereleri karşısında dini hakkında basîretli ve uyanık olması için, bu kitabın Matbaat-ül Menar

baskısının üçüncü cildinin 253. sayfasına mutlak surette bakmasını istiyorum.

6-)Ben, müslümanların Cumhur’una göre müttefek-un-aleyh olan şeylerin neler olduğunu îzâh etmiş, ancak fer’î mes’eleler hakkında taklîd’in bütün şartlarıyla sahih ve câiz olduğunu açıklamış bulunuyorum. Fer’î mes’elelerle zannî delillere dayanan hükümleri kast ediyorum. İmanla ilgili mesleleler ve buna benzer kesin deliller üzerine oturtulmuş hükümlere gelince, bunlarda taklîd câiz olmaz. Fer’î delillerin çok büyük bir kısmı zannî deliller üzerine oturtulmuştur. Dolayısıyla, bunlar hakkında ictihâd yapmak ve ictihâdı esas almak normaldir.

Fakat üstad Nâsır, Mahmud Mehdî ve Hayreddin Vanli efendilerle ortaklaşa yazdığı bu kitapta şöyle diyor: **“-Ben taklîd mes’elesinde îmânla dini, akide ile şeri’atı birbirinden ayırmakta hatâ ettim. Fer’î hükümlerin büyük çoğunluğunun zannî deliller üzerine oturtulmuş olduğunu söylemekle de hatâyâ düştüm ...”**

Yine Üstad Nâsır’ın fikirleri cümlesindendir ki - **Kesin îmân ve fer’î mes’elelere ait ictihâd hükümlerinin herbirinin de ahad haberler gibi, zannî deliller üzeline oturmuş olması yerinde ve**

uygundur...¹²³ Aksi takdirde Peygamber (S.A.V.), ahad-ı nas (demek olan yalnız başına bazı ashab)’ı, müslümanlara îmân mes’elelerini öğretmek için görevlendirip (bazı belde ve kabilelere) göndermekle nasıl iktifa ederdi?!”

Ben derim ki: Üstad Nâsır’ın yalnız başına kaldığı çeşitli fikirleri içerisinde, bu fikrinden daha garip ve daha acaibini görmüş değilim. Ben, bu kitabımın içine aldığı fikirlerin çoğu hakkında onun bana muhalefet etmesini beklerdim ama bir tek adam hariç, o da mûtezileden **Abdullah Bin El-Hasen El-A’nberî**’dir, cemâhîr-i ulemânın, eski, yeni bütün İmamların üzerinde icmâ edip söz birliğine vardıkları bu ilmî hakikat hakkında onun bana muhalefet edeceğini veya benim hatâyâ düşmüş olduğumu söyleyeceğini hiç ummaz ve kat’îyyen beklemezdim!...

Bu hakikat, herşeyden önce ilmî bir kâidedir. İçerisine muhalefetin girmesi mümkün olmayan aklî delillerin ilk prensipleri bu kâideye delalet eder. Sonra Sahâbenin gerçeği ve onlara muvazi olan hakikat de, şimdi göreceğimiz gibi, yine bu kâideyi gösterir.

¹²³ Bak:Hel-il-Müslimü Mülzimün B-ittibü’ı Mezhebin Mu’ayyenin adlı kitap, Sh: 15.

Aklî delile gelince: bu, zannî mukaddimelerden, (önerme) akli başında olan kimselerin üzerinde icmâ ettikleri hükümdür. Bu da ançak zannî bir durum ortaya koyar, İlmi, kat'î hakikate gelince bu, mukaddimeler ve mukaddimeler gibi kesin delillerden başka hiçbir şeyle gelmez. Kesin deliller üzerinde duran bir doktor (düşünelim). Bir kimse bir fincan dolusu zehiri yutmuş ve mesela yarım saat sonra ölmüştür. Bu doktor bu adamın zehiri içmesi üzerinden yarım saat geçince öldüğüne kesin karar verir. Bunun üzerine bazı zannî delillerden başka hiçbir şey bulamayan bir adamın da, neticenin ortaya çıkışına zan yürütmekten başka hiçbir çaresi yoktur.

Bu hakikat, öyle bir hakikattir ki, bunda akli başında hiçbir kimse aslâ şüpheye düşmez. Binaen aleyh biz, ahad haberler gibi olan zannî delilin tek başına Allâh Teâlâ'nın kesin kararlar bizi mükellef kıldığı îtikâda alakalı temel, prensiplerden birine dayanak ve senet olması mümkün değildir. Bunun için, kıyamet gününde vücutların âkıbetinin neye müncer olacağı konusu gibi, îtikâdi mes'elelere dair zannî delillerin müstekillen dayandırılacağı prensibin ne olacağı ve buna ait genel bir kâide bulunamaması sonunda mı, yoksa bu mes'elelerin bölümlerine ayrılmasından sonra mı hükme bağlanacağı üzerinde durmuşlar ve bu mes'eleler üzerinde kat'î bir delilin ikame edilmesinin mümkün olamayacağı sonucuna varmışlardır. Bunun içindir ki, yukardaki iki

ihtimalden biriyle kesin karara varmakla insanları mükellef tutmak demek, güç ve kudretin dışında kalan bir şeyle mükellef tutmak demek olacaktır. Dolayısıyla, bu iki ihtimalden hiçbirisiyle itikad vâcip değildir.

Bu sözün mânâsı açıkça ortada iken, şeyh Nâsır nasıl olurda ahat haberler gibi zannî delillerle kesin ve yakini hükme varmanın yerinde ve doğru olacağını tasavvur edebilir?!...

Şeyh Nâsır bu şüphesine şu husûsi delil getiriyor ve diyor ki: **“-Rasûlüllâh (S.A.V.)’in elçilerinden her biri, fer’î hükümleri Rasûlüllâh’tan alıp halka nasıl tebliğ ediyor idiye, inanç ve akide prensiplerini de öylece tebliğ ederdi.”**

Bu iddianın cevabı -İmam-ı Gazâlî ve diğer âlimlerin kaydettikleri gibi- şudur: **“Bu elçiler, hiç bir akide mes’elesini Rasûlüllâh (S.A.V.)’den alıp insanlara tebliğ etmek için (görevlendirilmiş) değillerdiki, halk bu elçilerin haber verdikleri ve tebliğ ettikleri şeylerin doğruluğunu tasavvur etsin... Aksi takdirde onlar, Rasûlüllâh’ın peygamberliğini henüz tasdik etmemiş oldukları halde, onları O’nun elçisini tasdik etmelerine sevk edecek olan amil ne olabilirdi!..”**

Gazâlî bu konuda şöyle der: **“-Risâlet ve îmânın esasını ve peygamberliği insanlara bildirme**

(mes’alesin)e gelince, bu (iş haber-i ahad üzere kaim) olmaz. Çünkü Rasûlüllâh (S.A.V.)’in elçileri (insanlara, henüz Rasûlüllâh (S.A.V.)’in Risâletini tanımamış oldukları halde,) nasıl olur da Rasûlüllâh size beni tasdik etmenizin zarûri olduğunu söyledi diyebilir. Ama bu insanlar, Rasûlüllâh (S.A.V.)’in Risâletini tasdik ettikten sonra, Rasûlüllâh’ın onlardan gönderdiği elçileri dinlemelerini istemesi; bu suretle onların da bu elçileri dinlemeleri mümkündür...”

Bu bir taraftan... Diğer taraftanda kendisine ulaşan zanna dayalı bir haber-i ahad’e binaen Allâh’ a îmân eden kimsenin îmânı, aslında bu haberin dayandığı delil üzerine ikame edilemez. Bil’akis o kimse îmânını kesinlik ve yakînîliğin ortaya koyduğu aklî ve bedîhî deliller mecmu’ası üzerine ikame eder. Zira ona gelen haber onu sadece bu delillere tenbih edici, uyarıcı olarak gelmiştir. Allame Î’cî’nin bunu El-Mevâkıf’de, diğer âlimlerin de çeşitli eserlerde kayd ettikleri gibi; akıllı eren bir kimsenin, hiç dokunmamış, görmemiş ve üzerinde yakini hiçbir delilin bulunduğu haberdar olmamış ve bu hususta uyarılmamış olduğu bir mes’elenin, sırf zannî haberle kesin hükme bağlanan akidesini kalbinde kurup (yerleştirmesine ve zannî delile dayalı böyle bir inanca sahip olmasına) imkan ve ihtimal yoktur.

Şu halde, Allâh'ın bizi, haklarında kesin hükme varmakla mükellef kıldığı îtikâdi prensiplerin, sırf haber-i ahad, gibi, zannî deliller üzerine oturtulmasının imkânsızlığı sabit olmuş; üstelik bu inanç mes'elelerinin haber-i Mütevâtir ve her akıllı kimsenin yol bulamayacağı aklî ve kat'î deliller gibi, insanı nihâî hükme götüren yakini ve kesin mukaddime (önerme)lere dayanması zarûridir.

Şeyh Nâsır'ın ileri sürdüğü delillerin hiçbirinde, bizim ve Cumhur-u ulemânın birlikte ifade ettiğimiz gerçeğin aksini isbat edecek bir taraf yoktur.

Bu böyle olduğuna göre, Allâh'ın îtikâd etmek ve inanmak için, kafi delille kesin hükme varmış olmakla mükellef kıldığı şeyler hakkında taklîd'in câiz olmaması kesinlik kazanmış olur. Çünkü taklîd, ictihâd yapmaya muktedir olamamanın (tabî) bir sonucudur. İctihâd ise, açıkca bilindiği gibi, ancak zannî ve şu veya bu mânâyâ gelmesi ihtimali olan mes'eleler hakkında sahih (ve söz konusu) olabilir. Esas usûl-ü dinde ise, önce îzâh ettiğimiz gibi, zanna dayalı hiçbir hüküm yoktur. Şu halde, Üstad Nâsır nasıl oluyor da (îtikâdi mes'elelerde) taklîdi câiz, görüyor?!

Bir insan, bazan îtikâdi prensiplerle ilgili delili anlamaktan aciz kalır. Dolayısıyla, o insanın bu îtikâdi mes'eleleri taklîd etmesi zarûridir denernez. Çünkü eğer

o kimseden istenen: ictihâd meydanına; yani deliller üzerinde muhakeme yürütmek ve onlardan kast olunan mânânın ne olduğunu istintâc edip çıkarmak için zannî deliller üzerinde mukayese yapma sahasına girmesi ise; o zaman bu, o kimse için sahih ve doğrudur.

Fakat burada o kimseden istenen: onun kât'i ve zarûri delilden meseleyi anlayıp, hükmü kavrayabilmesi bakımından kendisine diğer akıllı mükelleflerin katıldığı bedîhîlikten haberdar olması ve bu hususta uyarılmış bulunmasıdır.

İşte bundan dolayıdır ki ulemâ: **“-Annem, babamı veya hocamı inanır gördüğüm müddetce, Allâh Teâlâ'ya İman ederim... diyen bir kimsenin îmânı makbul: değildir; O kimseden sâdır olan bu söz ve davranış îmân sayılamaz.”** demişlerdir İtikadi prensipler üzerinde (taklîd yolunda olan) mukallid hakkında söylenenlerin en hafîfi, onun en azından günahkar olduğudur.

Mes'ele bundan ibaretken kitap tetkik ve te'lif hey'eti, Şâyet bu sözü ilk defa işitmiş veya bunu gözünde büyütmüş, kendi re'yine ve bu konuda Şeyh Nâsır'ın yakında çıkaracak olduğu kitaba muhalif görmüş ise, 'o zaman ben şeyh Nâsır'dan, İmamların ve geçmiş âlimlerin bu konuda yazmış oldukları şeyleri okumasını rica ediyorum. Üstad Nâsır, mesela, İmam-ı Şafi'î'nin

Er-Risâle adlı kitabının, -Bâbü'l-ilm- bahsinin başından, kitabın sonuna kadar okusun. **Gazâlî'nin, El-Müstesfa** adlı kitabındaki **-Elhaber v'el-ictihâd-** bahsini okusun. Aynı konuyu **Âmidî'nin El-İhkâm'ından** veya **Şâtıbî'nin El-Müvâfekât'ından** okusun, Yahutta âkide ve îmân konusunda yazılmış herhangi bir geniş kitaptan ağır ağır, içine sindire sindire okusun. Eğer herhangi bir mes'ele veya ibare onu yolunda durduracak olursa; bunu başkalarına sormasında hiçbir sakınca yoktur. Allâh'a yemin ederim ki.. bunda çekinilecek veya ayıp (sayılacak) hiçbir taraf yoktur.

Bu neden böyledir biliyormusunuz? Böylesine muazzam ve tehlikeli bir ilmî mes'ele hakkında bir insanın, bu mes'ele üzerinde ulemâ ve muhakkıkların yazmış oldukları bütün fikirleri ihâta ederek okumadan, kalkıp da: “-**BENİM** (bu konudaki) **GÖRÜŞÜM** (e göre) **BU SÖZ, FİKİR VEYA İSTİDLAL BÂTIL VE SAKATTIR**.. sözünü sarfetmesi pek öyle kolay değildir de ondan...

Yüce Üstat Nâsır Efendi benim bu nâsihatimi, hernekadar Câhil bir kimseden sâdır olmuş bir nâsihat isede, kabul buyursun ve görüşlerini, nasıl yazılması ve te'lif edilmesi gerekiyorsa öyle yazıp te'lif etsin. Zira nice hikmetler vardır ki, Cenab-ı Hak onları, Câhil bir kimsenin diliyle söyletmıştır!...

7-) Sonra yazar, **“Dört müctehit İmam hakkındaki fikrimiz”** başlığı altında, dört İmamı göklere çıkartırcasına yüceltiyor. Kendisinin ve kardeşlerinin dört İmamın fazîletlerini en iyi bilen, onların sarf etmiş oldukları gayretleri en fazla takdir eden kimseler olduklarını ve kendilerinin; Kitap ve Sünnet’e tâbî olmakta dört mezhep İmamlarının izlerini harfiyyen takip ettiklerini... ilh ... söylüyor.

Biz de deriz ki, bu söz oldukça güzel bir sözdür ama olup biten gerçekler sahasında bu sözü destekleyen hiçbir delil yoktur.

Eğer onların söylediği bu söz doğru olsaydı, elbet haklarında ortalarda dolaşan sözlerin, çoğu talebeleri ve uydularının ağızlanndan yükselmekte olduğunu görmezdik. Eğer bu söz doğru olsaydı, elbette ki bu yazarlardan biri bu **“Hel-il Müslimü Mülzimün b-ittibâ’i Mezhebin Mu’ayyenin: Bir Müslüman muayyen bir mezhebe bağlı kalmak zorundamıdır?”** adlı kitabının bir diğer yerinde, **Ebû Hanife’ye işaretle, O’NUN HAFIZASINDA SAYILI BİRKAÇ HADİSTEN BAŞKA HİÇBİR ŞEY YOKTU**, demezdi. Eğer bu söz gerçekten doğru olsaydı, hiç şüphesiz ki, **Şeyh Nâsır’ın, Münzîri’nin Sahîh-i Müslim Muhtasarı’na** yaptığı bir yorumda şu iğrenç ve korkunç ibâreyi yazmaya eli varmazdı. Üstad burada, metni mealen aynen şu olan, sözleri sarf etmiştir: **“ŞURASI**

APAÇIK ORTADADIR Kİ, İSA (A.S.), (İNDİĞİ ZAMAN) BİZİM ŞERİ'ATIMIZLA HÜKMEDECEK; KİTAP VE SÜNNET'LE İCRÂYI ADALET EYLEYECEKTİR! BU İKİ (KAYNAK)LA HİÇBİR İLGİSİ OLMAYAN İNCİL VEYA HANEFÎ FIKHI VE BU İKİSİ DIŞINDA KALAN ŞEYLER: (MEZHEPLER)LE DEĞİL..."

Görülüyor ki o, Hanefî Fıkhnın, İslâm şerî'atı dışında kalan, tamamen ayrı: hem Kitap ve hem de Sünnet'in içine aldığı hükümlerden büsbütün yoksun olması bakımından, İncil'in eşi ve tıpatıp aynısı olduğuna inanmaktadır. Hiçbir müslümanın ağzından aslâ çıkmaması gereken böyle bir zırva(nın şerrin)den Allâh'a sığınır ve O'ndan af dilerim. Biz üstadın bu sözünü, bu kitabın dip notlarından birinde sunmuş bulunuyoruz.

Durum bu olduğu halde, nasıl olur da Üstad Nâsır ve kardeşlerinin tâbî olmakta, dört mezhep İmamlannın izlerini adım adım takib ettiklerine dair söylemiş oldukları sözün doğru bir söz olduğu fikrine varabiliriz?! ... Nasıl!... Oysa ki, burada, en açık bir ifade ile: **"HANEFÎ MEZHEBİ, KİTAP VE SÜNNET'TEN AYRI, TAMAMEN İNCİL'E BENZEYEN BAMBAŞKA BİR ŞEYDİR!..."** diyen de yine kendisidir. Durum bu iken biz onların bu sözlerine nasıl inanabiliriz?!...

Bundan sonra kitap, insanları mezhepleri birleştirmek için, hararetli bir gayret göstermeye davet ediyor. **MEZHEPLERİ BİRLEŞTİRME İŞİNİN SON DERECE KOLAY OLDUĞU-NU, SAYFALARI DAĞILMIŞ OLAN BİR KİTABI BİR ARAYA GETİREN İNSANIN VEYA ŞURAYA BURAYA YAYILMIŞ TAHTA VE AĞAÇ PARÇALARINI BİR YERE TOPARLAYAN KİMSENİN YAPTIĞI İŞ NE KADAR BASİTSE, MEZHEPLERİN BİRLEŞTİRİLMESİNİN DE O KADAR BASİT OLDUĞUNU TAHAYYÜL EDEREK, BU GAYEYİ GERÇEKLEŞTİRMEK İÇİN BİR TAKIM ÇARELER TASARLIYOR; VASITA VE FIRSATLAR PLANLIYOR.** Bu kitabın bir taraftan insanları yasaklayacak yerde, ictihâd yapmaya teşvik ederken, aynı zamanda onları mezhepleri birleştirmeye davet etmesi ne kadar garip değil mi?!

Biz ona, gerek kendimiz, gerek ulemâ ve gerekse İmamların tekrarlaya tekrarlaya nihâyet etrafında herhangi bir araştırmanın dolaşmasına, semtine hiçbir ihtilâf'ın yaklaşmasına imkân kalmayan, herkesçe bilinen apaçık gerçeklerden biri haline gelen şu sözleri söyleriz:

Evet, biz Ona deriz ki: “-Dört İmam arasında paylaşılmış ve hükümleri müşterek olan ahkâm-ı ilahîyye hakkında söz yok. Bunların birleştirilmesi bahis konusu değildir. Çünkü dört İmam, bu hususlar üzerinde fiilen

ittifâk etmiş ve söz birliğine varmışlardır. Üzerinde çeşitli ictihâdlar yapılmış ve etrafında değişik fikirler ileri sürülmüş olan ahkâm-ı ilahîyyeye gelince, zaten burada söz konusu olan bunlardır. Bunlar da, usûl-ü fıkıhta lafızların (mânâlara) delâletleri bahsini kavrayarak öğrenebilmiş olan kimselerin bildiği, çok sayıda sebeplere ihtimali bulunan bir takım Zannî deliller üzerine oturtulmuştur. Zannî deliller üzerine oturtulmuş olduğuna göre de, bu delillerden ahkâm'ın istinbât edilip çıkarılması hususunda, nokta-i nazarlar çeşitli ve değişik olarak kalacaktır. Eğer bu deliller üzerindeki görüşler değişik olmasaydı, pek tabiidir ki bu delillerin, aslında zannî deliller değil, (kat-î deliller) olması lazım gelirdi.

Şeyh Nâsır'ın bütün derdi ise, bütün ulemâya ve dört İmama karşı, çıkıp onlara saldırarak, dört mezhebin bütün muhtevası (ve zengin mirası)na sadece kendisinin ayakta kalmasını sağlayan bu on kadar ihtilâflı mes'ele zaviyesinden bakmasıdır.

Fakat biz ona mezheplerin ihtivâ ettiği şeylerin sadece bunlardan ibaret olmadığını bir daha tekrarlar ve deriz ki: **“-Burada muâmelât babında alış veriş, icar, faiz, rehin, şüf’a, şirket... ilh, ahvâl-i şâhsiyye babında, nikah, talak, çocuk emzirme, çocuk bakımı, vasiyyet ve nafakalar... ilh; cinâyetler, cezalar, cihad, anarşi ve... ve... ve... ilh. nice bahisler vardır.”**

Benim bu adamdan tek ricam, bütün bu bahisleri geniş bir fıkıh kitabında, dört mezheple karşılaştırarak okuması, okuduktan sonra netice olarak vardığı fikrin ne olduğunu bize bildirmesidir. Bunu yaptıktan sonra eğer dili varıp da söyleyebilirse **“DÖRT MEZHEBİ, BİRLEŞTİRMEK MÜSLÜMANLARIN BOYNUNA BORÇ VE ÜZERLERİNE VACİPTİR?”** desin..

Mesela, esnâf-ı sitte: (denilen; buğday, arpa, hurma, altın, gümüş, tuz gibi, altı hayatî madde) hakkında faizin sebebini ve hakkında faizin cârî olduğu şeylerin (hayata) tesirini okusun. Bunu dört mezheptende iyice anlasın. Bundan sonra da bize bu mevzudaki fikri intibalarını getirsin ve bu mes’elede dört mezhep nasıl bir araya getirilip birleştirebilirmiş bana söylesin de görelim. Başka değil sadece bu mes’elede!...

8-) Yazar, kitabımıza cevap olarak kaleme aldıkları bu kitaplarının 77. sayfasında benim: halkı, dört mezhep üzerinde yazılmış olan kitapların bir kısmı, Kitab ve Sünnet’in açık ve sarîh delillerine muhalif bile olsa, mezheplerin kitaplarında yer alan her şeyi olduğu gibi bırakmaya çağırdığımı söylüyor. Benim, bu görüşü bu kitabımın 167, 168 ve 169: sayfalarında kaydettiğimi ileri sürüyor.

Ey insanlar, kitabıma bakınız ve bu kitabın tümünü tekrar gözden geçiriniz. İçerisinde bu sözü veya ileri

sürdükleri bu mânâyâ delalet eden herhangi bir şeyi bulabilecek misiniz, onun herhangi bir sayfasında bakalım?!

Ben, kitabımın 189, .sayfasında aynen şunları söyledim; Bakın: (bakalım) oradaki sözlerim içerisinde bunların ileri sürdükleri fikrin tam tersinden başka bir şey bulabilecek misiniz?

“İnsan, dini hakkında kendisini taklîd etmekte olduğu İmamın verdiği hükme zıt bir hadîsle karşılaşır; bu hadîsin sahih olduğunu ve söz konusu mes’elede delalet ettiğini kesinlikle anlarsa, o zaman bu kimsenin yapacağı, hadîsin gösterdiği hükme uyup, bu mes’elede ait hükümde İmamının mezhebinden ayrılmasıdır.”

Benim kitabım içerisinde, Üstad Nâsır’ın kitabının bana isnad ettiği bu iddiayı gösteren hiçbir taraf bulamayıp; bil’akis bunun tamamen aksini bulduğunuza göre, yapılan bu işin adı nedir?.. Yüce ve şerefli İslâm’ın böyle bir davranış karşısında verdiği hüküm bir yana; yapılan bu işin, genel anlamda insan ahlakındaki yeri ve seviyesinin ne olduğunu görüyor musunuz?!...

9-) Kitabımın 145. sayfasında da ben MÜFTİ kelimesinin aslında MUTLAK MÜCTEHİD’e verilmiş bir isim olduğunu îzâh etmiştim. İslâm’ın sadr-ı

evvelinde de müftîler böyle idi. Müftî kelimesi bu mânâda kullanılıyordu, Bu her araştırmacı âlimin bildiği bir gerçektir, Bu, hususla ilgili oları konunun; Nevevî'nin El-Mecmû adlı kitabının mukaddimesinde ve diğer usûl kitaplarında veya fıkıh sahasında yazılmış diğer geniş kitaplarda mufassal olarak işlendiğini görürsün. Bundan sonra, Allâh'ın ahkâmını kaynaklarından insanlara nakleden herkese, bizzat kendileri de mukallid olsalar dahi, mecazî olarak **MÜFTÎ** ismi verilir ve müftî diye çağırılır idiklerini açıklamıştım. İşte, bundan dolayıdır ki ulamâ: **“-Halka fetvâ verirken, müftînin üzerine düşen vazife insanlara kendi (Âyet) görüşüne göre fetvâ vermeyip hükmün kaynağını onlara söylemesidir. Çünkü bu müftî, aslında sadece çerçevesi dahilinde fetvâ vermekte olduğu mezhebin hükümlerini nakleden bir âlimden başka bir şey değildir....”** demişlerdir.

Şeyh Nâsır veya Mahmud Mehdî, müftî ve âlim isimlerinin bir tek mânâyâ ıtlak edilip hep aynı mânâda kullanıldıkları ve bunların fıkıh ıstılahında da aynı mânâyâ geldikleri zannına kapılarak; benim bu sözlerim üzerinde yorum, yapmaya kalkıyor. Bir de Müslüman âlimleri tahrik edip, öfkelerini kabartmak isteyerek onlara: **Siz kendinizin hakiki mânâda âlim olmayıp, mecazi mânâda âlim olduğunuz hususunda Bûtî ile**

uyuşuyor ve O’nun bu fikrine katılıyormusunuz?
şeklinde hitab ediyor!¹²⁴

Fıkıhve usûl-ü fıkıh ilimlerinden bir nebze nasib almış, bir şeyler öğrenmiş ve ÂLİM ile MÜFTÎ ta’birleri arasındaki farkı anlamış hangi çocuk vardır ki: bu iki kelime arasında **“umum ve husus-u mutlak”** bulunduğunu; dolayısıyla her müftînin âlim olduğunu, fakat her âlimini müftî olmasının şart olmadığını bilmemiş olsun.. Benim sözlerim üzerine yapıldığını müşahade, ettiğim bu, alimlerin üzerime çirkin bir şekilde tahrîk ve saldırılarını hedef tutan yoruma gelince; Allâh’a yemin olsun ki, ben böyle bir fikre herhangi bir şekilde cevap vermekten, böylesine berbat bir fikir üzerinde görüşümü açıklamaya kalkmaktan böyle bir yaranın tedavisine girmekten elbet uzak kalacağım.

10-) Gerek Şeyh Nâsır ve gerekse iki arkadaşı “Muayyen bir mezhebe bağlanmak niçin câiz olmaz?” başlığı altında benim bu kitabımda irad ettiğim delilleri çürütmeye çalışıyor ve belirli bir mezhebe bağlanmanın vâcib olduğu inancına kapılmadıkça, bunun harâm olmayacağını îzâh etmeye uğraşıyorlar.¹²⁵

¹²⁴Bak: *Hel-il-Müslirnü Mülzimün b-ittibâ’ı Mezhebin Muayyenin, Sh: 81.*

¹²⁵Bak: *Hel-il Müslimü Mülzimün b-ittibâ’ı Mezhebin Muayyenin, Sh: 88 ve devamı.*

O'nun sözünden çıkan sonuç, benim açıklamasını yaptığım delilleri sadece aşağıdaki hususlar yönünden reddetmiş olmasıdır.

Bu hususlardan birincisi: varılmak istenen hedefin musadere edilip, zorla alınmasından ibarettir. Çünkü onun, benim delillerim karşısında ileri sürdüğü ilk red, bir mezhebe bağlanmanın bid'at uydurukçuluk olduğu üzerinde olmuştur. Bu ise, araştırma yolları ve usüllerini bilen her âlimin bildiği gibi, benim kayd etmiş olduğum delillerin iptali değil, varılmak istenen hedefin müsâdere edilip, gasb edilmesinden başka birşey değildir.¹²⁶

İkincisi; Adam diyor ki: “-Bir mezhebe bağlanmamanın en kolay şey olduğu muhakkak... Asıl Allâh'ın muradını doğru bir şekilde anlamaya en yakın olan budur...” Düşün (bakalım), adamın ileri sürdüğü bu fikir (!) de benim, kitabımda sevk etmiş olduğum delillerin bâtil ve sakat olduğunu gösteren herhangi bir ilmî delalet var mıdır?!... Bu, ma'lum iddianın ayınsını tekrarlamaktan başka birşey midir?!...

¹²⁶ Varılmak istenen hedefin musaderesi demek, münakaşacının senin davanın zıddını ortaya atarak, ileri sürdüğün iddianın doğruluğu hakkında mücadele etmesi ve seninle çekişmeye kalkması demektir. Bu da -gördüğün gibi- münakaşacının davası, lehine bir delil değil aksine, bizzat kendisinin delile muhtac bulunduğu kavga konusu (nun bir, gerçek olduğu) nu desteklemekten başka birşey değildir.

Üçüncüsü, Adam birde: “-Muayyen bir mezhebe bağlanmak ma’sum (olan Kitap ve Sünnet)’e uymakla, ma’sum olmayan (mezhep İmamların)a uymak arasını ayırt etme prensibi ile uyuşur ve bağdaşır...” diyor. Bak, bu delilde de benim açıklamış olduğum delillerle herhangi bir zıtlasma veya onları yıkma diye birşey bulabiliyormusun? Halbuki biz şu kitabımızın bir başka yerinde, (uydurdukları bu), ma’sum ve gayri ma’sum hikâyesi(nin iç yüzün)ü îzâh etmiş ve bu iddianın içinde yatan acaip Câhilliği açıkça ortaya koymuş bulunuyoruz.

DÖRDÜNCÜSÜ:

Sonra: “Sahâbe ve ilk üç asır ehlerinden olan sâlih selefin yaptığı da, muayyen bir bir mezhebe bağlanmamaktan ibaretmiş... Yani, Onlar’da belirli bir mezhebe bağlanmama (prensibi)ne dayanmış ve sadık kalmışlar...”

İşte bu delil yokmu -şâyet doğru ise- benim delil getirip tam tersini isbat etmiş olduğum hakikati iptal edip yok eden biricik delilin ta kendisidir. Bakalım: Sadr-ı evvel (de yaşamış olan müslümanlar) belirli bir mezhebe bağlı kalmamak kaydına. uyrnuşlar ve kendilerini bu şartla şartlandırmışlardır?..

Şeyh Nâsır ve iki arkadaşı bizim bu konudaki şu

sözlerimizi inkâr ediyor ve kabul etmiyorlar: “-**Irak ahalisi fıkıhı İbn-i Mes’ud ve ashabından hicaz ahaliside İbn-i Ömer ve ashabından almışlardır. Sahâbeler içerisinde, mesela, İbn-i Mes’ud veya İbn-i Abbâs’tan başka hiçbir kimseden fetvâ sormayıp, sadece onların fetvâlarına bağlı kalan kimseler vardı.**”

Şu halde, **İmam İbn-Ül-Kayyim’in, İ’lâm-ül-Muvakkîn’in** birinci cildinin 21. sayfasında metnini aşağıya aldığımız şu sözlerine ne diyecekler bakalım: “-**Din, fıkıh ve ilim, ümmet-i (muhammed) arasında, İbn-i Mes’ud’un, Zeyd Bin Sabit’in, Abdullah İbn-i Ömer’in ve Abdullah İbn-i Abbâs’ın ashabından yayılmıştır, Bütün insanların ilmi bu dört (kişin)in ashap ve taraftarlarından alınmıştır. Medine ehline gelince, onların ilmi Zeyd bin Sâbit ve Abdullah İbn-i Ömer’in ashabından; Mekke ehline gelince onların ilmi, Abdullah İbn-i Abbâs’ın ashabından; Irak ehline gelince onların ilmi, Abdullah İbn-i Mes’ud’un ashabından (nakl edilmiş)tir ...**”

Bizim bildiğimiz ve teşri tarihinden (bir şeyler) okumuş ve yazmış olan diğer insanların bildikleri budur. İmamlarımız ve selef-i sâlihlerimiz Rahimehümüllâh’ında kayd etmiş oldukları yine budur...

Bizim bildiğimiz, tarihi ve teşri tarihini inceleyen

diğer alımlerin bildikleri şudur ki: Gerek Ata Bin Ebi Rabah ve gerekse Mücahid, her ikiside Mekke’de fetvâ vermekle tek başlarına sivrilmiş kişilerdir. Hem de Halife’den çıkmış bir emir ve bütün Sahâbe ve tabi’ilerin muvafakatı ile fetvâ vermek ve kendilerinden fetvâ danışılmakta teferrüd etmişlerdir. Halk, bu iki İmamdan başka hiçbir kimseden fetvâ istememişlerdir. Bağlılığın (ve belli bir İmanın fikrine sadakat göstermenin), bunun dışında bir başka mânâsı mı vardır, ey inceleme ve te’lif hey’eti?! ...

BEŞİNCİSİ:

Yazarın fikrine göre, benim, mezhepleri kıraatlarla mukayese etmem, biçimsiz bir muğalata imiş. Çünkü kıraatların hepsi, Rasûlüllâh (S.A.V.)’den mütevâtır olarak rivâyet olunmuş. Dört mezhep ise böyle değilmiş. Çünkü onların içerisinde sahih olan şeyler de varmış, hatâ ve bâtıl olan şeyler de varmış.

Biz de bu hikâyenin açıklamasını burada bir daha tekrarlar ve deriz ki: “Mes’ele, mezhepleri gereği gibi, kavramak bakımından ilmi, doğruyu yanlıştan açıkca ayıracak bir mevkiye ulaşmamış bir kimseye nisbetle ele alınacak olursa; bu kimsenin aslında ne bağlanmak, ne de bağlanmamak yoluyla mezheplere uymasına izin verilmiş değildir. İlmi bu mertebeye ulaşmamış olan kimseye nisbetle ise, böyle bir kimse hakkındaki hükümde bütün

mezhepler müsâvîdir. Yani, (hak) mezheplerin hepsi, hakkında hiçbir şüphe bulunmayan bu tevâtürün delalet ettiği hüküm, bu kimse için sahihtir. Durum tamamen aynı... Bu kimseye nisbetle, mezheplerin hükmü, umum müslümanlara nisbetle kıraatların hükmünün aynısı olmuştur. Umum müslümanlara nisbetle bütün kıraatların hükmü de, ictihâd yapmaktan veya İmamların ictihâdları hakkında sahîhî bâtıldan, sağlamı sakattan ayırıp açıkca ortaya koymaktan aciz olan kimseye nisbetle, dört mezhebin hepsi de sahihtir, (o kimse, bu mezheplerden dilediğine uyabilir.) Durum bu olduğuna göre, burada, ictihâd yapmak'tan aciz olan kimse hakkında kıyâslanan (mekîs)le, taklîdle mükellef olan kimse hakkında, kendisine göre kıyâs yapılan: (mekîsün aleyh) arasındaki farklı taraf neresidir?...

ALTINCISI:

Şeyh Nâsır'ın iki arkadaşı ile birlikte dediklerine göre: “Benim bu mes'eleye delil olarak getirdiğim, İmam-ı Şafî'î, Mâlik, Ebû Hanîfe ve Ahmed İbn-i Hambel'e tabi olmuş binlerce İslâm âlimiyle tabakat kitaplarının dolup taşmış olması delili, bâtıl ve sakat bir delilmiş ve bu tabakaların hepsi bâtıl (ve dalâlet) üzere imişler!.

Bu zatlar sonra da Cenab-ı Hakk'ın. “**(Ya Muhammed), sen ne kadar düşkünlük göstersen de,**

yine insanların çoğu îmân edecek değillerdir.”¹²⁷ mealindeki; **(Ya Muhammed), eğer yer (yüzün)de bulunan (insanların çoğuna uyarsan onlar seni Allâh yolundan saptırırlar.”¹²⁸** ve benzeri birçok kavl-i ilahîleri ile delil getiriyorlar.

Biz ise bu kardeşlere karşı göğsümüzü genişletir ve, onlara, araştırma ve ilim yolunda yürüyen herkesin bu Âyet-i Kerîme’lerden anlaması gereken mânânın ne olduğunu şerh eder ve deriz ki: -Evet, burada, Kur’ân ve Sünnet’ten onların kaydetmiş oldukları şeylere delâlet eden bir takım naslar vardır. Muhakkak ki hak yolda yürüyen, insanların sadece pek küçük bir azınlığıdır. İnsanların çoğu ise, sen ne kadar düşkünlük gösterir ve üzerlerinde titrersen titre, mü’min değillerdir. Yalnız bu arada, sıhhat dereceleri nerde ise manevi tevâtür derecesine ulaşan bir takım Hadîs-i Şerîfler de vardır ki; bunlar, müslümanlara, cemaate bağlanmalarını ve cemaatten aslâ ayrı kalmamalarını emretmektedirler.

İbn-i Mâceh’in Enes Bin Mâlik’ten rivâyetetmiş, olduğu şu Hadîs-i Şerîf bu cümledendir. Enes demiştir ki, Rasûlüllâh (S.A.V.) şöyle buyurdu: “-**Muhakkak ki benim ümmetim 72 fırkaya aynlacaktır. O, fırkaların hepsi cehennemliktir, Yalnız biri, müstesna... O da**

¹²⁷Yunus Sûresi, Âyet:102.

¹²⁸En’am Sûresi, Âyet:106.

cemaattir.” Ez-zevâid de demiştir ki, bu hadîsin isnadı sahihtir. Râvileri sıkı: (Sağlam ve güvenilir) râvilerdir.

Tirmîzî ve İbn-i Mâceh’in sahih bir senetle Ömer ibn-Hattab’tan rivâyet etikleri şu Hadîs-i Şerîf de bu cümledendir: Rasûlüllâh (S.A.V.)’den, buyurmuştur ki: **“...Cemaate sarılınız. Fırka Fırka olmaktan sakınınız. Zira, Şeytan tek (başına kalan)la beraberdir. Ve (şeytan), (birleşen) iki (kişi)den son derece uzaktır, Kim cennetin hayır ve bereketini isterse, cemaate sarılsın...”**

Tirmîzî, bu hadîsin, hasen, sahih ve bu yönden garîb olduğunu söylemiştir. Aynı hadîsi, İbn-i Mubarek de Muhammed Bin Süka’dan rivâyet etmiştir. O bu hadîsi Hz. Ömer’den, O’da peygamberimiz (S.A.V.)’den rivâyet etmiştir.

Tirmîzî’nin İbn-i Ömer’den rivâyet etmiş olduğu şu Hadîs-i Şerîf de yine cemaate bağlı kalmanın lüzümünü gösteren Hadîs-i Şerîfler’den bir diğeridir. İbn-i Ömer demiştir ki, Rasûlüllâh (S.A.V.) şöyle buyurdu: **“-Muhakkak ki, Allâh benim ümmetimi benim üzerimde istisnasız firesiz bir araya getirmemiştir.”** Veya (şöyle) buyurdu: **“Muhammed (S.A.V.) ümmetini dalâlet üzerinde toplamamıştır. Ve Allâh’ın eli (kudreti), cemaatle beraberdir. Kim cemaatten dışarda kalırsa, cehennemde(de) tek başına kalır.”**

Tirmîzî demiştir ki: ilim ehline göre cemaat'ın tefsiri, fıkıh ve hadîs ehli (olan âlimler)dir.

Buhârî ve Müslim'in, Huzeyfe Bin Yemân'dan naklolunan senediyle rivâyet ettikleri şu Hadîs-i Şerîf de bu cümledendir. Huzeyfe (R.A.) demiştir ki: **“İnsanlar Rasûlüllâh (S.A.V.)’e hayr (ın ne olduğun)u soruyorlardı. Bende şerr(in ne olduğun)u soruyordum... Huzeyfe şöyle diyene kadar (Hadîs-i Şerîf devam eder.) Huzeyfe: - Bu şerden sonra bir hayır var mıdır? (Ya Rasûlüllâh) dedi. Rasûlüllâh (S.A.V.): “Evet, o yerde, (hayırdan sonraki yerde) DEHAN vardır!... buyurdu. Ben; - DEHAN’ı da nedir? dedim Rasûlüllâh (S.A.V.): “(Bu) bir kavimdir ki, onlar benim hidâyetim dışında kalan bir yola girerler. Sen onların bazılarını ma’ruf, bazılarını da münker üzere bulursun, buyurdu. Ben: “Bu hayırdan da sonra bir şer var mıdır?” dedim. Rasûlüllâh (S.A.V.): “Evet, cehennem kapısı önünde durmuş (bir takım) davetçiler (çıkacaktır) Onların davetlerini kim kabûl ederse, bu davetçiler onları o (cehennem)e atarlar” buyurdu. Ben: “Ya Rasûlüllâh, onları bize vasfet (ve tanı) dedim. Rasûlüllâh (S.A.V.): “Onlar, bizim derimizdendir ve bizim dilimizle konuşurlar.” buyurdu. Ben: “Eğer bu gün bana ulaşırsa, bana ne (yapmamı) emir buyurursun?” (diye sordum), Rasûlüllâh (S.A.V.): “SEN, MÜSLÜMANLARIN CEMAATİNE VE İMAMLARINA BAĞLANIRSIN...**

BUYURDU.”

Ulamâdan pek çoğu, bu mânâyâ delâlet etmeleri bakımından, (bu anlamdaki) muhtelif rivâyetleri manevi tevâtür derecesine vardırırmışlardır. Âmidî de, (çeşitli kanallardan gelen) bu Hadîs-i Şerîflerin, delâlet yönüyle huccet oluşlarının son derece kuvvetli olduğunu söylemiştir.

Şu halde, yazarın (davasına) şahit getirdiği bütün bu Âyetler ve (kayd etmiş olduğumuz) bu Hadîs-i Şerîfler, araştıracının ilk bakışta farkedeceği gibi, birbiriyle çelişmekte ve birbirine zıt düşmektedir... Durum bu olduğuna göre, yapılacak olan nedir? Bu durum karşısında ne yapmak gerekir?..

Hiç şüphesiz ki âlim demek, naslardan kast edilen gerçek mânânın ne olduğunu iyice anlamak için, onların derinliklerine iyice inip, inceliklerine gereği gibi vâkıf olan kimse demektir. Bu hassas araştırma sayesinde ki, o, dış görünüş i'tibariyle birbirine zıt ve çelişkili olan nasları birbiriyle birleştirip bağdaştırabilsin... Yoksa âlim demek, nasların sathî mânâlarını alıverip de, sonra bunlar üzerine en tehlikeli hükümleri bina eden; sırf dört mezhepten birine bağlanmışlar ve onlardan aslâ ayrılmamışlar diye, tabakat ve hal tercümesi üzerinde yazılmış olan kitapların ihtivâ ettiği bütün âlimlerin sapıttıklarına kâil olan (kasıtlı) kararını çıkaran kimse

demek değildir.

Hiç şüphe yoktur ki, Kur'ân-ı Kerîm'in bu Âyet-i Kerîme'lerle beyan buyurduğu hükümler, bütün dünya halkının umûmuna âit ve bütün insanlığı şamil hükümlerdir. İşin aslı ve doğrusu budur ve bunun böyle olduğunda aslâ şüphe yoktur. Muhakkak ki, O'na inanan ve O'nun yoluna ve prensiplerine uyan grup, bir siyah öküzün derisi üzerindeki küçücük bir beyazlıktan ve ufak bir sakardan çok daha azdır. İşte Rasûlüllâh (S.A.V.)'in üzerinde titrediği garip (azınlık)da yine budur.

Birkaç tanesini yukarda kayd etmiş olduğumuz Hadîs-i Şerîf'lere gelince bunlar, sadece İslâm dairesi içerisinde kalan büyük çoğunluğu hedef tutan naslardır. Biz müslümanların safları ve âlimleri arasında herhangi bir ihtilâf 'ın çıktığını görürsek, O zaman başvuracağımız en sağlam merci hiç şüphesiz, Allâh'ın Kitab'ı ve Rasûl'ünün Sünnet'idir. Bütün İslâm memleketleri ölçüsünde âlimlerin büyük çoğunluğu, şüphesiz ki, Kitap ve Sünnet'e daima en yakın olan kimselerdir. İstisnâ sayılacak kadar az sayıda birkaç (sapık) fırka hariç, hiçbir devirde, gerek îmân konularında ve gerekse ahkâm-ı ilahîye hususunda Allâh'ın şerî'atından inhiraf edildiği hiç görülmemiştir. İslâm cemaati ve onların büyük çoğunluğu, Allâh'ın Kitab'ı ve Rasûl'ünün Sünnet'ine bağlılık keyfiyeti bakımından, ancak en güzel örneği teşkîl etmişlerdir.

Haricîler, Cehmiyye, Mürcie ve Kaderiyye fırkaları; müslümanların kâhîr çoğunluğu yanında ancak çok nadir birer azınlığı temsil ederler. Şu halde, Şeyh Nâsır ve iki arkadaşının ölçüsünde, hakkı temsil edenler bunlar mıdır?!... Bunu kim söylemiştir?!.. Müslümanlardan hangi biri, gerek ilim ve gerekse fikirdeki bu acaip istisnalar karşısında sizleri destekler?!...

11-) Bu kitabımda îzâh etmiştim ki, eğer doğru ise, benimde mezhebim olan, Şafî'î'nin varmış olduğu hükme zâhiri muhalif düşen sahih bir hadîs-i gören herkes için - Şafî'î'yi taklîdi dâiresi içerisinde- o hadîs'e uyması câizdir. Şeklindeki sözünün mânâsı, o hadîs'i şu meşhur kavle nazaran alması demek değildir. Aksine burada bir takım kayıtlar ve şartlar vardır ki, sana İmam-ı Nevevî'nin El-Mecmû'undan bu kayıt ve şartlarla ilgili bir delil sevk etmiştim.

Te'lif hey'etinin söylediğine göre ise bu anlayış, benim Nevevî'nin sözlerini iyi anlayamamış olmamdan ileri gelmiş. Nevevî, bu kayıt ve şartlar olmaksızın hadîsi almanın memnu olduğunu gösteren bir sözü aslâ kayd etmemiş...

Ben, sözlerin ne mânâyâ geldiklerini anlayan, apaçık Arap Dili'ni bilen kimselerden, Nevevî'nin bu konuda yazdıklarını, bu kitabının El-Münîriyye baskısının birinci cildinin 64. sayfasındaki metni: “-Şafî'î'nin söylemiş

olduğu bu sözünün mânâsı; sahih bir hadîs gören herkes, Şafi’î’nin mezhebi işte budur der ve o hadîsle amel eder...” şeklinde başlayan sözlerinden i’tibâren okumalarını rica ediyorum.

Sen bu sözleri okuduktan sonra göreceksin ki, bizim söylemiş olduğumuz söz: müctehid olmayıp, ancak, mesela Şafi’î’yi taklîd eden mukallid kimse hakkındadır.. Mukallidin ise, kendisi müctehid olmayıp bir mukallid olması hududu içerisinde kaldığına göre; zâhiri, Şafi’î’nin zâhîp ve kâil olduğu hükmün hilâfına olan bir hâdîse dönüp de ona göre amel etmesi hiç câiz olurmu?.. Yok, bu adam bir mukallid değil de bir müctehid ise ozaman onun için Nevevî’nin ileri sürdüğü bütün bu kayıt ve şartlar vârid ve söz konusu olamaz. Çünkü o kimse, bu takdirde, (müctehid seviyesine ulaştığı takdirde), Şafi’î ile aynı sıraya girmiş, anlayışı ve delillerden hüküm çıkarıp istinbât yapabilmesi bakımından, onun seviyesine ulaşmıştır.

12-) Sonra İstanbulî ve iki arkadaşı, “Niçin (insanları) tekrar sünnete dönmeye da’vet ediyoruz” ve “Muta’assıp mezhepliliğin gerçeği ve ona karşı kaynaklarımız..” başlıkları altında, 116. sayfadan, 232. sayfaya varana kadar devam eden iki büyük bölüm açmışlardır.

Yazar, bütün bu sayfaları, toplamış olduğu,

İmamların ve çeşitli asırlar boyunca dört mezhebe tâbî olmuş kimselerden tarihte gelip geçmiş fukahanın ayıplarını sayıp dökmekle doldurmuştur. Toplamış olduğu bu fikirlerin bir kısmı mezheplilik taassubunu delillendirmek kabilinden bir kısmı, vukuuna ender raslanan bir takım nazariyelerin sıralanmasından bir diğer kısmı da, sahîh hadîsi terk edip de, bir mezhebe tâbî olmak cümlesinden şeylerdir.

Yazar, hiçde huccet olamayacak ve kendilerine dayanarak hiçbir delil getirilemeyecek bazı çağdaş insanlar üzerine tarafından bol bol ilmî lakaplar yağdırdıktan sonra, bu insanların kendilerini kaptırdıkları bazı kaynakların kasıtlı olarak üzerine gitmeyi de aslâ unutmamıştır. Bu lakapları onlara bir de, İmamlar ve fâkihler aleyhinde yanında biriken ayıp ve kusur hâsılatı ile birlikte isnâd ve izâfe etmeyi ihmal etmemiştir. Bunu yaparken de İslâm âleminin, Allâh (C.C.) den başka hiçbir kimsenin kendilerini mükâfatlandırması mümkün olmayan üstünlük ve fâziletlerle çerçevelediği bu yüce İmamlara ahmaklık, alçaklık ve Câhillik sıfatlarını dağıtarak havas ve avâmdan herkesin tanıdığı, kendisine mahsus dikliği ile onlardan bahsetmeye koyulmuştur.

Yazar, yaptığı bütün bu açıklamalar üzerine şunu bina ediyor ve diyor ki: **“-Ey değerli okuyucu, yukardaki açıklamalarımızı öğrenince, artık Doktor Bûtî’nin şeyh Ma’sûmi’ye karşı çıkıp, onun fikirlerini**

reddetmekte kat'îyyen haklı olmadığını anlarsın ve Bûtî'nin, kuruluş ve yayılışları sadece siyasi çıkarlar ve çeşitli maksatlar sebebiyle olan dört mezhebe dâir Ma'sûmi'den almış olduğu fikirleri inkâra kalkmasının yersiz ve değersiz olduğunu görürsün..¹²⁹

Bütün bunlar üzerine bizim yorumumuz şudur: tarafımızdan yukarda da beyan edilen fikre tıpatıp uygun olarak, mezhebe muhâlif ve onun vardığı hükme zıt bir mânâya delâlet ettiği ve bu delâletin doğruluğu sağlam bir şekilde anlaşıldıktan sonra sahih hadîsten yüz çevirmeyi kabul etmediğimiz gibi; biz mezheplilik taassubu diye bir şey tanımıyoruz ve tahakkuku imkânsız denecek kadar uzak bir takım nazariyelerin peşine düşüp de vakit kaybına yol açmakta hiçbir fayda görmüyoruz. Fakat bütün bunlar; bize, ne Allâh (C.C.)'ün hükmünde, ne de şerefli ahlak ölçüleri dâhilinde, arada bir ağızlarından çıkan ahmaklık, alçaklık ve benzeri, asılsız ve taşkın sözlerle, yüce İmamlarımız ve değerli fakihlerinizi vasf etmemizi tecvîz etmeyeceği gibi; bizi, şarkı garba katıp da: **“Şu halde bu mezhepler bir takım garazkâr maksatlar ve sapık siyasetler yüzünden kurulmuş ve yayılmışlardır.”** demeye davet etmez.

¹²⁹Bak: *Hel-il-Müslimü Mülzimün bittibâ'ı Mezhebin Muayyenin*, Sh:222.

Bugün fazîlet ve bereketleri sofrasında yaşamakta olduğumuz İmam ve fakihlerimiz, hiçbir zaman hatâdan sâlim ve ma'sum peygamberler değillerdir. Şüphesiz ki onlar, bu büyük fazîlet ve üstünlükleri ile beraber insanlar içerisinde çıkmış birer beşerdirler. Ma'sum olmayan herhangi bir insandan vukû ve sudûru düşünölebilen bazı hatâların, bunlardan da sudûr etmesi câiz ve mümkündür. Köklü bir ahlak asaleti ile gıdalanmış bir insanın, ömrünü; İmamlarımız ve fakihlerimizin fazîlet ve üstünlüklerini insanların hissetmemelerini sağlamak ve onların şükre şayan taraflarını takdir etmekten insanları alıkoymak için, bu fazîlet sahibi kişilerin ufak defek hatâlarını, sürçme ve tökezlemelerini sayıp dökmekle geçirmiz. Bil'akis, temiz ve şerefli bir kimsenin, bu yüce İmam ve fakihlerimizin çeşitli fazîlet ve üstünlük sahnelerinde ve insanlara sunmuş olduklarıbüyük ve hayırlı hizmetlerde ufak tefek hatâlarını unutturacak veya onu, bu kusurların sahiplerini hoş ve ma'zur görmeye sevk edecek birşeyler görmesi gerekir.

Ben biliyorum ki bu adam, uzun zamandan beri bu İmam ve fakihlerin sürçmeleri ve hatâları üzerinde ısrarla durmakta ve uzun yıllardır bu konuyu incelemektedir. Hiç şüphesiz ki bu adamın uzun tedkik ve teftişini yaparken, ilmî tedkik ve araştırmalar üzerinden ve bütün dünya kanunlarının kendisiyle boy ölçüşmekten aciz kaldığı fıkıh serveti(miz) üzerinden taşan deryalar

geçmiştir.

Eğer isteseydi, bu araştırmaların su yüzüne çıkardığı gerçeklerden, gerek ilim, gerek görüş, gerekse basîret olarak faydalanır ve asgari ölçü ile bu İmamların fazîletleri, üstünlükleri ve İslâm âleminin boynundaki büyük minnet ve nimetlerini kabul ve takdir ederdi.

Fakat adam bütün bunlardan zerre kadar faydalanmak şöyle dursun; bu seyahatinden ancak İmamlar ve fakihler(imiz) için avladığı, aslında ne onlara ait bir fazîleti yok eden, ne de onlara herhangi bir ayıp veya kusur îrâs eden bir takım ağza alınmaz sözler, çirkin şeyler ve düşüklüklerle mağrur ve mütekebbir olarak dönmüştür, Bütün bunlar yetmiyormuş gibi, sonra onlara bir de ahmaklık, alçaklık, sapıklık ve hak yoldan inhirâf sıfat ve yaftalanm yapıştırmıştır!...

O, İmamlar ve fakihler için, bir avcı edasıyla avlamış olduğu, birer düşüklük ve kusur saydığı çoğu fikirleriyle sadece kendi vehim ve hayali çerçevesi dâhilinde kalmamış; üstelik birde onlarla alay etmiştir. Mesela, bir defasında İmam-ı Şafi'î. için avladığı şu zelle: (sürçme) de olduğu gibi, O'nunla alay etmeye kalkmış ve: “-ŞAFİ'Î BİR ADAMIN KENDİ KIZIYLA NİKAH YAPMASINI CAİZ GÖRÜYOR!...”¹³⁰ diyerek, böyle

¹³⁰Burada, kız ile zina olarak adamın kendi menisinden

bir fikri ileri süren tek kişi olduğunu ilan etmiştir. Eğer o, Şafî'î'nin bu konudaki sözlerini okumuş, akli da onları anlamaya ve mânâlarını kavramaya yanaşmış olsaydı; o zaman biz, onun hak yola dönmesi ve hasr-ı nefis ederek sıkıntısına katlanıp da, çocukların bile öğrenmesi gereken basit şeyleri onlar seviyesine inerek öğrenmesi gerektiğini kesin bir dille söylemezdik.

Ey şu kimse, artık sen kendi nefsini tezkiye etmekten, kusurlardan arındırmaktan vazgeçtin mi? İmamları ahmaklık, sapıklık, alçaklık, hile uydurma ve dalavere çevirme ile vassetmekten kendini uzaklaştırabilirdin ki, bu sayede, bu çirkin isnadlardan yönünü çevirip, bu yüce zatlara dönerek, onların kerametlerini ağzına alabilesin. Irz ve nâmuslarından dilini çekesin...¹³¹

Ey şu kimse, senin şeyhin, Hucendî'yi müdafaası sadedinde.

meydana gelmiş olan kızı kast ediyor. Çünkü bu kız, o kimsenin şer'an kızı değildir ve o kimsenin bu kızla nikâh yapmasında şer'î bir mâni bulunmamıştır.

¹³¹Bu adamın İmamlara atmış olduğu iftirallardan biri de şudur: -ona göre İmamlar, şeri'at üzerinde hileler uyduruyorlarmış. Biz ise onu ve dileyen herkesi (Zevâbit-ül Mastahati fiş-şeri'at-il-İslâmiyye) adlı kitabımızda uzun uzadıya yazmış olduğumuz fikirlere başvurmaları hile ve çaresini ileri sürüyoruz. Bununla beniber ben bu adamın bu kitabın bir tek sayfasını bile doğru dürüst anlamamış olduğunu kesinlikle söyleyebilirim.

“-Bizim, dünyadan gelip geçmiş müslümanların sözlerini güzel mânâyâ çekmemiz, hep iyiye yorumlamamız ve onları elimizden geldiği kadar ma’zur görmemiz üzerimize vâciptir...” diyor da, sana bu büyük İslâmî prensibin ancak Hucendî ve emsali kişiler için nazar-ı itibare alınıp, başkaları için ölçü alınmamasını öğretiliyor?!...

Ey şu kimse, ben sana yüce yaratıcı adına şu soruyu sormuş olayım: **“Eğer sen O’na inanıyorsan, hep Allâh’ın dinî ve şerî’atına hizmet ederek yaşamış ve ömürlerini tamamen bu uğurda tüketmiş olan insanlara dilini uzatmış ve onlara ağzına gelen bütün çirkin, şeref ve nâmusu dile düşürücü kötü sözleri sarf etmiş olmanın cezası olarak, günün birinde, kaçıp kurtulman mümkün olmayan bir belayı başına indirmesi ve sonra da senden, insanların gözleri önüne bir büyük dünya ve âhîret ibreti sermesi korkusu etrafını sarmıyor mu?... Afakanlarını taşırmıyor mu bu korkular senin..”**

İmamlarımız ve gelip geçmiş fakihlerimizin nâmus ve şereflerini dile düşürmede, ömrü hayatımda daha cüretlilerini aslâ görmediğim bu gibi kimselerin sözlerini okuyan kardeşlerimi, onların bu sözlerinin tesiri altında kalarak İmamlardan yana noksanlık ve kusur isnad etmekten onların düşüklüklerinden bahs etmeyi adet haline getirip, bundan zevk almaktan ve böyle bir

davranış içerisine girmenin kötü âkıbetinden onları korkutmam şarttır.

Bu kardeşler, İmam-ı Nevevî'nin El-Mecmû adlı eserinde yazmış olduğu şu bölümleri okusunlar. İmam-ı Nevevî bu bölüme şu başlığı koymuştur: **“Fakihlere ve fıkıh ilmi ile uğraşanlara zarar veren, onlara noksanlık ve kusur isnad eden kimseler için çok kuvvetli bir yasak ve pek şiddetli bir tehdit ve ceza... Fakihlere ve fıkıh yolunda olanlara karşı hürmetkâr davranmaya ve onların değerlerini takdir edip ta'zîm ve tebci'de kusur etmemeye teşvik...”** İmam-ı Nevevî bu bahsin sonunda, hafız İbn-i Asâkir'den naklen şunları söylüyor: **“-Ey kardeşim, Allâh beni ve seni rızasına ulaşmaya muvaffak kılsın. Bizleri kendisinden korkan ve kendisinden nasıl gerekiyorsa o şekilde sakınıp takvâyâ sarılan kullarından eylesin. BİL Kİ ÂLİMLERİN ETLERİ ZEHİRLİDİR. Allâh'ın onlara noksanlık ve (kusur) isnad edenlerin perdelerini yırtmak (ve ayıplarını açmak)daki (değişmez) âdeti ve (şaşmaz) sünneti ma'lumdur. Kim âlimlere dilini (ayıp ve küfür isnadı) ile uzatırsa, kim onlar hakkında kötü bir söz sarf ederse, Allâh onu ölmeden önce kalp ölümü ile belalandırır. (Yani, o kimseyi ölmeden önce kalp hastalına müptelâ kılar..)**

Sen, mezhepler hakkında taassup göstermekten insanları korkutmaya çalışacağına, gerçekleşmesi hemen

hemen imkânsız olan birtakım nazariyelerin hükümlerini araştırmakla boş vakit kaybedeceğine; İmamlarla birlikte diğer fakihlere de hürmet göstererek ve onları müdafaa ederek yerinde otur daha iyi... Hem insanları mezheplerden korkutmak için, mezhep İmamlarını ahlaklılık veya adilikle vasfetmek, ya da onların ayıplarından bahsetmeyi bulunmaz bir mevzu ve meclislerin gülüşme ve alay konusu yapman şart değil ki!...

13-) Ben daha önce Ma'sûmi'nin, Dehlevî'nin El-İnsâf adlı kitabından nakletmiş olduğu sözün asılsız olduğunu açıklamıştım. Ne El-İnsâf'da, ne de bir başka kitapta böyle bir sözün bulunmadığını söylemiştim. Ma'sûmi'nin aktarmış olduğu bu söz şu idi: **“Ebû Hanîfe'nin, İmam-ı Mâlik'in, İmam-ı Şafî'i ve Ahmed İbn-i Hanbel'in bütün sözlerini kim alır da, Kitap ve Sünnet'te gelen delile itimad etmezse, bütün ümmetin icmâ'ına muhalefet etmiş ve mü'minlerin yolları dışımda kalan bir başka yola tâbî olmuş olur...”**

Ben El-İnsâf'tan bu düzme yalanın tamamen aksini gösteren bir delil aktarmıştım. Aktarmış olduğum bu söz şu idi: **“-Tedvîn ve tahrîr edilmiş olan bu dört mezhep yokmu; işte, ümmet-i (Muhammed) ve kendini ümmet-i (Muhammed'den) sayan herkes, şu günümüze kadar, bu mezhepleri taklîd etmenin câiz olduğuna icmâ edegelmişlerdir.”**

Ben, üzerime ortaklaşa saldırıya geçen bu adamlardan, bu mes'ele üzerinde düşünmelerini, benim sözümü incelemelerini, eğer doğru bulurlarsa; bana uymalarını veya hiç olmazsa bilmemezlikten gelerek susmalarını ve bu sözümünden hiç bahsetmemelerini beklerdim.

Ne var ki, bu onlardan istenecek ve beklenebilecek bir davranış değildir. Bakınız ne yapmışlar: Ma'sûmî'nin, Dehevî'den nakletmiş olduğu sözleri, yamama ve kırıp birleştirme yoluyla da olsa, onun bu sözü gerçekten zikretmiş olduğu vehmini uyandırma çabasıyla bir takım garip ve acaip sözler sarf etmişlerdir. Şunların yaptıkları işin iğrençliğini görüyor musunuz?!...

Te'lif hey'eti diyor ki; **-Biz Dehlevî'nin El-İnsâf adlı kitabına baktık. Bir de ne görelim Ma'sumi'nin oradan naklederek kitabında zikretmiş olduğu sözlerin bir kısmı bu kitapta mevcut... İşte metni: -İlk ve ikinci yüzyıllarda insanlar (pek tabiidir ki), belirli bir mezhebi taklîd etmek üzerinde icmâ etmiş değillerdi. Ebû Talib-il-Mekkî'de Kûtül Kulûb'da şöyle demiştir: -Muhakkak ki, (mezhepler üzerinde yazılmış) kitaplar, toplanmış (fetvâ) mecmuaları hep uydurmadır. İnsanların kavilleri ile (dinî mes'eleler hakkında hükme varmak ve kesin) söz söylemek, bir insanın mezhebiyle fetvâ vermek, onun her şey hakkında, söylemiş olduğu sözlerini, ona ait olan**

hikâye ve nakilleri ve onun mezhebine göre fıkıh mü'teber saymak yok mu; işte eskiden, birinci ve ikinci asırlarda insanlar bunun üzerine değillerdi. Onlar böyle bir yol takip etmiyorlardı. Aksine o zaman insanlar, âlimler ve avâm halk olmak üzere iki derece üzere idiler. Avâm halkın bildiği bir şey varsa o da, Müslümanlar ve müctehitler arasında, hakkında ihtilâf bulunmayan icmâ' mes'elelerinde ancak şeri'at sahibi (olan Rasûlüllâh)ı taklîd ediyorlardı. Nadir bir olay vuku bulduğu zaman, hiçbir mezhebi tayin etmeksizin, buldukları herhangi bir müftüye fetvâ danışıyorlardı. İbn-i Hümâm, Et-Tahrir adlı eserinin sonunda şöyle demiştir: -ONLAR, BİR MÜFTÎ'YE BAĞLI KALMAKSIZIN, BAZEN BİRİNE BAZEN DE ÖBÜRÜNE FETVÂ DANIŞIRLARDI..."

El-İnsâf adlı kitabın, El-Mansûra'da çıkmış olan baskısına tekrar döndüğümüz zaman, bu sözün içerisinde yukarıdaki altı çizili satırın aslâ bulunmadığını görürüz.

Bununla beraber bizim okuyucuya şu soruyu sormamız gerekir: Yazarın nakletmiş olduğu bu nass içerisinde, Ma'sûmi'nin Kürrâs'ındaki, Dehlevî'nin ağzından uydurulmuş olan nassın herhangi bir parçasını bulabiliyor musun? Yahut ta bu iki nass arasında herhangi bir alaka görebiliyor musun?!...

Sonra yazar bize şöyle söylüyor: -(Ma'sûmi'nin yapmış olduğu nakillerin) diğer kısmına gelince, onlar **Huccet-ullah-il- Bâliğa**'nın birinci cildinin 154 ve 155. sayfalarında mevcuttur. Dehlevî onları, İmam **İbn-i Hazm** rahımehullah'dan nakletmiştir. İşte biz sana onun metnini naklediyoruz. Dehlevî demiştir ki: “**-İbn-i Hazm şöyle söylemiştir: Taklîd harâmıdır. Hiçbir kimsenin, Rasûlüllâh'dan başka hiçbir bir kimsenin sözünü delilsiz olarak alması helâl olmaz**” Buna ilave olarak bir de, İbn-i Hazm'den nakledilen, Dehlevî'ye ait uzunca bir sözü sevk ediyor. Bu söz içerisinde Ma'sûmi'nin Dehlevî'ye nisbet ettiği ve benim bu kitabımda uydurma ve yalan olduğunu belirttiğim şu (malum) metin var. Sonra bunun arkasından da yazar, bana yalancılık, sahtekârlık örümcek kafalılık ve âdilik gibi ağzına gelen kötü sıfatları tevcihediyor.

Sen şimdi gel bir de İbn-i Hazm'den naklen Dehlevî'nin Huccet-ullâh'il-Bâliğa adlı eserinin matba'at'ül-Hayriyye baskısının birinci cildinin 123. sayfasında söylemiş olduğu sözlerin aslına bakalım Dehlevî konuya şöyle başlamış ve demiştir ki: “**-Bil ki bu tedvîn ve tahrîr edilmiş olan dört mezhep var ya; ümmet-i (Muhammed) veya kendini ümmet-i (Muhammed) den sayan herkes, şu günümüze kadar bu dört mezhebi taklîd etmenin câiz olduğuna icmâ ede gelmişlerdir. Bunda da, açıkça görüldüğü gibi, (pek çok) maslahatlar (ve menfaatler) vardır. Bilhassa**

himmethlerin oldukça kısırlaştığı, (gayretlerin büsbütün azaldığı), nefislerin heva ve hevese tadandığı ve her rey sahibinin kendi reyi ile sevinip kendi fikrini beğendiği şu günlerde, ümmet-i Muhammed'in dört mezhep üzerinde icmâ etmiş ve birleşmiş olmalarında çok büyük faydalar bulunduğu aşikârdır..." Dehlevî, bu sözünün hemen arkasından da şöyle demiştir: **-”İbn-i Hazm: -Taklîd harâmıdır. Hiçbir kimsenin, Rasûlüllâh (S.A.V.) den başka herhangi bir kimsenin sözünü alması (ve ona göre amel etmesi) helâl olmaz, demiş olmakla aslâ bu fikre zâhip ve sahip olmuş değildir..."** Dehlevî, bu sözünün ardından da, İbn-i Hazm'ın sözünü bütün uzunluğu ile vermiş ve demiştir ki; **-Bu, (Rasûlüllâh (S.A.V.) den başkasının sözüne îtibar etmemek) ancak, bir tek mes'elede bile olsa, bir nevi ictihâd gücüne sahip olan kimse hakkında söz konusudur."**

Sonra da, konuya devamlı, ictihâdın şartlarını îzâh etmiş ve bu mevzudaki ma'lûm gerçeği açıklamak için sözü uzatmıştır. Peki, birde bizi sahtekârlık, yalancılık ve âdilik töhmetleri ile itham eden bu adamlar ne yapmışlar? Bir de onların yaptıklarına bakalım. Onlar, önce benim nakletmiş olduğum sözün baş tarafına gözlerini dikmişler ve onu tamamen hazfetmişler. Sonra maksatlı olarak, İbn-i Hazm'den naklettiğimiz sözün başındaki **müptedâ** olan **(Mâ'yı mevsûle)** ye gözlerini dikmişler, onu da hazf etmişler. Sonra da bu müptedânın, İbn-i Hazm'ın uzun

metninin arkasından gelen kocaman haberini de hazf etmişlerdir. Dehlevî'nin sözünden de, ne başında müptedâ'yı nede sonunda haberi zikretmeden, sadece ism-i mevsûl'ün sılasını kesip bırakmışlardır. Böylece de rahmetliye, kendi fikri aslâ bu olmamasına rağmen ve kendisinin kesinlikle berî olduğu şu sözü söyletmişlerdir: **-İbn-i Hazm demiştir ki: taklîd harâmıdır... İh..."** Böylelikle Dehlevî'nin ifadesini, İbn-i Hazm'in sözüyle delil getirme görünümüne sokmuşlar ve O'nu, İbn-i Hazm'in sözleri arasın da yer alan fikirleri kabul ve ikrâr ediyormuş gibi göstermişlerdir. Halbuki Dehlevî, gören herkesin açıkça anlayacağı gibi, İbn-i Hazm'in sözlerini, sırf onu tenkid etmek ve bu fikrini reddetmek için sevk etmiştir.

Ben onların yaptığı bu çok tehlikeli ve acaip tahrîfatı açıklamayabilir ve bu münasebetsizliğe hiç temas etmeden geçebilirdim. Fakat Allâh'ın emaneti, ilim ve ahlak beni; bu davranışlarıyla insanları sadece kendilerine tâbî olmaya çağırın; dinleri hakkında ve Peygamber'lerinden hadîs rivâyet etmeleri hususunda kendilerine güvenmelerini isteyen bu adamların acaip davranışlarına karşı İslâm topluluklarını uyarmaya davet etmektedir.

Yalnız, belki ben bu sözlerimle adamlara iftira etmiş olabilirim. Bu ihtimali ortadan kaldırmak için okuyucular, **Huccet-ullâh-i1-Bâliğa** adlı kitabın, işaret

edilen yer ve sayfasına baksınlar. Sonra, **“El-Mezhebiyyetül-Muta’assıbetü hiye’l-Bid’atü: ASIL BİD’AT MEZHEPLİLİK. TAASSUBUDUR.”** adındaki kitabı, alsınlar; Bu kitabın 287. sayfasını açıp okusunlar ve bunları birbirleriyle karşılaştırsınlar. Sonra da gözleriyle görecekleri şu (berbat) durumdan her akıllı kişinin alması lazım gelen ibret dersini alsınlar.¹³²

¹³²Bu arada bizim, Müslüman toplulukları içerisinde ve inanmış kültürlülerden, bu adama itimad etmeye ve onun dostluğuna güvenmeye hala devam edenlere şu soruyu yöneltmemiz ve onlardan bu sorunun cevap ve açıklamasını istememiz gerekir. Onlara soracağımız soru şudur: -Bir müellife ait olan böyle bir ibâre veya metni maksatlı olarak (böylesine) tahrîf ve tezyîf eden bir kimse hakkındaki (şer’î) hüküm nedir?..”

İbn-i Hazm’in cümlesi: -“Taklîd harâmıdır... İlh... sözü ancak bir çeşit ictihâd yapma gücüne sahip olan kimse için uygun ve tamamdır.” şeklindedir. Adam, cümleinin başından mevsûl (mâ) sını hafz ediyor. Arkasından onun haberini hafz ediyor. Sonra sadece bu cümleinin içine aldığı, maksat dışı mânâyı alıyor. Bu kopuk ve değişik mânâlı cümle ile de davasına şahit getirmeye kalkıyor. Bir de Hucendî’nin iddiasını haklı çıkarmak için, kitabında kaydettiği sözün bu söz olduğunu söylüyor?!... Sen az yukarda onun, Şâtûbî’nin sözleri ile ilgili açıklamaları esnasında da buna benzer bir iş yaptığını; bir de Hanefî fıkhının, İslâm Şeriatinden tamamen başka bir şey olması bakımından aynen İncil’e benzediğini ilan etmiş olduğunu görmüş bulunuyorsun.

Eğer bu iş bir Câhillik (eseri) olsaydı - ki bu aslâ Câhillikten değildir -o zaman biz elbet ki- bu bir küçük hatâ ve ufak bir sürrmeden ibarettir, adam bu işin aslını bilâhare öğrenecek (ve bu davranışı) bir daha tekrarlamayacaktır, der geçerdik. Eğer bu bir unutkanlık (eseri) olsaydı ki bu, aslâ unutkanlıktan değildir.-o zaman biz elbet- Bu ne garip tesadüf olmuş böyle... Unutkanlık (eseri olarak yapılmış bir

14-)Yazar, mezkûr kitaplarının 245. sayfasında şu mes'eleyi ele almış ve bunu bizim aleyhimize kullanmıştır. Biliyorsunuz ki, biz İmam Zehebî'nin sözlerinden aldığımız bazı paragraflarla, mezhep İmamlarına karşı, onun fikirlerinden deliller getirmiştik. Güya biz, bu nakilleri yaparken, İmam Zehebî'nin pek çok sözlerini hazf etmişiz.

Bu davranışımızla da o (mezhepsiz)in nazarında, tahrîfatcılar ve kalpazanlar kıralı olmuşuz!...

Biz bu inceleme ve te'lîf hey'etine deriz ki: -
Evet, biz Zehebî'nin sözleriyle mukallidin

iş ki), savunulan fikre tam oranlı gelmiş ve yazarın davasına tam mânâsıyla uygun düşmüş, derdik!

Biz gene döner, bu kardeşlere tekrar sorarız. Müelliflerin metinleri üzerinde konuşurken, insanların zihninde müelliflerin fikrinin, kendi davasına senet teşkil ettiği kanaatini uyandırmak maksadıyla; onların söylemiş oldukları sözlerin tam aksini söyleyen bir kimse hakkındaki hüküm nedir?.. Bunu yapan bir kimse hakkında İslâm'ın hükmü nedir?.. Haydi, mezheplerin ictihâdlarını bir yana bırakalım; böyle bir işi yapan kimsenin, mezheplere, göre değil de doğrudan doğruya Kur'ân ve Sünnet'in nassları uyarınca hükmü nedir?

Bu davranış nerede, hakkı araştırıp gerçeği bulma uğrunda zarûri olan tarafsızlık, konuya sadakat ve mevzu'yu her türlü gerçek dışı şeylerden arındırma çabası nerede? Bir Müslüman -amma, hangi Müslüman olursa olsun- durumu bu olan kimselere; dinî konularda ictihâdlar yapan, hadîs rivâyet eden ve Allâh'ın ahkâmı hakkında fetvâlar veren böylesi kişilere nasıl emniyet. eder de, huzur-u kalp ile onlara tâbî olabilir?!

muayyen bir mezhebe bağlanmasının harâm olmayacağını delillendirme mevzuunda bir takım şâhitler getirmiş bulunuyoruz. Bizim Zehebî'nin sözlerinden nakletmiş olduğumuz paragraflar, sadece getirdiğimiz şâhit ve delilin yerini belirtmektedir. Zehebî; Hanefî fakihlerini öğmüştür. Hanefî fakihlerinin Ebû Hanîfe'nin mezhebine sarılmakla isabetli davrandıklarını diliyle ikrar etmiştir. Şafi'î fakihlerini medh etmiş; onları, Muhammed bin İdris-iş-Şafi'î'nin mezhebine bağlı kalmakla, yerinde bir davranışta bulunduklarını ikrâr etmiştir. O, İmam-ı Mâlik Ahmed ibn-i Hanbel'e uymak konusunda da aynı şeyleri söylemiştir. Sen de biliyorsun ki, bu fakihlerin hepsi belirli bir mezhebe sarılmış ve hep ona bağlı kalmış kimselerdir. Tabakât kitaplarını dolduran da yine bu zatların tercüme-i halleri ve hayat hikâyeleridir. Te'lif hey'etinin kitabının bir başka yerinde, haklarında: **“-Onlar sapıtmışlardır ve mü'minlerin yollarıyla hiçbir ilgisi olmayan apayrı bir yola girmişlerdir...”** dedikleri kimseler, yine bu zatlardır. Onların sadece kendilerinin sapıttıklarını söylemekle de yetinmeyerek, üstelik Cenâb-ı Hakk'ın: **“-YER (yüzün) DEKİ KİMSELERİN ÇOĞUNA UYARSAN, ONLAR SENİ ALLÂH YOLUNDAN SAPTIRIRLAR...”** mealindeki kavî-i ilahîsini, şahit getirerek birde f'uhakanın insanları hak yoldan saptırdıklarını söyleyenler yine kendileridir.¹³³

¹³³Bak: Et-Taassub-ül-Mezhebî, Sayfa: 111.

O'nun geri kalan sözlerine gelince bunlar, şu (malum) mezheplenmiş kişileri, İmamlarına karşı mezheplilik taassup ve düşkünlüğünden; mezheplilerden birinin, kendi mezhebinin bütün mezheplerin en üstünü olduğu inancına kapılmasından nehy etmekten ibarettir. Bu da, yazarın önceki sözünü ne iptal eder, ne de onu nakz eder. Bu söz sadece onun önceki söylmiş olduğu sözü kayıt ve şarta bağlar, o kadar... Benim mezhebim, bütün mezheplerin en üstünüdür, şeklinde bir inanca kapılmanın doğru bir davranış olmadığı hususu ise; bizim ne kabul ettiğimiz, ne de hakkında hiç bir kimseye muhalefet ettiğimiz bir husus değildir. Sonra bu mes'ele, bizim delillendirme, araştırma ve kavga konumuz dışında kalan bir mes'eledir. Oysa ki biz bununla beraber mahalli şahitten arta kalan ve birbirini takib eden pek çok noktalarda ona zıt düşmeyen sözlerinden hazf etmiş olduğumuz şeylere işaret etmiş ve onun bu konudaki sözünün özetini aktarmış bulunuyoruz. Yoksa hey'et'in yaptığını yapmış; Dehlevî'nin sözünden müpteda ve haberi hazf etmiş tek başına mevsûl'ün sılasını bir avcı edasıyla kapıp da bu sözle, Dehlevî'nin kast ettiği mânânın tam aksine şahit getirmek için bir yazarın sözü üzerinde tahrîfat yapmış değiliz.

15-)Yazar bizi, **Fıkḥ-üs-Sîrah** adlı kitabımızda üzerinde durduğumuz, şeyh Nâsır'ın haklarında vehme kapılmış olması ihtimali bulunan bazı hadîs-i şerîfler karşısında; bir de bizim ileri sürdüğümüz bir tek hâdîse

hakkında rivâyet edilmiş bir hadîsin tahrîci esnasında, zayıf veya hasen yolun zikri ile iktifa edilip de; sahih veya hadîs ulemâsının üzerine yüklendiği bu husustaki açık îhâm dolayısıyla en sahih yolun zikr edilmemesi gerektiği düşüncesinin hulasası karşısında tenkid ediyor. Bu, onların hepsi tarafından bilinen bir husustur. Sahâbe-i Kirâm'ın Hz. Ebû Bekir'e uyması, Hz. Ebû Bekr'in son hastalığında Rasûlüllâh (S.A.V.)'in namazına uyması hâdîsesi, bir tek hâdîse ile ilgilidir. Bu hâdîse aslâ tekerrür etmemiştir. Dolayısıyla, bu hususu belirten hadîs de bir tek hadîstir. Bu hadîs'in tahrîcinde iman Ahmed ve İbn-i Mâceh'in zikr edilmesiyle yetinmeyi gerektiren bir durum yoktur. Üstelik bir de bu hadîs üzerinde ittifâk edilmiş (müttefek-un aleyh) bir hadîstir. Bu arada, lafızda basit bir ihtilâf senette ravî ismi fazlalığı varsa da, aksine bu rivâyetlerin hepsi de zikr olunuyor veya: hadîs müttefek-un aleyhtir, deniliyor. Sonra da ardından: Bu lafız, falan ravîye aittir, sözü geliyor.

İkinci hadîs-i şerîf yine böyle... Bu hadîs de Âişe (R.A.) nın, Rasûlüllâh (S.A.V.) üzerinde **sekerât-ı mevtin vafı** hakkında rivâyet etmiş olduğu hadîs-i şerîftir. Bu hadîs-i şerîfi **Buhârî, İbn-i Mâceh, Tirmîzî** ve diğer ravîler hep **H. Aişe**'den rivâyet etmişlerdir. Hadîs-i Şerîf şöyledir: **“Nebî (S.A.V.) in önünde bir su kabı vardı. Bu kabın içerisinde su doluydu. Rasûlüllâh (S.A.V.) ellerini (bu) suya sokuyor ve bununla yüzünü siliyordu.”** Burada ravîler Rasûlüllâh

(S.A.V.) in bu esnada söylemiş olduğu bir söz hakkında ihtilâf a düşmüşlerdir. Buhârî, bu sözün: **“-Allâh’tan başka hiçbir ma’bud yoktur. Muhakkak ki, ölümün sekerâtları: (kendinden geçme ve can çekişme)leri vardır.”** sözü olduğunu rivâyet etmiş; Tirmîzî, İbn-i Mâceh ve Neseî de bu sözün: **“Ey Allâh’ım, ben ölümün sıkıntılarına karşı (tahammül)ü kast ediyorum veya ölümün sekerâtına karşı...”** sözü olduğunu rivâyet etmişlerdir.

Biz, Fıkh-üs-Sîra’da da bu hadîs’in arkasından, şeyh Nâsır’ın bu hadîs’e zayıflık isnâd etmesi üzerine şunları getirmiştik: **“-Bu hadîs-i şerîf, sadece bu lafızlarla zayıftır. Fakat hadîs’in aslına gelince onu sahih bir yolla Buhârî rivâyet etmiştir. Bir tek hadîs’in iki tane yolu vardır. Yani bir hadîs iki yoldan rivâyet edilmiştir. Bir tek hadîs’in iki tane yolu varsa; Yani, bir hadîs iki yoldan rivâyet edilmişse, o hadîs tahrîc edilirken, iki hadîsten sadece: hakkında ileri geri söz edilen zayıf hadîsi zikretmekle yetinmek gereksiz ve yersizdir. Bir de Hadîs-i Şerîf’in kayd ettiği hâdîse bir tek hâdîse olduğu müddetce, lafzındaki basit ihtilâf Hadîs-i Şerîfe hiçbir zarar vermez ...”**¹³⁴

Üçüncü hadîs’e gelince, biz o hadîs üzerinde, yu-kardaki durumun tamamen aksini görmüş bulunuyoruz.

¹³⁴Bak: Fıkh-üs-Sîrah, ikinci baskı, sayfa: 536.

Adam, hadîs'i iki kaynağa nisbet etmiş ve bu Hadîs-i Şerîf'in bu kaynaklara ait olduğunu söylemiştir.. Fakat bu kaynaklara isnâd edilen hadîs'lerden her ikisi de birbirinden tamamen ayrı hâdîseleri nakil ve rivâyet etmektedir. Bunlardan biri **İbn-i Sa'd**'in **Tabakat**'ından rivâyet edilmiştir. Şöyle ki: **“-Rasûlüllâh (S.A.V.), kendilerini, Kistrâ hükümdarının (tâlimatını) bildirmekle (görevlendirip) gönderdiği iki elçiye, bıyıklarının burulmuş ve yanaklarının tıraş edilmiş olduğunu görerek, onların bu (davranışları)nı çirkin görüp onlardan yüz çevirdi ve buyurdu ki: -Size yazıklar olsun, şu yaptığınız iş nedir?..”** Elçiler : **“-Kistrâ'yı kast ederek, bunu bize Rabbimiz emr etti dediler;”**

Bu rivâyet, bu şekli ile ancak **İbn-i Cerîr**'de mevcuttur, **İbn-i Sa'd** ise, bu haberi, yukardaki ibareyi kayd etmeksizin, olduğu gibi getirmiştir. **İbn-i Sa'd**'in bir başka yerde, aşağıdaki lafızlarla zikr etmiş olduğu Hadîs-i Şerîf'e gelince bu, her: düşünen ve akli eren kişinin açıkca anlayacağı gibi, tamamen başka bir hâdîseye aittir. **İbn-i Sa'd**'in rivâyet ettiği ve yukarıda ki hâdîse ile hiçbir ilgisi olmayan Hadîs-i Şerîf'in lafzı aynen şöyledir: **“-Rasûlüllâh (S.A.V.)'e, bıyığı bırakılmış ve sakalı kesilmiş bir mecûsî geldi. Rasûlüllâh S.A.V.) ona: “-Sana bunu kim emr etti? buyurdu. Mecûsî, “-Rabbim dedi. Rasûlüllâh (S.A.V.)'de, -Fakat benim Rabbim bana bıyığımı**

kısaltınamı, sakahımı bırakmamı emir buyurdu, dedi.”

Burada söz konusu olan mecûsî, Sa’d’ın aralarında böyle bir konuşmanın cereyan ettiğini kesinlikle kayd etmeksizin, Rasûlüllah’la aralarında geçen hikâyelerini haber verdiği: görevli elçilerin aslâ aynısı değildir.

İşte Şeyh Nâsır yukarda, bir tek hadîs’in geldiği iki yolu birbirinden bu şekilde ayırmıştır. Halbuki onun bunları birbiriyle birleştirmesi gerekirdi. Burada ise birbiriyle hiçbir ilgisi olmayan ayrı ayrı iki hadîsi birbiriyle birleştirye kalkmıştır. Oysaki onun buradada, bu hadîsleri birbirinden ayırması ve ayrı ayrı hadîsler olduğunu göstererek, herbir hadîsi kendi ravîsine isnad etmesi gerekirdi.

Hakikat şudur ki bizim, **Fıkh-üs-Sîrah** adlı kitabımızda şeyh Nâsır’ca yanlış anlaşılmamasını istediğimiz yerler pek çoktur. Fakat te’lif heyeti (nedense) bize bu üç yer dışında hiçbir noktada karşılık vermemiştir.

Maamafih mes’ele aslında gâyet basittir. Zira biz, ileri sürdüğümüz şu fikirlerle, ne onun Câhilliğini ilan etmek; ne de onu ayıplamak veya alçaltmak istemiş değiliz, aksine bunlar her âlim veya araştırmacının içine düşebileceği küçücük çukurlar ve ayak bağlarıdır. Yalnız,

asıl mes'ele, bütün mes'ele, öğüt ve nâsihat kabul etmemekte inad, ma'sumiyet ve kusursuzluk iddiasını, öğütün; kibir ve gurur damgasını nâsihatin fevkinde bir kalkan yapmakta direktme mes'elesidir!...

Rasûlüllâh (S.A.V.)'in **Zeynep Bint-i Cahş** (R.A.) ile evlenmesinden bahs eden hadîs-i şerîfi, **Kübra'l-Yakiniyyât** adlı kitabımızda îrâd etmiş olmamıza karşı; yazarın, bu hadîs-i şerîfi ele alıp bizim aleyhimize kullanması mes'elesine gelince; biz hiçbir hadîsi tashih etmiş değiliz. Yalnız **Taberî**'nin ve diğer ravîlerin rivâyet ettikleri ve bazı insanların, üzerine bir takım (sapık) zanlar bina ettikleri yaygın bir rivâyeti sunduk. Bu rivâyetin Rasûlüllah'dan vârid ve Ondan vârid olduğu sabit ve sahih olsa bile, yine Rasûlüllâh (S.A.V.)'e hiçbir noksanlık isnadını gerektirmeyeceğini îzâh etmek istedik.

Adı geçen kitabın ikinci baskısına bu mes'elenin açıklaması sadedinde geniş bir yorum eklemiş bulunuyoruz. Kitabın bu baskısı inşaatlah yakında çıkacaktır. Yazarın, **Hz. Mu'az**'ın ictihâd hakkındaki rivâyetinden alıp aleyhimize değerlendirdiği bir (başka) hadîs-i şerîfe gelince; biz, **İbn-ül-Kayyim'in Mu'az**'dan rivâyetle zikr ettiği bu hadîsi ulemâ arasında onun zayıflığına zâhip olanların bulunduğunu bilmeyerek değil; aksine bilerek nakl etmişizdir.

Fakat **İbn-i Kayyim** ve diğer âlimlerin dediği gibi,

bizdederiz ki: -Ulamâ kabul ettiğine ve makbul bir hadîs olduğuna kanaat getirdiklerine göre, bu hadîs-i şerîf kuvvet kazanmış ve sağlam bir hadîs olmuş olur. O, bazı ravîlerden nalden **Tedrib-ür-Ravî**'de şöyle demiştir: -Şâyet insanlar bir hadîsi kabulle karşılamış ve makbul saymışlarsa, isnadı sahih olmasa bile, o hadîsin sahih olduğuna hüküm edilir. **İbn-ü Abd'il-Berr ve Ebü İshâk-il-İsferâyînî**'dende aynı görüş nakl edilmiştir.¹³⁵

Eğer Üstad Nâsır'ın bunun dışında bir fikri varsa; O, kendi fikrine bağlı kalmakta tamamen serbestir. Ama bizi, diğer ulemâyı bir tarafa bırakıp da kendisine uymaya zorlama hakkına sahip değildir. Nasıl bizim onu, kitabının pek çok yerlerinde fikirlerine yer verdiği İbn-i Teymiye'yi memnun etmekten men etmeye hakkımız yoksa, onun da bizi kendi milletinin ve taraftarları dışında kalan insanların bizden memnun ve fikirlerimizden yana olmalarını men etmeye hakkı yoktur. Bir de ben, hadîs-i şerîflerin senet zincirini teşkîl eden sened ricâlinden biri değilim ki, benim bu davranışım bir tedlîs: bir aybını gizlerne sayılsın...

16-) Sonra müellif efendiler; benim bu kitabımın birinci baskısının çıkışını takiben, Şeyh Nâsır'la aramızda cereyan etmiş olan münakaşa üzerine, hiç de önemsememem ve ilgilenmemem gereken bir takım

¹³⁵Bak, Bu kitabın Nemnekanî baskısı, Sayfa:24.

sözler sarf ederek yorum yapmışlar.

Yalnız ben, derim ki: -Bu münakaşanın aslı ve içerisiride sarf edilen sözlerin neler olduğu, ancak onun teyp bantındaki kaydını başından sonuna kadar dinleyen kimselerce malumdur. Bu bantı kayd eden ve kendi isteğiyle bir suretini de Şeyh Nâsır'a veren yine benim. Bu munakaşayı tesbit eden bantın suretleri bu gün pek çok insanların eline dağılmış ve çeşitli bölgelere yayılmış bulunmaktadır. Ben şeyh Nâsır'a gönderdiğim bir mektupta söylemiş olduğum sözü burada bir daha tekrarlıyorum.

Bence, birtek kelimesi üzerinde bile hiçbir değişiklik yapılmaması, dıştan hiçbir kelime sokulmaması şartıyla bu münakaşanın tam olarak yayınlanmasında kat'îyyen mânî yoktur.

17-)Bu mes'ele bundan ibaret, Kitabın cevherine ait bel kemiğini teşkîl eden acaip küfür ve hakaretler furyasından söz edecek olursak, ben bu mes'ele etrafında bir söz söylemek isterim ki, bu söz çıksa çıksa ancak kalbimin derinliklerinden çıkmış bir sözdür. Allâh biliyor ki ben bu sözümde ne edebiyat yapmış nede kendimi laf ebeliğine zorlamış değilim. Evet, ben derim ki: -Eğer ben üzerinde durduğum fikrin aslı ve müdafaasını yaptığım tezin içyüzü bakımından bu küfür ve hakaretlere gerçekten layıksam, o zaman Cenab-ı Hak'tan beni ıslah

etmesini ve en doğru yola sokmasını niyaz ederim. Yok, bu küfür ve hakaretlere layık değilsem, o zamanda Allâh (C.C.)’den bunları söyleyenleri affetmesini ve onlara hakkımda sarf ettikleri kötü sözler yüzünden hiçbir vebal yüklememesini ve beni kendisiyle. Allâh ve Rasûlü ’ne îmân şerefının birleştirdiği kimseye karşı kalbimde zerre kadar kin bırakmamasını isterim.

18-) Müellif efendilerin kitabı, bana yönelttikleri bir NASÎHatla sona ermektedir. Bu nâsîhat, benim te’lîf yapmaktan beş sene (müddetle) vaz geçmemi öğütlemektedir, Ben kendi nefsime soruyorum: Beni kitap yazmak ve te’lîf yapmaktan ne alıkoyabilir?

Şöhretse, ben beklediğim ve düşkünlük gösterdiğimden ziyade şöhrete: kavuşmuş bulunuyorum. Malsa, Allâh bana ihtiyacımdan fazla mal vermiştir. İnsanların medh-ü senaları ise, ben layık olmadığım kadar medh-ü senâya nâil olmuş ve son olarak halkın medh-ü senâlarının faydasız ve tadsız tuzsuz bir şey olduğunu anlamış bulunuyorum. Ancak bu medh-ü senâlar bir müslüman kardeşimin kayıp (ölüm) örtüsü ardından bana yapacağı bir hayır duası olursa, ona diyeceğim yok...

Kitap yazmak ve te’lîf yapmaktan beni alakoyan en önemli şey; - Allâh’ım şahittir ki – Kitâbüllâh daki bir tek Âyet-i Kerîme’dir. Uzun zamandır ben bu Âyet-i

Kelime’yi tekrarladım durdum, Cenab-ı Hakkın beni kemter ve aciz bir kul olmama rağmen bu Âyet-i Kelime’nin ehli ve layık kıldığı kulları arasına katmasını hep arzu ettim. Bu Âyet-i Kerîme (meâlen) şudur: “(İnsanları) **Allâh’a davet eden.** (kendisi de) **sâlih amel işleyen ve : “HİÇ ŞÜPHE SİZ Kİ BEN MÜSLÜMANLARDANIM.”** diyen kimseden daha güzel sözlü kim olabilir?... Ben, aziz ve celil olan Allâh’ın dinine çağırın ye şeriatıyla amel eden bu eşsiz davetçilerin bir zamandan beri eşikleri başında beklemekte olduğumu görerek beni, her ne kadar; Onlar’ın derecelerinin çok altında isem de, Onlar cümlesi içerisinde saymasını; Onlar’ın sahip oldukları (yüce) mevkiye layık değilsem de, Onlar’ın ecrine beni de nâil kılmasını ısrarla diliyorum.

Fakat bununla beraber ben, sadece dininden emin olduğum, ilminden ve ahlakından razı ve memnun kaldığım kimselerin öğütledikleri bir fetvâyı almış olmam dolayısıyla dahi kitap yazmak ve te’lif yapmaktan vaz geçmekte zerre kadar tereddüd etmem. Zira nice konuşan kişiler vardır ki, onlar için susmak konuşmaktan daha uygun, sükût (dırdırdan) daha hayırlıdır. Halbuki (mezhepsizin) kendisi bunun böyle olduğunu bilmez.

Sonra yazarların bu kitapları üzerine isminin damgasını vurdukları kardeş, bu hususla ilgili birşey yazamadığım için beni ma’zur görsün. Çünkü ben, bu

husustan bahs etmeyi gerektiren uygun bir durum ve münasebet bulamadım.

Son dileğimiz (sayısız hamd ve şükrün âlemlerin Rabb'ı olan Allâh'a, ait olmasıdır.

(VE'L – HAMDÜ Lİ'LLAH)

(Kitabın dış kapağı üzerine konan metnin türkçesidir)

BU KİTABIN ÖZETİ

DENİLSE Kİ: -Bir müslümanın dört mezhepten birini taklîd etmesi câiz midir?

DERİZ Kİ: -Değil câiz olmak ahkam-ı ilahîye'nın hükümleri üzerinde İctihâd yapmaktan aciz kaldığı ve (İmamının) mezhebini taklîd etmekte taassup ve tarafgirlik göstermediği müddetce, dört mezhepten birini taklîd etmesi, o kimse üzerine vâciptir bile!.. Bu kimse dilerse mezhebine devamlı olarak bağlı kalabilir, dilerse bağlı kalmaz. (ve hak mezheplerden bir diğerini tercîh edebilir.)

DENİLSE Kİ: -Taassup nasıl olur?

DERİZ Kİ: -İnsanın delili görmesi ve delilin mânâsını önceden öğrenmiş olduğu ilmî ölçülere tıpatıp uygun olarak iyice anlaması; sonra bununla beraber, o delilden vaz geçip, mensubu bulunduğu mezhebe meyl etmesidir.

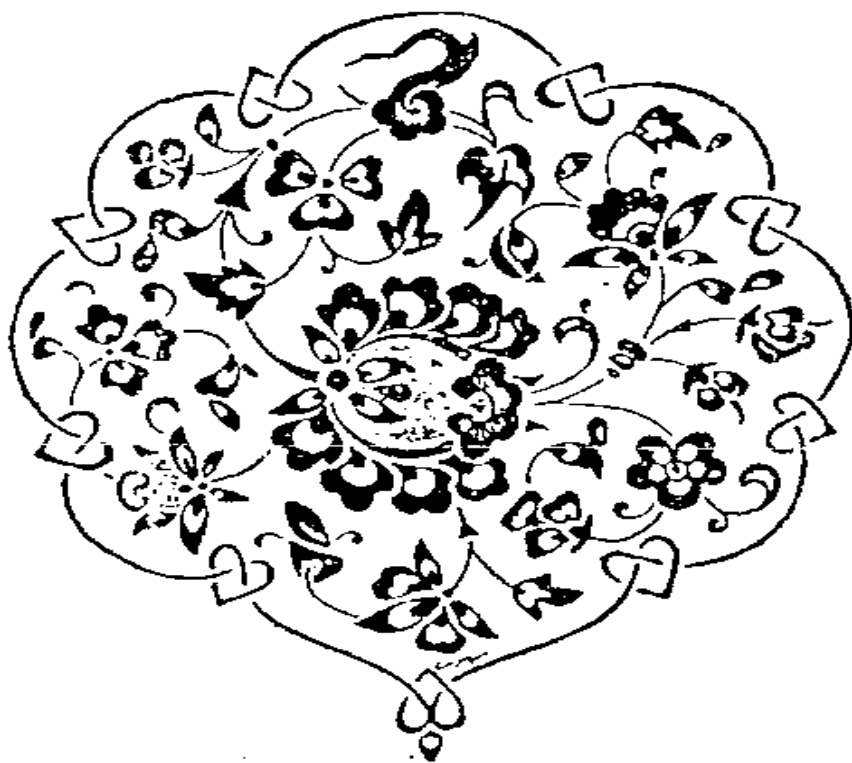
DENİLSE Kİ: -Bugün İctihâd kapısı açık mıdır, kapalı mıdır?

DERİZ Kİ: -İctihâd kapısı (bu güne kadar hep) açıktı. (bu günden sonra da hep) açık kalacak... Onu

bugün kapatmaya hiçbir kimsenin gücü yetmeyecektir. İctihâd'ın birtakım kayıt ve şartları vardır. Bu şartlar, devamlı olarak yürürlüktedir. Bu gün de bu kayıt ve şartlarla oynamaya kimsenin gücü yetmeyecektir.

DENİLSE Kİ: -Bu vakit, dinin bu fer'î mes'eleleri üzerinde münakaşa kavga yapacak vakit midir?

DERİZ Kİ: -Dinin fer'î mes'eleleri bazı insanların elinde, dinin temel prensiplerini yıkmak için keskin birer silah haline getirilirken, O'nun fer'î olmakta devam ettiğini zannetmek aptallıktır. Hanefî fıkhı, din'in fer'î mes'elelerinden olan İslâm Şer'iatı'nın dışında kalan bambaşka bir şeydir; denildiğine, müslümanların kalbinden İmamlara olan güveni çıkarıp atmak ve onları ahmaklıkla vasf etmek, dindeki fer'î mes'elelerden olan kitaplarını **(KÜFLÜ KİTAP)** diye sıfatlandırmak için dehşetli ve ince bir planlamaya girişildiğine göre, bu prensip uyarınca din'in tümü fer'î bir mes'ele olmuş olur.

ONLAR:

(İslâm düşmanları; Allâh’a, Rasûlü’ne ve Müslümanlar’a
hep) **HİLE YAPAR, TUZAK KURARLAR. OYSA,**

(hiç bilmezler ki)

**ALLÂH TUZAK KUR’ÂNLARIN
EN ÜSTÜNÜ’DÜR: TUZAKLARIN
EN MÜKEMMELİNİ KUR’ÂNDIR.**

(O’nun tuzağı karşısında kurulan bütün)

(tuzak ve köprü’ ler)

(er - geç yıkılmaya mahkûmdur.)

(*Al-i İmrân Sûresi, Âyet: 54*)

مِفْتَاحُ الْإِسْلَامِ الْكَوْثَرِيُّ

بِسْمِ الْعَلَامَةِ

الشيخ محمد زاهد الكوثري

المتوفى سنة ١٣٧١ رضى الله عنه

كان وكيل المشيخة الإسلامية في دار الخلافة العثمانية
وأستاذ العلوم القرآنية في (معهد التخصص في التفسير والحديث)
وأستاذ الفقه وتاريخه في القسم الشرعي من الجامعة العثمانية
وأستاذ العربية في دار الشفقة الإسلامية

مِفْتَاحُ الْإِسْلَامِ الْكَوْثَرِيُّ

بِقَلَمِ الْعَلَّامَةِ

الشيخ محمد زاهد الكوثري

المتوفى سنة ١٣٧١ رضى الله عنه

كان وكيل المشيخة الإسلامية في دار الخلافة العثمانية
وأستاذ العلوم القرآنية في (معهد التخصص في التفسير والحديث)
وأستاذ الفقه وتاريخه في القسم الشرعي من الجامعة العثمانية
وأستاذ العربية في دار الشفقة الإسلامية

Merhum Allame Muhammed

Zâhid El-Kevserî

(V:1371 / 1949) (R.A.)’in Kalemiyle

**EL - KEVSERÎ’NİN
MAKALELERİ**

adlı eserinden

**MEZHEPSİZLİK
DİNSİZLİĞİN
KÖPRÜSÜDÜR**

*Osmanlı Halifelik Dâiresi ’inde Şeyhu ’l -İslâm Vekîli,
Tefsîr ve Hadîs Uzmanlık Enstitüsü ’nde Kur’ân İlimleri,
Osmanlı Üniversitesi ’nin Şer’î ilimler bölümlerinde
Fıkıh ve Tarih,
“İslâm - Darü ’ş – Şefeka” sında Arapça hocası idi.*

Tercüme Durmuş Ali KAYAPINAR

MEZHEPSİZLİK DİNSİZLİĞE GEÇİŞ SAĞLAMAK İÇİN KURULMUŞ BİR KÖPRÜDÜR

Hangi görüş ve zihniyete sahip olursa olsun, samimiyet ve içtenlikle benimsediği bir **fıkr**'i ve peşinden koşturup durduğu bir **hedef**'i olmadığı halde kendisinin siyasetçi olduğunu iddiaya kalkışan hiç bir siyasetçiye hiç kimsenin îtibar etdiğini göremezsiniz. Her önüne gelen fikir gurubuna: “**-Ben sizdenim!**” diyerek. Onları aldatmaya çalışanların durumu da aynen bu tutarsız siyasetçilerin durumuna benzer.

Bir yandan karşısına çıkan her fikir grubuna kendileriyle birlikte olduğu izlenimini vermeye çalışırken; diğer taraftan gerçek anlamda belli bir grubun yanında yer almadığı halde karşı fikir grubuna: “**Ben sizinle beraberim!**” demek; bir insan için çok çirkin bir özellik ve son derece iğrenç bir nitelikdir!... Nitekim bir arap şâiri böylelerini: (Hanya'lıyı görür hanya'lı olursun; Konya'lıyı görür Konya'lı olursun) anlamında şu beytiyle tasvîr etmiştir:

**BİR YEMENLİ GÖRDÜN MÜ, OLURSUN
YEMÂNÎ; MA'DÎKERİB'DEN BİRİ KARŞISINDA
OLUVERİRSİN ADNÂNÎ...**

İslâm Dininde Mezhepsizliği meslek edinerek, bir o mezhebe, bir bu mezhebe gidip gelenlerin durumu ise;

yukarıdakilerin hepsinden daha beter ve daha tiksindiricidir.

Metotları birbirine hiç benzerneyen hatta aynı ilim dalında bile farklı kanaatlere sahip olan birçok ilim adamları vardır. Felsefenin bilinen ekollerinden hiç birine katılmayan ve temel prensipleriyle hiç bir alakası olmayan laflar ederek felsefe yaptığını zanneden kimse; aslında felsefeci değil. “**sefeh**”ci, safsatacı bir **sefi**h sayılır. O söyledikleriyle felsefe değil, yalnızca boşboğazlık yapmaktadır. Çeşitli ilim dallarında -hatta yalın dilbilimi sahasında- çalışanların bile kendilerine özgü kişisel görüş ve farklı prensipleri vardır. Bu kişiye özel görüş ve prensipler görmezlikten gelinemez. İlimleri ana kaynaklarından yudumlama özleminde olanlar, bu işe içtenlik ve ciddiyetle sarılıp, bütün ayrıntılara ulaşmayı hedefleyenleri **akılsızlık** ve **Câhillik**’le itham edemezler.

Âlimlerin, İslâm’ın ilk devirlerinden günümüze kadar süregelen uzun asırlar boyunca **İslâm Fıkhı** kadar, üzerinde bu derece tilizlikle durdukları ikinci bir ilim dalı yoktur.

Rasûlüllâh (S.A.V.) ashâbını yetiştirmiş ve onlara dinî konularda hüküm çıkarma yollarını öğretmiştir. O’nun bu hassas konudaki gayret ve îtinâları sonucu, yaklaşık altı sahâbi O (S.A.V.) sağken fetvâ verir duruma gelmiştir. Rasûlüllâh (S.A. V.)’in vefatından sonra, fetvâ

verme derecesine ulaşmayan diğer Sahâbeler, bu altı Sahâbeden fetvâ sormayı ve dinî konulardaki hükümleri almayı sürdürmüşlerdir. Rasûlüllâh (S.A.V.)'in sağlığında fetvâ verme mertebesini kazanmış olan bu altı kişinin, Sahâbe ve tâbiiler arasında, fetvâ konusunda taraftar ve takipçisi olmakla ün kazanmış kimseler de mevcuttu.

Vahyin beşiği olan **Medine’i Münevvere, Hulefayı Râşidîn’in** üçüncüsü Hz. Osman devrinin son günlerine kadar Sahâbelerin yerleşim merkezi olma niteliğini sürdürdü. Bu arada Medineli birçok tabîî, Sahâbelerden intikal eden, fakat dağınık halde bulunan pek çok Hadîs-i Şerîf’i ve fıkıhla ilgili bilgileri toplamış ve biraraya getirmişlerdir. O kadar ki Medîne’li yedi fakih, fıkıh konusunda yüksek bir mevki elde etmişler ve büyük bir şöhrete sahip olmuşlardı. Yüce sahabi **İbn-i Ömer** Sahâbelerin vermiş olduğu hükümler üzerinde geniş bilgi sahibi olan, tabiin’in büyüklerinden **Said Bin Müseyyeb**’i takdir eder ve kendisine babasının verdiği hükümlerle ilgili sorular sorar ve bilgiler alırdı.

Sonra bu zatların ilimleri, **İmam Mâlik’in** Medineli hocalarına intikal etmiş, **İmam Mâlik** de bu bilgileri derleyip toparlamış ve kitlelere yaymıştır. Bu şekilde yukarıdan aşağıya ve aşağıdan yukarıya doğru, kuşaktan kuşağa ilmîn akışını sağladığı için, kendisine mezheb isnâd edilmiş ve böylece **İmam Mâlik, Mezheb İmamı**

olmuştur. Dolayısıyla, önde gelen âlimler de kendisinin ileri sürdüğü delillerin kuvvetliliğini gözlemleyip takdir etliklerinden, O'na ve O'nun mezhebine uymuşlar ve başka bir mezhebe ihtiyaç duymamışlardır.

Eğer **İmam Mâlik**'in görüşlerine tabi olan âlimlerden, derin bilgi ve sağlam görüş sahibi birileri ortaya yeni bir mezhep koysa da, insanları bu mezhebe çağırsalardı, hiç kuşkusuz ilim erbabından onların peşine düşenler de olurdu. Fakat bu derin bilgi ve ileri görüş sahibi âlimler, söz birliğini bozmamak ve mezhep sahibinden nakledilen bazı zayıf meselelerin, mezhep içerisindeki daha dirâyetli ve sağlam âlimlerin görüşleriyle takviye edileceğini ve böylece zamanla isabetsiz ve zayıf hükümlerin mezhep içerisinde yetişen güçlü âlimler eliyle yerlerini isabetli ve sağlam hükümlere terk edeceğini bildikleri için, bu Medîneli âlim; **İmam Mâlik**'in mezhebine uymayı tercih etmişlerdir.

Nitekim öyle de olmuş ve mezhebin zayıf tarafları, yüksek anlayış ve derin idrak sahibi Mâlikî âlimler sayesinde son derece kuvvetli ve sağlam bir hale gelmiştir. Öyle sağlam ki, sonraki (müteahhir) âlimlerden bu mezheple kim boy ölçüşmeye veya (bir dağ geçisinin yalçın kayaya toslamaya kalkışması misali), ona toslamaya kalkışmışsa ancak kendi kafasından olmuştur!...

İmam Mâlik ve mezhebinin durumu bu olduğu gibi; ardından gidilen diğer müçtehid İmamlar, mezhepleri ve âlimlerinin durumu da aynen böyledir.

Bir örnek daha vermemiz gerekirse, işte size **Ömer’ul Faruk** (R.A.)’in kurduğu ve dört bir tarafına fasih dilli arap kabîlelerini yerleştirdiği **Kûfe** Şehri... Hz. Ömer, bu şehir halkını Allâh’ın dini hakkında bilgilendirsın diye, **Abdullah İbnü Mes’ud** (R.A.)’ı oraya gönderirken Kûfe’lilere: “**Abdullahı size göndermek sûretiyle sizi kendime tercîh ettim; kendimden üstün tuttuğumu isbat ettim.**” diyerek; kendisinin dahî İbnü Ömer’in fikirlerine ne kadar ihtiyaç duyduğunu ve değer verdiğini açıkça ifade etmiştir.

Şunu da ilave etmek gerekir ki, bu zatın diğer sahâbeler arasında ilmî seviyesi çok yüksekti. Kendisi hakkında Ömer (R.A.): “**İlimle dopdolu**” ta’birini kullanmıştır. Ayrıca bu zat hakkında şöyle bir hadîs de vardır: “**İbnü Ümmî Abd’in ümmetim için beğendiğini ben de beğenirim.**” Onunla ilgili bir diğer hadîs de şöyledir: “**Kur’ân-ı Kerîm’i, indîği gibi, aslına uygun olarak okumak isteyenler O’nu, İbnü Abd’in kıraeti uyarınca okusunlar.**”

İmam Âsım’ın Ebû Abdirrahman Abdullah İbni Habîb’is-Sülemî’den alarak rivâyet etiği kırâet, **Ali Bin Ebî Tâlib** kerremellahü vecheh’in kırâeti olduğu gibi;

aynı zamanda **Zerr Bin Hubeyş**'ten alarak **Muhammed Ümmeti**'ne aktarmış olduğu ve ümrnet içerisinde **Âsım Kırâeti** diye şöhret bulan kırâet'de **İbnü Mes'ud**'un kırâetidir.

Böylece ümmet; kırâet sahasında, îtikâd sahasında, fıkıh sahasında... Herhangi sahada olursa olsun, ilmin sahip ve muhafızı olan ve nesilden nesle geçişine köprülük eden bu yüce zatların İmamlık ve önderliklerini içtenlikle benimsemiş ve beğenerek kabullenmişlerdir.

İbnü Mes'ud (R.A.) Hz. Ömer zamanından Hz. Osman'ın halifeliğinin sonlarına kadar Kûfe'lilerle öylesine titiz bir şekilde ilgilenmiş ve onları öylesine mükemmel bilgilendirmiştir ki, bu sayede Kûfe Şehri fakihlerle dolup taşmıştır. Ali Bin Ebî Tâlib, Kûfe'ye gelip de bu şehrin fukahâ ile dopdolu olduğunu görünce, son derece sevinmiş ve İbnü Mes'ud'u kastederek : **“Allâh İbnü Ümmî Abd'den razı olsun, bu şehri ilimle doldurup taşırdı.”** demiştir.

İlim beldesinin kapısı Hz. Ali de, bu şehir halkını bilgilendirmeyi sürdürmüştür. Öyle ki Kûfe, Ali Bin Ebî Tâlib (R.A.)'in burasını hilâfet merkezi yapması ve bu şehre ilmî ve fikhî kudrete sahip ashâbın taşınmasından sonra Kûfe, diğer İslâm şehirleri arasında eşi benzeri olmayan bir ilim merkezi haline gelmiştir.

E1-İclî'nin anlatığına göre, yalnız Kûfe şehrinde, ilim öğrenmek için bir süre kalıp, sonra ilmini yaymak için Irak'ın diğer şehirlerine taşınanlar dışında tam bin beş yüz sahâbe vardı.

Ali ve İbnü Mes'ud (R.A.)' ın ileri gelen arkadaş ve talebelerinden oluşan seçkin zatların biyografileri özel bir kitapta toplanmış olsaydı, oldukça hacimli bir kitap ortaya çıkardı. Yalnız burası, bu zevatın isimlerini sayıp dökecek yer değildir. Ancak şunu söylemek gerekir ki; **İbrahim Bin Yezî'd'in-Neha'î** bu zatlarla ilgili dağınık haldeki bilgileri biraraya toplamıştır. En Neha'î'nin sözkonusu bilgi ve görüşleri; **Ebû Yusuf, Muhammed Bin Hasen. İbni Ebî Şeybe** ve diğer bazı âlimlerin eserlerinde mevcuttur.

İbnü Ömer (RA)'in hakkında; “Her ne kadar ben Rasûlüllâh (S.A.V.)'in sözlerine kendi huzurlarında şahit olmuşsam (ve O bir sahâbe çocuğu; Tabîî ise) de, onun hafızasındaki **Ehadîs-i Nebeviyye**, benim hafızamdakilerden daha fazladır.” dediği **Şa'bî**; İbnü Mes'ud'u, çeşitli şehirlerdeki bütün ulemâdan daha üstün tutardı.

Enes Bin Şîrîn'de bu konuyla ilgili olarak: “Kûfe'ye vardığımda, orada hadîs tahsiliyle uğraşan dörtbin kişi gördüm. Dört yüz kişi de fıkıh tahsili almışlardı. Zira bu

bilgiler **Ramehürmüzi**'nin¹³⁶ El-Fasıl adlı katabında aynen geçmektedir” demiştir.

Tahavi ve diğer âlimlerinde¹³⁷ dediği gibi, İmam-ı A'zam Ebû Hanîfe, bu zatların ilimlerini: Fıkıh, Hadîs, Kur'ân ve dil ilimlerinde derin bilgi sahibi öğrencileri arasından kırk seçkin fakih'ten oluşan **Fukaha Medlisi'nin** süzgecinden geçirdikten ve meseleleri en seçkin arkadaşlarıyla enine boyuna tartıştıktan sonra büyük bir îtinâ ile tedvîn ve tanzim etmiştir.

Kendi mezhebinden bile olmayan **Muhammed Bin İshak'ın-Nedim** dahi, bu en büyük İmam hakkında şöyle söylemiştir: “Karada ve denizde, doğuda ve batıda,

¹³⁶ **Râmehürmüzi** “*El-lübâb Fi'l Ensâb*”da bu ismin harflerinin hareketleri bu şekilde tesbit edilmiştir.

¹³⁷ **Hatîbü'l Bağdâdî** “*Târihu Bağdâd:14-18*”de İbnü Kerâme'ye dayandırdığı senediyle bu konuda şunları söylemiştir: “Biz bir gün **Vekî**'in yanında bulunuyorduk.” Adamın biri: “Ebû Hanîfe hatâ etti..” dedi. Vekî, bu adamın Ebû Hanîfe'nin bu sözüne şöyle karşılık verdi: “Yanında kıyâsları bakımından Ebû Yusuf ve Züfer gibileri: hadîs hıfzı bakımından Yahya'bni-Ebi Zaide Hafs Bin Gıyâs,Hibban ve Mendel gibileri, Arap Dili bilgisi bakımından El-Kasım Bin Ma'n gibisi ve Zühd-ü takvâları bakımından; Dâvut'üt-Tâî ve Fudayl Bin iyâz gibileri varken, Ebû Hanîfe nasıl hatâ eder,yalan yanlış konuşabilir?!.. Oturup kalktığı arkadaşları böylesine yüksek seviyeli kişilerden oluşan bir kimse kolay hata edemez.Çünkü eğer yanlış bir söz sarfedecek olursa arkadaşları ona karşı çıkar ve mutlaka sarfettiği sözlerinkarşılığını verirler ve hatalarını düzeltme yoluna giderler...”

uzakta ve yakında; ilim namına ne varsa hepsi O'nun tedvîni, O'nun eseridir.” O'nun hakkında İmam Şafi'î (R.A.)’de: “İnsanlar Fıkıh'ta Ebû Hanife'nin iyalidirler.” (Yani, sanki O'nun neslinden türemiş, kanını canını ondan alıp gelişmiş evadları gibidirler) demiştir. Sonra fıkıh, O'nun kendi arkadaşlarının ve arkadaşlarının arkadaşlarının elleriyle olgunlaşmış ve onlar, Fıkıh'ın düzeltilecek hiçbir yanlışını, tamamlanacak hiçbir eksikliğini, ıslah ve tashih için söylenecek herhangi bir şeyini bırakmamışlardır. Allâh, sa'y-ü gayretlerini meşkur kılsın!..

İmam-ı A'zam'dan sonra İmam-ı Şafi'î (R.A.) geldi. O da ana kaynaklarından ab-ı hayat (değerinde) bilgiler derledi. Toplamış olduğu bu bilgilere: İlmi, **İbnü Cureyc, Ata ve İbnü Abbâs**'tan alan Mekkeli **Müslim Bin Hâlid** gibi değeri üstadlarından edindiği bilgileri ekledi. Böylece doğu-batı, İmam Şafi'î'nin taraftarları ve onun mezhebini benimseyen âlimlerin taraftarlarıyla dolup taşıdı. Şafi'î Ulemâsı dünyayı ilimle doldurup taşırdı. Ömrünün sonlarına doğru Mısır'a yerleştiği, yeni mezhebini orada yaydığı ve oraya defnedildiği için Mısırlılar İmam-ı Şafi'î'nin ve Şafi'î Ulemâsı'nın ilimlerinin sınır ve değerini en iyi bilen kimselerdir.

Bu makale diğer fakih ve Müctehid İmamlar'ın fazîletlerini ve İslâm-Fıkıh'ındaki yerlerini gereği gibi açıklamaya müsait değildir. Bu zatların hepsi fikhî

meselelerin üçte ikisinde ittifâk halindedirler. Geri kalan üçte biri ise, ihtilâf ettikleri hususlar olup, görüşlerinin savaş meydanı durumundadır. Bu konuda ileri sürdükleri deliller ve görüşler fukahânın kitaplarında yer almaktadır.

Mezhepler, işte böylesine sağlam temeller üzerine oturtulmuş ve bu kadar sarsılmaz esaslara dayandırılarak oluşmuştur.

Peki, âhir zamanda, liderlik sevdasıyla birileri ortaya çıkar da, yukarıda adı geçen müctehidlerin yerine kendisini, meşhur müctehidlerin makbul ictihâdları yerine de kendi (sözüm ona) ictihâdlarını (!) koymaya kalkışır; dahası insanları kendi mezheplerini terke da'vete cür'et ederse; hak mezhepleri şüphe ve teşvîş lekesi, müntesiplerin; de şaşkınlık ve tereddüd endişesi içerisinde bırakmaktan, riyâkârlık, şöhrat ve gösteriş budalalığından başka hiçbir temele dayanmayan kendi kişisel İmamlığını(!) (ve zoraki ve ta'vizkâr müctehidliğini!) **Mezhepsizlik** esası üzerine oturtmaya yeltenirse ne yaparsın ?!

Dört mezhep ve mensubları, kendisini böylesi ham hayal ve dur - durak bilmez vesveselere kaptırması birileriyle karşı karşıya geldiklerinde; ona hangi lakabın uygun olduğunu belirlemekte güçlük çekecek, musemmâsına lâayk ismi bulma konusunda şaşkınlığa düşecek ve böylesine: **deli teşhîsi konulmuş ve**

tımarhaneye konulmamakla hatâ edilmiş bir megalomanyak mı, yoksa aklı başında insanların kendisini delilerin akıllılarından mı, akıllıların delilerinden mi sayacaklarına bir türlü karar veremedikleri bir şaşkın mı olduğunu kestiremeyecekterdir.

Bir müddetten beri bazılarından buna benzer naralar duymaya başladık. Bunlar akıllarınca Müctehit İmamlar'ın ictihâdlarını ortadan kaldırmak maksadıyla şer'î sahalarda geçerli ictihâd yapmaya yelteniyorlar. Bana kalırsa bunların bu kuruntularına kulak asmadan önce, akıllarından bir zorlarının olup olmadığı hususunda bir psikiyatri uzmanına muayene ettirilmeleri gerekir. Kendilerinde azıcık akıl bulunduğu belirlendiği takdirde bunların, İslâm Ümmeti'ni hem din hem dünya işlerinde parçalamaya yönelik karanlık hedefler peşinde koştukları ve üzerlerine İslâm Güneşi doğalı beri aralarında süregelen uzun bir kardeşlik döneminden sonra bu ümmeti birbiriyle didişmeye, nefretleşmeye, birbirini kötülemeye, botazlamaya ve birbiri üzerine çullanarak imhaya sevkedecek mel'unca gayeler güttükleri ve bu biricik Hak Dinin düşmanlarının yapıtları oldukları apaçık ortaya çıkmış olur.

Basîretli ve akl-ı selim sahibi bir müslüman bu gibi yıkıcı propagandalara aldanmaz. Evet, böyle bir

Müslüman Tabîler devrinden bu yana bu dinin usûl ve fûru'unu Rasûlüllâh (S.A.V.) ve eshâbı (R.Anhüm) den aldıkları gibi koruyan **Müctehid İmamlar**'ın etrafından ayrılmaya ve onların ümmetçe kabul görmüş mezheplerinden uzaklaşmaya çağıran bir **nara** işittiğinde veya kulağına hak mezheplerden birini hedefleyen bir **böğürtü** çalındığında, bu uğursuz sesin kaynağını behemehâl araştırmalı ve bu fitne yuvasını mutlaka arayıp bulmalıdır.

Zira **İslâmî İlimler**'i gereği gibi okuyup öğrenen samimî bir müslümandan böylesine iğrenç bir ses aslâ çıkmaz. Böyle bir ses ancak, **İslâmî İlimler**'i, kenî yanlı yapıtlarından olduğu gibi alan ve kendisini, görevlendirenlerinin hizmetine ehil gösterecek ve sapık emellerine hizmet edecek ölçüde üstünkötü yüzeysel başlık taraması halinde öğrenerek; **İslâm Âlimleri** arasına gizlenmiş ve kendisini İslâm Âlimi(!) gösterme gayretine düşmüş sahte bir müslümandan işitilebilir. Aklı selim sahibi bir müslüman, sahip olduğu basîret nuruyla bu işin içyüzünü araştırdığında, bu nâranın kaynağında; **Müslümanların sevinç ve kederleriyle sadece gösteriş ve kendisini reklam için ilgilenen birilerini bulacaktır. Bir yandan kendisini müslümanlara fedâkar ve ferâgat sahibi bir din âlimi göstermeye çalışan bu iki yüzlü tip'in; öbür taraftan da Müslümanların dert ve sıkıntılarına hiç aldırış etmeyip, belki içten içe sevinen ve gerçek müslümanların aslâ dost edinmediği bir**

takım kimselerle sarmaş dolaş olduğunu, sadece fazîlet güneşinin batış yeri (olan batı)dan gelen eski'ler dışında önüne çıkan her eski'ye düşman olan bir gürûh içerisinde yer aldığını görecektir.

Bu iğrenç böğürtülerin sahipleri, İslâm'ı yıkmak için etkili bir buluş sanarak ağızlarına sakız ettikleri ve her fırsatta her yerde geveleyip durdukları bu lakırtıların; efendilerince alkışlanacağı ve bu sayede ödüllendirilecekleri inancındadırlar. Basîretli bir müslüman işin aslını öğrenince, ilgililerini durumdan haberdar etmek sûretiyle İslâmî çevreleri bu uğursuz sesin şerrinden nasıl kurtaracağını bilir. Hakk ve gerçek, er veya geç üstün gelecektir. Zira hiçbir şey O'nunla boy ölçüşemez.

Toplumu, yukarıda bazı özelliklerine işaret ettiğimiz **Müctehid İmamlar**'ın mezhepleriyle mezheplenineyi bırakmaya ve onların mezheblerine bağlı kalmayı terketmeye çağırınlar, bu müctehidlerin dinî delillerden çıkardıkları bütün hükümlerde doğruyu buldukları inancını taşıyabilirler. Bu inançta olanlara göre müctehid olmayan herkesin, bir tek müctehidin görüşüne bağlı kalmaksızın, herhangi bir müctehid'in görüşü doğrultusunda hareket etmesi, **Mu'tezile**'ye özgü bir görüş olarak uygundur. Ancak bu görüş, sırf Mu'tezile mezhebine mahsus olan bir görüştür. Tasavvufçular ise tek bir müctehid'in sözüne bağlı kalmamayı

müctehidlerin sözlerinin özellikle **Azimet**'e¹³⁸ uygun olanlarını tercîh (yani müctehidlerin her meselede farklı kavillerinin zor olanlarını terkib ve tercîh) anlamında değerlendiriyorlar.

Nureddin'îş-Şehîd'in arkadaşlarından **Ebû'l-A'lâ Said Bin Ahmed Bin Ebî Bekr'ir-Râzî "El-Cem'u Beyne't-Takvâ Ve'l-Fetvâ Min Mühimmâtî'd-Dinî ve'd-Dünya:** Din ve Dünya işlerinin en önemlilerinden olan **Takvâ** ile **Fetvâ**'yı bir arada yürütmek adlı eserinin fıkıhla ilgili bölümünde dört mezheb İmamının sözlerinden özellikle **fetvâ** ve **takvâ**'yı gerektiren şeylere işaret etmiştir. Burada herhangi bir kişisel görüş ya da nefsânî duygu gözetilmemiş, işin sırf takvâ yönü gözetilmiştir.

Yalnız, Mu'tezile mezhebine mal edilen görüş bile; müctehid mertebesinde olmayanların müctehidlerin görüşleri içerisinden beğendiklerini tercîh etmeyi câiz görüyorsa da; müctehid olmayanların, en azından **ruhsat**¹³⁹ yoluna sapsaksızın, müctehidlerden kendince

¹³⁸ **Azimet'in lugat mânâsı:** Bir şeyi yapmaya kesin karar vermek, bir yolda hiç sapmadan dosdoğru yürümek. Bir işte kesin karatlı ve sabit niyetli olmak. Amaçlanan idealde sonuna kadar direnip kararından aslâ dönmek demektir.

İstilah mânâsı: Dini konularda hak mesheblerin görüşlerinin en sağlam ve en kapsamlı yanlarını tümüyle yaşamak ve yaşatmak demektir.

¹³⁹ **Ruhsat'ın lugat mânâsı:** zorluğu kaldırmak kolaylık

en mütteki olanını seçip takdir ettiği bu müctehidin verdiği her türlü fetvâya uymaları gerekir.

Müctehid mertebesine ulaşmayanların müctehid İmamların sözlerinden **ruhsat**'a uygun olanını benimseyip o yönde hareket etmeye kalkışması nefsânî arzularına kapılmak ve hevâ ve heves peşine takılarak İslâm'dan uzaklaşmaktan başka bir şey değildir. Kim cevaz verirse versin bunun dinde aslâ yeri yoktur. Belirlemeksizin müctehidlerden herhangi birinin kavliyle amel etme konusunda **İmam Ebû İshak EI-İsferâyînî** demiştirki: **Hicbir tercîh ya da ölçüye tâbî tutmadan çeşitli müctehidlerin görüşlerinden herhangi birinin keyfî bir şekilde seçilip onlarla amel edilebileceği da'vası var ya; işte bu da'vanın; önü safsata, sonu da ZINDIKLIK'tır. Çünkü müctehid İmamların kavilleri, olumsuzluk: (nefy) ve olumluluk: (isbât) arasında gidip gelmekte olan (ve sebep şart ve sonuçlara göre değişik olaylara uyum sağlayabilme özelliği taşıyan) kaviller (mecmuası)dır. Bundan dolayı hem olumsuzluk: (nefy)in hem de olumluluk: (isbât)ın aynı anda bir tek doğru üzerinde çakışmaları**

sağlamak ağırlığı gidermek, hafifletmek bir şeyi önce yasaklayıp sonra yapılmasına izin vermek demektir.

İstılâh mânâsı:: Mezheplerin hep kolaylıklarına kaçmak çeşitli mezheplere âit çeşitli kavillerin kolayına giden ya da işine gelenlerini seçip bunlara göre amel etmek demektir.

imkânsızdır. (Ancak nitelikleri farklı olan doğrulardan biriyle. sözkonusu kavillerden biri değilse, öbürü mutlaka birbiriyle tıpatıp çekişecek ve böylelikle birbirine zıt gibi görünen şeyler dahî hükme ve uygulama imkânına kavuşmuş olacaktır. Rasgele devşirilen: **telfik edilen kavillerin** keşkül görüş ve kırk ambar hükümlerin hangisinin **nefy** hangisinin **isbât** sadedinde serdedilmiş kavli olduğu meçhul olacağından, yer yer nefy sadedindeki kavil isbât, isbat sadedindeki kavli de nefy yerine geçecek ve bu durum, İslâm'ı tersyüz edecek ve sonuçta Şer'î Şerîf'i **mekâsıd-ı şer'iyye**'ye aykırı istikametlere sevk edecektir. Böyle bir gidiş ya da yönelişinse İslâm'la bağdaşan ve **İlâhi Ahkâm**'la çakışan bir gidiş olması imkansızdır.)”

Ama hepsinin değil de, müctehitlerden sadece birinin bütün görüşlerine tümüyle uyan bir kimse, ister hatâ etsin ister etmesin, sorumluluktan kurtulmuş olur. Diğer müctehidlere (bu şekilde) uyanların hükmü de budur. Çünkü “ictihâd eden bir hâkime, hükmünde doğruya isâbet etmişse iki, yanılmışsa bir sevab verilir.” (yoksa bir çok) müctehidin kavillerinin karışım ve kargaşasına değil!...) Bu hususa ışık tutan pek çok hadîs-i şerîfler vardır. Gökteki güneşin değil de -ki, onun sabahı akşamı; güdüzü ve gecesı vardır- **İslâm Güneşi**'nin doğuşundan -ki o kıyamet gününedek doğmaya devam edecek- bu yana bu ümmet mukallidin sorumluluktan kurtulacağını ittifâkla kabul edegelmişlerdir. Eğer

müctehidin hatâsından dolayı mukallidin sorumluluktan kurtulmaması söz konusu olsaydı; yanlış müctehide isabet kayd edemediği hükümden dolayı bir savab verilmezdi. Bu hususta bizim söyleyecek bir şeyimiz yok. Çünkü Üstad **Ebû Ishak El-İsferâyînî'nin** yukardaki sözleri tam olarak gerçeğin ifadesidir. Bununla ilgili daha birçok delil getirilebilir. Ancak burası meseleyi enine boyuna incelemeye elverişli değildir.

Fakat (insanları; Dört İmam'ın mezheplerini teker teker bırakıp onlar dışında) bir tek mezhebe bağlanmaya çağırılar, Müctehid İmamlar'ın müslümanlar arasında tefrika ve bölünmeye sepeb olduklarını, İslâm Dininde ictihâd yapanların tamamının oldum olası yanlış içinde olduklarını, kendilerininse; İslâm Güneşi'nin doğuşundan bu yana İslâm Dini'nin, bu ümmetin gözünden kaçmış(!) taraflarını bulup yerlerine koyacaklarını ve yaptıkları yanlışları düzelteceklerini zannediyorlarsa, bu kanaatin tabii sonucu olarak, bu güne kadar Muhammed Ümmeti'nin bütünüyle hatâ üzere, (yanlış yolda) olduklarını düşünüyorlarsa, bilsinler ki bu, düpedüz iftira ve korkunç bir hezeyandır.

Zaman zaman bu çığırkanların **Âhad Haber**'lere dayalı **Sahîh Hadîs**'leri, **İcmâ** ve **Kıyâs**'ı ve müctehitlerin göz bebeği mu'teber kitapları küçümseyici bir takım hezeyanlarını duyar olduk.

Bunlar **Âhad Haber**'leri küçümsemekle **Sahîh-i Buhârî** ve **Sehîh-i Müslim**'den tutun da **Sünen**'lere, **camî**'lere, **Musannef**'lere, **Müsned**'lere, **Rivâyet Tefsirlerine**... varana kadar bütün sahîh hadîs kitaplarından. müslümanların başvuru kaynağı diğer mu'teber dinî kaynaklar ile tüm rivâyet ve dirâyet tefsirlerinden kurtulmayı hedefliyorlar. Bu kaynaklardan kurtulmayı başarmaları durumunda elde yararlanılacak ne **Evrensel bir Mu'cize** ve ne de **Şer'î Hükümler** kalacaktır. Peki, şeytanın yollarından biri olduğu kesin olan böyle kirli bir yola, **İslâm Düşmanları'nın imalatı kişiler**'den başkası sülûk eder mi hiç?!.. Tutulan bu **şeytani yol İslâm Düşmanları'nın** türlü hile ve desiseleri ve O'nu yıkmak için kurdukları menfur tuzaklarının en amansızı değil de nedir?!.. Oysa **Âhad Haber**'lere dayalı **Sahîh Hadîs**'ler, mânâ yönünden, rivâyet yollarının çeşitliliği sayesinde **tevâtür** derecesine ulaşmakta; hatta zayıf'lığına ya da mevzu'luğuna delalet edebilecek her hangi bir **karîne** bulunmadığı takdirde, ilim için delil ve mesnet oluşturabilmektedir. Diğer taraftan ilim erbâbı arasında tenkide uğramayan sahîh hadîslerin zayıflıklarına delâlet edecek karinelerle çepeçevre sarılmış olan bu (âhad) hadîslerden oluştuğu görüşünde olanlar da vardır. Bunlar **icmâ'**ı da reddetmekte; icmâ'ı reddetmekle de **Hak Mezhepler topluluğunun** görüşleri engelinden sıyrılmış ve sapık **Hârîci** ve **Râfızî**' lerle aynı çizgiye gelmiş olmaktadır.

Bunlar **Edille-i Şer’iyye**’den sadece **icmâ**’ı reddetmekle kalmaz, aynı zamanda **KİYÂS**’ı da reddederler. **Kıyâs**’a sırt çevirmekle de, öteden beri kabul görmüş ve alışlagelmiş olan **İllet-Yolları**’nı ve **İctihâd Kapısı**’nı kendi yüzlerine kapatarak;

Kıyâs’ı reddeden Hârîci Râfızî ve Zâhirî sapıklarının yolunu tercîh etmiş olurlar.

İctihâd ehline gelince makbul ve mu’teber olan kitapların ıstılâhî mânâ kazanmış göstergeleri üzerinde oynamak sûretiyle de **Sadr-ı İslâm**’dan berî deyimleşmiş kavramları kabul edenler ile etmeyenlerin ittifâkıyla geçersiz bir mecrâda seyr eden bir takım kayıtları kesinleşmiş hükümlerin çoğunu değiştirme aracı kılıyorlar. Mısır’daki bazı **Yahudi Müsteşrikler**’in; şehir halkının işlediği bazı amelleri keyfî yorumlarıyla yorumlamak sûretiyle ortaya attıkları **tuzak fikirleri** kendilerine örnek edinerek bu ümmetin fakihlerinin tamamı tarafından kabul gören örf ve teamüller dışında bir davranış ve tavır ortaya koyuyorlar. Daha önce “**Şerî’atüllâhi fi Nazari’l-Müslimin**: Müslümanlar Nazarında Allâh’ın Şerî’atı” adlı bir makalemizde de biraz temas ettiğimiz gibi onların maslahatla alakalı insan yararını esas aldığı iddiasında olan düşünceleri de aynen böyle; öteden beri denenmiş, benimsenmiş ve insanlığın hayır ve menfaatine olduğu gözlemlenmiş ilâhî

hükümleri, hissettirmeden değiştirip rayından çıkarmayı ve hedefinden saptırmayı amaçlayan fikirlerdir.

Bütün bunlar **Ezher Üniversitesi'nin** gözü önünde cereyan ettiği halde. Ezher'dekiler olup bitenlere karşı tek bir kelime dahi söylememektedirler. Bu zillet ve alçaklık karşısında suspus olup hiç sesini çıkarmamak, temelleri **Melik Zâhir Baybars** ve değerli emirleri zamanından beri takva üzerine oturulmuş **Sünni Ezher'e** hiç yakışmamaktadır. Bu zatlar tarafından yeniden ihyâ edilerek **Ehl-i Sünnet**'in kalesi haline getirilen Ezher'i diğer müslüman sultanlar kollayıp desteklemişlerdir. Böylece bu müessesenin günümüze kadar aynı esaslar üzerinde sürüp gelmesini sağlamışlardır. Bu değerli kurumun kapıları hâlâ **Dört İmama** bağlı olan müslümanlardan başkasına kapalı tutulmaktadır. Bu asıl gayenin gerçekleştirilmesi uğrunda bu kurum için pek çok fedakarlık gösterilmîş ve sayısız hayırlı İşler yapılmıştır. Merhum **Birinci Melik Fuad** Ezher'i bu temeller üzerinde tutabilmek için çok büyük çabalar sarf etmiş, İslâm Esaslarına bağlı kalan değerli hükümetde bu asıl gayenin gerçekleşmesi için elinden gelen iyilik ve yardımı hâlâ sürdürmektedir.

Ola ki yeni çığırtkanlar **İctihâd**'ı alışılmışın dışında bir üslupla zemâne adamlarının birinin şahsına özgü kılarak gerçekleştirdiler (ve falan âlim(!) bizim müctehidimizdir dediler), bilinen müctehid İmamlar

tarafından tedvîn edilmiş olan mezhepleri de ortadan kaldırmayı başardılar; peki kendi arzularını gerçekleştirebilmek için kitleleri bu **zemâne müctehidi** (!) adamın görüşleri etrafında kim toplayacak?!.. Her fırsatta bir mutlak fikir hürriyeti'dir tutturanlar, zemâne adamları arasından, o şahıs gibi İctihâd'a meraklı olanların bir takım yeni İctihâd'larla ortaya çıkmalarına ve böylece sayısız İctihâd'ların birbirini kovalamasına nasıl engel olabilecekleri?!.. Veya hürriyetleri zorla elinden alınmış kitlelere istenilen fikirlerin dikte edilmesine nasıl izin verecekler?!.. Yahut mutlak hürriyete çağıran bu adamlar, mukallid durumundaki zavallı kitleleri, bu aydınlık çağda dinîne ve ilmine güvendiği bir müctehid'i seçip, O'na uyma özgürlüğünden nasıl mahrum bırakacaklar?!.. Oysa İnsanlar Câhilliğin egemen olduğu karanlık çağlarda bile böylesine amansız bir engelleme ile aslâ karşılaşmış değildirler. İşte bu sorular bizim cevaplarını bir türlü bulamadığımız sorulardır...

SÖZÜN KISASI:

Sen bu uğursuz çılgık sahipleri'nin durumlarına bir göz attığın zaman bunların alışılmışın dışında bir takım karanlık işler peşinde koştuklarını ve şan-ü şöhret tutkusu'nun gözlerini kör ettiğini görür; dahası bunların, zavallı doğuluların üstüne çullananlarla can ciğer olduklarına tanık olursun. Onların bu naraları aslında

bozgunculardan yükselen ateist anırtılarından başka bir şey değildir. Dolayısıyla, ilgililerin bu korkunç tehlikenin kaynağını öğrenmeye ve gerçek yüzünü teşhîs etmeye gayret etmeleri ve kıvılcımlarını (önüne geçilmez bir yangın halini almadan) söndürmeleri gerekmektedir.

Bu uğursuz çağrı, sırf dinsizliğe geçiş sağlamak için kurulmuş ve sonuçta düpedüz ateizme uzanan bir KÖPRÜ'dür. Böyle bir çağrının ufuklarını sardığı ülkeler, küfür bataklığına saplanmış ve mahvolup gitmişlerdir. Hakiki mü'min, bir delikten pamağını iki kere ısırtmaz. Akıllı kişi, ancak başkalarının uğradığı fellâketlerden ibret alıp aynı musîbetlere düşmekten kendisini kurtarmayı başaran kişidir.

**MUTLAK DOĞRUYU ANCAK ALLÂH
SÖYLER, EN DOĞRU YOLU DA, ANCAK O
GÖSTERİR. TÜRKİYE VE DÜNYADA
MEZHEPSİZLER DİYOR Kİ:**

(Mezhepsilik adlı tercememin arka kapağının dışında yer alan ve Sayın Hayrettin KARAMAN'ın, benim uydurup kendisine isnâd ettiğimi ileri sürdüğü cümleler ile, bu cümlelerin gerçek sahipleri ve alındıkları kaynaklar.)

***“Müslümanlar bir DİN DEVRİMİ’ne şiddetle muhtaçtır. Bütün ıslahatın dayanağı, ancak Din’de yapılacak ıslahattır.”¹⁴⁰**

***“İslâm hükümetleri Din ile Siyaset’i birbirlerinden ayırmaya mecbur kalacaklardır.”¹⁴¹**

***“Müctehid İmamlar, kendilerini Din Vâzı’ı = ALLÂH zannetmesinler”¹⁴²**

***“Dört İmamı taklîd etmek küfürdür. Onları taklîd edenler; basîretsizdir, Câhildir, ahmaktır, sapıktır tefrikacı, fitneci ve amelleri boşa giden müflislerdir. Mezhepliler; Allâh’ı bırakıp da, papazlarını, hahamlarını kendilerine ilâh ve Rab edinen (Hristiyan ve Yahudi)ler gibi, mezheb İmamlarını kendilerine ilâh ve Rab edinmişlerdir.”¹⁴³**

¹⁴⁰ Hayrettin Karaman’ın Sadeleştirisi: *İslâm’da Birlik ve Fıkıh Mezhepleri Mezâhibin Telfiki ve İslâm’ın Bir Noktaya Cem’i*, sayfa: 30. Durmuş Ali Kayapınar: *İslâm Dinini Tehdîd Eden En Korkunç Fitne Mezhepsizlik*, sayfa: 13.

¹⁴¹ Hayrettin Karaman’ın Sadeleştirisi: *İslâm’da Birlik ve Fıkıh Mezhepleri Mezâhibin Telfiki ve İslâm’ın Bir Noktaya Cem’i*, sayfa: 96. Durmuş Ali Kayapınar: *İslâm Dinini Tehdîd Eden En Korkunç Fitne Mezhepsizlik*, sayfa: 17.

¹⁴² Hayrettin Karaman’ın Sadeleştirisi: *İslâm’da Birlik ve Fıkıh Mezhepleri Mezâhibin Telfiki ve İslâm’ın Bir Noktaya Cem’i*, sayfa: 159. Durmuş Ali Kayapınar: *İslâm Dinini Tehdîd Eden En Korkunç Fitne Mezhepsizlik*, sayfa: 8.

¹⁴³ Hayrettin Karaman’ın Sadeleştirisi: *Mânâ olarak İslâm’da Birlik ve Fıkıh Mezhepleri Mezâhibin Telfiki ve İslâm’ın Bir Noktaya Cem’i* sayfa: 83, 156. Durmuş Ali Kayapınar: *İslâm Dinini Tehdîd Eden En Korkunç Fitne Mezhepsizlik*, sayfa: 8, 9, 11, 80, 81, 84, 93, 94. Hel’li-

***Dört İmam birer put, onlara uyanlarsa birer putperestir.”¹⁴⁴**

***“Mezhepliler Kur’ân’dan bile yan çizmişlerdir.”¹⁴⁵**

***“Dört mezhep, kusursuz Rasûlüllâh’a; kusurlu İmamların açtıkları (harp) cepheleridir.”¹⁴⁶**

***“Dört mezhep üzerine yazılmış kitaplar birer “KÜFLÜ KİTAP”tır.”¹⁴⁷**

***“İslâm Dini, bir bedevî arabin birkaç dakikada öğrenebileceği basitliktedir. İslâm’ın bir hukuk**

müslimü mültezimün bi’ttiba’ı mezhebin muayyenin: veya Kürrâs takma adlı kitap, sayfa: 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34. Hayrettin Karaman: İslâm Hukukunda İctihâd, sayfa: 214.

¹⁴⁴*Durmuş Ali Kayapınar: İslâm Dinini Tehdîd Eden En Korkunç Fitne Mezhepsizlik, sayfa: 11, 94. Bakara 168 ve 104’de müşrikler hakkındaki Âyetlerin Müslümanlar hakkında gösterilmesi, Hayrettin Karaman’ın Sadeleştirisi: İslâm’da Birlik ve Fıkıh Mezhepleri Mezâhibin Telfîkı ve İslâm’ın Bir Noktaya Cem’i, sayfa: 156. İslâm Hukukunda İctihâd, sayfa: 214.*

¹⁴⁵*Hayrettin Karaman’ın Sadeleştirisi: İslâm’da Birlik ve Fıkıh Mezhepleri Mezâhibin Telfîkı ve İslâm’ın Bir Noktaya Cem’i, sayfa: 83. Durmuş Ali Kayapınar: İslâm Dinini Tehdîd Eden En Korkunç Fitne Mezhepsizlik, sayfa: 20.*

¹⁴⁶*Hayrettin Karaman’ın Sadeleştirisi: İslâm’da Birlik ve Fıkıh Mezhepleri Mezâhibin Telfîkı ve İslâm’ın Bir Noktaya Cem’i, syf: 82.*

¹⁴⁷*Hayrettin Karaman’ın Sadeleştirisi: İslâm’da Birlik ve Fıkıh Mezhepleri Mezâhibin Telfîkı ve İslâmın Bir Noktaya Cem’i, syf: 106. Durmuş Ali Kayapınar: İslâm Dinini Tehdîd Eden En Korkunç Fitne Mezhepsizlik, syf: 195, 198.*

sistemine sahip olduğu yalandır.”¹⁴⁸

***“İctihâd yapmak gâyet basittir. Bunun için Arapçayı bile bilmeye hacet yoktur. Birisi sana birkaç hadîs kitabını bildiğin bir dilde anlatıverse, ictihâd yapabilirsin.”¹⁴⁹**

***“Hanefî Fıkh’ı, İslâm’la hiçbir ilgisi olmayan ve İncil’e benzeyen bir şeydir.”¹⁵⁰**

***Mezhepliler, birer ürküp kaçan eşektirler. Yalanlarını kılıflayan inatçı ve uydu; ama Hakk’ın değil, şeytanın uydusu kişilerdir.**¹⁵¹

***“Adam Muhammedî olmayı bırakıyor da, Hanefî veya Şafi’î oluyor, ne tuhaf şey... Herhangi bir mezhebe bağlanan, ondan başkasını görmez. Onun gözünde, Kitap, Sünnet, Din hepsi o mezheptir.”¹⁵²**

¹⁴⁸Durmuş Ali Kayapınar: *İslâm Dinini Tehdîd Eden En Korkunç Fitne Mezhepsizlik*, syf11, 21, 85, 86, 89, 109. Elhüçendî: *Kürrâs*, Syf:16.

¹⁴⁹Hayrettin Karaman’ın *Sadeleştirisi: İslâm’da Birlik ve Fıkh Mezhepleri Mezâhibin Telfîkı ve İslâm’ın Bir Noktaya Cem’i*, Syf138, Durmuş Ali Kayapınar: *İslâm Dinini Tehdîd Eden En Korkunç Fitne Mezhepsizlik*, syf: 65, 67.

¹⁵⁰Durmuş Ali Kayapınar: *İslâm Dinini Tehdîd Eden En Korkunç Fitne Mezhepsizlik*, syf:200, 254 .

¹⁵¹Durmuş Ali Kayapınar: *İslâm Dinini Tehdîd Eden En Korkunç Fitne Mezhepsizlik*, Syf: 92, 158, 170. Elhüçendî: *Kürrâs*, Syf:24,25, Hayrettin Karaman’ın *Sadeleştirisi: İslâm Hukukunda İctihâd*, Syf:214. A’raf: 179.

¹⁵²Hayrettin Karaman’ın *Sadeleştirisi: İslâm’da Birlik ve Fıkh Mezhepleri Mezâhibin Telfîkı ve İslâm’ın Bir Noktaya Cem’i*, Syf:169. Durmuş Ali Kayapınar: *İslâm Dinini Tehdîd Eden En Korkunç Fitne Mezhepsizlik*, Syf:7, 33.

***“Mezheplilerin îmân konusunda bildikleri şundan ibarettir: Allâh birdir ve göktedir. Peygamber semaya çıkararak Allâh’ı gördü.”¹⁵³**

***“Eli tesbihliler, sefihtir, alçaktır, sapıktır, bid’atçıdır.”¹⁵⁴**

***“Salâ vermek sapıklıktır. Salâ veren müezzin müşriktir.”¹⁵⁵**

***“Terâvih namazının sekiz rek’atından fazlasını kılmak harâmdır.”¹⁵⁶**

***“Farz namazların kazası câiz değildir. İnsana kabrinde, tâbî olduğu mezhep ve girdiği tarîkattan soru sorulmaz.”¹⁵⁷**

*** “İmam-ı A’zam, ezberinde birkaç hadîsten başka hiçbir şey bulunmayan bir Câhildir.”¹⁵⁸**

¹⁵³ H.Karaman’ın Sadeleştirisi: *İslâm’da Birlik ve Fıkıh Mezhepleri Mezâhibin Telfiki ve İslâmın Bir Noktaya Cem’i*, Syf:139, Durmuş Ali Kayapınar: *İslâm Dinini Tehdîd Eden En Korkunç Fitne Mezhepsizlik*, Syf:31.

¹⁵⁴ Durmuş Ali Kayapınar: *İslâm Dinini Tehdîd Eden En Korkunç Fitne Mezhepsizlik*, Syf:198,199.

¹⁵⁵ Durmuş Ali Kayapınar: *İslâm Dinini Tehdîd Eden En Korkunç Fitne Mezhepsizlik*, Syf:198.

¹⁵⁶ Durmuş Ali Kayapınar: *İslâm Dinini Tehdîd Eden En Korkunç Fitne Mezhepsizlik*, Syf:199.

¹⁵⁷ Durmuş Ali Kayapınar: *İslâm Dinini Tehdîd Eden En Korkunç Fitne Mezhepsizlik*, Syf:45, 90, 122, 197. Hayrettin Karaman: *En- Nusûs’ul-Fıkkıyye*, Syf: 9.

¹⁵⁸ Durmuş Ali Kayapınar: *İslâm Dinini Tehdîd Eden En Korkunç Fitne Mezhepsizlik*, Sayfa:253.

***“Usûl-ü Fıkıh, dört İmamın sözlerini doğrulamak, Kitap ve Sünnet’le amel etmeyi terk ederken mazeret ileri sürmek için vaz’ edilmiştir.”¹⁵⁹**

***“İmam-ı Şafi’î, bir adamın kendi kızıyla nikâh yapmasını câiz gören bir adamdır.”¹⁶⁰**

***“Mezhepleri birleştirme işi son derece basit bir iştir. Bunu yapmak Müslümanların boynuna borçtur.”¹⁶¹**

***“Gerek fıkıhçıların ve gerekse diğerlerinin: “fıkıhçılardan başka hiçbir kimse için şu helâldir, bu harâmı demesi câiz değildir” gibi sözleri: Yahudi ve Hristiyanlar’da Tevrat ve İncil’in hükümlerini papaz ve hahamlardan başkaları anlayamaz şeklindeki inancın bize intikal ettiğini göstermektedir. Bu ise aynı mevzuda onların yolunu tatbik etmek demektir.”¹⁶²**

*** “Zamanımız bir mezhebe saplanıp kalarak**

¹⁵⁹ Hayrettin Karaman’ın Sadeleştirisi: İslâm’da Birlik ve Fıkıh Mezhepleri Mezâhibin Telfiki ve İslâmın Bir Noktaya Cem’i, Sayfa: 106 Durmuş Ali Kayapınar: İslâm Dinini Tehdîd Eden En Korkunç Fitne Mezhepsizlik, Sayfa: 30.

¹⁶⁰ Durmuş Ali Kayapınar: İslâm Dinini Tehdîd Eden En Korkunç Fitne Mezhepsizlik, Sayfa:200, 272.

¹⁶¹ Durmuş Ali Kayapınar: İslâm Dinini Tehdîd Eden En Korkunç Fitne Mezhepsizlik, Sayfa:256.

¹⁶² Hayrettin Karaman’ın Sadeleştirisi: İslâm’da Birlik ve Fıkıh Mezhepleri Mezâhibin Telfiki ve İslâm’ın Bir Noktaya Cem’i, Sayfa:83.

diğerlerini nazar-ı îtibâre almayacak zaman değildir.”¹⁶³

***“İslâm’ın kurtulması herhalde (Telfîk) şeklinde olacak bir ıslahatâ bağlıdır; bu olmadıkça İslâm’ın kurtulma çaresi kâbil değildir.”**¹⁶⁴

***“Bu dinin salikleri körü körüne şunun bunun düşünce ve reylerine saplanmışlar, şeytanın yolu olan tefrika yolunu tutmuşlar, mezheplerin ayrılığı, sonradan ortaya çıkmış bulunan TARİKAT ve meşreplerin farklılığı dolayısıyla birbirlerine amansız düşman olmuşlardır.”**¹⁶⁵

***“DÜRZÎ ve NUSAYRÎ mezheplerine ait bulunan kitaplar adeta esans mahfazaları, mücevherat sandıkları gibi kıymetlidir.”**¹⁶⁶

¹⁶³ Sayın Karaman Osmanlıca’dan sadeleştirdiği bu kitabın kapağında yer alan ve ne amaçla yazıldığını gösteren bu cümleyi kitabın kapağından çıkararak kitabın asıl amacını gizlemiştir. Bkz: Hayrettin Karaman’ın Sadeleştirisi: İslâm’da Birlik ve Fıkıh Mezhepleri Mezâhibin Telfîkı ve İslâm’ın Bir Noktaya Cem’i, Sayfa:21.

¹⁶⁴ Hayrettin Karaman’ın Sadeleştirisi: İslâm’da Birlik ve Fıkıh Mezhepleri Mezâhibin Telfîkii ve İslâm’ın Bir Noktaya Cem’i, Sayfa:23.

¹⁶⁵ Hayrettin Karaman’ın Sadeleştirisi: Küçük bir tasarrufla İslâm’da Birlik ve Fıkıh Mezhepleri Mezâhibin Telfîkı ve İslâm’ın Bir Noktaya Cem’i, Sayfa: 25,26.

¹⁶⁶ Hayrettin Karaman’ın Sadeleştirisi: İslâm’da Birlik ve Fıkıh Mezhepleri Mezâhibin Telfîkı ve İslâm’ın Bir Noktaya Cem’i, Syf: 63.

BU KİTABIN ÖZ GEÇMİŞİ

Bu kitap yayınlanır yayınlanmaz Türkiye’de kıyametler koptu. Hakkında özel toplantılar düzenlendi. Konferanslar verildi, leyhte ve aleyhte birçok yazılar makaleler, hatta kitaplar yazıldı. Mütercimine atılmadık iftira, yapılmadık isnad bırakılmadı. Toplattırıldı ve meşhur 163’ten muhakeme edildi. Türkiye’deki etkileri araştırıldı. Prof. Hüseyin Atay’ın rehberliğinde Chicago Üniversitesi Ordinaryüs Profesörü Sn. Fazlurrahman şehir şehir dolaştırılarak bu kitap ve içeriğiyle ilgili konferanslar verdirildi. Sayın misafir Prof. rehberiyle birlikte benim de görevli bulunduğum Konya Yüksek İslâm Enstitüsü’nün öğretmen odasında öğretim görevlileriyle yaptıkları sohbet toplantısında **ihtilâf , ictihâd, taklîd, telfik, gelenekçilik** gibi konularda ma’lum iddi’alarını tekrarladılar. Bunu alnından tak diye vuracaksın diyerek öğretmen odanızın kapısından içeri giren değerli hocamız Prof. Hüseyin Atay’ın bu sözüyle kimi kast ettiği, misafir prof. un kulağına eğilerek: “-**işte o kitabı yazan bu..**” diye fısıldayışından anlaşılmıştı. Önce sayın Atay: “Mekke müşrikleri de Allâh’ı tanıyorlardı.. Kur’ân, onlara atalarının yoluna gitmenin ve onları taklîd etmenin şirk olduğunu söylüyordu. Öyle ise bizim atalarımızı taklîd etmemiz de şirktir. Mezheplerin taklîdi atalarımızın körü körüne taklîd edilmesi değil de nedir?!” diyordu. Kendisine “-Hocam, sözünü ettiğiniz Âyet-i Kerîme’nin devamı var. Orada

Mekke müşrikleri putperestliği taklîd ediyorlar. Cenâbı Hak'da onlara Allâh'ın indirdiği Kur'ân'a tâbî olmalarını emrediyor. Şöyle ki: (واذا قيل لهم اتبعوا ما انزل الله قالوا بل نتبع ما ءاباؤنا ولولوا كان ءابؤهم لا يعقلون شيئا ولا يهتدون): “Onlara,-
Allâh'ın indirdiklerine tâbî olun!.. dediğiniz zaman.- Biz Allâh'ın indirdiklerine tâbî olmayız. Aksine, babalarımızı üzerinde bulduğumuz dine tâbî oluruz dediler. Şâyet onların babalarının akılları hiçbir şeye ermiyor ve hidâyet üzere de değillerse de mi?...” Onlara uyacak, onların taptıkları putlara tapmaya devam edecekler?!..¹⁶⁷ buyuruyor. Lokman Sûresinde hemen hemen aynı lafızlarla tekrarlanan bu Âyetin son kısmında da: (اولوكان الشيطان يدعوهم الى عذاب السعير): “Şâyet şeytan onların babalarını cehennem azâbına çağırıyorsa da mı onlara uyacaklar?!..¹⁶⁸ buyuruyor. Allâh Hidâyet'e, şeytan'sa Cehennem'e çağırır. İsmi üstünde Mekke “müşrik”leri Allâh'ı Kur-ân'ın tanıttığı gibi değil, bazı şeyleri O'na şerik koşarak tanırırlar. Dolayısıyla onların tanıdıkları Allâh'ın Kur-ân'ın tanıttığı Allâh'la hiçbir ilgisi yoktur..” dedim. Benim bu sözlerim üzerine üstad Atay: “-Ben bu itirazla hep karşılaşmışımdır, ama **tekrar tekrar anlatınca anladılar. Sen anlayamıyorsun!**” cevabını verdi.

¹⁶⁷Bakara suresi, Âyet:170.

¹⁶⁸Lokman suresi:21.

Ardından misafir Prof. Fazlurrahman'ın sorularına muhatâp oldum: Dört dört buçuk saat süren ve hemen hemen sadece benimle kendisi arasında cereyan eden bu uzun münakaşa esnasında gösterdiğim deliller ve verdiğim susturucu cevaplar karşısında sayın Prof. Fazlurrahman bütün öğretim görevlilerinin huzurunda - belki inanmayacaksınız ama o, her habt oluşunda ayağıma kapandı ve: **“Sen mutlak müctehitsin peşime düş, seni Türkiye’nin bir numaralı güncel din âlimi, hatta dünyanın en meşhur İslâmî lideri yapayım”** diyerek beni kucakladı. Ayaklarıma her kapanışında adamı kucaklarcasına yerden apar topar zor kaldırdım ve: **“Üstad! Ben haddimi bilirim... Değil Mutlak Müctehid, müctehidliğin en alt tabakasındaki fakihlerimizin dahî ayaklarının tozu bile olamam. Böyle bir iddiada bulunan kesinlikle yalan söyler. Çünkü nass ile sâbit hükümlerin tersine çalıştırıldığı; içki, kumar, zina... gibi hakkında Âyetle sabit kesin hüküm bulunan şeylerin helâl ve mubah işlemi gördüğü; hakkında ictihâdın bile söz konusu olmadığı bazı kesin helâllerin harâm, harâmların helâl olarak uygulandığı bir ortamda; kim, niçin, kimin adına ve nasıl ictihâd yapacak?!... yaptığı ictihâdlar neye yarayacak, nerede ve nasıl uygulanacak?! “İctihâd kapısı açıktır, biz ictihâd yapabiliriz” diyenler; buyursunlar önce İslâm’ın sarîh naslarına taban tabana zıt uygulamalar hakkında, İslâmî nassların rûhuna uygun bir açılım yapsınlar ve Allâh’ın Âyetle**

sâbit emrine karşı gelindiğini açıkça ilan etsinler de ellerini öpelim. Zaten cesaret edip de Kitap ve Sünnet'ten Allâh ve Rasûlü'nün gerçek muradına isâbet kaydeden ictihâd yapabilmeleri durumunda, yaptıkları ictihâdlerin daha önceki müctehidlerimizin ictihâdlarının aynısı olduğunu hayretle göreceklerinden eminim. Bu ise ecdadın “Hâsılı tahsîl” dedikleri, ortada mevcut olan bir şeyi gereksiz yere yeniden icada kalkışmaktan başka hiçbir anlam taşımayacaktır. Sonuç kesinlikle bundan ibaret olduğuna göre, ne diye boşu boşuna çıkmaz sokaklarda kaybolalım?!...” dedim.

Pakistan'da Ziyâ'ül Hak idareyi ele geçirince, Zülfikar Alî Butto zamanında Gâdiyaniliğ'e ve Amerikan emperyalizm'ine yaptığı değerli(!) hizmetlerinin mükafatı olarak Amerika'ya kaçırılıp İslâm Felsefesi ordinaryüs Profesörü unvanıyla Chicago Üniversitesine alınmış ve İslâm dünyasındaki misyonerlik faaliyetleri'ni tedvirle görevlendirilmiş olan sayın global gezgin ordinaryüs Prof. Fazlurrahnan bey, bütün parlak vaa'dlerine ve adeta yerlerde sürünerek sergilediği şedid ısrarlarına rağmen bu cevapla karşılaşınca; aldığı pis kokunun peşine düşen leşkargaları misali, etrafına üşüşen şöhretü şan, dünyalık unvan, göstermelik mevki ve uyduruk makam sevdalısı arkadaşlarını-zın âlâyiş ve tantanaları arasında, adeta omuzlar üzerinde, son model pahalı arabalarına bindirildi. Avenesiyle, ezan duymuş

şeytan süratiyle, yağdanlıklarını egsoz dumanına boğarak Ens-titümüzden uzaklaşıp gittiler.

Sayın Hayrettin Karaman, 21 Ocak 1977 cum'a akşamı, Konya'daki yandaşları tarafından kendisini da'vet ettirerek, Konya Müftülük salonunda düzenlediği ve konusu, da'vetiyeye: **“sohbet toplantısı”** yazılmak sûretiyle özellikle gizlenen ve benim sadece dinleyici olarak da'vet edildiğim bu söyleşisinde, kitabımı eleştirerek, kendisini haklı ve beni haksız çıkarabilmek için türlü taktikler kullandı.. Entrikalar çevirdi.. **Zarûri Bir Cevab** adlı **KÜRRÂS**'ında¹⁶⁹ acındırıcı bir üslupla, şahsıma reva (!) görüldü diye sıraladığı: **“Aleyhimde kasıtlı kampanyalar açtılar. Beni polemik mevzuu yaptılar; hakkımda su'i zanda ve haksız ithamlarda bulundular, gıybet ve iftira ettiler”**¹⁷⁰ gibi iddialarını; yanlarına, yazıya dökmek şöyle dursun, dile bile alınamayacaklarını da katarak sohbetine katılanların huzurunda son derece ağır bir üslupla şahsıma yöneltti. Özellikle çoğunluk da'vet edilen yandaşlarından oluşmasına rağmen dinleyicilerinin soruları karşısında kendisinin: **îtikâta Mâtürîdî, amelde Hanefî** olduğunu, büyük bir iftira ile karşı karşıya kaldığını bana bu kitabı

¹⁶⁹Kürrâs: Bir kaç sayfalık veya formalık küçük kitapçık demektir. Bu kitapta istihza ya da küçümseme anlamında kullanılmış bir takma isimdir.

¹⁷⁰Karaman, Hayreddin, *Zarûri Bir Cevap*, Syf: 3-5. Türkiye'de Yarın Gazetesi. 11- 12 Şubat 1977.

Süleymancıların para karşılığı terceme ettirdiğini, zaten nesline **İmam Hatip** ve **Yüksek İslâm Enstitüsü** mezunları Sn. KARAMAN'ın nesliymiş öteden beri süleymancıların düşman olduklarını, kitapta birçok tercüme hatâları bulunduğunu, kitabın ismini bile yanlış tercüme ettiğimi;¹⁷¹ ileri sürerek aleyhinde oluşan menfi havayı lehine çevirmeye çalıştıysa da; çok şiddetli bir protesto ile karşılaştı. Salonun elektrikleri kesildi. Karanlıkta kargaşa ayyuka çıktı. Sahneye bir takım yabancı maddeler atıldı. Koruyucu ve yandaşları ecel terleri döktüler. Bütün bunlara rağmen bu **suç üstüyü** lehlerine çevirdiklerini iddia ettiler.¹⁷²

Ardından Sayın Hayrettin Karaman'ın bu toplantıda söylediklerinin hemen hemen aynısını Sayın Ahmet Gürtaş'ın imzasıyla **Türkiye'de Yarın Gazetesi'nde** **“Mezhepsizlik Yaygarası”** başlığı altında yirmi günü aşkın bir süre tefrika ettiler. Ben de gazetenin sorumlularından cevap hakkımı kullanacağıma dair söz aldım. Bana en az Gürtaş Bey'e tanınan süre kadar süre tanınacağına ve yazılarımın aynı sütün da

¹⁷¹Bkz: Karaman, Hayreddin, *Zarûrî Bir Cevap*, Syf: 3–5. Feyiz Yayınları İst. Türkiye'de Yarın Gazetesi, 6-10 Şubat 1977 arası, Mezhepsizlik yaygarası başlığı altında yayınlanan yazı serisi ve bende mahfuz bulunan bu konuşmanın bandı.

¹⁷²Bkz: Türkiye'de Yarın Gazetesi. 21 Ocak-14 Şubat 1977 arasında Mezhepsizlik yaygarası başlığı altında yayınlanan yazı serisi...

yayınlanacağına dair söz vermiş olmalarına rağmen;¹⁷³ ancak üç makalemi yayımlayabildiler. Gerisini paragraf paragraf çıkardılar, satır satır karaladılar ve hiçbir şey anlaşılmaz hale getirdiler. Yazılarımın bu haliyle yayınlanmasına mücadele edemezdim. Yarısı yok edilmiş, yarısı karalanmış ve yarısı yırtık pırtık kâğıtlar haline getirilmiş olan yazılarımı geri aldım.

Aslında gerek Karaman, gerek Gürtaş ve gerekse bütün yandaşlarının şahsıma ve kitabıma yönelttikleri iftira ve eleştirilerin hiçbirinin tutarlı hiçbir tarafı yoktu. Bunun böyle olduğunu kendileri de pekâlâ biliyorlardı ama mesele o değildi; mesele, İmam Hatip ve Yüksek İslâm Enstitüleri nesli'ni kendi güdümlerinde tutabilmektir. Bunun için yalan dolan da olsa, bir şeyler bulup bizim gözler önüne serdiğimiz acı gerçekleri birtakım iftira, yalan ve yaygara yığınınından ibaret göstererek; insanları, özellikle de İmam Hatip neslini kandırıp kendi kliklerinin saltanatını sürdürmektir. Bunun böyle olduğunu o günlerde çıkardıkları: **“Nesi1 Dergisi'nin”** adı bile açıkça gösteriyordu. Nitekim bir elin parmakları sayısında çıkarılıp ardından kapanan bu derginin hemen hemen bütün yazıları doğrudan ya da dolaylı olarak hep bu konuya değiniyordu.

¹⁷³Türkiye'de Yarın Gazetesi. 14 Şubat 1977Mezhepsizlik yaygarası başlıklı yazı.

Hemen hemen hepsinin müştereken şahsıma yönelttikleri ve bazı okuyucular da genelde Arapçayı bilmedikleri için, onların haklı oldukları zehâbını uyandıran ve en muhtemel görünen : **“Arapçayı bilmez, başkasına tercüme ettirmiş, kendi ismini kullanmış; tercüme ettiği kitabın adın bile yanlış tercüme etmiş...”** iddialarına bir göz atarsak bunların yanında bunlar kadar da makul ve mantikî görünmeyen diğer isnad ve iftiralarını buna kıyâs edersek durum bütün çıplaklığıyla ortaya çıkacaktır:

Kitabın orijinal ismi aynen şöyledir:

اللامذهبية

اخطربدعة تهددالشريعةالاسلامية

Onlar diyorlar ki: (اللامذهبية) **“El-lâmezhebiyye”**: **“Mezhepsizlik”** değil, **“Bir mezhebe bağlı olmamak demektir.”** (اخطربدعة) **“Ahtaru bid’atin”**: “En korkunç fitne” değil. **“En tehlikeli bid’at”** demektir. (الشريعةالاسلامية) **“Eş-Şerîatü’l-İslâmiyye”**: **“İslâm Dini”** değil, **“İslâm Şerîati”** demektir. Dolayısıyla kitabın doğru adı: **“İslâm Dinini Tehdîd Eden En korkunç Fitne MEZHEPSİZLİK”** değil: Bir **“Mezhebe bağlı**

olmamak İslâm Dinini Tehdîd Eden En Tehlikeli Bid'attır" olmalıydı.¹⁷⁴

Bir kere (اللا دينية) **"El-Ladiniyye"** nasıl **"dinsizlik"** demekse; (اللا مذهبية) **"El-Lâmezhebiyye"**de öylece **"mezhepsizlik"** demektir. Siz bunun mânâsı illa da: **"Bir mezhebe bağlı olmamak"** demektir dersiniz; biz de, (اللا مذهبية) **"El-Lâmezhebiyye"** bir tek kelime, sizin tercemeniz ise kocaman bir cümledir ve bu cümlemin Arapça karşılığıda: (عدم الالتزام بمذهب معين) **"Ademü'l İltizâmi Bi Mezhebin Mu'ayyenin'dir."** Bu cümle de aynen bu şekliyle, bu kitabın içerisinde yüzlerce defa geçmektedir. Siz bir kelimeyi bir cümle olarak terceme edersiniz, bir cümleyi kaç paragrafa terceme edeceksiniz?!... Madem (اللا مذهبية) **"El-Lâmezhebiyye"** kelimesi (عدم الالتزام بمذهب معين) **"Ademü'l İltizâmi Bi Mezhebin Mu'ayyenin"** cümlesiyle aynı mânâdadır da, bu kitabın yazarı bu iki ayrı ifadeyi kitabında neden yüzlerce defa bu halleriyle ayrı ayrı kullanmış da, birini diğerinin yerine kullanmamıştır?!... Sonra Mezhepsizliğe: **"Bir Mezhebe Bağlı Olmamak"** dersiniz; ne kadar **Şîî, Zeydî, Dürzî**... varsa hepsi ayağa kalkıp, **"Bak bak, bunlar ayrıcalık yapıyorlar... Bize hakaret ediyorlar... Ne demek, biz mezhepsiz miyiz, nasıl Ehl-i Sünnet'in mezhebi varsa bizim de mezhebimiz var"** demeyecekler midir?!...

¹⁷⁴Türkiye'de Yarın Gazetesi. 21-22 Ocak 1977.

(اخطر بدعة) “**Ahtarü Bid’atin**” “**En Tehlikeli Bid’at**” demektir diyorsunuz, doğrudur. Doğrudur ama, Türk okuyuculardan kaç bu terkibi doğru olarak anlayabilir?!... (البدعة) “**El-Bid’atü**” kelimesinin: “İslâm’la hiçbir ilgisi olmayan şeylerin, İslâm’a dıştan sokula-rak, İslâm imiş gibi gösterilmesi sûretiyle dinin tahrib ve tahrif edilmesi” anlamına geldiğini kaçta kaçımız bilir?!... “**Her şeyi ana kaynak Kur’ân’dan alıp işi bitirelim**” diyerek Câhil cühela bütün insanları sadece Kur’ân’a çağırdığınız halde, Rasûlüllâh (S.A.V.) efendimize salavat getirmeyi şirk sayan ve sala veren müezzini minarede vuranlar mı doğru anlayacaklar bid’at kelimesinin mânâsını?!... Halbuki avâm halkı ısrarla davet ettiğiniz ana kaynak Kur’ân’ı Kerîm’de Cenabu Hak: (ان الله وملائكته يصلون على النبي يا ايها الذين امنوا صلوا عليه) (وسلموا تسليما) “**Allâh ve melekleri peygambere rahmet okurlar. Ey îmân edenler!... O’na tam bir teslim (iyyet ve içtenlik) ile salât-ü selâm getiriniz.**”¹⁷⁵ buyurmaktadır. Bu sarîh emre rağmen kendiniz salâ vermeyi ve peygambere salevat getirmeyi bid’at saydığınıza ve böylece herkesi da’vet ettiğiniz Kur’ân’a bile muhalefet ettiğinize göre, avâm-ı nâstan **bid’at**’in mânâsını doğru anlamalarını nasıl bekleyebilirsiniz de “**En Korkunç Fitne**” yanlış tercemedir, doğrusu: “**En Tehlikeli Bid’at**”tır diyebiliyorsunuz?!... Sizin anladığınız mânâda değil de, gerçek anlamda **bid’at**’in

¹⁷⁵ Ahzap suresi, Âyet:56.

tehlikesi ile korkunçluğu arasında, daha iyi anlaşılabilirlikten başka, aşılmaz dağlar mı vardır?!... Tehlikeli olan her şey korkunç ve korkunç olan her şey tehlikeli değil midir?!... Oysa kendiniz aynen: “-**Terceme ve sadeleştir melerde adettir; bazen ismin tam karşılığı konur, bazen de mevzua münasip bir başka isim konur; biz de ikincisini yaptık...**”¹⁷⁶ buyuruyorsunuz. Öyle ise bu çifte standart nedir? Kendiniz için câiz gördüğünüz şeyi başkalarına niçin yasaklıyor sunuz? “*Halka verir talkını, kendi yutar salkımı!...*” öyle mi?!...

Oysa bizim sebep olduğumuzu iddia ettiğiniz bu korkunçmânâ uçurumundan, okuyucunun kurtarılıp kurtarılamaması, bu ölümcül mânâ ayırımını yapamamanın korkunç! tehlikesini veya tehlikesinin korkunçluğunu!, okuyucunun anlayıp anlayamaması ya da kaçta kaçının bunlardan hangisini daha iyi anlayabileceği dışında, hiçbir tehlikeli fark ya da korkunç! uçurum olmadığı meydandadır. Bu gibi hayali iddialarla sizler, yandaşlarınızla bir olup, aranızda yaptığınız titiz bir görev paylaşımıyla, **bid’attır** diyerek *terâvih namazını, tesbih dualarını, cum’anın sünnetlerini, iç ya da dış ezanlarını; namazların vakit, niyet, setr’i avret, istikbal-i kable, Kur’ân’ın münzel metninden kiraet gibi her müslümanın bildiği ve harfiyyen yerine getirmekte olduğu şartlarını; kademeli*

¹⁷⁶Karaman, Hayrettin; Zarûri Bir Cevap, syf:22.

olarak **Kıyâs'ı, İcmâ'ı, Sünnet'i** hatta bir takım indi ve felsefi te'villerle **Kitab-ı İlâhi**'yi ve sair bir çok **şe'air-i diniyye**'yi kötileyip yasaklamak sûretiyle İslâm'ın içerisini her gün boşaltıp durmuyor musunuz?!... İnsanların gereği gibi anlayamadığı bu tür muğlak kelimelerin gölgesine sığınarak daha sonra daha neleri yasaklayıp yerlerine neleri *globalize ya da modernize* edeceğinizi nereden bilelim?!... Hangi İslâmi esasları devirip yerlerine hangi devrimbazlıkları devreye sokacağınızı nasıl anlayalım biz saf Müslümanlar?!.... Bu dehşet verici durum, **tehlikeli** kelimesini **korkunç**, **korkunç** kelimesini **tehlikeli**'den ayırd etmemek kadar mı korkunçtur?!...

(الشرعية الإسلامية) “Eş-Şeri’atü’l-İslâmiyye” “**İslâm Dini**” değil, “**İslâm Şerî’ati**” demekmiş. Evet doğrudur. Doğrudur da, biz “**İslâm Dini**” diye terceme ettiğimiz halde, sayenizde(!) ağır cezalarda üç sene süründük; bir de “**İslâm Şerî’ati**” diye terceme etseydik hâlimiz nice olurdu?!...

Bir kere benim terceme ettiğim kitabın Arapça ismi: (اللامذهبية) **MEZHEPSİZLİK**'tir. Bu isim kitabın kapağına büyük harflerle yazılmıştır. Cümle yapısı itibarıyla bu kelime teknik ta'biriyle: “**mahzuf bir müptedânın haberidir.**” Mahzuf olan müptedası (هذا) “**hâzâ**” dır. Cümle olarak: (هذا) (كتاب اللامذهبية) “**Hâzâ**” “**Bu, Mezhepsizlik Kitabıdır.**” demektir. Ardından gelen

(اخطربةعة كتاب الا مذهبية) “**Kitabü’l-Lâmezhebiyye Ahtaru Bid’atin**” terkihi, arkadaşların zannettiği gibi haber değil, (الا مذهبية) “**El Lâmezhebiye’nin**” sıfatıdır. Dolayısıyla kitabın motamo adı: “**İslâm Dinini Tehdîd eden En Tehlikeli, ya da En Korkunç Fitne, ya da Bid’at(olan) MEZHEPSİZLİK**”tir. İşte benim, onların işbirliği ile bulabildikleri ve söz birliği ile dillendirdikleri en affedilmez yanlışım budur. Hepsinin yazılarında ve sohbet ya da konferanslarında üzerinde uzun uzadıya ısrarla durdukları en büyük hatâmız!...

Farzedelim ki, bu affedilmez bir hatâdır. Kendilerinin sadeleştirip ısrarla savundukları M. Reşid Rıza’l-Huseynî’nin kitabının Arapça orijinal ismi: (المصلح محاوره) (والمقلد) “**Muhâveratü’l-Muslih ve’l-Mukallid: Islâhatçı: (din devrimcisi) ve (mezhep) taklîtçi(si)nin Karşılıklı Konuşması**”dır. Sadece üç kelimedenden ibaret olan bu kitabın ismini bakınız kendileri nasıl terceme etmiş ve ne hale getirmişler: “**İSLÂM’DA BİRLİK VE FİKİH MEZHEPLERİ Mezâhibin Telfikı ve İslâmın bir noktaya cem’i!...**”¹⁷⁷

¹⁷⁷ Sünenü Ebi Davud, Fiten, Syf:1 Abdur Rauf El’Münavi, Künuzü’l Hakaik Fi Hadîs-i Hayri’l Halaik Syf:173 Aclunide yapmış olduğu bu değerlendirmelerin arkasında diyor ki “Bu hadîs’in metni çok meşhurdur merfû ve diğer hadîsler içerisinde pek çok isnad ve şahitleri vardır” İbni Mes’ud’dan naklende Edille-i Erba’a’yı Delillendiren şu Hadîs-i Şerîf’i ekliyor:(mealen)Birbirinize (dini konular-da)

Açıkça görüldüğü gibi, kendileri tercüme ettikleri kitabın üç tek kelimelik ismini oniki kelimeye çıkarmışlar, üstelik uydurdıkları bu paragraflık ismin içerisinde kitabın hakiki isminden tek kelime olmadığı gibi, ne orijinal ismini ve ne de içeriğini tam olarak yansıtan hiçbir mânâ mevcut değil. İşte bütün yandaşları ile koro halinde bana isnad ettikleri yalancılık, yanlışlık, iftiracılık, delilik, Arapça bilmezlik, sahtecilik ve sapıklık(!) İşte kendilerinin dil bilirlik, dürüstlük, akıllılık ve doğrulukları! Ya Rasûlüllâh Sen: (لا تجتمع امتي علي) ضلالت) **“Benim ümmetim dalâlet (sapıklık)te birleşmez”** buyurmuşsun, sen ki, **Muhbir-i Sâdık**’sın... Senden aslâ yalan yanlış sâdır olamaz. Bu nasıl oluyor peki?!... Haaa!... Rasul-ü Zîşan her zaman ve her yerde olduğu gibi, elbette ki, burada da mutlak doğruyu söylemekte ve: (امم الاجري) **“Ümmetü’l-Uhrâ”: “Diğer ümmetler”** demiyor: yâ yı nisbî ile: (امتي) **“Ümmetî: Benim ümmetim!...”** buyuruyor. Öyle ise?!...

“Arapçayı bilmediğim” iddiasına gelince, 5 Mart 1977 de, İmam Hatip mezunları toplantısında, en önde gelenleriyle yaptığımız münakaşanın başında,

bir şey sorulduğu zanan Allâh’ın Kitabına baksın, O da bulamazsa Rasûlullah’ın Sünnet’ine baksın, Onda da bulamazsa Müslümanların üzerinde toplandığı (birleştiği hükme) baksın, o da yoksa ictihâd etsin (cami’üs-Sağîr’in kenarı) ve El-Acluni, Keşfü’le El Hafâ ve Müzilü’l İlbas: 2-388.

kendilerine: “-*Madem ben Arapça bilmiyorum, sizler biliyorsunuz ve madem üzerinde duracağımız dinî; bir konudur; münakaşamızı konumuzun diliyle Arapça yapalım*” diyerek; topuna birden meydan okudum, toplantıda hazır bulunan yüzlerce İmam hatipli şâhit Adamlar Arapça tek cümle bile kuramadılar. Yukarda kısmen aktardığım ithal Prof. Fazlurrahman’la Arapça olarak yaptığımız dört beş saat Süren münakaşa boyunca akademisyenleri dahi, tek cümle ile de olsa, konuya olumlu ya da olumsuz hiçbir katkıda bulunamamışlardır. İşte asgarisinden müdâhene (yağdanlık) bedeli yafta ünvan’ların mahiyeti!...

Hasılı, işte kendilerini haklı buldukları en kuvvetli delilerinden bir iki örnek.. Okuyucu gerisini bu örneklerle kıyâs ederek hükmünü verecektir.

Şimdi gazetelerinde istediğim kadar yazabileceğime ve cevap hakkımı sonuna kadar kullanabileceğime dair kesin söz verdikleri yazılarımdan yayınlamaya tahammül edebildikleri üç makalemden birincisi.

Bu makalem 7 Mart 1977 pazartesi günü Türkiye’de Yarin Gazetesinde yayınlandı.

**“MEZHEPSİZLİK” GERÇEĞİNDEN
“MEZHEPSİZLİK YAYGARASI”NA
TEŞEKKÜRLER**

O'nun adıyla!...

Yine bu gazetede, yine bu sütunda: “İslâm Dinini Tehdîd Eden En Korkunç Fitne MEZHEPSİZLİK” isimli tercüme eserimiz dolayısıyla haftalarca yazı yazıldı. Mezhepsizlik, bir yaygaraymış gibi gösterilmeye çalışıldı. Şahsımıza bir yığın iftiralar yapıldı, isnadlarda bulunuldu. Yalancı dendi, Câhil dendi, menfaatçi dendi, Arapçayı bilmez dendi, Âyetyetsiz dendi, müfteri dendi, çanakçı dendi. Bir yandan Dr.Bûtî 'nin kitabı, içinde yılan yatan kitab oldu; diğer taraftan da aynı kitap çok faydalı ve değerli bir kitap oldu. Bir yandan Türkiye’de mezhepsizlik yok dendi. Diğer taraftan bütün Hanefî ve Şafi’ilerin kılmakta oldukları “**Zuhr-u Ahir**” inkâr edildi, tercîhe şayan görülmedi. Bir enteresan tesadüftür ki, “**Mezhepsizlik Yaygarası**” başlıklı yazı serisi de sayın Hayrettin Karaman’ın kitabımız aleyhine sohbet yaptığı; kitaplarındaki mezhepsiz fikirleri hiçe sayarak, kendisini mezhepli, beni de deli ilan ettiği güne rasladı.

Bütün bu olup bitenler dolayısıyla, sayın meslekdaşım Ahmet Gürtaş Bey’e benden teşekkürler... Candan teşekkürler...

—Neden? ...

—Çünkü:

1) Mezhepsizlik tehlikesinin varlığının mezhepsizliği bir yaygara olarak göstermek için haftalarca ve kitabım ebadında yazı yazmak, iftiralar savurmak kadar net ve kesin isbatı imkânsızdır da ondan...

2) Kitabımın hiç bir yerinde sayın Gürtaş'ın ismi aslâ geçmediğine bakılırsa; bu davranışlarıyla sayın Gürtaş, sayın Hayrettin Karaman'ın müdafasını yapmakla, belli bir gurubun içerisinde bulunduğunu kendi kalemile fiilen ispat etmiştir de ondan...

3) Nasreddin Hoca'nın dünyanın ortasını buluşu edasıyla Türkiye'nin ortasını bulup, bulduğu noktaya da kendisini koymuş olması, yarası olanın gocunacağını ifade etmekten öteye gitmez de ondan...

4) Benim 300 sayfalık kitabım 30 lira, Hayrettin Bey'in benim kitabımın yayınlandığı sırada yayınlanan 200 sayfalık "**Faizsiz Banka**"sı da 20 lira.. Benimki 5 liraya mal olmuş, öyle ise onunki de 3 liraya mal olmuştur. Benimki 20 liradan satılıyor, onunki de 20 liradan satılıyor. Şu halde benden çok, sayın Hayrettin ağabeyimiz almış başka yerlerden 20 binleri, 25 binleri!.. Bu gülünç iftiraları uyduracak kadar düşmek, benim Süleymancılara satıldığımı değil de, Mezhepsizlik'in suçüstü yakalanmış ve saçmalamakta olduğunu gösterir de ondan...

5) Allâh'ımın büyük bir lutfudur ki, kitabını tercerne ettiğim, Suriye Şeri'at Fakültesi Dekanı muhterem hocam Dr. Bûtî Türkçeyi de biliyor. Zaten kendisi, isminden de anlaşılacağı gibi, aslen Türk'tür. Cizre'nin Bota

köyündendir. Allâh razı olsun, kendisine yapılan iftiraların bana da yapılacağını düşünmüş olacak ki, kitabını tercememle satır satır karşılaştırmış, hiçbir hatâ bulamamış ve bütün kitaplarını terceme etmem için bana göndermişlerdir. Bu da Sayın Gürtaş kardeşimizin “**ferâset**”i¹⁷⁸ bir kenara atarak tımar için beygir tavlmasına destursuz girdiğini isbat ediyor da ondan...

6) Evet, kendilerine teşekkür ederim, çünkü kitabımın mukaddimesinde iftiharla sık sık tekrarladığım İctihâd yapma ehliyetine sahip olmamak mânâsında Câhillik sıfatını bana mücerred olarak vermekle benimle birleşmişlerdir. Aynı pınardan sulanmış ve aynı yola koyulmuş kişiler olduğumuza göre, bu sevimli(!) sıfatı benimle paylaşmak zorundadırlar. Delillerden ahkâmı ancak müctehitler çıkarabilir ve tercîhi ancak onlar yapabilir de ondan...

7) Cuma’nın farzını müteakip kılınan namazlardan bahsetmedim. Neden?. Çünkü “İslâm Fıkhi”ni gazete kâğıtlarıyla helva paketi yapmaya gönlüm razı olmadı da ondan...¹⁷⁹

¹⁷⁸(فراصة): “**Ferâset**” ve (فراسة): “**Firâset**” kelimelerinin Arapçada yazılışları aynı olduğu gibi Türkçede de aynı anlamda kullanılmaktadırlar. Halk dilinde daha çok : “**Firâset**”, ilim dilinde de: daha çok: “**Ferâset**” olarak geçer. Biz Türkçe yazıyoruz, Arapça değil... Sonra Ferit DEVELİOĞLU’nun Osmanlıca Sözlüğüne bakınız. Durum arkadaşlarımızın açıklamasının tam tersidir.

¹⁷⁹ DiKKAT: Muhterem kardeşlerime şu hususu belirtmeyi bir

Gönlümün rızası, bu kardeşlerimizin -Allâh'ın inâyetiyle- bu sevdadan, bu hizipçilikten, sadece kendilikleri içerisinde olanlara îtibâr ile, içlerine girmemiş olanların üzerine kör devenin yürüyüşüyle gitmekten vazgeçmelerinde, ve böylece bu münakaşaların birer “**hilâf**” değil de, birer “**ihtilâf** “ olarak kalmasındadır. Zira midesi zehirle dolu olan bir kimsenin sıhhatinden bahsetmek, onu ölüme terk etmektir.

8 Mart 1977 salı günü Türkiye’de Yarin Gazetesi’nde yayınlanan 2. makalem:

MEZHEPSİZLİK SADECE İFTİRACILIK VE ÇANAKCILIK DEĞİLDİR

Madde, para ve menfaat... Günümüzde geçer akçe... çoğu kimselerin müşterek za’fı, çoğu kilitlerin değişmez anahtarı... Herkes ona kanmakta, herkes onun vasıtasıyla aldanmaktadır. Asırların nüfûz edemediği hasîn kal’aların dört duvarını onun karşısında hâk ile yeksân: Allâh

vecibe bilirim. Cum'a namazından sonra “ZUHR-U EVVEL ve ZUHR-U ÂHİR” Cum'anın Sünnetlerini fevkal'ade bir ma'zeretiniz olmadıkça aslâ terk etmeyiniz. Meselenin iç yüzünü arz etmek üzere de mümkün olan en kısa zamanda bir “Cum'a Risâlesi” ile huzurlarınızdayım inşallâh... Arapçayı bilen kardeşlerimiz şimdilik İbnü Âbîdîn'in: “Hâşiyetü Raddi'l Muhtâr Ale'd Dürri'l Muhtâr” ın 1324 tarihli baskısının 1. cildinin 755. sayfasındaki : “Zuhr-u Âhir ve Zuhr-u Âhir'in Niyeti” ile ilgili bahsine bakabilirler. Orada; “ZUHR-U EVVEL ve ZUHR-U ÂHİR” demek olan السنة القبلية والسنة البعدية; “Es- Sünnetü'l-Kabliyye ve's, Sünnetü'l Ba'diyye” ta'birlerini de gözleriyle göreceklerdir.

sevgisi ve Rasûlüllâh (S.A.V) muhabbeti dışında hiç bir şeye yer vermemesi gereken mü'min kalbini onun önünde bazen sırtan şeytân görüyoruz...

Şimdi her şeyin yavaş yavaş argolaşarak ad değiştirdiği: hırsızın bekçi, ırz düşmanının müftî, maktulün katil olduğu şu günde bu mânâ da yolunu şaşırmış -sahibine layık- ahıra girmiş ve ahırlaşmıştır.

Menşe’i semâvi ve kaynağı ilâhî ilmin, gazetelerde peynir paketi olduğu gibi: “Halef ve Selef-i Sâlihîn”in müdafası, inek altına tutulan çanak olmuş. İctihâd adına dört kal’ayı hasinimizin yıkılmasına rıza göstermeyen âciz de çanakçı, paracı, menfaatçı,¹⁸⁰ Âyetyet kablosu sıyrık, kontak yapmış ceryan teli,¹⁸¹ kendi kalesine gol atan futbolcu,¹⁸² örümcek ağından mamul fitne siperlerine sığınan mürşid,¹⁸³ müfteri, yalancı, cezayı hak eden adam¹⁸⁴ olmuş. Bakalım ilerde daha ne olacak?

Bana sorarsanız bu ve benzeri isnâd ve iftiraları hiç yadırgamıyorum. Hatta bekliyordum. Zira muhterem Üstad Dr. Muhammed Sait Ramazan El-Bûtî ’ye neler

¹⁸⁰ *Türkiye’de Yarın Gazetesi. 7-8-9 Şubat 1977 Mezhepsizlik yaygarası başlığı altında yayınlanan yazı serisi...*

¹⁸¹ *Nesil Dergisi, Sayı: 1, cilt:1, syh: 10.*

¹⁸² *Nesil Dergisi, Sayı: 2, cilt:1, syh: 25.*

¹⁸³ *Nesil Dergisi, Sayı: 3, cilt:1, syh: 16.*

¹⁸⁴ *Nesil Dergisi, Sayı: 4, cilt:1, syh: 33-35 ve Türkiye’de Yarın Gazetesi. 7-10 Şubat 1977.*

söylenmemiş ki bana söylenmeyecek? O’na yalancı mı denmemiş, sahtekâr mı, örümcek kafalı, âdî ve yüzüne tükürülecek adam mı denmemiştir de bana denmeyecek?! Kitabına kalemin yazamadığı ad diye (...) ile işaret etmek zorunda kaldığı ve halen benim de bilmediğim bir yüz kızartıcı ad mı takmamışlardır?! Kitabını halktan ve halkı kitabından uzaklaştırmak için, her yolu meşrû sayan bir müthiş kampanya mı açmamışlardır ki, bana açmayacaklar kampan-yalarını, sürdürmeyecekler tezvîr kumpanyalarını?!¹⁸⁵ Bakınız büyük âlim Bûtî ne diyor bu hususta:

“İslâm âleminde ta’zimle anılan bir İslâmî Âyetyetin bana verdiği, bazı Arap ülkelerinde geçirdiğim birkaç günden bu yana aklımdan hiç çıkmayan bir NASÎHati hatırlayarak, söz konusu kitap:(mezhepsizlerin yazdığı **Asıl Bid’at, Mezheplilik Taassu-budur** adlı kitap)taki, her asil ve şerefli kişinin içine düşmekten berî ve yüce olduğu düşük ifadelerden uzak kalacağım. Bu tanınmış zat bana şöyle demişti:

“Sen mücadele yaparken, bu adamların seni kendi seviyelerine düşürmelerinden sakın. Zira bütün halef ve selefiyle,Müslümanların cumhuruна karşı, onların kalplerinde öyle bir kin vardır ki; bu dehşetli

¹⁸⁵*İslâm Dinini Tehdîd Eden En Korkurç Fitne Mezhepsizlik, syh: 56.*

kin onlara, kendilerine muhalefet eden herkesin “IRZ ve NÂMUS”larını dile düşürtür ve ayaklar altına aldırır.”¹⁸⁶

Fukahâyı Kirâm’a ve şahsına yağdırdıkları iftira, tahkîr ve küfür tufanına karşı Dr. Bûtî onlara şunları söylüyor:

“Onlar, en hayırlı Selef-i Sâlih’lerimiz (R.A.)’i ve onların en değerli kitaplarını ve te’liflerini küfre boğduktan ve hakaretlere batırdıktan sonra; benim, onların şahsına yağdırdıkları küfür ve hakaretlerinin bulaşıkları ve lekelerinden hiç birini üzerimden silkmeye kalkmam gerekmez ..”¹⁸⁷ “Onların, (İmam ve Fakihlerin) değeri en az olanına hizmetçi olma derecesine bile ulaşmamış bir kimse olduğum halde; benim ilmim, aklım ve yaratılışım hakkında bu küfür ve hakaretlerin kat kat fazlasına maruz kalmış olmam tabii değil midir...”¹⁸⁸ Kaydettiklerimiz Üstad Bûtî ’nin bu konudaki sözlerinden sadece bir kaçı...

Bana gelince, ben farz edelim ki, vehmettikleri gibiyim.. Kur-ân Kursları’na çanak tuttum. Acaba

¹⁸⁶İslâm Dinini Tehdîd Eden En Korkurç Fitne Mezhepsizlik, syh: 236–237.

¹⁸⁷İslâm Dinini Tehdîd Eden En Korkurç Fitne Mezhepsizlik, syh: 235.

¹⁸⁸İslâm Dinini Tehdîd Eden En Korkurç Fitne Mezhepsizlik, syh: 236.

kendileri nereye çanak tutuyorlar?!.. İnekleri yerli mi, yabancı mıdır?!... Farzedelim ki biz “Nesil”in ceryan şebekesinden ceryan kaçırın teliz. Peki, bu teli kablolayan el neden iyi kablolamamış?! Binlerle ifade edildiği iddia edilen bu telleri santrale bağlayan eller nerede?!...

Nereye bağlamışlar bu şebekeyi?! Şartel kimin elinde, santral nerededir?! Gönül ister ki, santral dışta, şartel puşta, teller tuşta, inek yokuşta olmasın!... Netice olarak büyük insan muhterem Bûtî hocamla şu değerli sözlerini birlikte bir daha tekrarlayalım:

“Ey şu kimse! Ben sana yüce Yaratıcı adına şu soruyu sormuş olayım: -Eğer sen O’na inanıyorsan, hep Allah’ın Dini ve Şeri’atına hizmet ederek yaşamış ve ömürlerini tamamen bu uğurda tüketmiş olan insanlara dilini uzatmış ve onlara ağzına gelen bütün çirkin, şeref ve nâmusu dile düşürücü kötü sözleri sarfetmiş olmanın cezası olarak, günün birinde kaçıp kurtulman mümkün olmayan bir belayı başına indirmesi ve sonra da senden, insanların gözleri önüne bir büyük, dünya ve âhiret ibreti sermesi korkusu etrafını sarmıyor mu? Hafakanlarını taşırmıyor mu bu korkular senin?!...¹⁸⁹

¹⁸⁹İslâm Dinini Tehdîd Eden En KorkuĢ Fitne Mezhepsizik, syh: 273–274.

Sanırım bu delil ve açıklamalardan sonra Mezhepsizlik'in sadece iftiracılık ve çanakçılıktan ibaret olmadığı iyândır.

9 Mart 1977 çarşamba günü Türkiye'de Yarıın Gazetesi'nde yayınlanan üçüncü ve son makalem.

MEZHEPSİZLİK SADECE DİNSİZLİK DEĞİLDİR

Bir cereyan var... Buna MEZHEPSİZLİK diyorlar... Sadece sen, ben öteki değil; herkes, bütün dünya MEZHEPSİZLİK diyor. Türkiye'de hem MEZHEPSİZLİK bânîlerinin, hem de mezhep müdafii âcizin müşterek hocası muhterem Ahmet Davutoğlu, MEZHEPSİZLİK diyor. Büyük âlim Muhammed Sa'id Ramazan El-Bûtî Eş-Şafî'î MEZHEPSİZLİK diyor. İşin vehametini anlayan herkes: MÜÇTEHİT TASLAKLIĞI, İBNİ TEYMIYECİLİK, SELEFİYECİLİK, VAHHABİLİK, NAYLON MÜTEHİTLİK, İSLÂHATÇILIK, REFORMCULUK, TELFİKÇİLİK, LÜTERCİLİK, DİN DEVRİMBAZLIĞI... gibi dirhemi deryayı murdâr edecek isimlerle ortaya atılıyor; ama neticede hepsi de MEZHEPSİZLİK ta'birinde birleşiyor, en tatlısı zakkum en hafifi mezmum olan bu isimler içerisinde müştereken MEZHEPSİZLİĞİ seçiyorlar.

Hepsi de MEZHEPSİZLİK tâbirini dillerinden düşürmüyorlar.¹⁹⁰

Peki, bunlar böyle diyor ama, Türkiye’de MEZHEPSİZLİK yoktur, Vahhâbilik yoktur, müctehitlik iddiası yoktur diye tepinmekle: Türkiye’de MEZHEPSİZLİĞİ’nin varlığının elle tutulur ispatını yapan baş mezhepsiz ve muteref mürid’leri¹⁹¹ ne diyor?.. MEZHEPSİZLİK tabirini nasıl tevil ediyorlar?. Bir de buna göz atalım:

Diyorlar ki, MEZHEPSİZLİK: dinsizlik, kitapsızlık, karısını kıskanmamak türlü sapıklık(...) mânâlarına gelir. Dolayısıyla yersizdir, fitne ve fesada sebeptir... Türkiye’de böyle bir şey yoktur.¹⁹²

¹⁹⁰Sayın Hayreddin Karaman 21 Ocak 1977 Cuma akşamı Konya Müftülük Salonunda yaptığı toplantıda MEZHEPSİZLİK cereyanı aleyhinde Türkiye’de 7 kitap, 200’ün üzerinde makale yazıldığını ve bu durum karşısında bu cereyanın var olduğunu itirafa mecbur kalmış, kendisine mezhepsizlik isnad edildiği de söyleyerek uzun uzadıya kendisini müdafaaya çalışmıştır. Konuş-ması yüzlerce kişi tarafından dinlenmiş ve teyb bantlarına kaydedilmiştir. Öğrendiğimize göre, aynı toplantıları başka yerlerde de yapmıştır.

¹⁹¹Mezkûr toplantıda Sayın Hayreddin Karaman Konya Yüksek İslâm Enstitüsü Arapça hocalarından Sayın Ahmet Gürtaş’ın kendisinin müridi olduğunu itirâf etmiştir.

¹⁹²Gerek adı geçen Konya toplantısında Sayın Hayreddin Karaman, gerekse 21 Ocakta başlayıp 14 Şubat 1977’ye kadar sürdüğü MEZHEPSİZLİK YAYGARASI başlıklı

Pekâlâ, ortada ne mutlak ve ne de mukayyet müctehit yokken: mezhepsizliğin, dinsizlik dışında başka bir yeri mi vardır? Dört hak mezhep dışında beşinci bir hak mezhep mi vardır ki, MEZHEPSİZLİK - MEZHEBİ'ne DİNSİZLİK kefesi dışında bir başka yer bulacak ve onu oraya koyacağız?!.. MEZHEPSİZ ve DİNSİZ tâbirleri arasında sadece, umumilik ve hususilik dışında üçüncü bir fark var mıdır?!.. DİNSİZLİK MEZHEPSİZLİĞ'e nazaran daha umûmî (genel), MEZHEPSİZLİK ise DİNSİZLİĞ'e nazaran daha hususi (özel) değil midir?! .. Bu iki kelime arasında bunun dışında bir mânâ farkı var mıdır?!..Daha açık ifade ile: “Her DİNSİZ MEZHEPSİZ değildir, fakat her MEZHEPSİZ DİNSİZ'dir.” demek zorunda değil miyiz?!... Ama bu tabirlerin içine, siz birer cüz olarak, ister kadın erkek halvet ve ihtilâtını, ister danslı cazlı, eşli leşli tepintileri, ister karısını kıskanmamayı, ister nikâhsız resmi zinayı, isterseniz Yezîdiliği ya da Dürzîliği katınız... hepsi bir kapıya çıkmaz mı bütün bunların?!...

Hem MEZHEPSİZLİK yok da; bu toplantılar, bu yazı serileri, iftirâ kumkumaları, yaygara yaygaraları

yazı serisinde Sayın Ahmet Gürtaş bu ve benzeri hususları müştereken kayd etmişlerdir. Mezkûr yazı serisi Sayın Ahmel Gürtaş'ın da kurucuları arasında bulunduğu ve halen idare heyeti başkanı olduğu Konya'da münteşir: “Türkiye’de Yarın Gazetesi”de; yayınlanmıştır.

neye?!.. Mes’ele ilmîdir de; toplantı salonlarında, gazete sütunlarında işi ne?

Böylece MEZHEPSİZLİĞİ bir yaygara şeklinde göstereceğiz derken; MEZHEPSİZLİĞİN aynı zamanda bir DİNSİZLİK, DEYYUSLUK ve BOYNUZLULUK olduğunu ilan etmiş olmuyor musunuz kendi dilinizle cümle âleme?!..

Evet biz de bu noktada sizlere katılıyor, îtirafçılarla birlikte îtiraf ediyor, kezâlikçilerle kezâlik çekiyor ve diyoruz ki: “MEZHEPSİZLİK SADECE DİNSİZLİK DEĞİLDİR”, daha nelerdir neler!..

Yalnız, bizim size katılmadığımız dev gerçeklerden biri ve birincisi ise, İmam-Hatip ve İslâm Enstitüleri Neslinin aslâ üç buçuk MEZHEPSİZ’den ibâret olmadığı gerçeğidir vesselâm...

Bu üç makale ile birlikte gazetelerinde yayınlamak üzere teslim aldıkları yazılarımdan tahribata uğramamış ve okunabilir durumda kalabilmiş olanlarını da burada veriyorum:

DURMUŞ ALİ KAYAPINAR
MÜTERCİM

MEZHEPSİZLİK VE İCTİHAD

A) İctihâd Nedir: İctihâd: Dinî nass'lardan (Kur'ân-ı Kerîm ve Hadîs'i Şerîf'lerden) tam yetki ile tüm güç sarfedilerek mûrad-ı İlâhî'ye en uygun hükmü çıkarma çabasıdır. İctihâd konusu meseleye ışık tutan bütün nass'ların, irtibatları oranında mes'eleye katkısını sağlayarak, Allâh ve Rasûlü 'nün muradına en uygun hükmü ortaya koymaktır. Nasıl bir göz doktoru yüzlerce binlerce farklı as ve üst derecelerden oluşan mercekleri hastasının gözünde dener ve sonuçta hükmü: “bunda mı daha iyi gördün, şunda mı” diye hastasına sorarak verirse: mücahidde İctihâd konusu meseleye ışık tutan bütün **nass-mercekleri**'ni ve bu merceklerin **olaya katkı oranları**'nı üzerinde durduğu olayın özellik ve inceliklerini de hesaba katarak, ilgili nass'ları ilgileri oranında meselelere mercek yapmak sûretiyle, Allâh ve Rasûlü 'nün muradına en uygun hükmü –göz doktoru gibi, hazır mercekleri kullanıp, hastasına sorarak değil – doğrudan doğruya bizzat kendisi ilgili **nass**'lara harfiyyen bağlı kalarak bulmaktadır. Allâh'ın rızasından başka hiç bir hedefi olmayan hür iradesiyle bizzat kendisi, hem uzman doktor, hem sayısız mercek, hem de hasta kesilip, tüm olayların ilgili **nass**'larının aynası ve yansıtıcısı haline gelerek bulmaktadır. Her yönüyle ilahî olan bu çetin işi ancak, bütün ictihâd şartlarını hâiz, en üst seviyede bütün ilimlerle mücehhez ve **İlmü'l-Mevhibe** denilen Allâh vergisi ma'nevi ilimle donanmış

olan tam anlamıyla **hür** ve **müstekil İslâm – Âlimi** yapabilir. Dediğim gibi, her hâdîseye de, ilgili her nass'ı , müdahalesi nisbetinde mes'eleye mercek yapabilen Âlim... Yoksa, **Mensûh** merceğini **Nâsîh**'in yerine, **Ahad** merceğini **Mütevâtîr**'in yerine, **Helâl** merceğini **Harâm**'ın, **Harâm** merceğini de **Helâl**'in yerine takan; böylece hâdîseleri ya ters gösteren, ya da hiç göstermeyen basîreti bağlı bakar körler değil!..Yazdığı her satır, ağzından çıkan her söz, acaba suç olabilir mi, beni sürerler mi, süründürürler mi; çıplaklığa neye günah, fuhşa neden harâm dedin derler mi diye titreyip duran bataklık bitkisi, bağımlı okur-yazarlar değil...**Nâsîh**'i **Mensûh**'tan, **Muhkem**'i **Müteşâbih**' ten, **Mütevâtîr**'i **Ahad**'ten ancak o yüce âlimlerin kitaplarıyla ayırd edebilen **nakilci**, hatta bütün bunlara bir kulp kuyruk takarak inkara kalkışan **felsefeci** ya da **yalın akılcı** değil!..Ülkesinde bir tek koyunun kaybolduğunu duyup da yıllarca et yemeyen âlimler yapar bu ulvî işi. Yoksa her aldığı nefes fazladan, her yuttuğu lokma faizden, yetim hakkından, şarap gelirlerinden, zina vergilerinden... İbaretle olanlar değil... Bir damla necâset, havuzlar dolusu temiz ve temizleyici **mây-ı zülâl'leri** murdâr ediyor. Acaba herkesi saygılı olmakla mükellef tuttıkları düzen'in bu ihtilât içre, dinen temiz kalmış tek katresini gösterebilirler mi?!..Yetmiş milyonun içerisinde kaç tanemiz meşrû' hayat hakkını yitirmemiş bulunuyoruz İslâmî ölçüler içerisinde!. Şerî'at'a göre karşılığı ölüm olan cana kıymalar, ana rahimlerindeki

canlı cenînleri – nüfus kontrolü adıyla katletmeler, muhsın: (evli erkek) ve musine (evli kadın) zinaları, irtidâd: (dinden dönme)ler, bütün insanlığı öldürmekten beter ihânetler hıyânetler, cinâyetler ve daha neler nelerin moda olduğu bir zaman ve zeminde; hangimiz hangi vasıfla ictihâd yapabileceğiz?!. Kimin adına, ne uğurda ve niçin bu peygamber görevini yükleneyeceğiz bakalım?!...”**faiz, enflasyon oranını geçmedikçe faiz olmaz, haşefe miktarı vakî olmadıkça zinâ olmaz ...**” demek için mi?!... Heyhât!...

B) Sayın Karaman, Konya’da yaptıkları ve MEZHEPSİZ-LİK isimli kitabımızın tenkidine hasr ettikleri, senaryosu önceden saptanmış kaçamak sohbetlerinde:¹⁹³ **“Müctehit olmadıklarını, vaz geçtiklerini ve böyle bir iddi’alarının olmadığını mezhepsiz olmadıklarını itikâta Mâtürîdî, amelde Hanefî olduklarını”**¹⁹⁴ ifade buyurmuşlardır. Buna

¹⁹³ Sözü edilen toplantının **Oku Mecmuası** damgası taşıyan davetiyesinde şunlar yazılmıştır: 22.01.1997 Cumartesi günü saat 19.³⁰ ‘da derneğimiz davetlisi Sayın Hayrettin KARAMAN tarafından **“Türkiye’de Din Eğitiminin Metod ve Kaynakları”** konulu bir konferans verecektir. Derneğimiz 21.01.1977 Cuma akşamı saat:19.³⁰’da İlimiz Müftülük Konferans Salonu’nda, meslektaşlarımız ve öğrencilerimizle Sayın Hayrettin Karaman’ın da iştirak edeceği **sohbet toplantısı** tertib edilmiştir. İmam-Hatip Okulları Mezunları Derneği Başkanı imza...

¹⁹⁴ H.Karaman’ın bu ifadeleri 12.02.1977 tarihinde **Türkiye de Yarın Gazetesin** de A.Gürtaş imzalı **Mezhepsizlik Yaygarası** başlıklı yazıda yer almıştır.

şahsen çok memnun olduk. Kendilerinin de söyledikleri gibi, aramızda hiçbir şahsî mes'ele veya husûmet yoktur. Ancak burada Ali Nar Bey'in Doğru Yorum'un bir sayısında aktardığı ürpertici gerçeği unutmayalım. Şöyle ki; Merhum Necip Fazıl'a Sayın Karaman: "Ben Hanefî ve Mâtürîdî'yim" demiş. Necip Fazıl'da: *"Bunlar rakı içer, içtiğimiz rakı değil su idi derler"* demiştir. Acı gerçek bu olduğu halde Karaman, N. Fazıl'ın kendilerinin haklı olduklarını kabul ettiğini yamışlardır.

Evet, kendilerinin yeni bir mezhep veya din ıslahatını hedef alan bir **müctehidlik** iddiasında olmadıklarının isbatı, bizim tezimizi doğrudan doğruya hükümsüz kılar. Ancak bu, sadece **"Ben müctehid değilim, ben mezhepsiz değilim"** demekle olmaz. **Reşid Rıza'nın, Muhammed Abduh'un ya da Nâsıru'ddin-Elbânî'nin** değil; bizzat **Hayrettin Karaman'ın** kendi kitaplarındaki şu cümleler ne olacak?!..**"Ben müctehit değilim, vazgeçtim bu iddi'adan"**...gibi sözler neyi halledecek Bakınız ne diyor:

"Bu ihtisas devri olan zamanımızda, her biri gerekli olan İslâmi ilimlerle; hukuk, iktisat, sosyoloji, psikoloji... gibi yardımcı ilimlerin bir veya birkaçında mütehassıs zevatın teşkîl edebileceği "İCTİHÂD ŞURASI"nda "MUTLAK İCTİHÂD"

şartlarının rahatça tahakkuk edebileceği kanaatindeyiz.”¹⁹⁵ Sonra bir başka yerde de:

“Netice olarak diyebiliriz ki,taklîd derecesinin sonu ve mükellefin kendi tatbikatı için ictihâdının başlangıcı olan derece için ileri sürülen şartlar, normal hallerde her zaman elde edilmesi mümkün olan şartlardır. **MUTLAK MÜÇTEHİD** için ileri sürülen şartlara gelince: her biri, gerekli olan İslâmi ilimler ile iktisat, hukuk, sosyoloji, psikoloji... gibi yardımcı ilimlerin bir veya birkaçında mütehassıs olan zevatın teşkîl edeceği ictihâd şurası’nda bu şartlar da mükemmele yakın bir keyfiyetle tahakkuk edebilir.”¹⁹⁶ diyor sayın ağabeyimiz.

Bu paragraflar sayın ağabeyimizin kendi te’lifi olan”**İslâm Hukukunda İctihâd**” adlı kitabından harfiyen aktarılmıştır. Reşid Rıza ya da Abduh’tan değil!...

İctihâd şûrâsı kuracaklarmış ve bu şûrâ **Mutlak Müctehidlik** şartlarını taşıyacakmış!...Sayın Karaman’laİstanbul Yüksek İslâm Enstitüsü’nde aynı zamanda okuduk. Şu anda ismini hatırlayamayacağım, Fransa’da hukuk sahasında doktora yapmış bir profesör

¹⁹⁵Hayrettin Karaman, *İslâm Hukukunda İctihâd*, syf: 23–43.

¹⁹⁶Hayrettin Karaman, *İslâm Hukukunda İctihâd*, syf: 179.

bize İslâm Hukuku derslerine giriyordu. Bu zat sık sık İslâm'ın en hassas konularından “Vahy” mevzu’unu ele alır ve bunu bir beşer anlayışı veya sezgisi gibi kabul eder; konuyu, aradan **vahiy–meleği**’ni kaldırarak anlatmaya kalkar; dolayısıyla da İslâm’ın ruhuna taban tabana zıt bir takım açıklamalara girmek zorunda kalırdı. Bu yüzden itirazlar hakaret derecesine varır ve profesör ders yapamaz hale gelirdi. Oysa bu zat, 27 Mayıs ihtilalinde üniversitelerden gericidir diye atılan meşhur 147 lerden biriydi. Bunlardan bir çoğu açıkta kalmış, birkaçı da Yüksek İslâm Enstitüsü’ne sığınmışlardı. Dolayısıyla idaresi ve öğrencisiyle bizim Enstitüye minnet duyuyorlar ve her hal’ü kârda öğrencileri memnun etmeye gayret ediyorlardı. Bu zat bir gün yine kürsüye çıktı, öğrenciyi memnun etme çabası içerisinde, İslâm’ı, Peygamberini ve Kur’ân’ı göklere çıkaran ifadelerle derse başladı ve: “-Gençler bizim dinimiz yüce, çok yüce, hiç bir dinle kıyâs edilmeyecek kadar yücedir. Kitabımız o kadar genel ve cihanşümul hükümleri içerir ki vasfı mümkün değil... Peygamberimiz o kadar büyük, o kadar büyük ki; canım, O’nun büyüklüğünü isbat için başkaca delillere ne hacet!...”**Görmüyor musunuz O’nun Kur’ân’ı Kerîm’deki sözlerini?!”** diyerek daha derse girerken sarfettiği üç cümlesinden dördüncüsü, hastalığı şifasız bir dert olarak sınıfta sergilenmiş bulunuyordu. Arkadaşlar hemen itiraz ettiler ve biri: “Hocam, Kur’ân’ı Kerîm Peygamberimiz’in sözüdür de siz : “-**Görmüyor musunuz O’nun Kur’ân’daki**

sözlerini?!” diyorsunuz?! dedi. Tabi hocamız büyük bir beğeni beklediği bu özenli sözlerine karşı öğrencilerin bu olumsuz tepkisini görünce, adeta kendini kaybetti ve:-
”Çocuklar, en büyük dedik, en yüce dedik, insanüstü dedik, bulabildiğimiz en zirvedeki övgüleri cömetree sıraladık; yine de sizi memnun edemedik...Ne yapalım yani?!... Allâh mı diyelim sizin peygamberinize?!...” diye bağırarak kürsüsünde terler içerisinde sigarasına sarıldı. Onun bu paniklemiş halini gören tiryaki arkadaşlar, hemen etrafına çullanarak sigarasını yaktılar. Adamcağız da onlara:-**”Yakın yahu, boş ver, siz de yakın...”** diyerek öğrencilerine sigara ikramına koyuldu...Tabî sınıfın içi tilki damı!... Bu hocamızla yaptığımız bütün dersler hep böyle geçirdi. Herhalde bu **Medenî Hukuk** uzmanı hocamız Hayrettin Karaman’ın derslerine de girmiştir...

Burada **“vahiyy”** bir sembol, hatırlattığım hukuk mütehassısı da sadece bir misaldir. Takdir edileceği üzere, **Şûrâ**’ya getireceğimiz en seçme üye dahi bu işi kolay kolay kavrayamayacaktır. Herhalde bu hususu sayın ictihâd taraftarlarıda inkâr edemezler. Kavrayabileceğini farz etsek bile, ictihâd’ın şartlarını taşımayan bir kimse, bütün gücünü sarf etse bile, onun yaptığı ictihâd’ın değeri ne olabilir?!.. Bir kısım fukahâ:-**”ictihâd tecezzî kabul etmez.”** (bölünüp parçalanamaz) derken, biz müctehid’in tecezzisini nasıl kabul edebiliriz?!... Nasıl olacak da bir çok kişinin katılımından

oluşan bir topluluğun tümüne birden: **MUTLAK MÜÇTEHİD** diyebileceğiz?!...

Şimdi psikoloji, iktisat vs.'yi bir kenara bırakalım. Bu hukukçu veya benzerini ictihâd şurasına koyduğumuz zaman ictihâd'ın şartları tamamlanacak mı yoksa eksilecek midir?! Onu düşünelim. İctihâd'ın şartlarından birini -diyebilirim ki- sonuncusunu gerçekleştireceğiz derken: “**Müttekî, âbid, sünnet’e mütemessik, âdil, afîf ve ma’nevî derecesi yüksek olma**” şartlarına kendimiz uyabilecek miyiz ki, söz konusu hukukçuyu, iktisatçıyı, psikoloğu, sosyoloğu...uyduracağız?!... Sanırım böyle bir ictihâd şurasının İslâmî İlimler kısmını Sayın Hayrettin Bey doldurabilseler bile, -”eğer kendileri inanıyorlarsa”- ömürleri sadece mezkûr mütehassıs hukuk bilginini **vahy** gerçeğine inandırmaya yetmeyecektir. Her biri, kısmen de olsa, diğerinin yabancı olduğu farklı sahaların adamı olarak, ayrı telden çalmak durumunda olan bu insanların oluşturduğu bu garip topluluğa: **Bremen mızıkacıları** ya da **Herkese Danış Ama Yine Kendi Karar Ver Meclisi** demek daha doğru olmayacak mı?!..

Ayrıca söz konusu **şûrâ**'da yer alan bu hukukçu nedir? İslâmî İlimlerle mücehhez, İslâmî **nass**'lara hakim **İslâm Hukukçusu**'nun yanındaki bu hukukçu, ictihâd'ın şartlarından hangisini karşılamaktadır?!.. Şûrâ'da İslâmî İlimlerde ve İslâm hukukunda mütehassıs kişi

bulunduğuna göre, bu ikinci hukukçu kimdir?!.. Herhalde bu zat medenî, beşerî hukuku temsil etse gerek... Halbuki **İslâm İctihâdı**'nın şartları arasında böyle bir şarta rastlamadık. Yoksa biz İslâmî mânâda ictihâdden bahs ederken; **İslâm Hukuku**'nu **Medenî Hukuk**'a mı dönüştürüyoruz?!... **İslâm Hukuku** ile **İnsan Hukuku**'ndan müteşekkil bir **koalisyon** mu kuruyoruz?!... Burada İslâm Âlimi karşısına modern Hukuk Âlimi mi, yoksa modern hukuk uzmanının karşısına İslâm Hukuku Âlimi mi oturtulmaktadır?!... Yani bu iki hukuktan hangisi hangisine uyacak, ya da uydurulacaktır?!... Sayın Karaman'ın: “**Modern Problemler Karşısında İslâm Hukuku**” adlı kitabının isminden bile, kimin karşısına kimin oturtulduğu, kimin kime uyacağı, şer'î ve vaz'î hukuklardan hangisinin hangisinin karşısına oturtulduğu, hangisinin hangisinin önünde diz çökmek zorunda bırakıldığı açıkça anlaşılmıyor mu?!... İslâm Hukuku tâbî :(uyan), modern hukuk ise metbû:(uyulan) yapılmıyor mu bu kitabın adında da?!... Zira kitabın adı: “**Modern Problemler Karşısında İslâm Hukuku**” dur, yoksa: “**İslâm Hukuku Karşısında Modern Problemler**” değil... Yani modern problemler esastır, İslâm Hukuku da o esasa tâbî ve onun prensiplerine mahkum!... Halbuki **İslâm, daima hâkimdir. Aslâ mahkûm olamaz. O'nun için zerre kadar mahkûmiyet söz konusu olduğu an vebali üzerine almamak için kendi rafına çekilir ve çekilmiştir. Bu durumda, kimse kendi zararlarını**

O'na fatura edemez ve kendi cürümlerini O'na yıkamaz ve yıkamayacaktır.

Bir de “Mutlak Müçtehitlik” sadece devrimizde değil, dört İmam'dan sonra hiçbir devirde ulaşılammış ve gerçekleştirilememiş çok yüksek bir seviyedir. **Mutlak Müçtehit**, hem ictihâd Usûlünü, hem de ictihâd şartlarını eksiksiz ve ekmel şekliyle şahsında gerçekleştirmeyi başarmış kimsedir. **“Ben müçtehidim”** diye kendini dünyaya reklam etmek şöyle dursun; insanların, şuursuz bir biçimde kendi ictihâdlarına tabi olmalarından köşe bucak kaçan kimsedir. Muhtemelen isabet kaydedemediğim ictihâdlarım yüzünden insanların yanılmalarına sebep olurum da, altından kalkamayacağım büyük veballer altına girerim diye; kimsenin, kendi ictihâdlarına tâbî olmasını istemeyen kimsedir. Seviyesi altında kalan bütün müçtehidlerin, en küçük bir baskı, çağrı ya da imâ bile söz konusu olmaksızın, mutlak müçtehitliğini kabul edip, kendilerini kendisine bağlı ve usûl leriyle bağımlı kalmaya mecbur gördükleri kimsedir. **“Ben müçtehidim.. ya da şartlarını hazırlayabilirim.”** Diye bar bar bağırarak reklamcılar değil!.. Zamanlarının sayıları yüzleri aşan müçtehidleriyle bu güne kadar gelip geçmiş bütün müçtehit ve fakihlerin kendilerine bağlı: **muayyed -müçtehidleri** olmayı şeref bildikleri: **İmam-ı A'zam, İmam-ı Şafi'î** gibi büyük zatlar, ictihâd usûllerine herkesi bağımlı kılmış kimselerdir... Onlara tâbî olan **mukayyed müçtehidler** de hiçbir surette İmamların

koyduğu usûl den dışarı çıkmamışlardır. Mesela **İmam-ı Ebû Yusuf, İmam-ı Muhammed ve İmam-ı Züfer** dahî, müçtehitliğin ikinci derecesi olan **mukayyed**: (bir mutlak müçtehide bağlı) müçtehitler. Şimdi biz kendimizi: “**Fetvâ ehli, temyîz ehli, Tercîh ehli, Tahrîc ehli, Mes’elede müçtehit** ve nihâyet içlerinde **İmam-ı Ebû Yusuf, İmam-ı Muhammed ve İmam-ı Züfer** gibi büyük fukaha’nın da bulunduğu “**mezhepte müçtehit**” derecelerinin hepsini geride bırakıp da, müçtehitliğin en yüksek mertebesi olan: “**MUTLAK MÜÇTEHİT**” derecesine nasıl koyarız?!.. Bu mertebe en üstün **Peygamber varisi**’nin mertebesi değil midir?!.. Gözümüzü bu kadar yükseklerle dikiyoruz ama layık ve ehil miyiz?!.. Kendimize sorulan en basit meseleyi dahi sadece fıkıh kitaplarına bakıp Müslümanlara doğru dürüst aktaramazken-ki, bunu dahi yapabilmek söz konusu meseleyle, ilgili hükümlerden, duruma en uygun olanı seçmek, yani **Tercîh Ehli Müçtehit payesini ihraz etmiş olmak** gibi ağır bir yükümlülüğü üslenmiş olmayı gerektirir- neden boyumuzdan büyük işlere giriyoruz?!.. Acı de olsa gerçek bu iken, neden gerçek yerimiz olan: **mukallid olabilme** şerefi’nden kendimizi mahrum ediyoruz?!.. Neden asırlarca ecdadımızın uyduğu hükümlere biz de uymuyoruz?!.. Neden onların gittikleri yolu izlemekten kaçınıyoruz?!.. Eğer Câhil cühelaya güvenemeyiz(!) diyorsak, neden **Rasûlüllâh sallallahü aleyhi ve Sellem**’den îtibaren bu güne kadar gelip geçmiş bunca **Eshâb-ı Güzîn, Tâbî’in, Tebe’ut-Tâbî’in,**

Eimme-i Müctehidin, Müfessirîn, Muhaddisîn Fukahâ ve Ulemâ’mızın ta’kip edegeldikleri ana yolu beğenmiyoruz?!.. Haddimizi aşılıyor, hududumuzu taşıyor; dostlarımızı ağlatıp, düşmanlarımızı güldürüyoruz”?!

Sayın Karaman, binlerce Arapça kitap arasından özenle seçip tercime ettiği, ünvanlarından kim olduğu az çok hissedilen, Beyrut-Amerikan Üniversitesi İslâm Hukuku Profesörü Suphi Mahmasânî’nin bir tebliğinin arkasına sığınarak bu konuda diyor ki:

“Son zamanlarda M. Reşit Rızâ, M. Abduh, Muhammed b. EL-Haseni’l- Hacvi, Mustafa El-Merâğî, Ahmet M. Şâkir, Seyyid Afifî, M. Cemaleddin El-Kâsimî, Mevdûdî gibi zevat ve matba’a tekniğinin verdiği imkanlarla ictihâd ehliyetini elde etmenin daha kolay bir hale geldiğine işaret etmişler; hatta Seyyid Afifî, Fazıl b. Âşûr gibi bazıları el-Ezher’de bir İÇTİHAT ENSTİTÜSÜ’nün kurulmasını tavsiye etmişlerdir.”¹⁹⁷ **“Ayrıca bu zevat, taklîd ve taassup çemberini kırmış SON ASIR MÜÇTEHİTLERİDİR.”**¹⁹⁸

“İctihâd Şurası!..” yetmedi. “İctihâd Enstitüsü”?!..

¹⁹⁷Karaman, Hayrettin, *İslâm Hukukunda İctihâd*, syf: 180.

¹⁹⁸Karaman, Hayrettin, *İslâm Hukukunda İctihâd*, syf: 200.

Mutlak Müctehid'ler, her biri ayrı kültürün, ayrı zihniyetin adamı; ayrı mühitlerde, değişik şartlarda yetişmiş mütehassısların birleşmesinden meydana gelecekmış?!.. **Katma protokol**'mü teşkil ediyor acaba?!..

Sahâbe-i Kirâm, Rasûlüllâh Sallellehü Aleyhi ve Sellem'in medresesinde yetişmişler.. **Tâbî'iler Raziyyellahü Anhüm, Ashâb-ı Güzîn Rıdvânüllahi Aleyhim'in** medreselesinde... **Ümmet-i Muhammed'in Mutlak Müçtehitlik'lerini** ittifâkla kabul ve tasdik ettikleri **Dört İmam** da, **Eshâb** ve **Tâbî'în Rıdvânüllahi Aleyhim'in** müşterek medreselerinde... Onların muhitlerinin geçer akçesi **Din**'dir, **İman**'dır, **Kur'ân**'dır... Yaşadıkları ortamda topyekün akıllar, **İlm'ü İrfan**'a dönük; bütün kalpler, **Din'i İslâm**'a aşık; tüm himmetler, **Hazret-i Kur'ân**'a yönelik...Gayretler hep **Allâh ve Rasûlü** 'nün **muradı**'nı aramakta; gözler hep **O'nun Cemali**'ne dikilmiş bulunmakta; gönüller hep **Hakk**'a erebilme uğrunda yarışmaktadır.Bugünkü,ne pahasına olursa olsun **maddiyyat, sülfîyyat, zulûmat** ve **shevat** uğruna değil!...Yalan yanlış bir ma'lumatla ortaya çıkmak mümkün değildir o vasatta.Hem çıkılsa bile kim dinler?!..Zira,en Câhili bu günün müçtehitlik sevdalılarının bilmediği kadar Kur'ân-ı Kerîm bilmekte,kabul ve ikrar ettiği kadar **Hadîs-i Şerîf** ezberlemiş bulunmakta ve anlamadığı kadar **Nass**'ları

anlamış durumdadırlar.Günümüzün şartları ise,İslâm'ın şartlarını bile öğrenmeye imkan ve fırsat vermemektedir.

“**İctihâd Enstitüsü**”ymüş?!...

Dünyanın hiçbir yerinde ve hiçbir devrinde, böyle bir enstitü kurulmamış ve görülmemiştir.Hiç bir müçtehit de Enstitülerden mezun olmamıştır.Zira,müçtehitliğin bir de **Vehbi tarafı** vardır.Sadece **kesbi ilim** bu iş için yetmez.Bizler bu gün öğrendiğimizi yarın unutuyor, tekrarla ezberlediğimizi, bir ihmalle kaybediyoruz.Aklımız ise bize her gün yanıldığımızı söyleyip duruyor.Bu durumda nasıl olurda, her gün bir önceki söylediğini yalanlayıp duran, yalanları karşısında: “**yanılmışım**” diyerek el oğuşturmaktan başka hiçbir çare bulamayan “**zavallı aklım**” arkasına dolu dizgin düşüp gide biliriz?!.. Akl-ı beşer her şeyi halledecek güçte idiyse; **Nakl’e, Semâvi Kitaplar’a** ve bunca **Peygamber’e** ne lüzum vardı?!...

Sayın Karaman'ın: Sanfrancisko-Lübnan Müsteşarı bir Hristiyan profesörünün sözlerini maskeleyerek:”**Taklît ve Teassup Çemberini Kırmış SON ASIR MÜÇTEHİTLERİ**” olarak ilan ettiği,yukarıdaki isimlerin bazılarının mason olduğunu 21 Ocak 1997 de Konya’da yaptığı sohbet(!) toplantısında îtiraf etmiş ve aynen: “-**Reşit Rızâ mason olduğuna dair hiçbir beyanda bulunmamıştır.Üstadı Abduh ve**

onun üstadı Efgani ise, kendilerinin mason olduklarını kendileri söylemişlerdir. Zaten kendileri söylemeseler kim bilecek onların mason olduklarını?!.Reşit Rızâ ise böyle bir şey söylemediğine göre, onun mason olduğunu kim söyleye bilir, kim ne bilir?!...’’ demiştir.

Kısmen de olsa, kendilerinin dahî masonluklarını dilleriyle ikrar ettikleri bu adamlardan, **Müçtehitlik** ya da **Mutlak Müçtehitlik** şöyle dursun, nasıl **Müslüman** olur?! Söyleye bilimsiniz Allâh aşkına?!.. Kendinizin bir ilan, bir inkâr ettiğiniz müçtehitliğiniz de mi bu kabildendir yoksa?!...

Bu üçlüyü en iyi tanıyan öğrenci arkadaşlarından biri olan Beyrut Müftîsi **Yusuf İbni İsmail En-Nebhânî**’nin haklarında:

“Bunlar: (Cemalüddin-i Efgani, Muhammed Abduh ve reşit Rızâ), üçlüsü bir sacayağıdır. Altında fitne ateşi yanar, üstünde küfür kazanı kaynar”

“(Birilerinin) himmet (iy)le Mason locasına girmişler ve bütün Mason teşkîlatları, aynı (mihrakların) himmet (iy)le (İslâm Dünyası’nın) sadâret makamlarına yerleşmişlerdir”

“Onların prensipleri şudur:”Bütün dinlerin hükmü birdir, hepsi aynı değerdedir. Hüküm itibariyle diğer dinler birbirine eşittir”,¹⁹⁹

Sonra masonluğun En –Nebhani gibi sizin de itiraf etmek zorunda kaldığınız Son **Asrın Mutlak Müctehidlerinden** M. Abduh’un İslâm Dünyası’nda mason localarını Kur’ân ve Abduh gibi nice Müslümanları mason yapan hocası Cemalüddin-i Efgani’ye gönderdiği bir mektupta yazdığı şu satırlara bir bakın da, ona göre karar verin bu zevatın **MUTLAK MÜCTEHİDLİK** derecelerinin ne olduğuna ve olması lazım geldiğine.. Mektubun metninden birkaç satırı aynen aktarıyorum:

“Keşke sana ne yazacağımı bilebilseydim. Sen ki, benim kalbimdekileri kendi kalbinde olanları bildiğin gibi bilirsin. Sen bizi iki elinle şekillendirdin. Bizim madde-i asliyyemize (mâyemize) en mükemmel şeklini cömertçe verdin. Ve sen bizi Ahsen-i takvim üzere(en güzel sûrette)yarattın. Biz nefsimizi kendimizi sende bildik. Seni seninle tanıdık. Ve bütün âlemi seninle, senin kudretinle ve senin irâdenle bildik. Hâslı, biz sen-den çıktık. Ve yine sana, sana geri döneceğiz... Biz

¹⁹⁹Yusuf İbni İsmâil; En Nebhânî Uhûdü’l Lü’lûiyye Syf:384.

senin tek tek parçalarınız; sen ise (hâşâ ve kellâ) Vâhid'sin, teksin"²⁰⁰

Demek kendisi gibi bir insane **“-Sen Vâhid'sin,teksin, eşin benzeri yoktur. Bizi en güzel sûrette yaratan sensin. Biz senden sudûr ettik, sonuçta yine sana döneceğiz!”** diye bilen bir insanla onun etrafına çöreklenen ve arkasından sürüklenen yılanlar MUTLAK MÜCTEHİDLER olacak ve onların ictihâdla-rıyla modern dünyaya ayak uyduracağız öyle mi?.. Heyhât!...

Yine aynen yayınlanmış vesikalardan metin olarak aktarıyorum: **“DİNLER ARASI YAKINLAŞMA** (Diyalog) **DER-NEĞİ'Nİ** (ilk) **Kur'ân kesinlikle Muhammed Abduh'tur. Bu derneğe, üç dinin aydınlarından oluşan bir gurup modernist katılmıştır. Bu mîlâdi 1885 yılında olmuştur. Şeyh Muham-med Abduh dinlerin birbirine yakınlaşması (DİNLER ARASI DİYALOG) meselesini şairin şu beytiyle temsil getirerek anlatır ve: “Dinler, aramıza kesinlikle bir**

²⁰⁰Dr. Süleyman Beyyumi:et-Teyyaretü's-siyasiyye ve'l-İctimaiyye Beyne'l- müctehidin ve'l-Muhafizin Syf: 41, 42. Dr. Fehd'İbni Abdırrahmân; El-Medraseti'l Akliyyeti'l Hadise, Syf: 153, 154, 156.

sürü kinler soktu. Ve bizlere türlü çeşit düşmanlıklar bıraktı’’²⁰¹ derdi...

Sayın Karaman’ın yukarıda **MUTLAK MÜCTEHİD** olarak isimlerini tasrih ettiği kimselerin; **Kızıl Haç’a, Masonluk Teşkilatı’na** veya herhangi bir İslâm Düşmanı kuruluşa bağlı olup olmadıklarını bir bir incelemiş değiliz ama Abduh’un, önce İskandinav mason Locası’na, sonra Fransız mason Locası’na girmiş olan hocası Efgani ile birlikte Mısır mason Locası’na; girmiş olduklarını bir çok kaynak eser vesikalarıyla kaydetmişlerdir. 1878 yılında İbrahim El-Lukânî, Selim Nakkaş, Abdüsselâm El-Müveylihî gibi bir çok Mısırlı ve Suriyeli yazarla, meşhur Kasru’n-Nil: Nil Köşkü muhafız komutanlarından Latif Selim ve Seyyid Nâsır adında iki subay, İngiltere’de ve İngilizlerin güdümünde olan: En Büyük Loca’ya bağlı: Keşkebû’ş-Şark: Şark Yıldızı Locası’na girmişlerdir. İngiliz Büyük Locası’na bağlı olan Şark Yıldızı locası, başlarında veliaht; Teyfik Paşa, Şerîf Paşa, Süleyman Abaza, Sa’d Zağlûl, bazı subaylar, Ezher ulemâsı ve Millet Meclisi Üyeleri’nin de

²⁰¹ *Abdü’l- Âtî Muhammed Ahmed, el-Fikru’s Siyasi’l-İslâmi li’l-İmam Muhammed Abduh:32 Muhammed Muhammed Huseyn, el-İslâmu ve’l Hazarati’l Garbiyye:69M.Reşit Rıza, Tarihu’l-Üstaz1/93. Dr.Süleyman Beyyumi, et-Teyyeratü’s-Siyasiyye, syf: 58, 59.*

bulunduğu Mısır'ın özü ve özeti demek olan 300 kişiyi içine almış bulunuyordu.²⁰²

Efğani, Abduh ve bazı öğrencileri bu mason locaları ve tanınmış idarecilerden uzak göründüler. Talebelerinin isimlerini hiç söylemeyip sürekli olarak inkâr etmeleri, onları devletin vekilleri ve hükümetin casuslarının tuzağından korumak ve kendi yoldaşlarıyla güven içerisinde çalışmalarını yürütebilmek içindi.”²⁰³

Mısırdaki ve civar Arap ülkelerinde üyelerinin birçoğu Yahudi ve Hristiyanlardan oluşan onlarca mason locası çeşitli isimler altında türlü cem'iyetler kurdukları; yazarlarının birçoğu Yahudi ve Hristiyan azınlıklardan oluşan birçok gazete ve dergiler çıkardıkları, adları ve fa'aliyetleriyle kaynak eserlerde yayınlanmış bulunmaktadır.²⁰⁴

Bu kuruluşlar hep gizli kuruluşlar olduğuna ve işlerini hep gizlilik içerisinde yürüttüklerine göre,

²⁰²Dr. Abdurrahim Mustafa, *Mısru ve'l-Mes'elletü'l-mısıriyye*, syf:85, 86, *Fethi Yeken, Harakat ve Mezahib Fi Mizan'il-İslâm*, syf: 56, 57, *Dr.Beyyumi, et-Teyyaratü's-siyasiyye*, syf : 57, 58. *Dr.Ali Abdülhalim Mahmud, El-İmam Muhammed Abduh*, syf: 142,143. *Muhammed Mahzumî, Hatıratü Cemalüddin*, syf: 41, 42, 43.

²⁰³*Abbâs El-Akkad, Abkariyyü'l-İslah ve't-Ta'lim: 136 ve devamı. Ahmet Emin Zü'amâü'l-ıslah*, syf: 72.

²⁰⁴*İlgili kaynaklarıyla birlikte, Dr.Beyyümî, et-Teyyaratü's-siyasiyye*, syf: 56,64.

yukarıda sitayişle **taclîd ve taassup çemberimi kırmış SON ASRIN MÜCTEHİDLERİ** olarak sıralanan isimler, tescillileri cümlesinden **mason** olabilecekleri gibi, **ismini değiştirmiş Yahudi ve Hristiyan, dönme, besleme**, bunların birkaçı, hepsi veya hepsine rahmet okutacak bir **münafık**, ya da **hain** dahi olabilirler. Ve Bunlar, her şeylerini kamufle ettiklerine göre, kendi mahiyetlerini ve yandaşlarının isimlerini de gizlemeleri son derece tabi'idir.

Zira Sayın Hayrettin Karaman'ın çoğu kitapları, Abduh, Reşid Rızâ ve yoldaşlarının mayınlarının gâyet ustalıkla yerleştirildiği birer mayın tarlasından başka bir şey değildir. Benim diyen mayın arama taramacısı bunların kolay kolay farkına varamaz. Bu sayısız elgamdan Sayın **Mahmasânî**'nin arkasına sığınarak yerleştirdiği, ictihâd'la ilgili bir tanesine daha kısaca değinmeye çalışalım. Paragrafı olduğu gibi aktaralım ki, tahrîfat yapıyor denmesin:

“Şî âlimler ile İbn Teymiye, ‘İ'lâmü'l-Muvakkî'in” isimli kitabında İbnü'l-kayyim el Cezviyye:(İbnü Teymiye'nin talebesi ve onun te'sirinde...) gibi önceki bazı Sünnî âlimler, ictihâd kapısının kapatılmasını kabul etmemekle isabet eylemişlerdir. Son asırlarda bunlara, Muhammed B. Abdülvehhâb (Vahhabiliğin kurucusu), Cemalüddin el-Efgani, Muhammed Abduh gibi müceddid âlimler de

katılmışlardır. Bütün bu fakihler ile onlara katılanlar ve bilhassa “el- Kavlü’l-Müfîd Fi Edilleti’l - İctihâd ve’t-Taklîd” isimli risalesinde İmam Şevkânî: (Alevilerin bir kolu olan Zeydiyye mezhebine müntesip) Kitap, Sünnet, İcmâ ve Kıyâstan aldıkları şer’î ve apaçık deliller ile ictihâd kapısının sadece açık ve serbest olduğunu isbat ile iktifâ etmemiş, müçtehidin vasıflarını taşıyan herkese bunun dini bir vecibe olduğunu da isbat eylemişlerdir.”²⁰⁵

Burada dikkatimi çeken nokta Şîî âlimlerle Sünnî âlimlerin aynı kefeye konmuş olmasıdır. Ayrıca Sünnî âlim olarak **İbn-i Teymiyye** ve onun talebesi İbnü’l-Kayyim El-Cezviyye’nin tasrîh edilmiş olması ve ictihâd taraftarı olarak kaydedilen âlim (!) isimleri de oldukça enteresandır.

Sayın Hayreddin Karaman yapmış olduğumuz bu naklîn tam noktaladığımız yerine bir dipnot işareti koymuş ve aynı sayfanın altında şunları kaydederek aynı yolun yolcusu olduğunu kendi diliyle şöyle ifade etmiştir:

“Başlangıçtan dördüncü asıra kadar İslâm Hukukunda İctihâd isimli tezimizde bu mevzu ile

²⁰⁵Karaman, Hayrettin, *Modern Problemler Karşısında İslâm Hukuku*, syf: 47 .

alakalı kaynaklar taranmış ve münakaşalar yeniden ele alınarak aynı neticeye varılmıştır.”²⁰⁶

Görüldüğü gibi Sayın Karaman burada, Beyrut Amerikan Üniversitesi ve Beyrut Fransız Hukuk Fakültesi Profesörü Sayın Mahmasânî ile aynı fikirde olduğunu açıkça ilan etmektedir. Onun Mahmasânî’den naklen aynı konuya devamla **ictihâd kapısının kapanması** aleyhinde şu fikirleri kaydettiğini görüyoruz. Diyorlar ki:

“İctihâd kapısını kapatmanın mânâsı:

a)Dinin nasslarına ve bunların mefhumlarına muhalefet etmektir.

b)Müslümanları, devamlı olarak bir noktada saplanıp kalmaya (mezhep saplantısına),

c)Yeniden doğmak (Rönesans) ve ilerlemek (modernizm) çağrından (din devriminden) uzaklaştırmaya,

d)Geçmiş fukahanın kendi zamanlarındaki durum çizgisinde kalmaya (mezheplilik ve mezhepleri taklîdde ısrara)

²⁰⁶ Karaman, Hayrettin, *Modern Problemler Karşısında İslâm Hukuku*, syf: 47 .

e) Onların kendileri ve diğer Müslümanlar için hem kendi zamanlarında hem de kendilerinden sonra kıyamet gününe kadar gelecek bütün zamanlar, nesiller ve asırlarda tatbiki gereken formüllerine tabi olmaya... Mahkûm eylemekten ibarettir.²⁰⁷

Herhalde bu cümlelerin mânâlarını anlamak için âlim olmaya lüzum yoktur. İsterseniz bu cümlelerin altında yatan mânâları bir de birlikte gözden geçirelim:

1) “İctihâd kapısını kapatmak demek, dinin nasslarına: (Kur’ân ve Hadîs’e) muhâlefet etmek, Âyet ve hadîslerin hükümlerine zıt bir yol takip etmek” demekmiş. Söz konusu hükümler Âyet ve hadîslerden Allâh ve Rasûlü ’nün muradına uygun olarak çıkarılmış hükümlerden ibaret olduğuna göre, bu hükümler uyarınca hareket etmek Âyet ve hadîslere nasıl zıt olurmuş!.. **“İctihâd kapısını kapalı tutmak dinin nasslarına muhâlefet etmektir”**de, bugüne kadar gelip geçmiş İslâm nesilleri hep dinin nasslarına muhâlif mi davranmışlar?!... Onbir asırdır gelip geçmiş fakih, müctehid, mukallid ve mezhepli ecdadın hepsi kendilerini Müslüman zannetmişler, fakat aslında gayri Müslim olarak mı gitmişlerdir?!... İslâm’a muhâlefet onlarda mıdır, yoksa illâ ictihâd kapısını açacağız diye

²⁰⁷*Karaman, Hayrettin, Modern Problemler Karşısında İslâm Hukuku, syf: 52.*

direten Muhammed B. Abdülvehhab, C. Efğani, M. Abduh, Reşid Rıza ve çağdaş yoldaşları mı?!... Bu yeni yeni zoraki müctehidler, Âyet ve hadîsler demek olan dinî nasslardan: İmam ve fakihlerimizin çıkarmış oldukları hükümlere zıt, tamamen başka ve apayrı hükümler çıkarmak niyetinde değiller de, ne diye ictihâd kapısına bu kadar yükleniyorlar?!...

2) **“İctihâd kapısını kapatmak demek, Müslümanları devamlı olarak bir noktada saplanıp kalmaya mahkûm eylemekten ibarettir”** deniliyor. Devamlı olarak Müslümanların saplanıp kaldıkları bu **“nokta”** nedir. Şurası muhakkaktır ki, mevzu-u bahs edilen saplantı noktası mezhepsizlerin dillerinden hiç düşürmedikleri: **“mezhep saplantısı, kör taklîçilik ve mezheplilik”**tir. Yani mezheplilik, bu güne kadar ictihâd kapısının kapalı olması sayesinde tutunabilmiş, eğer ictihâd kapısı açık olsaymış, **kör taassub** ve **mezhep taklîdi** çoktan yok olacakmış. Artık hak mezheplerin ve mezhepsizliğin yok olmasıyla Müslümanların ne kazanıp ne kaybedeceklerini şimdilik okuyucularımızın iz'anlarına terk edelim. Dört hak mezhep tümüyle, şer'î nasslardan çıkarılmış bulunan bütün ahkam ile, **tenkîh**'ten ve **tercîh**'ten geçmiştir. Her asrın müctehidlerî dört hak mezhebi baştan sona birer birer incelemişler, gerek ferden ve gerekse müctehid cemaatleri halinde dört hak mezhebin hükümlerine tasdik mührünü basa gelmişlerdir. Sayıları yüz binleri, belki de

milyonları bulan ve hiçbirimizin en alt seviyede olanının dahî eline su dökemeyeceğimiz bu büyük âlimleri tümüyle bir tarafa atmak demek, ya Müslüman toplulukları tamamen muallakta ve başıboş bırakmak, ya da onları yeni müctehid adaylarının eline teslim etmek demektir. Bu iki ihtimalin hangisini beğenirseniz onu alınız. Birincisi çobansız sürüler... İkincisi ise, en iyimser değerlendirme ile, ehliyetsiz ve samimiyetsiz çobanlar eline kuzu sürülerini terk etmek; okyanusların amansız dalgaları arasında, kaptanlıktan bîhaber ve kendilerini kaptan zanneden kişilerin eline İslâm gemisi'ni emanet etmek demektir. Bu korkunç davranışın vebali herhalde geminin ya da sürünün değil, o gemiyi nâehil ve belki de ma'hud karanlık hedeflerin me'muru kara korsan'lara ve tecrübesiz körpe sürüleri kurtlar'a çakallar'a terk edenlerin, nemelazımcıların ve işin iç yüzünü bildiği halde bunu bir Kur'ân Kursu adâveti şeklinde göstererek Müslümanları birbirine düşürmekten medet bekleyenlerin olacaktır.

3) Üçüncü madde olarak ileri sürülen fikirleri de şudur: **“İctihâd kapısını kapatmanın mânâsı: Müslümanları yeniden doğmak ve ilerlemek çağrından uzaklaştırmaya mahkûm eylemekten ibarettir.”**

Bu sözün mânâsı nedir? **Yeniden doğmak** ta'biri neyi ifade eder? Bir şeyin yeniden doğmasını istemek, o

şeyin ya işe yaramaz hale geldiğini, ya da tamamen ölmüş olduğunu ifade etmez mi? Bunun mânâsı da: **“İslâm tamamen ölmüştür veya ihtiyarladığı için işe yaramaz hale gelmiştir. İctihâd kapısından girerek onu yeniden diriltmek lazımdır. Hristiyanlığın Rönesans’ı: (Yeniden doğma) İslâmda da yapılmalıdır.” Demek değil midir?** Her şeyi tahrîf edilmiş Hristiyanlığın bir Rönesans: (yeniden doğmay)’a muhtaç olmuş olması, tek harfî bile değişmemiş İslâm’ın aynı **Rönesans** veya **Reform’a:** (yeniden şekillendirmeye) muhtaç olmasını gerektirir mi? Dinî hakkında hiçbir bilgiye sahip olmayan bir Müslüman’a dahi sorsak acaba: **“Biz ölmüşüz, dinimizin gereklerini olduğu gibi öğrenerek kendimizin veya yularlarımızı ellerine teslim ettiklerimizin kulu değil, Allâh’ın kulu yapmalıyız.”** Sözüne mi itibar edecektir?!... İslâm’ı hiçbir sebep yokken, Hristiyanlığın sakat yollarına sokmak, kendi eksikliğimizi İslâm’a yükleyerek, İslâm’ı Hristiyanlığın geçmiş olduğu çıkmaz yollardan geçirmek, suçlunun cezasını suçsuzla çektirmeye kalkmak demek değil midir? Netice itibarıyla hiçbir kelimesini hiçbir kimsenin değiştirmedığı ve değiştiremeyeceği Kur’ân-ı Kerîm’i, her kelimesini, her cümlesini her devirde herkesin defalarca değiştire değiştire tanınmaz hale getirdiği ve içerisinde Allâh kelamından eser kalmamış Tevrat ve İncil haline getirmek demek değil midir? Zaten Kur’ân-ı Kerîm, kendisinden önce inzâl edilmiş olan Tevrat ve İncil’in bu sâkim yolla Allâh’ın

Kelamı olmaktan tamamen çıkarılmış olduğu için inzâl buyrulmamış mıdır?!.. Bu yol Müslümanları, İslâm zannedecekleri, fakat İslâm’la hiçbir alakası olmayan **“Yeni Bir Din”**e götürmez mi? Acaba Müslümanlar İslâm’la ilgisi olmayan yeni bir dini mi, yoksa cemiyet olarak diz boyu sakatlıklara rağmen, hiç değilse fert olarak kalabildiği kadar Müslüman kalmayı mı tercih ederler? Sonra yeni din(!)le ebedi hayatın kat’î bir iflasa sürüklenmesi mi ilerlemek olacak, yoksa fert olarak mehmâ imkan tam safiyetiyle Müslüman kalmak mı?... Hangisi cennet, hangisi cehennemle neticelenecek bu iki yolun?!...

4) “İctihâd kapısını kapatmanın bir mânâsı da Müslümanları, geçmiş fukahanın kendi zamanlarındaki durum çizgisinde kalmaya mahkum eylemek miş!...” Bir de: **“Geçmiş fukahanın kendileri ve diğer Müslümanlar için hem kendi zamanlarında hem de kendilerinden sonra kıyamet gününe kadar gelecek bütün zamanlar, nesiller ve asırlarda tatbiki gereken formüllerine tabi olmaya mahkum eylemekten ibaretmiş!...”**

Görülüyor ki önderleri olan **Vehhâbîler**’in yeni bir vehhâbî namzedine: **“Sen şimdiye kadar müşriktin, Allâh’a değil, İmamlara tapıyordun, önce bir kelime-i tevhid getir. Zira sen şu ana kadar dinsizdin. Ana ve baban da dinsiz olarak öldüler. Dört mezhep**

büyüklerinin de dinsiz olduklarına şahadet et.” demeleri; bu yeni namzedin bu hezeyanları kabul etmesi halinde onu aralarına almaları, kabul ve ikrar etmemesi halinde de öldürmeleri, işin vahametini ve ilk bakışta yaldızlı gibi görünebilen bu gibi sözlerin altında nelerin yatmakta olduğunu göstermektedir.²⁰⁸

Fikir ancak sahip çıkarı varsa fikirdir. İlim ancak benimseyeni varsa ilimdir. Din de ancak inanan, bilen ve kendine mal edeni varsa, uğrunda ölümü göze alabileni varsa dindir. Yoksa bütün bunlar kitaplarda mahsûr, satırlarda mastûr kalmaya ve nihâyet yok olup gitmeye mahkûmdur. Bir yerde İslâm'ın yok olması, her yerde yok olması demek değildir. Bakarsın bir yerden silinirken Sahibi O'nu diğer yerde yüceltir.

Sayın Hayreddin Karaman, sanki fikhımızda böyle bir şey varmış gibi; Prof. Mahmasânî'nin kalemiyle teşhis ettiği Âyet ve hadîslere muhâlif hüküm çıkarma, mezheplere bağlı kalma, Rönesans ve Reforma karşı çıkma, mezhepli fukahânın yolundan ayrılmama ve ictihâd kapısını kapama... Müzmin hastalıklarının reçetesine de aşağıdaki ilaçları yazmaktadır:

²⁰⁸ Kireççi A.Haydar, *Vehhâbîliğe Reddiye*, syf: 89.

“Şüphesiz ki bu derdin devası da evvelkilerin kapadıklarını veya kapatmak istediklerini yıkmak, dini-hukuki ictihâd’ın şartlarını taşıyan herkes için ictihâd kapısının iki kanadını ardına kadar açmaktır. Hatânın hatâsı kör taklîd: (kast edilen dört hak mezhebin taklîdidir.) ve fikrin hacir altına alınmasıdır.” Doğru olan da ictihâd ve tefekkürü serbest bırakmak ve onu gerek ilmîn mahsullerini verme imkânına kavuşturmaktır.”²⁰⁹

Görülüyor ki hep ictihâd kapısı zorlanmaktadır. Talip çok ama hiç kimsenin kalkıp da bu kapıyı açmaya salahiyetli ve layık olan kimdir? dediği yok. Yetkili olmayan eller bu mukaddes kapıyı açıp, İslâm’ın kalbine çöreklenecekler de ne olacak acaba? Diyenimiz çıkmadı içimizden bir türlü!... Ben aciz bunu yaptım. **Deli dediler, satılmış dediler, alnından kurşunlanacak adam dediler ve daha neler neler... Durumun vehâmetini benden daha önce fark etmiş olan ve benden daha iyi bilenlerimiz vardır. Vardır ama hepsi:”BANA DOKUNMAYAN YILAN” türküsü** çağırmakta ve benden vebadan kaçarcasına kaçmaktadırlar şimdi!.. Onlarla başbaşa kaldıkları zaman da beni kötülüyor, kitabımın yanlışlıklarını tesbitte onlara yardım ediyorlar. Zira biliyorlar ki,

²⁰⁹Karaman, *Hayrettin, Modern Problemler Karşısında İslâm Hukuku*, syf: 49.

benden yana görünmek, en azından sürülmehtir.

Arkadaşlarıma bu davranışları dolayısıyla hiç güvenmiyorum. Eğer delilikse(!) ben gönüllü deliyim. Ola ki, o yüce **Eshâb** (R.A.)'ın, **Tâbî'în** (R.A.)'ın ve o yüce **Eimme** ve **Fukahâ**'nın üzerine sıçratılanları silme emeklemesi ben âcizin günahlarına kefâret olsun..

Bu zoraki müctehidlere göre Sevâd-ı A'zam'ın ictihâdları korkunç dertmiş, müzmin hastalıklmış, eskilerin ördüğü aşılmaz bir duvarmış, yıkılmalıymış, kapıları ardına kadar açılmalıymış!.. Mezheplilik: hatânın hatâsı KÖR TAKLÎD'miş, fikrin hacir altına alınması ve düşüncenin kelepçelenmesiymiş?!...

Peki ictihâd aşılmaz bir duvarmış da siz mezhepsizler bu duvarı nasıl aşabiliyorsunuz?!... Sıradan Müslümanların bile gülünç bulduğu bunca delilsiz, dayanaksız ictihâdlarınızı piyasaya pervasızca nasıl sürebiliyorsunuz?!... Mezheplilik hatânın hatâsı KÖR TAKLÎD, fikrin hacir altına alınması ve düşüncenin dondurulmasıdır da Hak Mezhepleri (Hanefî, Şafi'î, Mâlikî ve Hanbelî) birleştirmek (TELFÎK) adı altında gerçek İslâm'ı nasıl tahrife kalkışabiliyorsunuz?!... Sapık mezhepleri (Ğulât, Şî'a, Zeydiyye, Dürziyye vs.) sözüm ona İSLÂM BİRLİĞİ adı altında Hak Mezheplerle güya birleştirme yalanıyla yeryüzünün tek gerçek dini İSLÂM'I tamamen imhaya nasıl cür'et

edebiliyorsunuz?!... Bunlar, mevcut ictihâdlarıyla tüm İslâm'ı toptan kürüyüp atmak değildir de nedir?!...

İslâm Dini çerçevesi içerisinde kurmaya çalıştığınız bunca tuzaklar yetmedi mi ki İslâm'ı İslâm dışı dinlerle harman etmeye, hak ile bâtilı çorba etmeye, nur ile kiri katıp karıştırmaya kalkı-şarak kendinize kargaları bile güldürmüyor musunuz? Tek hak din İslâm ile,bozuk(muharref) din Hıristiyanlık ve Yahudiliği (DİNLER ARASI DİYALOG, İBRAHİMÎ DİNLER ve SEMÂ-VÎ DİNLER BİRLİĞİ...) adları altında gerçek İslâm'ı Hıristi-yanlaştırmaya Kur'ân-ı İncilleştirmeye nasıl cesaret edebiliyorusu-nuz?!... Kur'ânı Kerîm'de geçen her "KİTAB" kelimesinin Tevrat ve İncil anlamına geldiğini ileri sürerek yeryüzünün biricik gerçek Allâh Kelâmı KUR'ÂNI KERİM'İ yok etmeye nasıl cüret edebiliyorsunuz? Böylece kitaplı kitapsız bütün kâfir, müşrik, mürted ve münâfıkları cennete nasıl doldurabiliyorsunuz? Yoksa cennetin anahtarı sizin tekelinizde midir?!...

İslâm'ı kendi içerisinde fitne fesada boğarak yok etme denemeleri yetmedi; muharref Hıristiyanlık ve Yahudilikle katıp karıştırarak yok etme projesi de yetmedi. Bu kez de akıllara şenlik şu imhâ planını gündeme getirdiler: Yeryüzünde din adıyla ortaya çıkmış (Şamanizm, Hinduizm, Budizm vs) bütün dinsizlik, putperestlik ve sapıklıkları -bunların asılları da aslında

mutlaka bir Semavî dine, bir vahye dayanır- yaftasıyla (Global Din, Kütlesel Din, Küresel Din) adları altında İslâm'la harman ederek yeryüzündeki tek hak Dini Mübîn olan İslâm'ı sapıklıklar gavyâsında boğmayı denemektedirler.

Bütün bunlar aklı başında bir insanın düşünebileceği şeyler midir? Sayın Dr. M. Sait Ramazan'ın MEZHEPSİZLİK adlı kitabını tercüme edip neşretmem üzerine;

1) Dolaylı yoldan kitabımı mahkemeye verdiler.

2) Toplatma kararı aldıldılar ve toplattılar.

3) Mezkûr kitap ve şahsım hakkında bütün yandaşlarıyla korkunç bir iftira ve karalama kampanyası açtılar. Kitaplar, makaleler yayınladılar. Konferanslar ve toplantılar düzenlediler.

Bu haksız kampanyaya karşı çıkanlarımız olmadı mı? Evet oldu. Bu menfî cereyan bu arada duraklamadı mı? Evet, on sene kadar durakladı. Ama bu arada bu cereyana destek verenlerin füze gibi mevkiden mevkiye yükseldiği görülünce adamlar bol miktarda işbirlikçi ve yandaş bulma imkânı elde ettiler. Şahsen akşam sabah evimi açtığım, gece gündüz yaz kış demeden yıllarca göz nuru dökerek ders okuttuğum kimi arkadaş ve yakın akrabamın aleyhimde kaynatılan bu iftira kazanına odun

taşımaları sayesinde mevkiden mevkiye yükseldiklerini gördük ve görmekteyiz.

Evet, onlar bana **deli** demekle kendilerinin **akıllı** olduğunu îmâ ediyorlar. Bol bol ictihâd yapıyorlar. İctihâd şuraları öneriyorlar, pervasızca delilsiz ve mesnetsiz fetvâlar veriyorlar. Fakat Muhbir'i Sadık Rasûlüllâh S.A. açıkça asıl delinin, (dinin **alay**, dini olan her şeyin **irticâ** olarak değerlendirildiği; İslâm'ın sâbitelerinin -kısmen de olsa- tam tersine uygulanıp, kesin emir ve hükümlerinin yasaklandığı bir ortamda, değil ictihâd yapmaya yeltenen;) **sa'âdet asrı** ortamında bile her karşılaştığı soruya cevap vermeye kalkışan kimsenin gerçek deli olduğunu açık yeminle pekiştirerek şöyle haber vermektedir: “**Allâh'a yemin olsun ki, insanların sordukları her mes'ele hakkında fetvâ veren kesinlikle delidir.**”²¹⁰

Gerçi onlar: **Kul Muhammed'in sözleri** bizi bağlamaz, biz ancak **Rasûl Muhammed'in sözleri**'ni kabul ederiz. Akla uyma-yan hadîsler hep uydurmadır. Hadîslerin sağlamlığının ölçüsü akıl ve mantıktır” diyerek, İslâm'ı tümüyle felsefeye dönüştürüp, bir yandan işine gelen hadîsi, uydurma da olsa, delil olarak

²¹⁰İbni Hazin A'meş Şekik'den, O'da Abdullah İbni Mes'ud'dan nakletmiştir. Züheyr b.Harb'in Kitabü'l-İlm, syf: 81.

kulla-nırken, öbür taraftan işine gelmeyenleri tüm ümmetin ittifâkla kabul ettiği **Kütüb-ü Sitte**, hatta Kur'ân'dan sonra İslâm'ın ikin-ci kitabı **Buhârî** hadîsi bile olsa reddediyorlarsa da, biz bunun gerçeği yansıtmadığına inanıyoruz. Zira Abdullah İbni Ömer diyor ki: “Ben Rasûlüllâh S.A.den duyduğum her şeyi yazıyor, bunları muhafaza edip ezberlemek istiyordum.” Kureyşliler bana “*Sen Rasûlüllâh'tan duyduğun her şeyi yazıyorsun. Oysa Rasûlüllâh bir beşerdir, öfkeye kapılarak konuşur; sevince kapılarak konuşur;* (ola ki, duygularına kapılarak ağzından dinle ilgisi olmayan ya da yanlış birşey kaçırır. Her şeyi yazıp durma) *dediler. Ben de (bir süre) yazmaktan vazgeçtim ve Kureyşlilerin dediklerini Rasûlüllâh (S.A.)'e söyledim. Rasûlüllâh ağzını göstererek: “Sen yaz!... (onların lafına bakma) Nefsim yed'i kudretinde olan Allâh'a yemin ederim ki, (ağzını işaret ederek) Bundan aslâ Hakk'tan başka hiçbir şey çıkmaz”* buyurdu.”²¹¹

Görülüyor ki, Rasûlüllâh kul olarak da Rasûl olarak da hep hakkı söylemekte, O'nun **fem-i mübarek**'lerinden hak ve hakikatten başka hiçbir şey sâdır olmamaktadır. Üstelik Rasûlüllâh bu gerçeğin kesinliğini yeminle pekiştirerek bizlere aktarmakta ve bu hadîs, **Kütübü Sitte!** de yer almaktadır.

²¹¹ *Ebû Davut Rivâyet etmiştir. Bkz: Eş-Şeyh, Mansur Ali Nasîf, Et-Tacü'l-Cami'ul-Usûl, syf: 1/70.*

Rasûlüllâh S.A. esas yıkımın bu delilerden geldiğini de şu hadîs-i şerîfleriyle ifade buyurmaktadır:”**Ümmetimin başına gelecek korkunç şeyler içerisinde en çok korktuğum, (onları doğru yoldan) saptıran önder (âlim)lerdir.**”²¹² Benzer bir hadîsinde de:”**Elbette ki ben sizin için Deccâl’den daha çok deccal olmayanlardan korkarım!...buyurdu. (Kendisine) onlar kimlerdir? (Ya Rasûlüllah) diye soruldu, (cevaben insanları Hakk Yol’dan) saptıran önder (önder)lerdir dedi.**”²¹³ Tâbî’î müfessirlerimizin önde gelenlerinden Mücâhid bin cebr’den nakledilen bir haberde de İmam Mücâhid’in tâ o aman:”**Âlimler (çekip) gitti. (Şimdi ortada) (toy) öğrencilerden başka kimse kalmadı. Sizin aranızdaki müctehidler, sizden öncekilere nazaran (sokakta oynayan) çocuklar kadar bile olamaz**”dediği rivâyet edilmiştir.²¹⁴

Bundan en az 1327 sene önce, daha hicretin birinci asrında, Ashâb-ı Kirâm’ın yetiştirdiği öz evlatlarının içerisinde sivrilmiş, zamanının en önde gelen âlimleri içerisinde yer aldığına hiç kuşku bulunmayan büyük müfessir **Mücâhit bin Cebr**, (v:95/713) tâbî’iler devrinde yetişen müctehit âlimlerin dahî, Rasûlüllâh

²¹²Ahmed, Ebû Zerr’dan ceyyid senetle İhya-ü Ulumiddin, syf:1/69.

²¹³Züheyr İbni Harb, Kitabü’l-İlm, syf:110.

²¹⁴Necm Suresi, Âyet:4.

S.A.in medresesinde yetişen müctehidlerin çömezi bile olamadıklarından; onların müctehidlerinin Sahâbeler arasında yetişen müctehidler yanında, ancak sokakta oynayan çocuklar değerinde olduğundan; ictihâdlarının da öncekilerin ictihâdları yanında çocuk oyuncağı gibi kaldığından yakınmaktadır. İsminden de açıkça anlaşılacağı gibi, ahkâm ağırlıklı tefsirlerin şahı sayılan meşhur **El-Câmi’Li Ahkami’l- Kur’ân** tefsirini yazan **İmam Ebû Abdillâh Muhammed bin Ahmed el-Kurtubî**’nin (v:671/1272)-Ne garip tesadüftür ki, bu büyük âlimimizin vefatı, hicretle günümüz arasında geçen sürenin tam ortasında yer alan H.671 yılına rastlamaktadır.- **Muhammed Ümmeti**’nin bundan en az 671 sene önceki durumundan dert yanarak aşağıdaki **Âyet’i Kerîme**’yi tefsirederken söyledikleri dikkate alınırsa; Rasûlüllâh S.A.in, dünya sevgisi, mevki, makam, unvan, mal, menal ve şöhret-ü şân düşkünlüğü yüzünden, sadece kendileri sapıtmakla kalmayıp aynı zamanda etraflarındaki insanları da saptıran mürâî önderlerin, âlim geçinerek herkesi **Hak-Yol**’dan çıkarıp, akla hayale gelmedik bir takım sapıklıklara sürükleyen sahte âlimlerin seviyelerinin her geçen gün biraz daha düştüğünü; her gelenin gidene, her yeni günün düne rahmet okuttuğunu ve dahası, Efendimiz’in nasıl asırların ötesini görerek konuştuğunu daha doğrusu O’nun her sözünün: **“Allâh katından iletilmiş bir VAHY’den**

başka bir şey olmadığını”²¹⁵ daha iyi anlayacaktır: İmam Kurtubî, söz konusu Âyeti²¹⁶ Şu enteresan cümlelerle tefsir etmektedir:

“Dünya hayatını âhirete tercîh edenler, dünyayı ve güzelliklerini âhiretten üstün tutan, âhiret ni’metlerini feda edip, karşılığında dünya ni’metleri içerisinde kalarak, akıllarınca sefa sürmeyi yeğleyen, Allâh’ın, bütün peygamberleri getirdiği biricik dini demek olan Allâh Yolu’ndan insanları alıkoyanlar ki, İbnü Abbâs ve diğer müfessirler: böyleleri bu Âyetin kapsamı içerisine girer demişler... Rasûlüllâh S.A.de bunlar hakkında:

“Benim ümmetim için en korktuğum şey, (önlerine düşüp de, onları hak yoldan) saptıran önderlerdir.”²¹⁷ buyurmuştur. “Böyleleri bu zamanda ne kadar da çok!... Allâh yardımcınız olsun” demiştir.

Kimi müfessirler de Âyet’i Kerîmenin: ***“dünyanın ve dünyalığın normal yoldan elde edilmesi için takip edilmesi gereken helâl ve doğru yollardan değil de,***

²¹⁵İbrahim Suresi, Âyet:3.

²¹⁶Ebü Davut, Sünen, Fiten:1,İbni Mâceh, Sünen, Fiten:9, Dârimî, Rikak:36, Ahmed İbni Hanbel:5, 20. El-Kurtubî, bu hadis’in sahih olduğunu da tasrih etmiş: El Cami’u li Ahkâmî'l-Kur’ân:6/140, 9/340 Ali Kenz’ül-Umhal, Hadîs No:28986, 29050.

²¹⁷Kurtubî, El Câmi’u li Ahkâmî'l-Kur’ân, syf:339–340.

harâm ve yanlış yollardan; Allâh'ın emirlerine itaat ederek değil de, isyan ederek elde etmeye kalkışanlar.” şeklinde tefsir etmişlerdir.

Çünkü Allâh'ın nimetleri O'na isyan ederek değil, itaat ederek elde edilir. Kendi arzularına uygun sonuçlar elde etmek için bıkmadan usanmadan **türlü kaypaklıklar ve akıl almaz yalpalar yaparak dünya hayatını** ve saltanatını **arar** ve helâl harâm demeden dünyalık peşinde koşturur **dururlar.**”²¹⁸ İslâm'ın birinci asrının sonunda, çok büyük bir tâbî'î âlimimiz kendi zamanlarının müctehidlerini bile beğenmediğine; aradan yedi asır geçtikten sonra ahkam Âyetlerinin tefsirinde bayraklaşmış bir büyük tefsir âlimimiz, kendi zamanında değil müctehit; dünyacı, eyyâmcı, reklamcı, riyakâr ve kaypak âlimlerin çokluğundan dert yandığına; daha da önemlisi, Muhbir-i Sadık Sallallahü Aleyhi ve Sellem Efendimiz de: “**Dinin afeti (felaketi) üçtür: Sapık Âlim, zâlim idareci ve câhil müctehid'dir.**”²¹⁹ ve “**Karşılaşacağınız hiçbir zaman yoktur ki, arkasındaki (gelecek günler) ondan daha şer(li, daha**

²¹⁸El-Müttetkî, Ali. Kenzü'l Ummâl, Hadîs No:28954. El-Aclûni, Keşfü'l-Hafâ ve Müzîlû'l-İlbâs:1/18 Buhârî, Fiten:6. Bu Hadî'in bir değişik metnide: “Geçen hiçbir gün yoktur ki, ardından gelen gün daha kötü olmasın.”şeklinde Berâetü'l Eş'ariyyîn, syf:1/14.

²¹⁹Buhari, Fiten:6. Bu Hadi'in bir değişik metni de: “Geçen hiçbir gün yoktur ki, ardından gelen gün daha kötü olmasın.” **Beraetü'l Eş'ariyyin, syf: 1/14.**

beter) **olmasın.**”²²⁰ buyurduğuna göre... aradan yedi asır daha geçtikten sonra, içerisinde bulunduğumuz şartları da hesaba katarak, günümüzün müctehidlerinin, müctehit mi yoksa müftesit mi olduklarına karar vermenin tam zamanıdır diye düşünüyorum. Beterin de beteri var...

Öyleyse, öncekileri beğenmediğimize ve **Dört Mezheb**’in dar(!) sınırları içerisine sığamadığımıza göre sakın biz, Sallellâhü Aleyhi ve Sellem Efendimiz’in ifade buyurdıkları: **“Bu ümmet, sonrası ve öncesine (yani, sonra gelenleri önce gelip geçmiş olanlarına la’net okumadıkça (çekip, yok olup) gitmez.”**²²¹ hadîs-i şerîfinde ifade buyurduğu **son ümmet** ya da **sona kalmış ümmet** olmayalım?!... Yazıktır, yazık!... Allâh’tan korkmak lazım. Yalancı dünyaya ve aldatıcı zevklerine bu kadar düşkün olmamak gerek... Ebedi sa’adet ve kalıcı mutluluk, gelip geçici zevklere değişilmemeli... Yazık!...

Sallellâhü Aleyhi ve Sellem: **“Ulemâ’üs-Sûa, Şiraru’l-ulemâ ve Şirâru’l-ümmet”** adını verdiği, ilimlerini kötüye kullanan bu insanlara:” **Vay benim ümmetimin kötü âlimlerin elinden çektiklerine!... Onlar, ilmi ticaret (meta’ı) edinirler ve (dinî ilimleri**

²²⁰Tirmîzî, *Fiten*:38, *İbni Mâceh*, *mukaddime*:24 *Dârimî*, *Rikak*, syf: 31.

²²¹*Süyûtî Hâkim’in El’Müstedrek’inde Enes’den... Süyûtî Câmiu’s-Sağır*, syf: 197.

alet ederek onlarla) **ticaret yapmaya** (ilim karşılığı kazanç elde etmeye) **çalışırlar!... Allâh onların ticaretlerine kazanç vermesin!...**(ticaretlerinin hayrını görmesinler, inşa'Allâh!...)”²²² diye boşuna bedduâ etmemiştir; bütün insanları kapsayan geniş bir ifadeyle: **“İnsanların en kötöleri, insanlar arasında (bulunan) kötü âlimlerdir.”**²²³ diye boşuna insanlığın en kötüsünün şerli âlimler olduğunu belirtmemiştir; ve ifadeyi daha da özelleştirip sadece kendi ümmeti ile sınırlandırarak: **“Ümmetimin en kötöleri, insanlar arasında(bulunan) kötü âlimlerdir.”**²²⁴, **“Kötölerin en kötüsü âlimlerin kötü(şerli)leridir.”**²²⁵ buyurarak ümmetine zararı en büyük olanların kötü âlimler olacağını boşuna haber vermemiştir. Zira onların hak ettikleri cezanın karşılığı olarak cehennemde hazırlanmış olan vadiler, vadiler içerisinde onların layık oldukları azabı karşılamak üzere kazılmış kuyular ve bu kuyuların içerisinde onları

²²²El-Bezzar Muaz bin Cebel'den... Süyûtî, Celalüddin: Câmiu's Sağîr Fi Ehâdisi'l Beşiri'n-Nezîr, syf: 2/39. Ed-Dârimî, Sünen, syf:34 Ebû Davud, Sünen, Fiten: 1, İbni Mâceh, Sünen Fiten: 9, Dârimî, Rikak: 36, Ahmed İbni Hanbel, syf: 5, 20.

²²³Ed-Dârimî, Sünen, syf: 34. Ed-Deylemî'den... El-Münâvî, Abdürreâûf: Künûzü'l-Hakaik Fî Hadîsi Hayril-Halâik, syf: 1/148. Ebû Davud, Sünen, Fiten, syf: 1, İbni Mâceh. Sünen, Fiten, syf: 9. Dârimî, Rikâk, syf: 36. Ahmed İbni Hanbel, syf: 5, 20.

²²⁴Ed-Dârimî, Sünen, syf: 34. Ebû Davud, Sünen, Fiten, syf: 1, İbni Mâceh. Sünen, Fiten, syf: 9. Dârimî. Rikak, syf: 36, Ahmed İbni Hanbel, syf: 5, 20.

²²⁵Kurtubi, a.e.g, syf: 1/19.

bekleyen yılan ve çıyanların şerrinden bütün bölümleriyle cehennemler bile her gün onlarca, yüzlerce defa te'avvüz eder, Allâh'a sığınır. Onların zu'mettikleri gibi bütün bunlar uydurma ve yalancı tasvirler bile olsa, karşılarında insanın korkmamasına, ürpermemesine ve tüylerinin diken diken olmamasına imkân ihtimal yoktur. Göstermelik de olsa, bu hadîslerden hiç değilse bir iki tanesini verelim: **“Nebî S.A. buyurmuştur ki, muhakkaktır ki, cehennemde bir vadi vardır. Cehennem (dahî) her gün yedi, ya da yüz defa o vadinin şerrinden Allâh'a sığınır. Muhakkak ki bu vâdîde bir kuyu vardır. Muhakkak ki, cehennem ve bu vadi bu kuyunun şerrinden (aynı şekilde) Allâh'a sığınır. Muhakkak ki bu kuyuda bir yılan vardır. Muhakkak ki, hem cehennem, hem vadi, hem de kuyu, her gün yedi veya yüz defa bu yılanın şerrinden Allâh'a sığınır. Allâh bütün bu (korkunç) şeyleri Allâh'a isyân eden Hamele-i Kur'ân: Kur'ân taşıyıcısı: (Kur'ân'ı okuyup anladığı, İslâmî bilgilere sahip olduğu halde dinine ihanet ve Rabbîna isyân durumunda olan din âlimleri) için hazırlanmıştır.”**²²⁶ **“Kıyamet günü bu tür âlim getirilir, cehenneme atılır. İç organları ve bağırsakları (yere) dökülür, değirmen çeviren merkebin değirmeni döndürdüğü gibi iç organlarını ve bağırsaklarını döndürür, (onun bu acıklı durumu) cehennem halkına seyrettirilir ve ona**

²²⁶ İmam-ı Gazâlî bu hadîsi Üsleme Bin Zeyd'den.

cehennem halkı bu çektiğin nedir? diye sorarlar. Âlim: Ben iyiliği emrederdim, kendim yapmazdım. Kötülüğü yasakladım, kendim yapardım.”²²⁷ der.

Daha önce de ifade ettiğimiz gibi, belki onlar bu hadîslerin uydurma ve yalan olduğunu söyleyeceklerdir. - ki biz doğru olduğundan eminiz- farz edelim ki onların dediği doğrudur, bu durumda bizim kaybımız ne olabilir? Ama haydi bir de bizim dediğimiz çıkarsa, o zaman bizim kaybımız ne, onların kazancı ne olur?!...karar okuyucunundur. Sizler, **“biz Âyet ve sağlam hadîsten başka delil tanımıyoruz”** diyorsunuz. Hadîsin sıhhatinide zavallı aklın aczine emanet ediyorsunuz. Haydi Hadîs-i Şerîfleri de bir yana bırakalım, sadece Âyet-i Kerîmeyi ele alalım. Cenabu Hakk Kur’ân-ı Kerîm’inde: **“İnnemâ yahşa’llâhe min ibâdihi’l ulemâu”²²⁸** buyuruyor. Bu Âyet-i Kerîme’de iç içe iki **kasır** var. **Kasır: “Belli bir yolla bir şeyin bir şeye hakiki ya da nisbî olarak tahsis edilmesidir.”** Bunlar, **nass**’larda lafızların mânâyâ delaletlerini belirlerken çok büyük rol oynarlar. Fatiha-i Şerîfe’deki, mef’ûlün fiil ve fâilinden önce getirilmesi sûretiyle yapılan **“iyyâke na’bûdü: Ancak sana taparız”²²⁹** Âyetindeki **kasır**, Allâh’a tapmanın **farz**,

²²⁷Karaman, Hayrettin, *Modern Problemler Karşısında İslâm Hukuku*, syf:54-57.

²²⁸Fâtır Suresi, Âyet: 28.

²²⁹Fâtiha Suresi, Âyet: 5.

Allâh'tan başkasına tapmanın ise **harâm** olduğu hükmünü getirir... Bu Âyet-i Kerîme'de de, bir: **“innemâ”** ile hakiki mânâda **“Allâh korkusu âlimlere”**; bir de, mef'ûlün Fâilinden önde gelmesiyle **“âlimler Allâh korkusuna”** tahsîs edilmiştir. Bu da birinci kasırdaki mutlak ve gerçek anlamda: **“Allâh korkusu âlimlere mahsustur. Kısacası: Allâh'tan gerçekten ancak âlimler korkar.”** İkinci kasırdaki da: **“Âlimler ancak Allâh'tan korkar, Allâh'tan başka kimseden korkmazlar”** demektir. Pek tabiidir ki, Allâh'tan hakkıyla korkmak için de O'nu **gücü, kudreti, azameti, intikâmının şiddeti, ceberûtunun dehşeti** Vb. bütün sıfatlarıyla, Kelâmını ve Resûlü'nün öğrettiği şekilde niteliklerini gereğince öğrenmiş ve yeterince bilmiş olmak gerekir. İşte bu ve benzeri mutlak gerçekleri kesin olarak bilen bir kimsenin Allâh'tan korkmamasına imkân yoktur. Nitekim Rasûlüllâh (S.A.V)'de: **“Kişiye ilim olarak Allâh'tan korkması, Câhillik olarak da sadece kendi fikrini ya da kendi işini beğenmesi yeter!”**²³⁰ Allâh'tan gerçekten korkan kimsenin de, özellikle böyle bir zamanda, Rasûlüllâh (S.A.V)'in: **“Âhir zamanda ümmetimden bir takım insanlar olacak; (dinî konularda) size, ne sizin ne de ecdadınızın hiç duymadığı bir takım (garip) laflar edecekler, onlardan sakınınız ve onları kendinizden**

²³⁰El-Heysemi-Zevâit:1/120.El-Müttekî, Ali Kenzü'l-Ummâl: Hadîs No:588. Züheyr İbni Harb, Kitâbü'l-İlm, syf:84.

uzak tutunuz.”²³¹ uyarısına rağmen; **Peygamber varisliği, Müceddidlik, Müçte-hitlik, hâşâ Mehdîlik, Hâdîlik** ve kella **Beşîrlik, Nezîrlik...** gibi boyundan büyük makamlara göz dikmesine imkan ve ihtimal yoktur. Rasûlüllâh (S.A.V)’in de buyurduğu gibi: **“Eğer Allâh’tan korkmaz ve kuldan) utanmazsan, dilediğini yap!..”²³²**

Hülasa ne MEZHEPSİZLİK, ne MEZHEPLİLİK, ne MÜCEDDİDLİK, ne MÜÇTEHİDLİK, ne İCTİHÂD ŞURASI LİDERLİĞİ ve nede MUTLAK MÜÇTEHİDLİK’le dur durak bilmeyen, amansız hırslarını dindiremeyen biricik FAKÎH’imiz; bir ictihâdını diğeriyle nakzeden, bir sözünü öbürüyle yalanlamayı meslek edinen sayın ağabeyimiz Hayrettin KARAMAN, çağımızın ÇAĞDAŞ MÜFESSİRİ sabık Diyanet İşleri Başkanımız Süleyman ATEŞ Bey’le birkaç kafadarını yedeğine alarak bütün Yahudi ve Hıristiyanları cennete doldurmakla yetinmemiş; bu kez de –belki cennette boş yer kalır, oraya da Müslümanlar yerleşir diye endişe etmiş olmalı ki: “-HİNDULAR, BUDİSTLER VE BENZERLERİ”ni de cennete doldurmuşlardır. Neymiş efendim -sapık da olsa- “BÜTÜN DİNLERİN ASILLARI VAHYE

²³¹ Müslim Ebû Hereyre’den... Suyuti, Celalüddin. *El Câmiu’s-Sağîr Fi Ehadisi’l Beşîri’l-Nezir*, syf: 2/36.

²³² Buhârî, *Enbiya:54, Edep:78. Ebû Davut, Edep:6. İbni Mâceh, Zühd:17. Muvatta, Sefer, syf: 46.*

DAYANIR”mış, -Peygamber ve Kitab’a değilde sadece Allâh’a ve Âhiret’e inanırlarsa mü’min olurlar ve girerlermiş(!)²³³

Açıkca görüldüğü gibi bu apacık ifadeleriyle sayın ağabeyimiz KARAMAN, yukarıdaki yüksek makamların hiç birine sığamamış, bu defa da tüm dinsizliklerin MÜÇTEHİTLİĞİ’ne soyunmuş, KÜTLESEL DİN, KÜRESEL DİN, GLOBAL DİN liderliğine yelken açmış bulunmaktadır.

Bir de GLOBAL MÜÇTEHİDİMİZ sayın KARAMAN’ın “Polemik Değil Diyalog Ortak Söze Gelmek” adını verdikleri kitapta döktürdüğü şu incisine göz atalım: “KUR’ÂN HİÇBİR ÂYETTE PEYGAMBERE İMAN EDİN DEMİYOR.”²³⁴muş Peki hiçbir Âyette Peygambere îmân edin demiyor da Nisâ Sûresinin 47. Âyetindeki: “**Âminû billâhi ve Rasûlihî... Allâh’a ve Rasûlü’ne îmân ediniz**”²³⁵ Âyeti nedir? Bu Âyet Kur’ân Âyeti değil mi?! Belki burada da çoğu zaman yaptığınız gibi te’vîle kaçacak ve “Âyetteki “Rasûl” kelimesi genel anlamdadır. Bununla Budizm’in

²³³Hayreddin KARAMAN, *Polemik Değil, Diyalog Ortak Söze Gelmek*: syf:37.

²³⁴Hayreddin KARAMAN, *Polemik Değil, Diyalog Ortak Söze Gelmek*: syf:37.

²³⁵Nisa Suresi, Âyet 47.

BUDASI ve Hinduizm'in. İNEĞİ hariç bütün peygamberler kastedilmiştir.” Diyeceksiniz...

Öyle değil ya, haydi öyle diyelim peki. Araf Suresi'ndeki **“Fe aminü billahi'n-Nebiyy'il-Ümmîyyi: Ümmî peygambere îmân ediniz.”**²³⁶ Âyeti Kerîmesi'ne ne buyrulur?!... Bütün peygamberler Ümmî midir? Kur'ân-ı Kerîm'de doğrudan ve dolaylı olarak aynı anlama gelen onlarca, yüzlerce Âyet bulunduğunu pekala bildiğiniz halde, nasıl “KUR'ÂN PEYGAMBERE İMÂN EDİN DEMİYOR” diyebiliyorsunuz?!... Sayın global mutlak müçtehidimiz, lütfen bu sözü sarf eden bir müslümanın hükmünü ictihâd buyurun da insanlar gerçeği öğrensinler !

²³⁶ A'raf Suresi, Âyet 157.

İÇİNDEKİLER

MÜTERCİMİN ÖNSÖZÜ	5
İKİNCİ BASKININ ÖNSÖZÜ	64
BABAM'IN NÂSIRUDDÎN-I ELBÂNÎ'Yİ DESTEKLEDİĞİ İDDİASI KARŞISINDA SÖYLEDİKLERİ:	90
BU KİTAB'IN ÖNÜNDE	92
“KÜRRÂS” ADLI KİTAPTA İLERİ SÜRÜLEN FİKİRLERİN ÖZETİ	104
ÜZERİNDE HİLAF VE İHTİLAF OLMAYAN HUSUSLAR	115
Bu mes'elelerden birincisi:	115
İkincisi:	116
Üçüncüsü:	118
KÜRRÂS'IN İDDİA ETTİĞİ YENİ DELİLLERİ VE CEVABI	125
Birinci Delil:	126
İkinci Delil:	133
Üçüncü Delil:	140
Dördüncü Delil:	144
Beşinci Delil:	148
Altıncı Delil:	173
Yedinci Delil:	178
TAKLİDDEN ASLÂ KAÇINILMAZ	182

BELİRLİ BİR MEZHEBE TÂBİ OLMAKDA HİÇBİR ENGEL YOKTUR VE BUNUN DELİLİ:	182
BİRİNCİ DELİL: TAKLİDDEN ASLÂ KAÇINILMAZ TAKLİD MÜSLÜMANLARIN İCMA'I İLE MEŞRÛ 'DUR	185
Birinci Vecih:	187
İkinci Vecih:	188
Üçüncü Vecih:	192
İkinci Delil:	198
Birinci Vecih:	201
İkinci Vecih:	204
Üçüncü Vecih:	206
BİR İMAMI TAKLİD ETMEKVE O'NUN MEZHEBİNE SARILMAK NE DEMEKTİR?	214
Birincisi:	217
İkincisi:	217
Üçüncüsü:	218
BİR MEZHEBDEN VE O MEZHEBİN İMAMINDAN İLGİYİ KESMEK NE ZAMAN VACİB OLUR	221
Birinci hal:	221
İkinci Hal:	221
BÜTÜN İNSANLAR MEZHEBSİZLİK VADİSİNE KOŞSALAR NE OLUR	225
BENİMLE BAZI MEZHEPSİZLER ARASINDA GEÇEN BİR MÜNAKAŞANIN ÖZETİ	241
— VE SONRA —	264
-EK-	268
Dördüncüsü:	301
Beşincisi:	303
Altıncısı:	304
BU KİTABIN ÖZETİ	339
EL - KEVSERÎ'NİN MAKALELERİ	345

MEZHEPSİZLİK	DİNSİZLİĞİN
KÖPRÜSÜDÜR	345
MEZHEPSİZLİK DİNSİZLİĞE GEÇİŞ SAĞLAMAK İÇİN	
KURULMUŞ BİR KÖPRÜDÜR	346
SÖZÜN KISASI:	366
BU KİTABIN ÖZ GEÇMİŞİ.....	374
اللا مذهبية	381
اخطر بدعة تهدد الشريعة الاسلامية.....	381
“MEZHEPSİZLİK”	GERÇEĞİNDEN
“MEZHEPSİZLİK	YAYGARASI”NA
TEŞEKKÜRLER.....	388
MEZHEPSİZLİK SADECE İFTİRACILIK VE	
ÇANAKCILIK DEĞİLDİR.....	392
MEZHEPSİZLİK SADECE DİNSİZLİK	
DEĞİLDİR.....	397
MEZHEPSİZLİK VE İCTİHAD	401
A)	401
B)	403
İÇİNDEKİLER.....	447